

Bruksela, 4 września 2025 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0810 (NLE)

12461/25
ADD 2

COLAC 138
POLCOM 222
SERVICES 54
FDI 49

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	3 września 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Dotyczy:	ZAŁĄCZNIK do wniosku dotyczącego DECYZJI RADY w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Umowy o strategicznym partnerstwie politycznym i gospodarczym oraz dotyczącym współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Meksykańskimi Stanami Zjednoczonymi, z drugiej strony

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 810 annex.

Załącznik: COM(2025) 810 annex

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 3.9.2025 r.
COM(2025) 810 final

ANNEX 1 – PART 2/4

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego DECYZJI RADY

w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Umowy o strategicznym partnerstwie politycznym i gospodarczym oraz dotyczącym współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Meksykańskimi Stanami Zjednoczonymi, z drugiej strony

CZĘŚĆ III¹

HANDEL I INWESTYCJE

ROZDZIAŁ 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE I INSTYTUCJONALNE

SEKCJA A

Postanowienia ogólne

ARTYKUŁ 1.1

Ustanowienie strefy wolnego handlu

Na mocy niniejszej części niniejszej Umowy Strony ustanawiają strefę wolnego handlu, zgodnie z art. XXIV GATT 1994 i art. V GATS.

¹ W przypadku gdy postanowienie zawiera odesłanie do innego artykułu bez określenia, w której części niniejszej umowy dany artykuł się znajduje, należy je rozumieć jako odesłanie do artykułu w części III niniejszej umowy.

ARTYKUŁ 1.2

Cele

Celami niniejszej części niniejszej części niniejszej Umowy są:

- a) rozszerzenie i zróżnicowanie handlu towarami, zgodnie z art. XXIV GATT 1994, między Stronami w drodze obniżenia lub zniesienia cel i barier pozataryfowych w handlu;
- b) ułatwienie handlu towarami, w szczególności poprzez postanowienia dotyczące ułatwień celnych i ułatwień w handlu, norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności oraz środków sanitarnych i fitosanitarnych, przy jednoczesnym zachowaniu prawa każdej ze Stron do wprowadzania regulacji na swoim terytorium i osiągnięcia celów polityki publicznej;
- c) liberalizacja handlu usługami, zgodnie z art. V GATS;
- d) opracowanie ram sprzyjających zwiększeniu przepływów inwestycji poprzez zapewnienie przejrzystych, stabilnych i przewidywalnych zasad regulujących warunki zakładania przedsiębiorstw i związanego z tym przepływu kapitału oraz zagwarantowanie odpowiedniej równowagi między liberalizacją i ochroną inwestycji a prawem każdej ze Stron do wprowadzania regulacji w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki;

- e) utworzenie systemu sądów ds. inwestycji w celu rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem w sposób skuteczny, bezstronny i przewidywalny;
- f) faktyczne i wzajemne otwarcie rynków zamówień rządowych Stron;
- g) promowanie innowacji i kreatywności poprzez zapewnienie odpowiedniej i skutecznej ochrony praw własności intelektualnej zgodnie z obowiązkami międzynarodowymi mającymi zastosowanie między Stronami, oraz równowagi między tą ochroną a interesem publicznym;
- h) prowadzenie stosunków handlowych i inwestycyjnych między Stronami zgodnie z zasadą wolnej i niezakłóconej konkurencji;
- i) promowanie zrównoważonego rozwoju oraz rozwoju handlu międzynarodowego w sposób, który przyczynia się do osiągnięcia celu zrównoważonego rozwoju obejmującego rozwój gospodarczy, rozwój społeczny i ochronę środowiska;
- j) utworzenie skutecznego, sprawiedliwego i przewidywalnego mechanizmu rozstrzygania sporów w celu rozwiązywania sporów między Stronami dotyczących interpretacji lub stosowania niniejszej części niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 1.3

Definicje o zastosowaniu ogólnym

Do celów niniejszej części niniejszej Umowy, o ile nie określono inaczej:

- a) „decyzja administracyjna o zasięgu ogólnym” oznacza decyzję administracyjną lub interpretację, które mają zastosowanie do wszystkich osób i stanów faktycznych, które na ogół wchodzi w zakres tej decyzji administracyjnej lub tej interpretacji, i które ustanawiają normę postępowania, ale nie obejmuje:
 - (i) ustalenia lub decyzji wydanych w postępowaniu administracyjnym lub quasi-sądowym, które ma zastosowanie do konkretnej osoby, towaru lub usługi drugiej Strony w szczególnym przypadku; ani
 - (ii) jakiegokolwiek innej decyzji wydanej w odniesieniu do konkretnego działania lub praktyki;
- b) „porozumienie w sprawie rolnictwa” oznacza Porozumienie w sprawie rolnictwa w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- c) „towar rolny” oznacza produkt wymieniony w załączniku 1 do porozumienia w sprawie rolnictwa;
- d) „usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego, podczas których statek powietrzny jest wycofany z użytku” oznaczają czynności naprawy i obsługi technicznej prowadzone w odniesieniu do statku powietrznego lub jego części w czasie, gdy jest on wycofany z użytku, i nie obejmują obsługi liniowej;

- e) „porozumienie antydumpingowe” oznacza Porozumienie o stosowaniu artykułu VI Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu z 1994 r. w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- f) „usługi komputerowego systemu rezerwacji” oznaczają usługi świadczone przy użyciu systemów komputerowych zawierających informacje o rozkładach lotów przewoźników lotniczych, dostępności oraz opłatach i zasadach pobierania opłat, za pomocą których można dokonywać rezerwacji lub wystawiać bilety;
- g) „cło” oznacza wszelkie cła lub opłaty jakiegokolwiek rodzaju nałożone na przywóz towaru lub w związku z przywozem towaru, w tym wszelkiego rodzaju podatki wyrównawcze lub należności dodatkowe nałożone w związku z takim przywozem; przy czym nie obejmuje ono:
 - (i) jakichkolwiek należności odpowiadających podatkowi wewnętrznemu nałożonym zgodnie z art. 2.3;
 - (ii) jakiegokolwiek cła antydumpingowego lub wyrównawczego² stosowanego zgodnie z GATT 1994, porozumieniem antydumpingowym i porozumieniem SCM, stosownie do przypadku;
 - (iii) jakichkolwiek opłat lub innych należności nakładanych na przywóz lub w związku z przywozem towaru, których kwota jest ograniczona do przybliżonego kosztu świadczonych usług; oraz

² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że definicja cła nie ma wpływu na prawa i obowiązki Stron wynikające z rozdziału 5 (Środki ochrony handlu).

- (iv) składki oferowanej lub pobieranej z tytułu przywozu towarów, wynikającej z systemu przetargowego zatwierdzonego do zarządzania kontyngentami taryfowymi zgodnie z dodatkiem 2-A-4 (Kontyngenty taryfowe Meksyku);
- h) „porozumienie w sprawie ustalania wartości celnej” oznacza Porozumienie o stosowaniu artykułu VII Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu z 1994 r. w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- i) „dni” oznaczają dni kalendarzowe, w tym weekendy i święta;
- j) „DSU” oznacza Uzgodnienie w sprawie zasad i procedur regulujących rozstrzyganie sporów zawarte w załączniku 2 do porozumienia WTO;
- k) „przedsiębiorstwo” oznacza każdy podmiot prawny właściwie utworzony lub w inny sposób zorganizowany zgodnie z mającym zastosowanie prawem, nastawiony na zysk lub w innych celach, prywatny lub publiczny, w tym każdą spółkę kapitałową, trust, spółkę osobową, spółkę joint venture, jednoosobową działalność gospodarczą lub stowarzyszenie;
- l) „istniejący” oznacza obowiązujący w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy;
- m) „waluta w pełni wymienialna” oznacza walutę, która znajduje się w szerokim obrocie na międzynarodowych rynkach walutowych i jest powszechnie stosowana w międzynarodowych transakcjach;

- n) „GATS” oznacza Układ ogólny w sprawie handlu usługami w załączniku 1B do porozumienia WTO;
- o) „GATT 1994” oznacza Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu 1994 w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- p) „towary” oznaczają zarówno materiały, jak i produkty;
- q) „towar Strony” oznacza towar krajowy w rozumieniu GATT 1994 i obejmuje towary pochodzące tej Strony;
- r) „obsługa naziemna” oznacza świadczenie w porcie lotniczym, na podstawie wynagrodzenia lub umowy, następujących usług: reprezentowanie przedsiębiorstw lotniczych, usługi w zakresie administracji i nadzoru, obsługa pasażerów, obsługa bagażu, obsługa ramp, usługi gastronomiczne³, obsługa towarów i przesyłek, zaopatrzenie w paliwo, obsługa oraz sprzątanie statków powietrznych, transport powierzchniowy i operacje lotnicze, czynności administracyjne związane z załogą i planowanie lotów; przy czym nie obejmuje ona własnej obsługi naziemnej, usług ochrony, obsługi liniowej, naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego; eksploatacji niezbędnej scentralizowanej infrastruktury portu lotniczego, takiej jak urządzenia odladzające, systemy dystrybucji paliwa, systemy obsługi bagażu i systemy transportu wewnątrzloteńskiego, ani zarządzania tą infrastrukturą;
- s) „system zharmonizowany” lub „HS” oznacza zharmonizowany system oznaczania i kodowania towarów, w tym jego Ogólne reguły interpretacji, uwagi do sekcji, uwagi do działów i uwagi do podpozycji, wraz ze zmianami do niego;

³ Z wyjątkiem przygotowywania żywności.

- t) „środek” oznacza wszelkie przepisy ustawowe lub wykonawcze, reguły, procedury, decyzje, czynności administracyjne, wymogi lub praktyki⁴;
- u) „obywatel” oznacza osobę fizyczną, która ma obywatelstwo jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej lub Meksyku zgodnie z ich odpowiednim prawem lub jest stałym rezydentem Strony;
- v) „osoba fizyczna” oznacza⁵:
 - (i) w przypadku Unii Europejskiej – obywatela jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej zgodnie z ustawodawstwem tego państwa⁶; oraz
 - (ii) w przypadku Meksyku – obywatela Meksyku zgodnie z jego ustawodawstwem;osobę fizyczną będącą obywatelem Meksyku i mającą obywatelstwo jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej uznaje się wyłącznie za osobę fizyczną Strony dominującego i efektywnego obywatelstwa tej osoby;

⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że termin „środek” obejmuje zaniechanie działania.

⁵ Definicja ta ma zastosowanie do celów rozdziałów 10–19.

⁶ Definicja osoby fizycznej Unii Europejskiej obejmuje również osoby fizyczne stale zamieszkujące w Republice Łotewskiej, które nie są obywatelami Republiki Łotewskiej ani jakiegokolwiek innego państwa, ale które zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Republiki Łotewskiej są uprawnione do otrzymania paszportu dla osób niebędących obywatelami.

- w) „OECD” oznacza Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju;
- x) „towar pochodzący” oznacza towar kwalifikujący się jako pochodzący zgodnie z regułami pochodzenia określonymi w rozdziale 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia);
- y) „osoba” oznacza osobę fizyczną lub przedsiębiorstwo;
- z) „osoba Strony” oznacza obywatela lub przedsiębiorstwo Strony;
- aa) „preferencyjne traktowanie taryfowe” oznacza stawkę celną mającą zastosowanie do towaru pochodzącego zgodnie z art. 2.4 (Obniżenie lub zniesienie ceł);
- bb) „porozumienie w sprawie środków ochronnych” oznacza Porozumienie w sprawie środków ochronnych w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- cc) „porozumienie SCM” oznacza Porozumienie w sprawie subsydiów i środków wyrównawczych w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- dd) „sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego” oznacza możliwość swobodnej sprzedaży i swobodnego wprowadzania do obrotu własnych usług transportu lotniczego przez danego przewoźnika lotniczego, która obejmuje wszystkie aspekty marketingu, takie jak badanie rynku, reklama i dystrybucja, ale nie obejmuje wyceny usług transportu lotniczego ani mających zastosowanie warunków;
- ee) „usługodawca” oznacza osobę, która świadczy lub zamierza świadczyć usługę;

- ff) „porozumienie SPS” oznacza Porozumienie w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- gg) „przedsiębiorstwo państwowe” oznacza przedsiębiorstwo, które stanowi własność Strony lub pozostaje pod jej kontrolą;
- hh) „porozumienie TBT” oznacza Porozumienie w sprawie barier technicznych w handlu w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- ii) „terytorium” oznacza terytorium, do którego ma zastosowanie niniejsza Umowa, zgodnie z art. 2.2 (Terytorialny zakres stosowania) części IV niniejszej Umowy;
- jj) „państwo trzecie” oznacza państwo lub terytorium, które nie są objęte terytorialnym zakresem stosowania niniejszej Umowy;
- kk) „porozumienie TRIPS” oznacza Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej w załączniku 1C do porozumienia WTO;
- ll) „konwencja wiedeńska o prawie traktatów” oznacza Konwencję wiedeńską o prawie traktatów, sporządzoną w Wiedniu w dniu 23 maja 1969 r.
- mm) „WTO” oznacza Światową Organizację Handlu; oraz
- nn) „porozumienie WTO” oznacza Porozumienie z Marrakeszu ustanawiające Światową Organizację Handlu, sporządzone w dniu 15 kwietnia 1994 r.

ARTYKUŁ 1.4

Związek z porozumieniem WTO

Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki wobec siebie nawzajem wynikające z porozumienia WTO.

ARTYKUŁ 1.5

Odesłania do przepisów i innych umów

1. O ile nie wskazano inaczej, wszelkie odesłania do przepisów ustawowych zawarte w niniejszej części niniejszej Umowy, zarówno ogólne, jak i wskazujące konkretną ustawę, rozporządzenie lub dyrektywę, należy interpretować jako odniesienie do przepisów prawa z ewentualnymi zmianami.
2. O ile nie wskazano inaczej, każde zawarte w niniejszej części niniejszej Umowy odniesienie do innych umów lub instrumentów prawnych, w całości lub w części, lub włączenie ich poprzez odesłanie należy interpretować jako obejmujące:
 - a) powiązane załączniki, protokoły, przypisy, uwagi interpretacyjne i noty wyjaśniające; oraz

- b) umowy zastępujące, których Strony są stronami, lub zmiany, które są wiążące dla Stron, z wyjątkiem przypadków gdy odniesienie potwierdza istniejące prawa i obowiązki.

ARTYKUŁ 1.6

Wypełnianie obowiązków

1. Każda ze Stron przyjmuje wszelkie ogólne lub szczególne środki wymagane do wypełnienia obowiązków wynikających z niniejszej części niniejszej Umowy, w tym środki wymagane do zapewnienia jej przestrzegania przez władze i organy centralne, regionalne lub lokalne, a także organy pozarządowe uczestniczące w sprawowaniu delegowanej im władzy.
2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona może zawiesić prawa i obowiązki wynikające z niniejszej części niniejszej Umowy, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w części IV art. 2.3 ust. 3 niniejszej Umowy (Wypełnianie obowiązków), wyłącznie w przypadku naruszenia niniejszej części niniejszej Umowy przez drugą Stronę i zgodnie z wymogami w niej określonymi, w tym w rozdziale 31 (Rozstrzyganie sporów).

SEKCJA B

Postanowienia instytucjonalne

ARTYKUŁ 1.7

Szczególne funkcje Wspólnej Rady

1. W przypadku gdy Wspólna Rada wykonuje którąkolwiek z funkcji powierzonych jej w ramach niniejszej części niniejszej Umowy, dokonuje tego w składzie, na szczeblu ministerialnym, złożonym z przedstawicieli Strony UE odpowiedzialnych za kwestie związane z handlem i inwestycjami, z jednej strony, oraz przedstawicieli Ministerstwa Gospodarki Meksyku, z drugiej strony, lub z osób przez nich wyznaczonych.
2. W ramach realizacji celów niniejszej części niniejszej Umowy Wspólna Rada może modyfikować:
 - a) załącznik 2-A (Harmonogram znoszenia ceł) oraz załącznik 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych);
 - b) rozdział 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia) wraz z załącznikami od 3-A do 3-D;
 - c) załącznik 10-D (Kodeks postępowania członków Trybunału, Trybunału Odwoławczego i mediatorów);

- d) odpowiednie listy i wykazy Meksyku zgodnie z art. 10.12 (Środki niespełniające wymogów i wyjątki) ust. 6 i art. 11.8 (Środki niespełniające wymogów i wyjątki) ust. 4;
- e) załącznik 21-A (Zamówienia Unii Europejskiej objęte niniejszą Umową) i załącznik 21-B (Zamówienia Meksyku objęte niniejszą Umową);
- f) załącznik 25-B (Wykaz oznaczeń geograficznych);
- g) załącznik 31-A (Regulamin wewnętrzny) i załącznik 31-B (Kodeks postępowania dla członków zespołu orzekającego i mediatorów);

3. W ramach realizacji celów niniejszej części niniejszej Umowy Wspólna Rada może również:

- a) przyjmować wiążące interpretacje postanowień niniejszej części niniejszej Umowy;
- b) podejmować inne decyzje, jak przewidziano w niniejszej części niniejszej Umowy; oraz
- c) podejmować inne, uzgodnione przez Strony działania związane z wykonywaniem swoich funkcji.

4. Zgodnie ze swoimi mającymi zastosowanie procedurami prawnymi każda ze Stron wprowadza wszelkie zmiany, o których mowa w ust. 2 lit. a), w terminie uzgodnionym wspólnie przez Strony.

ARTYKUŁ 1.8

Szczególne funkcje Wspólnego Komitetu

1. W przypadku gdy Wspólny Komitet wykonuje którąkolwiek z funkcji powierzonych mu w ramach niniejszej części niniejszej Umowy, dokonuje tego w składzie złożonym z przedstawicieli wysokiego szczebla Strony UE odpowiedzialnych za kwestie związane z handlem i inwestycjami, z jednej strony, oraz przedstawicieli Ministerstwa Gospodarki Meksyku, z drugiej strony, zgodnie z odpowiednimi wymogami każdej ze Stron, lub z osób przez nich wyznaczonych.
2. Wspólny Komitet:
 - a) wspiera Wspólną Radę w wykonywaniu jej funkcji dotyczących kwestii związanych z handlem;
 - b) odpowiada za właściwe wykonanie i stosowanie postanowień niniejszej części niniejszej Umowy oraz za ocenę wyników uzyskanych w wyniku jej stosowania;
 - c) bez uszczerbku dla postanowień rozdziału 31 (Rozstrzyganie sporów), dąży do zapobiegania sporom i różnicom zdań, które mogą wyniknąć w związku z interpretacją lub stosowaniem niniejszej części niniejszej Umowy, i do ich rozstrzygania;
 - d) nadzoruje prace podkomitetów i innych organów powołanych na podstawie niniejszej części niniejszej Umowy; oraz
 - e) omawia sposoby dalszego rozwijania handlu i inwestycji między Stronami.

3. Wykonując obowiązki na podstawie ust. 2, Wspólny Komitet może:
- a) ustanawiać dodatkowe podkomitety i inne organy spośród tych ustanowionych w niniejszej części niniejszej Umowy, składające się z przedstawicieli Stron, oraz przydzielać im obowiązki w ramach swoich kompetencji, a także może podjąć decyzje o zmianie funkcji powierzonych ustanawianym przez siebie podkomitetom i innym organom, a także o ich rozwiązaniu;
 - b) zalecać Wspólnej Radzie przyjęcie decyzji zgodnych z celami szczegółowymi niniejszej części niniejszej Umowy, w tym zmian, o których mowa w art. 1.7 ust. 2 lit. a), lub przyjmować takie decyzje w przerwach między posiedzeniami Wspólnej Rady, w tym w przypadku, gdy Wspólna Rada nie może się zebrać; oraz
 - c) podejmować inne działania związane z wykonywaniem swoich funkcji zgodnie z ustaleniami Stron lub zgodnie z poleceniami Wspólnej Rady.

ARTYKUŁ 1.9

Koordinatorzy ds. części III niniejszej Umowy

1. Każda ze Stron wyznacza koordynatora ds. niniejszej części niniejszej Umowy i powiadamia o tym drugą Stronę w terminie sześćdziesięciu dni po wejściu w życie niniejszej Umowy.

2. Koordynatorzy:

- a) ułatwiają komunikację między Stronami w każdej kwestii dotyczącej niniejszej części niniejszej Umowy, a także między innymi punktami kontaktowymi ustanowionymi na jej mocy;
- b) wspólnie ustalają porządek obrad i przeprowadzają wszelkie inne niezbędne przygotowania do posiedzeń Wspólnej Rady i Wspólnego Komitetu zgodnie z niniejszym artykułem; oraz
- c) podejmują, w stosownych przypadkach, działania następcze w związku z decyzjami Wspólnej Rady i Wspólnego Komitetu.

ARTYKUŁ 1.10

Podkomitety i inne organy szczególne dla części III niniejszej Umowy

1. Niniejszym Strony ustanawiają następujące podkomitety i inne organy składające się z przedstawicieli Strony UE, z jednej strony, i przedstawicieli Meksyku, z drugiej strony:

- a) Komitet ds. Handlu Towarami;
- b) Podkomitet ds. Rolnictwa;
- c) Podkomitet ds. Handlu Winem i Napojami Spirytusowymi;
- d) Podkomitet ds. Cel, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia;

- e) Podkomitet ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych;
- f) Wspólna grupa robocza ds. dobrostanu zwierząt i oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe;
- g) Podkomitet ds. Barrier Technicznych w Handlu;
- h) Podkomitet ds. Usług i Inwestycji;
- i) Podkomitet ds. Usług Finansowych;
- j) Podkomitet ds. Zamówień Publicznych;
- k) Podkomitet ds. Własności Intelktualnej;
- l) Podkomitet ds. Handlu i Zrównoważonego Rozwoju.

2. O ile w niniejszej części niniejszej Umowy nie przewidziano inaczej, część IV art. 1.4 niniejszej Umowy ma zastosowanie do podkomitetów i innych organów, o których mowa w ust. 1.

3. Podkomitety i inne organy, o których mowa w ust. 1, mogą wydawać odpowiednie zalecenia w przypadkach przewidzianych w niniejszej części niniejszej Umowy.

4. Zalecenia wydaje się w drodze konsensusu.

ARTYKUŁ 1.11

Stosunki ze społeczeństwem obywatelskim

1. W celu omówienia kwestii związanych ze stosowaniem niniejszej części niniejszej Umowy każda ze Stron spotyka się co najmniej raz w roku ze swoją wewnętrzną grupą doradczą, o której mowa w części IV art. 1.7 (Wewnętrzne grupy doradcze) niniejszej Umowy .
2. Jeżeli Wspólna Rada lub Wspólny Komitet zbierają się w składzie rozstrzygającym kwestie dotyczące handlu, zwołują – w celu prowadzenia dialogu na temat stosowania niniejszej części niniejszej Umowy – posiedzenie Forum Społeczeństwa Obywatelskiego, o którym mowa w części IV art. 1.8 (Forum Społeczeństwa Obywatelskiego) niniejszej Umowy.

ROZDZIAŁ 2

HANDEL TOWARAMI

SEKCJA A

Postanowienia ogólne

ARTYKUŁ 2.1

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „czynności konsularne” oznaczają procedurę uzyskania od konsula Strony dokonującej przywozu na terytorium Strony dokonującej wywozu lub na terytorium strony trzeciej faktury konsularnej lub wizy konsularnej dla faktur handlowych, świadectwa pochodzenia, manifestu ładunkowego, deklaracji wywozowej przewoźników lub jakiegokolwiek innej dokumentacji wymaganej przy przywozie towaru lub w związku z przywozem towaru;

- b) „procedura licencjonowania wywozu” oznacza procedurę administracyjną wymagającą – jako warunek wstępny wywozu z terytorium Strony dokonującej wywozu – złożenia odpowiedniemu organowi administracyjnemu lub organom administracyjnym Strony dokonującej wywozu wniosku lub innych dokumentów, innych niż zazwyczaj wymagane w procedurach odprawy celnej;
- c) „porozumienie w sprawie licencjonowania przywozu” oznacza Porozumienie w sprawie licencjonowania przywozu zawarte w załączniku 1A do porozumienia WTO;
- d) „procedura licencjonowania przywozu” oznacza procedurę administracyjną wymagającą – jako warunek wstępny przywozu na terytorium Strony dokonującej przywozu – złożenia odpowiedniemu organowi lub organom administracyjnym Strony dokonującej przywozu wniosku lub innych dokumentów, innych niż zazwyczaj wymagane w procedurach odprawy celnej.

ARTYKUŁ 2.2

Zakres stosowania

O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej, niniejszy rozdział ma zastosowanie do handlu towarami Strony.

ARTYKUŁ 2.3

Traktowanie narodowe

1. Każda ze Stron przyznaje traktowanie narodowe towarom drugiej Strony zgodnie z art. III GATT 1994, włącznie z uwagami i postanowieniami uzupełniającymi do niego. W tym celu art. III GATT 1994 oraz uwagi i postanowienia uzupełniające do niego zostają włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.
2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie narodowe oznacza, w odniesieniu do szczebla władzy w Meksyku innego niż federalny lub szczebla władzy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, traktowanie nie mniej korzystne od tego, jakie przyznawane jest przez ten szczebel władzy podobnym, bezpośrednio konkurencyjnym lub substytucyjnym towarom pochodzącym odpowiednio z Meksyku lub państwa członkowskiego.

ARTYKUŁ 2.4

Obniżenie lub zniesienie ceł

1. O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej, każda ze Stron znosi lub obniża cła na towary pochodzące zgodnie z załącznikiem 2-A (Harmonogram znoszenia ceł) i z chwilą wejścia w życie niniejszej Umowy nie stosuje jakichkolwiek ceł w odniesieniu do towarów pochodzących klasyfikowanych do pozycji taryfowych objętych działami 1–97 systemu zharmonizowanego innych niż te ujęte odpowiednio w dodatku 2-A-1 (Harmonogram znoszenia ceł Unii Europejskiej) lub dodatku 2-A-2 (Harmonogram znoszenia ceł Meksyku) do załącznika 2-A (Harmonogram znoszenia ceł).

2. O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej, Strona nie podwyższa istniejącego cła ani nie wprowadza nowego cła na towary pochodzące z terytorium drugiej Strony⁷.
3. Jeżeli Strona obniża swoją stawkę celną stosowaną względem kraju najbardziej uprzywilejowanego, stawka ta ma zastosowanie do towarów pochodzących z terytorium drugiej Strony, tak długo jak stawka ta jest niższa niż stawka ustalona zgodnie z załącznikiem 2-A (Harmonogram znoszenia cła).
4. Na wniosek jednej ze Stron Strony wzajemnie się konsultują, aby rozważyć możliwość poprawy traktowania taryfowego w zakresie dostępu do rynku towarów pochodzących, określonego w załączniku 2-A (Harmonogram znoszenia cła). Wspólna Rada może podjąć decyzję o zmianie załącznika 2-A (Harmonogram znoszenia cła)⁸.
5. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona może utrzymać lub podwyższyć cło na towary pochodzące do wysokości zatwierdzonej przez Organ Rozstrzygania Sporów WTO.

⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że w następstwie jednostronnego obniżenia cła Strona może podwyższyć cło do poziomu określonego na dany rok w harmonogramie znoszenia cła zgodnie z załącznikiem 2-A (Harmonogram znoszenia cła).

⁸ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że zmiana ta zastępuje wszelkie stawki celne lub kategorie znoszenia cła określone w załączniku 2-A (Harmonogram znoszenia cła).

ARTYKUŁ 2.5

Cła wywozowe, podatki lub inne należności

1. Strona nie może przyjmować ani utrzymywać jakichkolwiek podatków lub należności nakładanych na wywóz towaru na terytorium drugiej Strony, które przekraczają podatki lub należności nałożone na ten towar, gdy jest on przeznaczony do konsumpcji wewnętrznej.
2. Strona nie może przyjmować ani utrzymywać jakichkolwiek ceł lub należności jakiegokolwiek rodzaju nakładanych na wywóz towaru na terytorium drugiej Strony lub w związku z tym wywozem, które przekraczają należności nałożone na ten towar, gdy jest on przeznaczony do konsumpcji wewnętrznej.
3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uniemożliwia Stronie nałożenia na wywóz towaru opłaty lub należności dozwolonej na podstawie art. 2.6.

ARTYKUŁ 2.6

Opłaty i formalności

1. Kwoty opłat i innych należności nakładanych przez Stronę na przywóz lub wywóz towarów drugiej Strony lub w związku z przywozem lub wywozem takich towarów ogranicza się do przybliżonych kosztów świadczonych usług i nie mogą one stanowić pośredniej ochrony towarów krajowych ani opodatkowania przywozu lub wywozu do celów podatkowych.

2. Strona nie może stosować opłaty za procedurę rejestracji celnej towarów pochodzących⁹.
3. Każda ze Stron publikuje wszystkie opłaty i należności, które nakłada w związku z przywozem lub wywozem, w taki sposób, aby umożliwić władzom publicznym, przedsiębiorstwom handlowym i innym zainteresowanym stronom zapoznanie się z nimi.
4. Strona nie może wymagać czynności konsularnych, w tym zapłaty powiązanych opłat i należności, w związku z przywozem jakichkolwiek towarów drugiej Strony¹⁰.

ARTYKUŁ 2.7

Towary ponownie wprowadzone po ich naprawie lub modyfikacji

1. „naprawa lub modyfikacja” oznacza wszelkie procesy przetwarzania towaru stosowane w celu usunięcia uszkodzeń eksploatacyjnych lub szkód materialnych i obejmujące przywrócenie towarowi jego pierwotnej funkcji lub zapewnienie zgodności z wymogami technicznymi dotyczącymi jego używania, bez których towar ten nie mógłby być nadal używany w zwykły sposób do celów, do których jest przeznaczony. naprawa towaru obejmuje odnowę i konserwację, ale nie obejmuje działań ani procesów, które:
 - a) prowadzą do pozbawienia towaru jego istotnych właściwości lub do powstania nowego towaru lub towaru o odmiennych cechach handlowych;

⁹ W przypadku Meksyku opłata za procedurę rejestracji celnej odnosi się do „Derecho de Trámite Aduanero”.

¹⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona dokonująca przywozu może wymagać potwierdzenia autentyczności dokumentów przez konsula właściwego na terytorium Strony dokonującej wywozu:

- a) na potrzeby dochodzenia lub audytu lub
- b) na potrzeby przywozu majątku gospodarstwa domowego.

b) przyczyniają się do przekształcenia wyrobu niegotowego w wyrób gotowy; lub

c) stosuje się w celu znacznej zmiany funkcji towaru.

2. Strona nie może stosować cła w odniesieniu do towarów, niezależnie od ich pochodzenia, które powracają na jej terytorium po tymczasowym wywiezieniu z jej terytorium na terytorium drugiej Strony w celu naprawy lub modyfikacji, niezależnie od tego, czy taka naprawa lub modyfikacja mogłaby zostać przeprowadzona na terytorium Strony, z której towary zostały wywiezione do celów naprawy lub modyfikacji.

3. Ust. 2 nie ma zastosowania do towarów przywożonych pod zabezpieczeniem majątkowym, do wolnych obszarów celnych lub na podobnych zasadach, które są następnie wywożone w celu naprawy i nie są ponownie przywożone pod zabezpieczeniem majątkowym, do wolnych obszarów celnych lub na podobnych zasadach.

4. Strona nie może stosować cła w odniesieniu do towarów tymczasowo przywiezionych z terytorium drugiej Strony w celu naprawy lub modyfikacji, niezależnie od ich pochodzenia.

ARTYKUŁ 2.8

Towary przerobione

1. „Towar przerobiony” oznacza towar klasyfikowany do działów 84–90 lub do pozycji 9402 systemu zharmonizowanego, z wyjątkiem towarów wymienionych w załączniku 2-B (Wykaz towarów wyłączonych z definicji towarów przerobionych), który:

- a) całkowicie lub częściowo wyprodukowano z materiałów uzyskanych z towarów wcześniej używanych;
- b) charakteryzuje się podobnymi wynikami i warunkami pracy oraz żywotnością, jak podobny towar nowy; oraz
- c) otrzymuje tę samą gwarancję, co towar nowy.

2. O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej, Strona nie może przyznawać towarom przerobionym drugiej Strony traktowania mniej korzystnego niż to, które przyznaje podobnym towarom nowym.

3. Z zastrzeżeniem swoich obowiązków wynikających z niniejszej Umowy i porozumienia WTO, Strona może wymagać, aby towary przerobione:

- a) były oznaczane jako takie do celów dystrybucji lub sprzedaży na jej terytorium, w tym opatrzone określoną etykietą, aby uniknąć wprowadzania konsumentów w błąd; oraz

b) spełniały wszystkie mające zastosowanie wymogi techniczne i przepisy, które stosuje się do podobnych towarów nowych.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że art. 2.9 ma zastosowanie do towarów przerobionych. Jeżeli Strona przyjmuje lub utrzymuje zakazy lub ograniczenia w przywozie lub wywozie towarów używanych, nie może stosować tych środków do towarów przerobionych.

ARTYKUŁ 2.9

Ograniczenia w przywozie i wywozie

O ile w załączniku 2-C (Wyjątki od ograniczeń przywozowych i wywozowych Meksyku) nie przewidziano inaczej, Strona nie może przyjmować ani utrzymywać zakazów lub ograniczeń w przywozie jakichkolwiek towarów drugiej Strony ani w wywozie lub sprzedaży na wywóz jakiegokolwiek towaru przeznaczonego na terytorium drugiej Strony, chyba że czyni to zgodnie z art. XI GATT 1994, w tym z uwagami i postanowieniami uzupełniającymi do niego. W tym celu art. XI GATT 1994 wraz z uwagami i postanowieniami uzupełniającymi do niego zostają włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.

ARTYKUŁ 2.10

Licencjonowanie przywozu

1. Każda ze Stron przyjmuje i realizuje wszelkie procedury licencjonowania przywozu zgodnie z art. 1–3 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu.
2. Każda ze Stron powiadamia drugą Stronę o każdej nowej procedurze licencjonowania przywozu oraz o każdym przypadku zmiany istniejących procedur licencjonowania przywozu w terminie 60 dni od daty jej publikacji oraz, jeśli to możliwe, nie później niż 60 dni przed rozpoczęciem stosowania nowej lub zmienionej procedury. Powiadomienie zawiera informacje określone w art. 5 ust. 2 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu, a także adresy elektroniczne oficjalnych stron internetowych, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu. Uznaje się, że Strona spełnia to postanowienie, jeżeli powiadomi o odpowiedniej nowej procedurze licencjonowania przywozu lub wszelkich jej zmianach Komitet ds. Licencjonowania Przywozu, o którym mowa w art. 4 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu, zgodnie z art. 5 ust. 1–3 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu.
3. Na wniosek jednej Strony druga Strona bezzwłocznie przekazuje wszelkie odpowiednie informacje, w tym informacje określone w art. 5 ust. 2 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu, dotyczące każdej procedury licencjonowania przywozu, którą zamierza przyjąć, którą przyjęła lub którą utrzymuje, lub informacje dotyczące każdej zmiany w istniejących procedurach licencjonowania przywozu.

4. Każda ze Stron publikuje na odpowiednich oficjalnych stronach internetowych informacje, jakie ma obowiązek opublikować zgodnie z art. 1 ust. 4 lit. a) porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu, oraz zapewnia, aby informacje określone w art. 5 ust. 2 porozumienia w sprawie licencjonowania przywozu były publicznie dostępne.

ARTYKUŁ 2.11

Licencjonowanie wywozu

1. Każda ze Stron publikuje każdą nową procedurę licencjonowania wywozu lub wszelkie zmiany w istniejącej procedurze licencjonowania wywozu, w tym, w stosownych przypadkach, na odpowiednich oficjalnych stronach internetowych. Publikacja taka musi mieć miejsce, jeżeli to możliwe, nie później niż 45 dni przed rozpoczęciem obowiązywania procedury lub zmiany, a w każdym razie nie później niż w dniu, w którym taka procedura lub zmiana zaczął obowiązywać.

2. W terminie 60 dni po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy każda ze Stron powiadamia drugą Stronę o swoich istniejących procedurach licencjonowania wywozu. Każda ze Stron powiadamia drugą Stronę o wszelkich nowych procedurach licencjonowania wywozu oraz o wszelkich zmianach istniejących procedur licencjonowania wywozu w terminie 60 dni od daty ich publikacji. Powiadomienia te zawierają odniesienie do źródła, w którym publikowane są informacje wymagane na podstawie z ust. 3 oraz – w stosownych przypadkach – adres odpowiedniej oficjalnej strony internetowej.

3. Publikacja procedur licencjonowania wywozu zawiera następujące informacje:
- a) teksty procedur licencjonowania wywozu wraz ze zmianami;
 - b) towary objęte każdą z procedur licencjonowania wywozu;
 - c) w odniesieniu do każdej procedury – opis procedury ubiegania się o pozwolenie na wywóz oraz wszelkie kryteria, jakie musi spełniać wnioskodawca, aby kwalifikować się do ubiegania się o pozwolenie na wywóz, takie jak posiadanie zezwolenia na prowadzenie działalności, podjęcie lub utrzymywanie inwestycji lub prowadzenie działalności w określonej formie na terytorium Strony;
 - d) punkt lub punkty kontaktowe, w których zainteresowane osoby mogą uzyskać szczegółowe informacje na temat warunków uzyskania pozwolenia na wywóz;
 - e) organ lub organy administracyjne, do których składa się wniosek lub inne odpowiednie dokumenty;
 - f) opis wszelkich środków wdrażanych w ramach procedury licencjonowania wywozu;
 - g) okres obowiązywania każdej z procedur licencjonowania wywozu, chyba że dana procedura obowiązuje do czasu jej wycofania lub zmiany w ramach nowej publikacji;

- h) jeżeli Strona zamierza skorzystać z procedury licencjonowania wywozu w celu zarządzania kontyngentem wywozowym, całkowita ilość, daty otwarcia i zamknięcia kontyngentu oraz, w stosownych przypadkach, wartość kontyngentu; oraz
- i) wszelkie zwolnienia lub wyjątki od wymogu uzyskania pozwolenia na wywóz, informacje o sposobie ubiegania się o te zwolnienia lub wyjątki oraz kryteria ich przyznawania.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu nie wymaga od Strony przyznania pozwolenia na wywóz ani nie uniemożliwia Stronie wypełniania jej obowiązków lub zobowiązań wynikających z rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, a także z wielostronnych układów o nierozprzestrzenianiu oraz przepisów dotyczących kontroli wywozu.

ARTYKUŁ 2.12

Ustalanie wartości celnej

Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki wynikające z porozumienia w sprawie ustalania wartości celnej.

ARTYKUŁ 2.13

Odprawa czasowa towarów

1. Każda ze Stron udziela odprawy czasowej z całkowitym warunkowym zwolnieniem z należności celnych przywozowych, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, w odniesieniu do następujących towarów, niezależnie od ich pochodzenia:
 - a) towarów przeznaczonych do wystawiania lub wykorzystywania na wystawach, targach, spotkaniach, pokazach lub podobnych imprezach;
 - b) sprzętu profesjonalnego, w tym sprzętu dla prasy lub do nadawania programów radiowych lub telewizyjnych, oprogramowania, sprzętu kinematograficznego oraz aparatury pomocniczej lub akcesoriów do takiego sprzętu, które są niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej, handlowej lub zawodowej osobie udającej się na terytorium Strony w celu wykonania określonego zadania;
 - c) kontenerów, próbek handlowych, filmów i nagrań reklamowych oraz innych towarów przywożonych w związku z operacją handlową;
 - d) towarów przywożonych w celach sportowych;
 - e) towarów przywożonych w celach humanitarnych; oraz
 - f) zwierząt przywożonych w określonych celach.

2. Każda ze Stron może wymagać, aby towary objęte odprawą czasową zgodnie z ust. 1:
- a) były przeznaczone do ponownego wywozu bez poddawania ich jakimkolwiek zmianom, z wyjątkiem zwykłej amortyzacji spowodowanej ich użytkowaniem;
 - b) były wykorzystywane wyłącznie przez obywatela drugiej Strony lub pod jego osobistym nadzorem w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, handlowej, zawodowej lub sportowej;
 - c) nie były sprzedawane ani wynajmowane podczas znajdowania się na jej terytorium;
 - d) były zabezpieczone, na wniosek Strony dokonującej przywozu, na kwotę nieprzekraczającą opłat, które w przeciwnym razie byłyby należne przy wjeździe lub ostatecznym przywozie i podlegałyby zwrotowi przy wywozie towarów;
 - e) były możliwe do zidentyfikowania przy przywozie i wywozie;
 - f) zostały ponownie wywiezione w określonym terminie, racjonalnie związanym z celem odprawy czasowej; oraz
 - g) zostały odprawione w ilości nie większej niż jest to uzasadnione ich przeznaczeniem.

3. Każda ze Stron zezwala, aby towary odprawione czasowo na podstawie niniejszego artykułu zostały ponownie wywiezione przez jakikolwiek inny port lub urząd celny niż ten, przez który zostały odprawione.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby importer lub inna osoba odpowiedzialna za towary odprawiane zgodnie z niniejszym artykułem nie ponosiła odpowiedzialności za niewywiezienie towarów w terminie wyznaczonym dla odprawy czasowej, w tym za każde zgodne z prawem przedłużenie tego terminu, po przedstawieniu Stronie dokonującej przywozu wystarczających dowodów, zgodnie z jej przepisami prawa celnego, że towary zostały całkowicie zniszczone lub bezpowrotnie utracone.

ARTYKUŁ 2.14

Współpraca

1. Postanowienia szczególne dotyczące współpracy administracyjnej między Stronami w odniesieniu do preferencyjnego traktowania taryfowego są określone w załączniku 2-D (Postanowienia szczególne dotyczące współpracy administracyjnej).

2. Strony co roku przekazują sobie statystyki dotyczące przywozu za okres rozpoczynający się rok po wejściu w życie niniejszej Umowy, do czasu podjęcia przez Komitet ds. Handlu Towarami innej decyzji. Przekazywane dane statystyczne dotyczące przywozu obejmują dane odnoszące się do ostatniego dostępnego roku, w tym dane na temat wartości i wielkości, na poziomie pozycji taryfowych, w odniesieniu do przywozu towarów drugiej Strony korzystających z preferencyjnego traktowania celnego na podstawie niniejszej Umowy oraz towarów, które nie otrzymują preferencyjnego traktowania taryfowego.

ARTYKUŁ 2.15

Komitet ds. Handlu Towarami

Komitet ds. Handlu Towarami, ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) ust. 1 lit. a):

- a) monitoruje wykonanie niniejszego rozdziału oraz załączników do niego i zarządzanie nimi;
- b) promuje handel towarami między Stronami, w tym w drodze konsultacji dotyczących poprawy traktowania taryfowego w zakresie dostępu do rynku zgodnie z niniejszą Umową oraz innych stosownych kwestii;
- c) stanowi forum do prowadzenia dyskusji na temat wszelkich kwestii dotyczących niniejszego rozdziału;
- d) bezzwłocznie usuwa bariery w handlu towarami między Stronami, w szczególności te związane ze stosowaniem środków pozataryfowych oraz, w stosownych przypadkach, zgłasza takie kwestie Wspólnemu Komitetowi do rozpatrzenia;
- e) zaleca Wspólnemu Komitetowi wprowadzenie wszelkich zmian lub uzupełnień do niniejszego rozdziału;
- f) koordynuje wymianę danych w celu wykorzystania preferencji lub inną wymianę informacji dotyczących handlu towarami między Stronami, o której może decydować;

- g) dokonuje przeglądu wszelkich przyszłych zmian systemu zharmonizowanego w celu zapewnienia, aby obowiązki każdej ze Stron wynikające z niniejszej Umowy nie uległy zmianie, oraz prowadzi konsultacje w celu rozwiązania wszelkich związanych z tym konfliktów;
- h) pełni wszelkie inne funkcje, które mogą mu zostać powierzone przez Wspólny Komitet.

SEKCJA B

Handel towarami rolnymi

ARTYKUŁ 2.16

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę w odniesieniu do handlu towarami rolnymi.

ARTYKUŁ 2.17

Współpraca na forach wielostronnych

1. Strony współpracują w ramach WTO w celu promowania uniwersalnego, opartego na zasadach, otwartego, niedyskryminującego, sprawiedliwego i wielostronnego systemu handlowego, aby przyspieszyć negocjacje w sprawie rolnictwa oraz wspierać ustanawianie wszelkich nowych reguł ułatwiających handel towarami rolnymi.
2. Strony uznają, że niektóre środki wywozowe, takie jak zakazy bądź ograniczenia wywozowe lub podatki wywozowe, mogą mieć niekorzystny wpływ na kluczowe dostawy towarów rolnych. Strony wspierają w tym zakresie ustanowienie reguł poprzez aktywny udział w odpowiednich forach międzynarodowych.

ARTYKUŁ 2.18

Konkurencja eksportowa

1. Do celów niniejszego artykułu:
 - a) „subsydia eksportowe” oznaczają subsydia w rozumieniu art. 1 lit. e) porozumienia w sprawie rolnictwa; oraz

b) „środki o skutku równoważnym” oznaczają kredyty eksportowe, gwarancje kredytów eksportowych lub programy ubezpieczeń, a także inne środki o skutku równoważnym subsydiom eksportowym¹¹.

2. Strony potwierdzają swoje zobowiązania wyrażone w decyzji w sprawie konkurencji eksportowej przyjętej w dniu 19 grudnia 2015 r. przez Konferencję Ministerialną WTO w Nairobi, do jak największej powściągliwości w odniesieniu do wszelkich form subsydiów eksportowych i środków wywozowych o skutku równoważnym oraz do zwiększenia przejrzystości i poprawy monitorowania wszelkich form subsydiów eksportowych i wszelkich środków wywozowych o skutku równoważnym.

3. Strona nie może przyjmować ani utrzymywać jakichkolwiek subsydiów eksportowych dla towarów rolnych wywożonych lub wchodzących w skład towaru, który jest wywożony na terytorium drugiej Strony.

4. Strona nie może utrzymywać, przyjmować ani wprowadzać ponownie jakiegokolwiek innego środka o skutku równoważnym w odniesieniu do towarów rolnych wywożonych lub wchodzących w skład towarów wywożonych na terytorium drugiej Strony, chyba że środek ten jest zgodny z warunkami określonymi w odpowiednim porozumieniu WTO, decyzji lub zobowiązaniu.

5. W celu zwiększenia przejrzystości i poprawy monitorowania w odniesieniu do subsydiów eksportowych i innych środków o skutku równoważnym, Strona, która ma uzasadnione wątpliwości dotyczące subsydiów eksportowych lub innych środków o skutku równoważnym stosowanych przez drugą Stronę w odniesieniu do towarów rolnych przeznaczonych do wywozu do tej pierwszej Strony, może wymagać od drugiej Strony niezbędnych informacji na temat stosowanych środków. Wymagane informacje są przekazywane niezwłocznie.

¹¹ Interpretując pojęcie „środki o skutku równoważnym” w odniesieniu do konkretnego przypadku, Strony mogą szukać wskazówek w odpowiednich zasadach WTO, a także w praktykach członków WTO.

ARTYKUŁ 2.19

Zarządzanie kontyngentami taryfowymi

1. Strona stosująca kontyngenty taryfowe zgodnie z załącznikiem 2-A (Harmonogram znoszenia cel):
 - a) zarządza tymi kontyngentami taryfowymi w sposób terminowy, przejrzysty, obiektywny i niedyskryminujący zgodnie ze swoim prawem; oraz
 - b) podaje do wiadomości publicznej w sposób terminowy i ciągły wszystkie istotne informacje dotyczące zarządzania kontyngentami, w tym dostępne wielkości, wskaźniki wykorzystania i kryteria kwalifikowalności.
2. Strony konsultują się ze sobą we wszelkich sprawach związanych z zarządzaniem kontyngentami taryfowymi. W tym celu każda ze Stron wyznacza punkt kontaktowy, aby ułatwić komunikację między Stronami, oraz przekazuje drugiej Stronie jego dane kontaktowe. Strony bezzwłocznie powiadamiają się wzajemnie o wszelkich zmianach w tych danych kontaktowych.

ARTYKUŁ 2.20

Podkomitet ds. Rolnictwa

1. Podkomitet ds. Rolnictwa, ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) ust. 1 lit. b):
 - a) monitoruje wykonanie niniejszej sekcji i zarządzanie nią, a także promuje współpracę w celu ułatwienia handlu towarami rolnymi między Stronami;
 - b) zapewnia Stronom forum do omówienia rozwoju ich programów rolnych i handlu towarami rolnymi między Stronami;
 - c) usuwa bariery, w tym bariery pozataryfowe, w handlu towarami rolnymi między Stronami;
 - d) ocenia wpływ niniejszego rozdziału na sektor rolny każdej ze Stron, a także funkcjonowanie instrumentów niniejszego rozdziału, oraz zaleca Komitetowi ds. Handlu Towarami odpowiednie działania;
 - e) stanowi forum konsultacji w sprawach związanych z niniejszą sekcją we współpracy z innymi właściwymi komitetami, grupami roboczymi lub innymi wyspecjalizowanymi organami w ramach niniejszej Umowy;

- f) pełni wszelkie inne funkcje, które mogą mu zostać powierzone przez Komitet ds. Handlu Towarami; oraz
 - g) na podstawie niniejszego ustępu przedkłada Komitetowi ds. Handlu Towarami sprawozdanie z wyników swoich prac do rozpatrzenia.
3. Posiedzenia Podkomitetu ds. Rolnictwa odbywają się przynajmniej raz do roku, chyba że uzgodniono inaczej.
4. W razie wystąpienia szczególnych okoliczności na wniosek jednej ze Stron posiedzenie Podkomitetu ds. Rolnictwa odbywa się, za zgodą Stron, nie później niż 30 dni po dniu złożenia wniosku.

SEKCJA C

Handel winem i napojami spirytusowymi

ARTYKUŁ 2.21

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do produktów sektora wina¹² i napojów spirytusowych klasyfikowanych do pozycji 2204, 2205 i 2208 systemu zharmonizowanego.

¹² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że „produkty sektora wina” oznaczają wino i inne wyroby winiarskie klasyfikowane do pozycji 2204 i 2205 systemu zharmonizowanego.

ARTYKUŁ 2.22

Praktyki enologiczne

1. Unia Europejska zezwala na przywóz i wprowadzanie do obrotu na swoim terytorium przeznaczonego do spożycia przez ludzi wina pochodzącego z Meksyku i wyprodukowanego zgodnie z:
 - a) definicjami produktów zatwierdzonymi na terytorium Meksyku na podstawie przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w części A załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych); oraz
 - b) praktykami enologicznymi i ograniczeniami stosowanymi w Meksyku na podstawie przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w części A załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych) lub w inny sposób dopuszczonymi do stosowania w winach przeznaczonych do wywozu przez właściwy organ Meksyku, o ile są one zalecane i opublikowane przez Międzynarodową Organizację ds. Winorośli i Wina (zwanej dalej „OIV”).

Zezwolenie na podstawie niniejszego ustępu podlega wymogowi, zgodnie z którym do win nie można dodawać alkoholu ani napojów spirytusowych, z wyjątkiem win likierowych, do których może być dodany alkohol pochodzenia winnego lub napój spirytusowy z winogron. Niniejszy akapit pozostaje bez uszczerbku dla możliwości dodawania do produkcji „vino generoso” alkoholu innego niż alkohol pochodzenia winnego, pod warunkiem, że taki dodatek jest wyraźnie wskazany na etykiecie.

2. Meksyk zezwala na przywóz i wprowadzanie do obrotu na swoim terytorium przeznaczonego do spożycia przez ludzi wina pochodzącego z Unii Europejskiej i wyprodukowanego zgodnie z:
- a) definicjami produktów zatwierdzonymi na terytorium Unii Europejskiej na podstawie przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w części B załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych);
 - b) praktykami enologicznymi i ograniczeniami stosowanymi w Unii Europejskiej na podstawie przepisów ustawowych i wykonawczych, o których mowa w części B załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych); oraz
 - c) tym, że dodawanie alkoholu lub napojów spirytusowych jest wykluczone w przypadku wszystkich win innych niż wina likierowe, do których można dodać jedynie alkohol pochodzenia winnego lub napój spirytusowy z winogron.
3. Odmianami winorośli, które mogą być stosowane w winach przywożonych z jednej Strony i wprowadzanych do obrotu na terytorium drugiej Strony, są odmiany roślin „vitis vinifera” i ich hybrydy, bez uszczerbku dla bardziej restrykcyjnych przepisów ustawowych i wykonawczych, które Strona może wprowadzić w odniesieniu do wina produkowanego na jej terytorium.
4. Wspólna Rada może wprowadzić zmiany do części A i B załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych) w celu dodania, usunięcia lub aktualizacji odniesień do definicji produktu oraz praktyk enologicznych i ograniczeń.

ARTYKUŁ 2.23

Oznaczanie produktów sektora wina i napojów spirytusowych

1. Strona nie może wymagać umieszczenia na pojemniku, etykiecie lub opakowaniu produktów sektora wina lub napojów spirytusowych którejkolwiek z poniższych dat lub ich odpowiednika:

- a) data pakowania;
- b) data butelkowania;
- c) data produkcji lub wytworzenia;
- d) termin przydatności do spożycia, termin przydatności do użytku, „należy użyć lub spożyć przed dniem”, data upływu terminu przydatności;
- e) data minimalnej trwałości, „najlepsza jakość do dnia”; lub
- f) termin przydatności do sprzedaży.

Strona może wymagać umieszczenia daty minimalnej trwałości ze względu na dodanie łatwo psujących się składników lub w przypadku gdy producent uzna, że trwałość wynosi 12 miesięcy lub mniej.

2. Strona nie może wymagać umieszczenia na pojemnikach, etykietach lub opakowaniach produktów sektora wina lub napojów spirytusowych tłumaczeń znaków towarowych, nazw marek lub oznaczeń geograficznych.
3. Strona zezwala na zawarcie na dodatkowej etykiecie umieszczonej na pojemniku z produktami sektora wina lub napojami spirytusowymi obowiązkowych informacji, w tym tłumaczeń. Dodatkowe etykiety mogą być umieszczane na przywiezionych opakowaniach na wino lub napój spirytusowy po przywozie, ale przed oferowaniem danego produktu do sprzedaży na terytorium Strony, pod warunkiem że obowiązkowe informacje znajdujące się na pierwotnej etykiecie są w pełni i dokładnie przedstawione.
4. Strona zezwala na stosowanie kodów identyfikacyjnych partii, pod warunkiem że są one zabezpieczone przed usunięciem.
5. Strona nie może stosować środka dotyczącego etykietowania w odniesieniu do produktów sektora wina i napojów spirytusowych, które zostały wprowadzone do obrotu na terytorium tej Strony przed datą wejścia w życie środka, poza wyjątkowymi okolicznościami.
6. Strona zezwala na stosowanie rysunków, figur, ilustracji oraz oświadczeń lub legend na butelkach, pod warunkiem że nie zastępują one obowiązkowych informacji na etykiecie i nie wprowadzają konsumenta w błąd co do rzeczywistych cech i składu produktów sektora wina i napojów spirytusowych.
7. Strona nie może wymagać umieszczania na etykietach produktów sektora wina lub napojów spirytusowych alergenów, które zostały użyte do produkcji i przygotowania produktów sektora wina lub napojów spirytusowych i które nie występują w produkcie końcowym.

8. W przypadku handlu winem między Stronami wino pochodzące z Unii Europejskiej może zostać opatrzone etykietą w Meksyku ze wskazaniem rodzaju produktu zgodnie z częścią C (Oznaczanie win) załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych).

9. Każda ze Stron chroni następujące nazwy w odniesieniu do produktów sektora wina i napojów spirytusowych zgodnie z Konwencją paryską o ochronie własności przemysłowej sporządzoną w Paryżu w dniu 20 marca 1883 r. (zwaną dalej „konwencją paryską”):

a) nazwa państwa członkowskiego; oraz

b) nazwa Meksykańskich Stanów Zjednoczonych lub Meksyku i jego stanów.

10. Strona zezwala, aby na etykietach produktów sektora wina lub napojów spirytusowych zawartość alkoholu była wyrażona objętościowo przy użyciu następujących akronimów:

a) „% Alc. Vol.”;

b) „% Alc Vol.”;

c) „% alc. vol.”;

d) „% alc vol.”;

- e) „% Alc.”;
- f) „% Alc./Vol.”;
- g) „Alc()%vol.”;
- h) „% alc/vol”;
- i) „alc()%vol”.

ARTYKUŁ 2.24

Certyfikacja produktów sektora wina i napojów spirytusowych

1. W przypadku produktów sektora wina przywożonych z drugiej Strony i wprowadzanych do obrotu na jej terytorium Strona może wymagać jedynie dokumentacji i certyfikacji określonej w części D (Dokumentacja i certyfikacja) załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych).
2. Strona nie może stosować wobec przywozu produktów sektora wina wyprodukowanych na terytorium drugiej Strony bardziej restrykcyjnych wymogów dotyczących certyfikacji przywozu niż wymogi określone w niniejszej Umowie.

3. Każda ze Stron może stosować swoje przepisy ustawowe i wykonawcze w celu identyfikacji produktów sfalszowanych lub skażonych po ich ostatecznym przywozie.
4. W przypadku sporu każda ze Stron uznaje za metody referencyjne metody analizy zgodne z normami zalecanymi przez organizacje międzynarodowe, takie jak Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna (ISO) lub, w przypadku braku takich metod, metody OIV.
5. Każda ze Stron zezwala na przywóz na swoje terytorium napojów spirytusowych zgodnie z zasadami regulującymi dokumentację lub certyfikację przywozu i sprawozdania z analizy, przewidzianymi w jej przepisach ustawowych i wykonawczych.
6. Unia Europejska wymaga przy przywozie Tequili i Mezcalu do Unii Europejskiej przedstawienia jej organom celnym wywozowego świadectwa autentyczności tych produktów wydanego przez akredytowane i zatwierdzone przez władze Meksyku organy oceny zgodności¹³. Meksyk przekazuje wzory wywozowych świadectw autentyczności Tequili i Mezcalu oraz powiadamia Podkomitet ds. Handlu Winem i Napojami Spirytusowymi o wszelkich zmianach związanych z tymi świadectwami.

¹³ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że pozostaje to bez uszczerbku dla przepisów ustawowych i wykonawczych każdej ze Stron odnoszących się do wprowadzania do obrotu i komercjalizacji tych produktów.

7. Strona może wprowadzić tymczasowe dodatkowe wymogi dotyczące certyfikacji przywozu w odniesieniu do produktów sektora wina i napojów spirytusowych przywożonych z terytorium drugiej Strony w odpowiedzi na uzasadnione obawy związane z polityką publiczną, takie jak dotyczące zdrowia i ochrony konsumentów, lub w celu zwalczania nadużyć. W takim przypadku Strona przekazuje drugiej Stronie odpowiednie informacje i zapewnia wystarczająco dużo czasu, aby umożliwić spełnienie dodatkowych wymogów.

Wymogi te nie wykraczają poza okres niezbędny do zareagowania na szczególną obawę związaną z polityką publiczną lub ryzyko nadużyć, w odpowiedzi na które zostały wprowadzone.

8. Wspólna Rada może wprowadzić zmiany do części D (Dokumentacja i certyfikacja) załącznika 2-E (Odpowiednie środki dotyczące produktów sektora wina i napojów spirytusowych) w odniesieniu do dokumentacji i certyfikacji, o których mowa w ust. 1.

ARTYKUŁ 2.25

Właściwe przepisy

O ile w niniejszej Umowie nie przewidziano inaczej, przywóz i wprowadzanie do obrotu produktów będących przedmiotem handlu między Stronami, o których mowa w niniejszej sekcji, odbywa się zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi obowiązującymi na terytorium Strony przywozu.

ARTYKUŁ 2.26

Środki przejściowe

Produkty, które w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy zostały wyprodukowane i opatrzone etykietami zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony oraz istniejącymi umowami między Stronami, ale nie spełniają wymogów niniejszej sekcji, mogą być wprowadzane do obrotu na terytorium Strony dokonującej przywozu pod następującymi warunkami:

- a) przez hurtowników lub producentów, przez okres dwóch lat; lub
- b) przez podmioty zajmujące się handlem detalicznym, do wyczerpania zapasów.

ARTYKUŁ 2.27

Powiadomienia

Każda ze Stron zapewnia, aby druga Strona została w sposób terminowy powiadomiona o wszelkich zmianach przepisów ustawowych i wykonawczych w sprawach objętych niniejszą sekcją, które mają wpływ na produkty będące przedmiotem handlu między nimi.

ARTYKUŁ 2.28

Współpraca w dziedzinie handlu winem i napojami spirytusowymi

1. Strony współpracują i zajmują się kwestiami związanymi z handlem winami i napojami spirytusowymi, w szczególności:
 - a) definicjami produktów, certyfikacją i etykietowaniem; oraz
 - b) stosowaniem odmian winorośli w produkcji wina i ich oznakowaniem.
2. Aby ułatwić wzajemną pomoc między organami wykonawczymi Stron, każda ze Stron wyznacza właściwe władze i organy odpowiedzialne za wdrożenie i stosowanie kwestii objętych zakresem niniejszej sekcji. Jeżeli Strona wyznacza więcej niż jeden właściwy organ lub podmiot, zapewnia koordynację między nimi. W takim przypadku Strona wyznacza również jednolity urząd łącznikowy, który powinien pełnić rolę pojedynczego punktu kontaktowego dla organu lub podmiotu drugiej Strony.
3. Strony przekazują sobie wzajemnie nazwy i adresy właściwych władz i organów, o których mowa w ust. 2, oraz wszelkie ich zmiany, nie później niż sześć miesięcy po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy.

4. Władze i organy, o których mowa w niniejszym artykule, ściśle współpracują i poszukują sposobów wzmacniania wzajemnej pomocy w stosowaniu niniejszej sekcji, w szczególności w celu zwalczania oszukańczych praktyk.

ARTYKUŁ 2.29

Podkomitet ds. Handlu Winem i Napojami Spirytusowymi

1. Podkomitet ds. Handlu Winem i Napojami Spirytusowymi, ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) ust. 1 lit. c):

- a) monitoruje wykonanie niniejszej sekcji i zarządzanie nią;
- b) stanowi forum współpracy w sprawach związanych z niniejszą sekcją oraz wymiany informacji; oraz
- c) zapewnia prawidłowe funkcjonowanie niniejszej sekcji;

2. Podkomitet ds. Handlu Winem i Napojami Spirytusowymi może wydawać zalecenia i przygotowywać decyzje dla Wspólnej Rady, które mogą zostać przyjęte zgodnie z niniejszą sekcją.

SEKCJA D

Pozataryfowe zobowiązania związane z dostępem do rynku w innych sektorach

ARTYKUŁ 2.30

Produkty farmaceutyczne

Szczegółowe pozataryfowe zobowiązania każdej ze Stron związane z dostępem do rynku w odniesieniu do produktów farmaceutycznych i wyrobów medycznych określono w załączniku 2-F (Produkty farmaceutyczne).

ARTYKUŁ 2.31

Pojazdy silnikowe

Szczegółowe zobowiązania każdej ze Stron dotyczące nierynkowego dostępu w odniesieniu do pojazdów silnikowych oraz wyposażenia i części określono w załączniku 2-G (Pojazdy silnikowe oraz wyposażenie i części).

ROZDZIAŁ 3

REGUŁY POCHODZENIA I PROCEDURY DOTYCZĄCE POCHODZENIA

SEKCJA A

Reguły pochodzenia

ARTYKUŁ 3.1

Definicje

1. Do celów niniejszego rozdziału:
 - a) „rozdziały”, „pozycje” i „podpozycje” oznaczają rozdziały (kody dwucyfrowe), pozycje (kody czterocyfrowe) i podpozycje (kody sześciocyfrowe) stosowane w nomenklaturze systemu zharmonizowanego;
 - b) „właściwy organ publiczny” oznacza, w przypadku Meksyku, wyznaczony organ w ramach Ministerstwa Gospodarki („Secretaría de Economía”) lub jego następcę;

- c) „przesyłka” oznacza towary, które są wysyłane jednocześnie od jednego eksportera do jednego odbiorcy albo są objęte jednolitym dokumentem przewozowym obejmującym transport od eksportera do odbiorcy lub, w przypadku braku takiego dokumentu, jedną fakturą;
- d) „organy celne” oznaczają organ rządowy, który zgodnie z prawem Strony jest odpowiedzialny za zarządzanie, stosowanie i egzekwowanie ustawowych i wykonawczych przepisów prawa celnego;
- e) „eksporter” oznacza osobę mającą siedzibę na terytorium Strony, która dokonuje wywozu z terytorium tej Strony i sporządza oświadczenie o pochodzeniu;
- f) „importer” oznacza osobę mającą siedzibę na terytorium Strony, która dokonuje przywozu towarów i ubiega się dla nich o preferencyjne traktowanie taryfowe;
- g) „materiał” oznacza każdy składnik, surowiec, komponent, część itp. użyte do produkcji danego produktu;
- h) „materiały niepochodzące” oznaczają materiały, które nie kwalifikują się jako pochodzące na podstawie niniejszego rozdziału;
- i) „materiały pochodzące” oznaczają materiały lub produkty, które kwalifikują się jako pochodzące na podstawie niniejszego rozdziału;

- j) „produkt” oznacza produkt wytwarzany, nawet jeśli jest on przeznaczony do późniejszego wykorzystania jako materiał w produkcji innego produktu; oraz
- k) „produkcja” oznacza każdy rodzaj obróbki, przetwarzania lub operacje szczególne łącznie z montażem.

ARTYKUŁ 3.2

Wymogi ogólne

1. Do celów stosowania przez Stronę preferencyjnego traktowania taryfowego w odniesieniu do towarów pochodzących z terytorium drugiej Strony zgodnie z niniejszą Umową następujące produkty uznaje się za pochodzące z terytorium Strony, na którym odbył się ostatni etap produkcji:
 - a) produkty całkowicie uzyskane na terytorium tej Strony w rozumieniu art. 3.4;
 - b) produkty wyprodukowane na terytorium tej Strony wyłącznie z materiałów pochodzących;
lub
 - c) produkty wyprodukowane na terytorium tej Strony zawierające materiały niepochodzące, pod warunkiem że spełniają one warunki określone w załączniku 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów).
2. Produkt uznany za pochodzący z terytorium Strony zgodnie z ust. 1 musi spełniać wszystkie pozostałe mające zastosowanie wymogi określone w niniejszym rozdziale w zakresie przyznania preferencyjnego traktowania taryfowego na podstawie wniosku zgodnie z art. 3.16.

3. W przypadku gdy produkt uzyskał status pochodzenia, materiałów niepochodzących wykorzystanych w jego produkcji nie uważa się za niepochodzące, jeżeli produkt ten został włączony jako materiał do innego produktu.
4. Aby uzyskać status pochodzenia, produkt musi być produkowany w sposób określony w ust. 1 lit. a)–c) nieprzerwanie na terytorium Strony.

ARTYKUŁ 3.3

Kumulacja pochodzenia

1. Produkt pochodzący z terytorium Strony uznaje się za produkt pochodzący z terytorium drugiej Strony, jeżeli jest wykorzystywany jako materiał do produkcji innego produktu na terytorium tej drugiej Strony¹⁴.
2. Ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli:
 - a) produkcja danego produktu nie wykracza poza działania, o których mowa w art. 3.6; oraz
 - b) celem tej produkcji, co wykazano na podstawie przeważającej liczby dowodów, jest obejście przepisów prawa finansowego lub podatkowego Stron.

¹⁴ W przypadku gdy reguły pochodzenia materiału różnią się między Stronami, pochodzenie tego materiału ustala się zgodnie z regułami pochodzenia mającymi zastosowanie do Strony dokonującej wywozu.

ARTYKUŁ 3.4

Produkty całkowicie uzyskane

1. Za całkowicie uzyskane na terytorium Strony uznaje się następujące produkty:
 - a) produkty mineralne wydobyte z jej ziemi lub z jej dna morskiego;
 - b) rośliny i produkty roślinne tam uprawiane lub zebrane;
 - c) żywe zwierzęta tam urodzone i wyhodowane;
 - d) produkty pochodzące od żywych zwierząt tam wyhodowanych;
 - e) produkty pochodzące z ubitych zwierząt tam urodzonych i wyhodowanych;
 - f) produkty uzyskane przez polowania lub połowy tam przeprowadzone;
 - g) produkty uzyskane tam z akwakultury, jeżeli organizmy wodne, w tym ryby, mięczaki, skorupiaki, inne bezkręgowce wodne oraz rośliny wodne, urodziły się lub zostały wyhodowane z materiału rozmnożeniowego takiego jak jaja, ikra, narybek, palczaki lub larwy, w drodze ingerencji w procesy hodowli lub wzrostu, w celu zwiększenia produkcji, na przykład przez regularne zarybianie, karmienie lub ochronę przed drapieżnikami;

- h) produkty rybołówstwa morskiego i inne produkty wydobyte poza wszystkimi morzami terytorialnymi przez statki Strony;
- i) produkty wyprodukowane na pokładzie statku przetwórci Strony wyłącznie z produktów, o których mowa w lit. h);
- j) używane artykuły tam zebrane, nadające się tylko do odzysku surowców, w tym te surowce;
- k) odpady i złom powstające w wyniku działalności produkcyjnej tam przeprowadzonej;
- l) produkty wydobyte z dna morskiego lub podglebia znajdującego się poza morzami terytorialnymi Strony, pod warunkiem że Strona ma prawo do eksploatacji takiego dna morskiego lub podglebia lub prowadzenia tam prac; lub
- m) towary tam wyprodukowane wyłącznie z produktów wymienionych w lit. a)–l).

2. Pojęcia „statek Strony” i „statek przetwórci Strony” w ust. 1 lit. h) i 1 lit. i) oznaczają statek lub statek przetwórci, który:

- a) jest zarejestrowany w państwie członkowskim lub w Meksyku;
- b) pływa pod banderą państwa członkowskiego lub Meksyku; oraz

c) spełnia jeden z następujących warunków:

(i) jest w co najmniej 50 % własnością obywateli państwa członkowskiego lub Meksyku;
lub

(ii) stanowi własność przedsiębiorstw:

A) których główna siedziba lub główne miejsce prowadzenia działalności znajduje się w Unii Europejskiej lub w Meksyku; oraz

B) będących w co najmniej 50 % własnością podmiotów publicznych, obywateli lub przedsiębiorstw państwa członkowskiego lub Meksyku.

ARTYKUŁ 3.5

Tolerancje

1. Jeżeli produkt nie spełnia wymogów określonych w załączniku 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów) ze względu na użycie do jego produkcji materiału niepochodzącego, produkt ten uznaje się mimo to za pochodzący z terytorium Strony, pod warunkiem że:

a) łączna wartość materiału niepochodzącego nie przekracza 10 % ceny ex-works produktu; oraz

- b) żadna z wartości procentowych wyszczególnionych w załączniku 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów), które określają maksymalną wartość lub masę materiałów niepochodzących, nie została przekroczona w wyniku zastosowania niniejszego ustępu.
2. Ust. 1 nie ma zastosowania do produktów klasyfikowanych do działów 50–63, w odniesieniu do których stosuje się tolerancje określone w uwagach 5 i 6 sekcji A załącznika 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów).
3. Ust. 1 nie ma zastosowania do produktów całkowicie uzyskanych na terytorium Strony w rozumieniu art. 3.4. Jeżeli załącznik 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów) wymaga, aby materiały wykorzystane w produkcji produktu były całkowicie uzyskane, tolerancja określona w ust. 1 ma zastosowanie do sumy tych materiałów.

ARTYKUŁ 3.6

Niewystarczająca obróbka lub przetworzenie

1. Niezależnie od art. 3.2 ust. 1 lit. c) produkt nie może być uznawany za pochodzący z terytorium Strony, jeżeli produkcja produktu na terytorium Strony polega wyłącznie na następujących czynnościach przeprowadzonych na materiałach niepochodzących:
- a) czynności mające na celu zachowanie produktów w dobrym stanie podczas transportu i składowania, takie jak wietrzenie, rozkładanie, suszenie, zamrażanie, schładzanie, umieszczanie w soli, dwutlenku siarki lub innych roztworach wodnych, usuwanie uszkodzonych części i podobne czynności;

- b) proste dodawanie wody lub rozcieńczanie, które nie zmienia w istotny sposób właściwości produktu, odwadnianie lub skażanie¹⁵ produktów;
- c) przesiewanie, przeglądanie, sortowanie, klasyfikowanie, stopniowanie lub dobieranie, łącznie z tworzeniem zestawów artykułów;
- d) ostrzenie, proste szlifowanie lub proste cięcie;
- e) obieranie, drylowanie lub łuskanie owoców, orzechów lub warzyw;
- f) łuskanie;
- g) usuwanie ziaren;
- h) polerowanie lub glazurowanie zbóż oraz ryżu, częściowe lub całkowite bielenie ryżu;
- i) czynności polegające na barwieniu lub aromatyzowaniu cukru lub formowaniu kostek cukru; częściowe lub całkowite mielenie cukru kryształu;
- j) zmiany opakowania, dzielenie i łączenie opakowań;
- k) proste czynności związane z pakowaniem;

¹⁵ Skażanie obejmuje czynności, w wyniku których alkohol nie nadaje się do spożycia przez ludzi, polegające na dodaniu substancji toksycznych lub zanieczyszczeń.

- l) umieszczanie lub drukowanie znaków, etykiet, logo i innych podobnych znaków odróżniających na produktach lub ich opakowaniach;
- m) mycie, czyszczenie, usuwanie kurzu, rdzy, oleju, farby lub innych pokryć;
- n) proste czynności malowania i polerowania;
- o) proste mieszanie produktów¹⁶, nawet różnych rodzajów¹⁷;
- p) montaż części klasyfikowany jako kompletny lub gotowy wyrób na podstawie reguły 2 lit. a) Ogólnych reguł interpretacji systemu zharmonizowanego lub inny prosty montaż części;
- q) rozkładanie produktu na części lub komponenty;
- r) wszelkie prasowanie materiałów i artykułów włókienniczych;
- s) ubój zwierząt; lub
- t) połączenie dwóch lub większej liczby czynności określonych w lit. a)–s).

¹⁶ Proste mieszanie produktów obejmuje mieszanie cukru.

¹⁷ Czynności te nie dotyczą mieszania i sporządzania mieszanek objętych działami 27–30, 32–35 i 38.

2. Do celów ust. 1 czynność uznaje się za prostą w przypadku, gdy jej wykonanie nie wymaga szczególnych umiejętności ani maszyn, urządzeń czy narzędzi wyprodukowanych lub zainstalowanych specjalnie w celu jej wykonania, a czynności wynikające z tych umiejętności, maszyn, urządzeń lub narzędzi nie nadają towarowi jego zasadniczego charakteru ani właściwości.

ARTYKUŁ 3.7

Jednostka kwalifikacyjna

1. Do celów stosowania niniejszego rozdziału jednostką kwalifikacyjną jest konkretny produkt, który uznaje się za jednostkę podstawową przy dokonywaniu klasyfikacji produktu w ramach systemu zharmonizowanego.
2. W przypadku produktu składającego się z grupy lub zestawu artykułów, który zgodnie z warunkami przewidzianymi w systemie zharmonizowanym klasyfikowany jest do jednej pozycji, jednostkę kwalifikacyjną stanowi całość.
3. W przypadku przesyłki składającej się z wielu identycznych produktów klasyfikowanych do tej samej pozycji, każdy produkt bierze się pod uwagę indywidualnie do celów stosowania niniejszego rozdziału.

ARTYKUŁ 3.8

Rozróżnienie księgowe

1. Jeżeli w produkcji towaru używa się pochodzących i niepochodzących materiałów zamiennych, to zarządzanie materiałami może odbywać się przy użyciu metody rozróżnienia księgowego bez konieczności osobnego magazynowania takich materiałów.
2. Jeżeli pochodzące i niepochodzące produkty zamienne objęte działami 10, 15, 27, 28, 29, pozycjami 32.01–32.07 lub pozycjami 39.01–39.14 są fizycznie łączone lub mieszane w zapasach na terytorium jednej ze Stron przed wywozem na terytorium drugiej Strony, zarządzanie tymi produktami może odbywać się przy użyciu metody rozróżnienia księgowego bez konieczności osobnego magazynowania takich produktów.
3. Do celów ust. 1 i 2 „materiały zamienne” lub „produkty zamienne” oznaczają materiały lub produkty tego samego rodzaju i jakości handlowej, charakteryzujące się identycznymi cechami technicznymi i fizycznymi, i niemożliwe do rozróżnienia – w przypadku materiałów – po ich włączeniu do produktu końcowego.
4. Metodę rozróżnienia księgowego stosowaną do magazynowania materiałów używa się na podstawie systemu magazynowania materiałów, który jest zgodny z zasadami rachunkowości ogólnie przyjętymi przez Stronę.

5. System zarządzania zapasami musi zapewnić, aby w dowolnym czasie liczba produktów uzyskanych, które mogą być uznane za produkty pochodzące z terytorium Strony, nie była większa od liczby możliwej do uzyskania przy zastosowaniu metody fizycznego oddzielenia magazynowanych materiałów.
6. W celu weryfikacji zgodności z przepisami niniejszego rozdziału producent stosujący system magazynowania materiałów musi przechowywać dokumentację dotyczącą obsługi systemu, która jest niezbędna dla organów celnych danej Strony.
7. Strona może wymagać, aby wykorzystanie metody rozróżnienia księgowego zgodnie z niniejszym artykułem podlegało uprzedniemu zezwoleniu organów celnych tej Strony.
8. Organy celne Strony mogą uzależnić udzielenie zezwolenia, o którym mowa w ust. 7, od spełnienia wszelkich warunków, które uznają za stosowne, oraz mogą cofnąć zezwolenie, jeśli wytwórca wykorzystuje je niewłaściwie lub nie spełnia któregoś z pozostałych warunków określonych w niniejszym rozdziale.

ARTYKUŁ 3.9

Akcesoria, części zamienne i narzędzia

1. Akcesoria, części zamienne i narzędzia dostarczane z elementem wyposażenia, maszyną, urządzeniem lub pojazdem, które są częścią zwykłego wyposażenia i są wliczone w jego cenę lub nie są oddzielnie fakturowane, uznaje się za jeden produkt z danym elementem wyposażenia, maszyną, urządzeniem lub pojazdem.

2. Akcesoria, części zamienne i narzędzia, o których mowa w ust. 1, nie są brane pod uwagę przy określaniu pochodzenia produktu, z wyjątkiem obliczania maksymalnej wartości materiałów niepochodzących, jeżeli produkt podlega regule maksymalnej wartości materiałów niepochodzących określonej w załączniku 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów).

ARTYKUŁ 3.10

Zestawy

Zestawy, o których mowa w regule 3 Ogólnych reguł interpretacji systemu zharmonizowanego, uznaje się za pochodzące z terytorium danej Strony, jeżeli wszystkie elementy zestawu są towarami pochodzącymi. Jeżeli zestaw składa się z towarów pochodzących i niepochodzących, cały zestaw uznaje się za pochodzący z terytorium Strony, pod warunkiem że wartość towarów niepochodzących nie przekracza 15 % ceny ex-works danego zestawu.

ARTYKUŁ 3.11

Elementy neutralne

Do ustalenia, czy produkt jest produktem pochodzącym z terytorium Strony, nie jest konieczne ustalenie pochodzenia następujących elementów, które mogły zostać wykorzystane w jego produkcji:

- a) paliw, energii, katalizatorów i rozpuszczalników;

- b) sprzętu, urządzeń i zapasów stosowanych do testowania i kontrolowania produktu;
- c) rękawic, okularów, obuwia, odzieży, sprzętu ochronnego i zapasów;
- d) maszyn, narzędzi, ciągadeł i form;
- e) instalacji, sprzętu, części zamiennych i materiałów wykorzystywanych do konserwacji sprzętu i budynków;
- f) oliw, smarów, materiałów składowych i innych materiałów stosowanych w produkcji lub używanych do obsługi sprzętu i budynków; oraz
- g) innych materiałów, które nie są włączone do produktu ani nie są przeznaczone do włączenia do ostatecznego składu produktu.

ARTYKUŁ 3.12

Opakowania, materiały opakowaniowe i pojemniki opakowaniowe

1. Jeżeli materiały opakowaniowe i pojemniki opakowaniowe, w które produkt pakowany jest do sprzedaży detalicznej, są klasyfikowane z produktem zgodnie z regułą 5 Ogólnych reguł interpretacji systemu zharmonizowanego, nie są brane pod uwagę przy określaniu pochodzenia produktu, z wyjątkiem obliczania maksymalnej wartości materiałów niepochodzących, jeżeli produkt podlega regule maksymalnej wartości materiałów niepochodzących określonej w załączniku 3-A (Reguły pochodzenia dotyczące konkretnych produktów).

2. Opakowań i pojemników opakowaniowych, w które produkt pakowany jest do wysyłki, nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu pochodzenia produktu.

ARTYKUŁ 3.13

Towary powracające

Jeżeli towary pochodzące z terytorium Strony wywiezione z terytorium tej Strony do państwa trzeciego powracają na to terytorium, towary takie uznaje się za niepochodzące, chyba że można wykazać w sposób zadowalający dla organów celnych, że towary powracające:

- a) są tymi samymi towarami, co towary wywiezione; oraz
- b) nie zostały one poddane jakimkolwiek innym czynnościom niż czynności niezbędne do zachowania ich w dobrym stanie, gdy znajdowały się w państwie trzecim, lub gdy były przedmiotem wywozu.

ARTYKUŁ 3.14

Zasada niemanipulacji

1. Towary zgłoszone do przywozu na terytorium jednej ze Stron muszą być dokładnie tymi samymi towarami, co towary wywiezione z terytorium drugiej Strony, z której są uważane za pochodzące. Towary te nie mogą zostać zmienione, przekształcone w jakikolwiek sposób ani poddane czynnościom innym niż czynności służące zachowaniu ich w dobrym stanie lub czynnościom innym niż dodawanie lub umieszczanie znaków, etykiet, pieczęci lub innych znaków odróżniających w celu zapewnienia zgodności z określonymi wymogami wewnętrznymi Strony dokonującej przywozu, przed zgłoszeniem do przywozu.
2. Przechowywanie towarów lub przesyłek w państwie trzecim może mieć miejsce, pod warunkiem że pozostają one pod dozorem celnym w danym państwie trzecim.
3. Bez uszczerbku dla sekcji B dzielenie przesyłek może mieć miejsce w państwie trzecim, jeśli zostaje dokonane przez eksportera lub na jego odpowiedzialność i pod warunkiem, że towary te pozostają pod dozorem celnym w tym państwie trzecim.
4. Zgodność z ust. 1–3 uważa się za spełnioną, o ile organy celne nie mają powodów, aby przyjąć przeciwne domniemanie. W takim przypadku importer, zgodnie z przepisami prawa każdej ze Stron, udowadnia zgodność za pomocą odpowiednich środków, między innymi poprzez umowne dokumenty przewozowe, takie jak konosament, dowody faktyczne lub materialne, jak oznakowanie lub numeracja opakowań, lub jakiegokolwiek inne dowody związane z samymi towarami.

ARTYKUŁ 3.15

Wystawy

1. Produkty pochodzące wysłane z przeznaczeniem na wystawę w państwie trzecim i sprzedane po wystawie w celu przywozu na terytorium jednej ze Stron, korzystają w przywozie z postanowień niniejszej Umowy, pod warunkiem że wykazano w sposób zadowalający dla organów celnych, że:
 - a) eksporter wysłał te produkty z terytorium Strony do danego państwa trzeciego, w którym odbywa się wystawa, i prezentował je na tej wystawie;
 - b) eksporter ten sprzedał produkty lub w inny sposób zbył je na rzecz odbiorcy na terytorium Strony;
 - c) produkty zostały wysłane w trakcie wystawy lub natychmiast po niej w takim samym stanie, w jakim zostały wysłane na wystawę; oraz
 - d) produkty, od momentu ich wysyłki na wystawę, nie były używane w celach innych niż prezentacja na wystawie.
2. Oświadczenie o pochodzeniu musi zostać sporządzone zgodnie z postanowieniami sekcji B i przedłożone organom celnym Strony dokonującej przywozu w zwykłym trybie. Musi być w nim wskazana nazwa i adres wystawy.

3. Ust. 1 ma zastosowanie do wszelkich wystaw handlowych, przemysłowych, rolnych lub rzemieślniczych, targów lub podobnych pokazów lub wystaw publicznych, które nie są organizowane na użytek prywatny w sklepach lub pomieszczeniach handlowych w celu sprzedaży tych produktów, i w trakcie których dane produkty pozostają pod kontrolą celną.

4. Organy celne Strony dokonującej przywozu mogą wymagać dowodów potwierdzających, że produkty pozostawały pod kontrolą celną w państwie trzecim, w którym były wystawiane, a także dodatkowej dokumentacji dotyczącej warunków, na jakich produkty były wystawiane.

SEKCJA B

Procedury dotyczące pochodzenia

ARTYKUŁ 3.16

Wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe i oświadczenie o pochodzeniu

1. Przy przywozie Strona dokonująca przywozu przyznaje preferencyjne traktowanie taryfowe dla produktu pochodzącego z terytorium drugiej Strony w rozumieniu art. 3.2 na podstawie wniosku importera o preferencyjne traktowanie taryfowe, pod warunkiem że spełnione są wszystkie pozostałe mające zastosowanie wymogi niniejszego rozdziału.

2. Wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe opiera się na oświadczeniu o pochodzeniu wystawionym zgodnie z art. 3.18, które eksporter sporządził na fakturze lub innym dokumencie handlowym.
3. Wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe oraz oświadczenie o pochodzeniu, o których mowa w ust. 2, włącza się do zgłoszenia przywozowego zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony dokonującej przywozu.
4. Importer składający wniosek na podstawie oświadczenia o pochodzeniu, o którym mowa w ust. 2, posiada to oświadczenie i w razie potrzeby przekazuje jego kopię organowi celnemu Strony dokonującej przywozu.
5. Ust. 2, 3 i 4 nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 3.23.

ARTYKUŁ 3.17

Wniosek o preferencyjne traktowanie po przywozie

1. Każda ze Stron zapewnia importerowi możliwość złożenia wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe po dokonaniu przywozu i uzyskania zwrotu nadpłaconego cła za towar przywożony, w przypadku gdy importer nie złożył wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe w momencie przywozu, a dany towar kwalifikowałby się w momencie przywozu do takiego wniosku jako pochodzący zgodnie z art. 3.2.

2. Importer składa wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe nie później niż rok po dniu przywozu. Jako warunek przyznania preferencyjnego traktowania taryfowego zgodnie z ust. 1 Strona może wymagać, aby importer:

- a) przekazał kopię oświadczenia o pochodzeniu danego towaru;
- b) przedłożył wszystkie inne dokumenty niezbędne do dokonania przywozu towaru; oraz
- c) oświadczył, że towar był pochodzący w momencie przywozu.

ARTYKUŁ 3.18

Warunki sporządzenia oświadczenia o pochodzeniu

1. Oświadczenie o pochodzeniu, o którym mowa w art. 3.16 ust. 2, może być sporządzone przez eksportera zarejestrowanego:
- a) w Meksyku, jako eksporter upoważniony przez właściwy organ publiczny, z zastrzeżeniem wszelkich warunków, które uważa się za odpowiednie do celów weryfikacji statusu pochodzenia danych towarów, a także spełnienia innych wymogów niniejszego rozdziału; oraz
 - b) w Unii Europejskiej, jako eksporter zgodnie z odpowiednim prawem Unii Europejskiej (system zarejestrowanych eksporterów).

2. Organy celne lub właściwy organ publiczny nadają zarejestrowanemu eksporterowi numer, który jest umieszczany w oświadczeniu o pochodzeniu. Organy celne lub właściwy organ publiczny zarządzają procesem rejestracji i mogą cofnąć rejestrację eksportera w przypadku nadużycia.
3. Oświadczenie o pochodzeniu, o którym mowa w art. 3.16 ust. 2, może zostać sporządzone przez każdego eksportera przesyłki składającej się z jednego bądź kilku opakowań zawierających produkty pochodzące, których ogólna wartość nie przekracza 6 000 euro.
4. Eksporter sporządza oświadczenie o pochodzeniu w jednej z wersji językowych w załączniku 3-B (Tekst oświadczenia o pochodzeniu) na fakturze lub innym dokumencie handlowym, w którym opisano towar pochodzący na tyle szczegółowo, aby umożliwić jego identyfikację.
5. Oświadczenia o pochodzeniu są opatrzone własnoręcznym, oryginalnym podpisem eksportera. Od eksportera zarejestrowanego zgodnie z ust. 1 nie wymaga się podpisu na takich oświadczeniach, pod warunkiem że eksporter przyjmuje pełną odpowiedzialność wobec organów celnych lub właściwego organu publicznego Strony dokonującej wywozu za każde oświadczenie o pochodzeniu, które go identyfikuje, tak jakby było podpisane przez niego własnoręcznie.
6. Eksporter sporządzający oświadczenie o pochodzeniu jest zobowiązany do przedłożenia na każde żądanie organów celnych lub właściwego organu publicznego Strony dokonującej wywozu wszystkich odpowiednich dokumentów potwierdzających status pochodzenia danych produktów oraz spełnienie pozostałych wymogów niniejszego rozdziału.
7. Eksporter może sporządzić oświadczenie o pochodzeniu w momencie wywozu lub po wywozie towarów, do których się ono odnosi.

ARTYKUŁ 3.19

Ważność oświadczenia o pochodzeniu

1. Oświadczenie o pochodzeniu ważne jest przez rok od daty jego sporządzenia.
2. Oświadczenie o pochodzeniu może dotyczyć:
 - a) pojedynczej wysyłki produktu; lub
 - b) wielokrotnych wysyłek identycznych produktów w dowolnym okresie wskazanym w oświadczeniu o pochodzeniu, nieprzekraczającym 12 miesięcy.

ARTYKUŁ 3.20

Przywóz partiami

Jeżeli, na wniosek importera i na warunkach określonych przez organy celne Strony dokonującej przywozu, towary rozmontowane lub niezmontowane w rozumieniu reguły 2 lit. a) Ogólnych reguł interpretacji systemu zharmonizowanego, należące do sekcji XV–XXI systemu zharmonizowanego, przywożone są partiami, przedkłada się jedno oświadczenie o pochodzeniu dla tych towarów przy przywozie pierwszej partii, zgodnie z wymogami organów celnych.

ARTYKUŁ 3.21

Niezgodności i drobne błędy

1. Stwierdzenie drobnych niezgodności pomiędzy oświadczeniem o pochodzeniu a dokumentami przedłożonymi urzędowi celnemu w celu dopełnienia formalności związanych z przywozem towarów nie unieważnia tym samym oświadczenia o pochodzeniu, jeżeli zostanie należycie dowiedzione, że dokument ten odpowiada danym produktom.
2. Organy celne Strony dokonującej przywozu nie odrzucają wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe ze względu na drobne błędy w oświadczeniu o pochodzeniu, takie jak błędy pisarskie.

ARTYKUŁ 3.22

Wymogi dotyczące przechowywania dokumentacji

1. Importer składający wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe towaru przywożonego na terytorium Strony posiada i przechowuje oświadczenie o pochodzeniu sporządzone przez eksportera przez trzy lata po dniu przywozu produktu lub przez dłuższy okres, jaki może wskazać Strona dokonująca przywozu.

2. Eksporter, który sporządził oświadczenie o pochodzeniu, posiada i przechowuje kopię oświadczenia o pochodzeniu i wszystkie inne zapisy wykazujące, że produkt spełnia wymogi dotyczące uzyskania statusu pochodzenia przez trzy lata od czasu sporządzenia oświadczenia o pochodzeniu lub przez dłuższy okres, jaki może wskazać Strona dokonująca wywozu.
3. Zapisy, które należy przechowywać zgodnie z niniejszym artykułem, mogą być przechowywane w formie elektronicznej.

ARTYKUŁ 3.23

Zwolnienia z oświadczenia o pochodzeniu

1. Towary wysłane jako paczki o niskiej wartości od osób prywatnych do osób prywatnych lub stanowiące część bagażu osobistego podróżnych uznawane są za towary pochodzące bez wymogu przedstawienia oświadczenia o pochodzeniu, pod warunkiem że takie towary nie są przywożone w celach handlowych i zostały zgłoszone jako spełniające wymogi niniejszego rozdziału oraz że nie ma żadnych wątpliwości co do wiarygodności takiego zgłoszenia.
2. Przywóz o charakterze okazjonalnym, obejmujący wyłącznie produkty do osobistego użytku ich odbiorców lub podróżnych, lub ich rodzin, nie jest uważany za przywóz w celach handlowych, jeśli rodzaj i ilość towarów wskazują na brak przeznaczenia handlowego, pod warunkiem że przywóz nie stanowi części serii przywozów, które można z uzasadnionych względów uznać za dokonane oddzielnie w celu uniknięcia wymogu złożenia oświadczenia o pochodzeniu.

3. Całkowita wartość towarów, o których mowa w ust. 1, nie może przekraczać 500 EUR lub równowartości tej kwoty w walucie danej Strony w przypadku paczek o niskiej wartości, lub 1 200 EUR lub równowartości tej kwoty w walucie danej Strony w przypadku towarów stanowiących część bagażu osobistego podróżnych.

4. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronie przyjęcie odpowiednich kontroli celnych w celu zapewnienia zgodności z postanowieniami ust. 1–3.

ARTYKUŁ 3.24

Weryfikacja pochodzenia i współpraca administracyjna

1. Strony udostępniają sobie wzajemnie adresy i dane kontaktowe organów celnych lub właściwego organu publicznego odpowiedzialnych za weryfikację oświadczeń o pochodzeniu.

2. W celu zapewnienia prawidłowego stosowania niniejszego rozdziału Strony udzielają sobie wzajemnej pomocy, za pośrednictwem swoich organów celnych lub właściwego organu publicznego, przy weryfikowaniu pochodzenia towarów, a także autentyczności oświadczeń o pochodzeniu i prawidłowości informacji podanych w tych oświadczeniach.

3. Weryfikacje oświadczeń o pochodzeniu przeprowadzane są wyrywkowo lub za każdym razem, kiedy organy celne Strony dokonującej przywozu mają uzasadnione wątpliwości co do autentyczności tych oświadczeń, statusu pochodzenia danych towarów lub spełnienia innych wymogów niniejszego rozdziału.

4. W celu wykonania postanowień ust. 3 organy celne Strony dokonującej przywozu zwracają się do organu celnego lub właściwego organu publicznego Strony dokonującej wywozu z pisemnym wnioskiem o weryfikację pochodzenia, w którym przedstawiają następujące informacje:

- a) nazwę organu celnego składającego wniosek;
- b) nazwę eksportera podlegającego weryfikacji;
- c) przedmiot i zakres weryfikacji; oraz
- d) kopię oświadczenia o pochodzeniu oraz, w stosownych przypadkach, inne odpowiednie dokumenty.

5. Organ celny lub właściwy organ publiczny Strony dokonującej wywozu przeprowadza weryfikację. W tym celu mają one prawo zażądać przedstawienia wszelkich dowodów oraz przeprowadzić weryfikację ksiąg rachunkowych eksportera lub innego rodzaju kontrolę, którą uznają za stosowną.

6. Organ celny lub właściwy organ publiczny Strony dokonującej wywozu bezzwłocznie informuje organ celny wnioskujący o weryfikację o wynikach tej weryfikacji. Wyniki przedstawia się w pisemnym sprawozdaniu, które jasno wskazuje, czy dane towary można uznać za pochodzące, czy oświadczenie o pochodzeniu jest autentyczne i czy spełnione zostały pozostałe wymogi niniejszego rozdziału. Takie pisemne sprawozdanie zawiera:

- a) wyniki weryfikacji;
- b) opis towarów podlegających weryfikacji oraz klasyfikację taryfową istotną dla stosowania reguł pochodzenia;
- c) opis i wyjaśnienie przesłanek dotyczących statusu pochodzenia towaru; oraz
- d) dokumenty potwierdzające, jeżeli są dostępne.

7. Jeżeli w przypadkach uzasadnionych wątpliwości brak jest odpowiedzi w terminie 10 miesięcy po dniu złożenia wniosku o weryfikację albo jeżeli odpowiedź nie zawiera informacji wystarczających do stwierdzenia autentyczności danego dokumentu lub pochodzenia towaru, organy celne wnioskujące o weryfikację mogą, poza wyjątkowymi okolicznościami, odmówić przyznania preferencyjnego traktowania taryfowego.

8. Strona dokonująca przywozu powiadamia Stronę dokonującą wywozu w terminie 60 dni po otrzymaniu pisemnego sprawozdania, jeżeli w trakcie ustalania, czy towar kwalifikuje się jako pochodzący, występują różnice w odniesieniu do procedur weryfikacji określonych w niniejszym artykule lub w odniesieniu do interpretacji reguł pochodzenia, a różnic tych nie można usunąć w drodze konsultacji między organem celnym wnioskującym o weryfikację a organem celnym lub właściwym organem publicznym odpowiedzialnym za przeprowadzenie weryfikacji.

9. Na wniosek jednej ze Stron Strony przeprowadzają i kończą konsultacje w celu usunięcia tych różnic w terminie 90 dni po dniu powiadomienia, o którym mowa w ust. 8. Termin przewidziany na zakończenie konsultacji może zostać przedłużony w indywidualnych przypadkach za obopólną pisemną zgodą Stron. Strony dążą do usunięcia tych różnic w ramach Podkomitetu ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia ustanowionego na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) ust. 1 lit. d).

10. Niniejszy rozdział nie uniemożliwia organowi celnemu Strony podejmowania wszelkich innych działań, które uzna za konieczne, do czasu usunięcia różnic, o których mowa w ust. 8, na mocy niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 3.25

Poufność

1. Każda ze Stron zachowuje, zgodnie ze swoim prawem, poufność informacji przekazanych jej przez drugą Stronę zgodnie z niniejszym rozdziałem oraz chroni te informacje przed ich ujawnieniem.
2. Organy celne lub właściwy organ publiczny Strony dokonującej przywozu mogą wykorzystywać informacje uzyskane od drugiej Strony wyłącznie do celów niniejszego rozdziału.
3. Organy celne lub właściwy organ publiczny Strony dokonującej wywozu nie ujawniają poufnych informacji handlowych uzyskanych od eksportera, chyba że niniejszy rozdział stanowi inaczej.
4. Strona dokonująca przywozu nie wykorzystuje informacji, które organ celny uzyska na podstawie niniejszego rozdziału, w postępowaniu karnym prowadzonym przez sąd lub sędziego, chyba że Strona dokonująca wywozu zostanie oficjalnie powiadomiona na piśmie przez Stronę dokonującą przywozu o informacjach, które ta ostatnia zamierza wykorzystać, oraz o uzasadnieniu ich wykorzystania i pod warunkiem że Strona dokonująca wywozu nie zgłosiła sprzeciwu.

5. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronie wykorzystanie informacji poufnych do celów zarządzania prawem celnym lub jego egzekwowania zgodnie z niniejszym rozdziałem lub w inny sposób wymagany prawem Strony, w tym w postępowaniu administracyjnym, quasi-sądowym lub sądowym.

ARTYKUŁ 3.26

Środki i kary administracyjne

Strona nakłada środki i kary administracyjne na każdą osobę, która sporządziła dokument lub przyczynia się do sporządzenia dokumentu zawierającego nieprawdziwe informacje w celu uzyskania preferencyjnego traktowania taryfowego dla towarów.

SEKCJA C

Pozostałe postanowienia

ARTYKUŁ 3.27

Stosowanie niniejszego rozdziału do Ceuty i Melilli

1. Do celów niniejszego rozdziału w odniesieniu do Unii Europejskiej pojęcie „Strona” nie obejmuje Ceuty i Melilli.

2. Towary pochodzące z Meksyku przy przywozie do Ceuty lub Melilli objęte są pod wszystkimi względami takim samym traktowaniem celnym na podstawie niniejszej Umowy, jakie jest stosowane wobec towarów pochodzących z obszaru celnego Unii Europejskiej na podstawie Protokołu 2 do Aktu przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej do Unii Europejskiej. Meksyk przyznaje wobec przywozu towarów objętych niniejszą Umową i pochodzących z Ceuty i Melilli takie samo traktowanie celne jak w przypadku towarów przywożonych oraz pochodzących z Unii Europejskiej.
3. Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia określone w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio do towarów wywożonych z Meksyku do Ceuty i Melilli oraz do towarów wywożonych z Ceuty i Melilli do Meksyku.
4. Ceutę i Melillę uznaje się za jedno terytorium.
5. Eksporter wpisuje „Meksyk” lub „Ceuta i Melilla” w polu 3 tekstu oświadczenia o pochodzeniu, w zależności od pochodzenia towaru.
6. Organy celne Hiszpanii są odpowiedzialne za stosowanie i wprowadzanie w życie niniejszego rozdziału w Ceucie i Melilli.

ARTYKUŁ 3.28

Księstwo Andory i Republika San Marino

Preferencyjne traktowanie taryfowe towarów pochodzących z Andory i San Marino oraz ustalanie pochodzenia tych towarów określono w załączniku 3-C (Księstwo Andory i Republika San Marino).

ARTYKUŁ 3.29

Noty wyjaśniające

Noty wyjaśniające dotyczące interpretacji i stosowania niniejszego rozdziału oraz zarządzania nim określono w załączniku 3-D (Noty wyjaśniające).

ARTYKUŁ 3.30

Postanowienia przejściowe

1. W przypadku towarów, w odniesieniu do których wnioski o preferencyjne traktowanie taryfowe i przywóz złożono przed wejściem w życie niniejszej Umowy, zasady i warunki określone w załączniku III do decyzji nr 2/2000 Wspólnej Rady WE–Meksyk z dnia 23 marca 2000 r. i dodatkach I–V do tej decyzji mają zastosowanie przez okres maksymalnie trzech lat po wejściu w życie niniejszej Umowy.

2. Dowód pochodzenia, wystawiony zgodnie z postanowieniami załącznika III do decyzji nr 2/2000 Wspólnej Rady WE–Meksyk z dnia 23 marca 2000 r. i dodatkach I–V do tej decyzji dla towarów, w odniesieniu do których nie złożono wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe do dnia wejścia w życie niniejszej Umowy, nie jest ważny.

3. W przypadku towarów, które w momencie wejścia w życie niniejszej Umowy znajdują się w tranzycie od Strony dokonującej wywozu do Strony dokonującej przywozu albo znajdują się pod kontrolą celną Strony dokonującej przywozu bez uiszczenia ceł i podatków przywozowych, wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe składa się z zgodnie z art. 3.16, pod warunkiem, że towary te spełniają wymogi niniejszego rozdziału.

ARTYKUŁ 3.31

Zmiany niniejszego rozdziału

Wspólna Rada może zmienić postanowienia rozdziału i załączników 3-A–3-D w drodze decyzji.

ARTYKUŁ 3.32

Podkomitet ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia

Do celów skutecznego wykonania i funkcjonowania niniejszego rozdziału w art. 4.17 (Podkomitet ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia) wymieniono funkcje Podkomitetu ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia.

ROZDZIAŁ 4

UŁATWIENIA CELNE I HANDLOWE

ARTYKUŁ 4.1

Cele ogólne

1. Strony uznają znaczenie ułatwień celnych i handlowych w zmieniających się globalnych warunkach handlu.
2. Strony uznają, że w odniesieniu do ich wymogów i procedur w zakresie przywozu, wywozu i tranzytu należy uwzględnić normy i instrumenty handlu międzynarodowego mające zastosowanie w dziedzinie cel i handlu, takie jak istotne elementy zmienionej konwencji z Kioto dotyczącej uproszczenia i harmonizacji postępowania celnego, sporządzonej w Kioto w dniu 18 maja 1973 r. i przyjętej przez Radę Światowej Organizacji Celnej w czerwcu 1999 r., Międzynarodowej konwencji w sprawie zharmonizowanego systemu oznaczania i kodowania towarów, sporządzonej w Brukseli w dniu 14 czerwca 1983 r., a także Ram norm na rzecz zabezpieczenia i ułatwienia handlu światowego Światowej Organizacji Celnej przyjętych w czerwcu 2005 r. (zwanym dalej „Ramami norm SAFE”) oraz Modelem danych celnych Światowej Organizacji Celnej.

3. Strony uznają, że ich przepisy ustawowe i wykonawcze nie mogą być dyskryminujące, a procedury celne muszą opierać się na stosowaniu nowoczesnych metod i skutecznej kontroli w celu osiągnięcia ochrony legalnego handlu i jego ułatwiania.
4. Strony uznają również, że ich procedury celne nie mogą być uciążliwe pod względem administracyjnym ani ograniczać handlu w stopniu wyższym niż to konieczne, aby osiągnąć uzasadnione cele, oraz że powinny one być stosowane w sposób przewidywalny, spójny i przejrzysty.
5. W celu zapewnienia przejrzystości, efektywności, praworządności i rozliczalności działań każda ze Stron:
- a) w miarę możliwości upraszcza i modyfikuje wymogi i formalności dotyczące szybkiego zwolnienia i odprawy towarów;
 - b) podejmuje działania na rzecz dalszego uproszczenia i standaryzacji danych i dokumentacji wymaganych przez organy celne i inne jednostki organizacyjne, w celu skrócenia czasu i obniżenia kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa handlowe lub podmioty gospodarcze, w tym małe i średnie przedsiębiorstwa; oraz
 - c) zapewnia utrzymanie najwyższych norm etycznych poprzez zastosowanie środków odzwierciedlających zasady odpowiednich konwencji i instrumentów międzynarodowych w dziedzinie ułatwień celnych i handlowych.

6. Strony postanawiają wzmocnić swoją współpracę w celu zapewnienia, aby odpowiednie ustawodawstwo i procedury oraz zdolności administracyjne odpowiednich organów administracyjnych realizowały cele promowania ułatwień handlowych, zapewniając jednocześnie skuteczną kontrolę celną.

ARTYKUŁ 4.2

Przejrzystość i publikacja

1. Każda ze Stron zapewnia, w razie potrzeby, regularne konsultacje między organami ochrony granic i przedsiębiorstwami handlowymi lub innymi zainteresowanymi stronami na swoim terytorium.
2. Każda ze Stron bezzwłocznie i w sposób niedyskryminujący publikuje i czyni łatwo dostępnymi swoje przepisy ustawowe, wykonawcze, ogólne procedury administracyjne oraz wytyczne dotyczące spraw z zakresu ułatwień celnych i handlowych, w tym w internecie i, w miarę możliwości, w języku angielskim. Sprawy te obejmują:
 - a) procedury przywozowe, wywozowe i tranzytowe, w tym procedury obowiązujące w portach, portach lotniczych i innych punktach wprowadzenia, oraz wymagane formularze i dokumenty;
 - b) stosowane stawki celne i stawki wszelkiego rodzaju podatków od przywozu lub wywozu lub nakładane w związku z przywozem lub wywozem;
 - c) opłaty i należności nakładane przez publiczne jednostki organizacyjne, lub na ich rzecz, od przywozu, wywozu lub tranzytu, lub w związku z przywozem, wywozem lub tranzytem;

- d) przepisy dotyczące klasyfikacji lub wyceny towarów do celów celnych;
- e) przepisów ustawowych, wykonawczych i decyzji administracyjnych o zasięgu ogólnym dotyczących reguł pochodzenia;
- f) ograniczeń lub zakazów przywozowych, wywozowych lub tranzytowych;
- g) przepisów dotyczących sankcji za niedopełnienie formalności przywozowych, wywozowych lub tranzytowych;
- h) procedury odwoławcze;
- i) umów lub części umów zawartych z jakimkolwiek krajem lub krajami odnoszących się do przywozu, wywozu lub tranzytu;
- j) procedury dotyczące zarządzania kontyngentami taryfowymi;
- k) godziny pracy i procedury operacyjne urzędów celnych w portach i na przejściach granicznych; oraz
- l) punkty informacyjne, do których kieruje się zapytania.

3. Każda ze Stron zapewnia, przedsiębiorstwom handlowym i innym zainteresowanym stronom, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, możliwość zgłoszenia uwag dotyczących proponowanego wprowadzenia lub zmiany przepisów ustawodawczych i wykonawczych o zasięgu ogólnym dotyczących spraw z zakresu ułatwień celnych i handlowych oraz odpowiedni okres na dokonanie takiego zgłoszenia.

4. Każda ze Stron zapewnia, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, aby nowe lub zmienione przepisy wykonawcze o zasięgu ogólnym dotyczące spraw z zakresu ułatwień celnych i handlowych lub wszelkie informacje na ich temat podawano do wiadomości publicznej możliwie jak najwcześniej przed ich wejściem w życie, aby umożliwić przedsiębiorstwom handlowym i innym zainteresowanym osobom zapoznanie się z nimi.
5. Każda ze Stron może postanowić, że ust. 3 i 4 nie mają zastosowania do stawek celnych lub taryf celnych, środków mających skutek odciażający, środków, których skuteczność zmniejszałaby się w wyniku zgodności z ust. 3 i 4, środków stosowanych w nagłych okolicznościach lub niewielkich zmian w jej prawie wewnętrznym i systemie prawnym.
6. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje punkt informacyjny lub punkty informacyjne w celu udzielenia w rozsądnym terminie odpowiedzi na zapytania przedsiębiorstw handlowych i innych zainteresowanych osób dotyczące cel i innych kwestii związanych z ułatwieniami w handlu oraz podaje do wiadomości publicznej informacje dotyczące procedur składania tego rodzaju zapytań w internecie.
7. Strona nie może wymagać uiszczenia opłaty za udzielenie odpowiedzi na zapytania ani za dostarczenie wymaganych formularzy lub dokumentów.
8. Punkty informacyjne udzielają odpowiedzi na zapytania i przekazują formularze i dokumenty w rozsądnym terminie określonym przez każdą ze Stron, który może różnić się w zależności od charakteru lub stopnia złożoności zapytania.

ARTYKUŁ 4.3

Wymogi dotyczące danych i dokumentacji

1. W celu uproszczenia i ograniczenia do minimum występowania i złożoności procedur dotyczących przywozu, wywozu i tranzytu oraz wymogów dotyczących danych i dokumentacji każda ze Stron zapewnia, odpowiednio, aby wymogi w zakresie procedur, danych i dokumentacji:
 - a) były przyjmowane i stosowane z myślą o szybkim zwolnieniu towarów, o ile spełnione są warunki takiego zwolnienia;
 - b) były przyjmowane i stosowane w sposób mający na celu ograniczenie czasu i kosztów związanych z zachowaniem zgodności, jakie ponoszą przedsiębiorstwa handlowe i podmioty gospodarcze;
 - c) były alternatywą, która w najmniejszym stopniu ograniczałaby wymianę handlową, jeżeli dla osiągnięcia danego celu lub celów polityki rozsądnie dostępne byłyby co najmniej dwie możliwości; oraz
 - d) nie były utrzymywane, w tym częściowo, jeżeli nie są już potrzebne.
2. Każda ze Stron stosuje wspólne procedury celne oraz jednolite wymogi dotyczące danych i dokumentacji celnej w celu zwolnienia towarów na całym swoim terytorium. Żadne z postanowień niniejszego ustępu nie wyklucza zróżnicowania przez Stronę jej procedur celnych ani wymogów dotyczących danych i dokumentacji celnej na podstawie takich elementów, jak zarządzanie ryzykiem, charakter i rodzaj towarów lub środki transportu.

ARTYKUŁ 4.4

Automatyzacja i wykorzystanie technologii informacyjnej

1. Każda ze Stron:
 - a) wykorzystuje technologie informacyjne, które przyspieszają procedury zwolnienia towarów w celu ułatwienia handlu między Stronami;
 - b) udostępnia podmiotom dokonującym odprawy systemy elektroniczne;
 - c) umożliwia złożenie zgłoszenia celnego drogą elektroniczną; oraz
 - d) korzysta z elektronicznych lub zautomatyzowanych systemów zarządzania ryzykiem.
2. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje procedury umożliwiające elektroniczną płatność cel, podatków, opłat i należności pobieranych przez organy celne przy przywozie i wywozie.

ARTYKUŁ 4.5

Zwolnienie towarów

1. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje procedury, które:
 - a) zapewniają bezzwłoczne zwolnienie towarów w czasie nie dłuższym niż okres niezbędny do zapewnienia zgodności z przepisami jej prawa celnego i innymi przepisami ustawowymi i wykonawczymi związanymi z handlem;
 - b) umożliwiają uprzednie składanie i przetwarzanie drogą elektroniczną danych i dokumentów celnych oraz wszelkich innych informacji przed przybyciem towarów, aby umożliwić zwolnienie towarów z kontroli celnej w momencie przybycia;
 - c) umożliwiają zwolnienie towarów w miejscu ich przybycia bez konieczności tymczasowego przeniesienia ich do składów celnych lub innych obiektów; oraz
 - d) umożliwiają zwolnienie towarów przed ostatecznym ustaleniem cel, podatków, opłat i należności, jeżeli takiego ustalenia nie dokonano przed przybyciem lub bezzwłocznie po przybyciu, pod warunkiem, że spełniono wszystkie inne wymogi regulacyjne; przed zwolnieniem towarów Strona może wymagać, aby importer przedstawił wystarczającą gwarancję w formie poręczenia, depozytu lub innego odpowiedniego instrumentu, która nie przekracza kwoty wymaganej do zabezpieczenia płatności cel, podatków i opłat należnych za towary objęte tą gwarancją i która zostaje zwrócona w momencie, gdy gwarancja nie jest już wymagana.

2. Każda ze Stron może przyjąć lub utrzymywać środki umożliwiające przedsiębiorstwom handlowym lub podmiotom gospodarczym korzystanie z dalszego uproszczenia procedur celnych zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

ARTYKUŁ 4.6

Zarządzanie ryzykiem

1. Każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje system zarządzania ryzykiem dotyczący kontroli celnych, który umożliwia jej organom celnym ukierunkowanie inspekcji na przesyłki wysokiego ryzyka i sprawną odprawę przesyłek charakteryzujących się niskim ryzykiem.
2. Każda ze Stron opracowuje i stosuje system zarządzania ryzykiem w sposób zapewniający unikanie arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji lub ukrytego ograniczenia w handlu międzynarodowym.
3. Każda ze Stron zarządza ryzykiem w oparciu o ocenę ryzyka według odpowiednich kryteriów selektywności.
4. Każda ze Stron może również wyrywkowo wybierać przesyłki do takich kontroli celnych w ramach swojego systemu zarządzania ryzykiem.
5. W celu ułatwienia handlu każda ze Stron dokonuje okresowego przeglądu i, w stosownych przypadkach, aktualizacji systemu zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 1.

ARTYKUŁ 4.7

Interpretacje indywidualne

1. Interpretacja indywidualna to pisemna decyzja dostarczona wnioskodawcy przez Stronę za pośrednictwem jej organów celnych przed przywozem na jej terytorium towaru, którego dotyczy wniosek, w której określa się zasady postępowania z towarem w momencie jego przywozu w odniesieniu do:

- a) klasyfikacji taryfowej towaru;
- b) pochodzenia towaru¹⁸; oraz
- c) wszelkich innych kwestii uzgodnionych przez Strony.

2. Strona wydaje wnioskodawcy, który złożył wniosek, interpretację indywidualną w rozsądnym i przewidywalnym terminie, w tym w formie elektronicznej, pod warunkiem, że wniosek zawiera wszystkie niezbędne informacje zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Strony wydającej. Strona może zwrócić się o próbkę towaru, w odniesieniu do którego wnioskodawca stara się o interpretację indywidualną.

3. Interpretacja indywidualna jest ważna przez co najmniej trzy lata po jej wydaniu, chyba że zmieniły się przepisy prawa, fakty lub okoliczności, na których opierała się ta interpretacja.

¹⁸ Zgodnie z Porozumieniem w sprawie reguł pochodzenia WTO lub rozdziałem 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia) niniejszej Umowy.

4. Strona może odmówić wydania interpretacji indywidualnej, jeżeli fakty i okoliczności stanowiące podstawę interpretacji indywidualnej podlegają kontroli administracyjnej lub sądowej lub jeżeli wniosek nie opiera się na konkretnych faktach lub nie odnosi się do jakiegokolwiek zamierzonego wykorzystania interpretacji indywidualnej. Strona, która odmawia wydania interpretacji indywidualnej, bezzwłocznie powiadamia o tym wnioskodawcę na piśmie, podając odpowiednie fakty oraz podstawę takiej decyzji.

5. Każda ze Stron publikuje co najmniej:

- a) wymogi dotyczące wniosku o interpretację indywidualną, w tym informacje, które należy przekazać, oraz ich format;
- b) przewidywany termin wydawania interpretacji indywidualnej; oraz
- c) okres obowiązywania interpretacji indywidualnej.

6. Jeżeli Strona uchyla, zmienia lub unieważnia interpretację indywidualną, powiadamia o tym wnioskodawcę na piśmie, podając odpowiednie fakty oraz podstawę takiej decyzji. Strona może uchylić, zmienić lub unieważnić interpretację indywidualną z mocą wsteczną tylko wówczas, gdy interpretacja ta została wydana na podstawie niepełnych, nieprawidłowych, niedokładnych, fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji przekazanych przez wnioskodawcę.

7. Wydana przez Stronę interpretacja indywidualna jest wiążąca dla tej Strony w odniesieniu do wnioskodawcy oraz dla wnioskodawcy.

8. Strona, na pisemny wniosek wnioskodawcy, dokonuje przeglądu interpretacji indywidualnej lub decyzji o jej zmianie, cofnięciu lub unieważnieniu.

9. Zachowując wszelkie wymogi w zakresie poufności zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi, Strona dokłada starań, aby podać do wiadomości publicznej istotne elementy swoich interpretacji indywidualnych, w tym w internecie.

ARTYKUŁ 4.8

Upoważnieni przedsiębiorcy

1. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje, na potrzeby przedsiębiorców, którzy spełniają określone kryteria (zwanym dalej „upoważnionymi przedsiębiorcami”, AEO), program partnerski na rzecz ułatwień w handlu (zwany dalej „programem AEO”) zgodnie z Ramami norm SAFE.

2. Określone kryteria¹⁹ kwalifikowania się jako upoważniony przedsiębiorca są publikowane i odnoszą się do zgodności lub ryzyka braku zgodności z wymogami określonymi w przepisach ustawowych i wykonawczych oraz procedurach każdej ze Stron.

¹⁹ Strona może skorzystać z kryteriów przewidzianych w art. 7.7.2. porozumienia WTO o ułatwieniach w handlu.

3. Określone kryteria kwalifikowania się jako upoważniony przedsiębiorca nie mogą być opracowywane ani stosowane w sposób umożliwiający lub powodujący arbitralną lub nieuzasadnioną dyskryminację między podmiotami gospodarczymi w przypadku istnienia tych samych warunków oraz muszą umożliwiać udział małych i średnich przedsiębiorstw.
4. Program AEO obejmuje szczególne korzyści dla upoważnionych przedsiębiorców, z uwzględnieniem zobowiązań Stron zgodnie z art. 7.7.3. porozumienia WTO o ułatwieniach w handlu przyjętego 27 listopada 2014 r.
5. Strony współpracują, jeżeli jest to właściwe i odpowiednie, na rzecz wzajemnego uznawania swoich programów AEO, pod warunkiem, że programy te są zgodne i oparte na równoważnych kryteriach i korzyściach.

ARTYKUŁ 4.9

Kontrola lub odwołanie

1. Każda ze Stron zapewnia skuteczne, szybkie, niedyskryminujące i łatwo dostępne procedury, aby zagwarantować prawo do odwołania od decyzji organów celnych.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby osoba, wobec której wydaje decyzję w sprawie celnej, miała na swoim terytorium dostęp do:

- a) kontroli administracyjnej przez organ administracyjny szczebla wyższego niż urzędnik lub urząd, który wydał decyzję, lub przez organ niezależny od takiego urzędnika lub urzędu, lub odwołania w trybie administracyjnym do takiego organu administracyjnego lub takiego organu niezależnego; lub
- b) kontroli sądowej lub odwołania od decyzji do sądu.

3. Każda ze Stron zapewnia prawo do odwołania się osobie, która wystąpiła do organów celnych o wydanie decyzji i nie uzyskała decyzji w sprawie złożonego wniosku w odpowiednim terminie.

4. Każdy ze Stron zapewnia, aby osoba, o której mowa w ust. 2, otrzymała decyzję administracyjną wraz z uzasadnieniem, umożliwiając tym samym takiej osobie skorzystanie w razie konieczności z procedur odwoławczych lub rewizyjnych.

ARTYKUŁ 4.10

Sankcje

1. Każda ze Stron przewiduje sankcje za nieprzestrzeganie swoich przepisów ustawowych, wykonawczych lub wymogów proceduralnych w zakresie cel lub innych przepisów dotyczących przywozu, wywozu i tranzytu towarów.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby jej ustawowe i wykonawcze przepisy prawa celnego przewidywały, aby wszelkie sankcje nakładane za naruszenie jej ustawowych i wykonawczych przepisów prawa celnego lub wymogów proceduralnych w zakresie ceł były proporcjonalne i niedyskryminujące.
3. Każda ze Stron zapewnia, aby sankcja nałożona przez jej organy celne za naruszenie jej przepisów ustawowych, wykonawczych lub wymogów proceduralnych w zakresie ceł nakładana była wyłącznie na osobę, która podnosi odpowiedzialność prawną za to naruszenie.
4. Każda ze Stron zapewnia, aby nałożona sankcja zależała od faktów i okoliczności konkretnej sprawy i była współmierna do stopnia i wagi naruszenia.
5. Każda ze Stron unika zachęt lub konfliktów interesów w nakładaniu oraz pobieraniu kar i ceł.
6. Zachęca się każdą ze Stron, aby rozważyła dobrowolne ujawnienie przed wykryciem przez organy celne naruszenia jej przepisów ustawowych, wykonawczych lub wymogów proceduralnych w zakresie ceł, jako że stanowi to potencjalny czynnik łagodzący przy ustalaniu wymiaru kary.
7. Każda ze Stron zapewnia, aby w przypadku nałożenia sankcji za naruszenie jej przepisów ustawowych, wykonawczych lub wymogów proceduralnych w zakresie ceł, osoba, na którą nałożono sankcję, otrzymała pisemne wyjaśnienie, w którym określa się charakter naruszenia oraz wskazuje przepisy ustawowe, wykonawcze lub wymogi proceduralne, zgodnie z którymi nałożono daną kwotę lub dany wymiar kary.

8. Każda ze Stron wyznacza w swoich przepisach ustawowych, wykonawczych lub proceduralnych okres, w którym jej organy celne mogą wszcząć postępowanie w sprawie nałożenia sankcji w związku z naruszeniem ustawowych, wykonawczych lub proceduralnych przepisów prawa celnego.

ARTYKUŁ 4.11

Współpraca celna i wzajemna pomoc administracyjna

1. Strony zapewniają, aby ich odpowiednie organy współpracowały w sprawach celnych, aby zagwarantować osiągnięcie celów określonych w art. 4.1.
2. Współpraca między Stronami obejmuje między innymi:
 - a) wymianę informacji dotyczących ich ustawowych i wykonawczych przepisów prawa celnego oraz ich wdrażania, a także procedur celnych, zwłaszcza w następujących obszarach:
 - (i) uproszczenie i modernizację procedur celnych;
 - (ii) środki egzekwowania prawa na granicach stosowane przez ich organy celne;
 - (iii) ułatwianie tranzytu i przeładunku;
 - (iv) dialog ze środowiskiem biznesu; oraz
 - (v) bezpieczeństwo łańcucha dostaw i zarządzanie ryzykiem;

- b) współpracę w zakresie związanych z cłami aspektów zabezpieczenia i ułatwienia międzynarodowego łańcucha dostaw zgodnie z Ramami norm SAFE, w tym w odniesieniu do swoich programów AEO oraz ich wzajemnego uznawania, o którym mowa w art. 4.8;
- c) zbadanie możliwości podjęcia wspólnych inicjatyw dotyczących procedur przywozowych, wywozowych i innych procedur celnych oraz ułatwień w handlu, w tym pomocy technicznej;
- d) wzmocnienie współpracy w dziedzinie cel w organizacjach międzynarodowych, takich jak WTO i Światowa Organizacja Celna (zwana dalej „WCO”);
- e) ustanowienie minimalnych norm, w zakresie, w jakim to możliwe, dotyczących technik zarządzania ryzykiem oraz powiązanych wymogów i programów; we właściwych i odpowiednich przypadkach Strony rozważają również wzajemne uznawanie technik zarządzania ryzykiem, norm dotyczących ryzyka i kontroli bezpieczeństwa;
- f) dążenie do harmonizacji wymogów Stron dotyczących danych w odniesieniu do procedur przywozowych, wywozowych i innych procedur celnych poprzez wdrożenie wspólnych norm i elementów danych zgodnie z Modelem danych WCO; oraz
- g) utrzymywanie dialogu między odpowiednimi ekspertami ds. polityki celem wspierania użyteczności, skuteczności i możliwości stosowania interpretacji indywidualnych.

3. Strony udzielają sobie wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych zgodnie z postanowieniami załącznika dotyczącego wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych przyjętego decyzją nr 5/2004 Wspólnej Rady UE–Meksyk z 15 grudnia 2004 r., który zostaje niniejszym włączony do niniejszej Umowy i stanowi jej część. Wszelka wymiana informacji między Stronami na podstawie niniejszego rozdziału podlega postanowieniom dotyczącym poufności informacji i wymogom w zakresie ochrony danych osobowych zawartym w art. 10 tego załącznika z uwzględnieniem niezbędnych zmian, a także wszelkim wymogom w zakresie poufności i prywatności przewidzianym w odpowiednich przepisach ustawowych i wykonawczych Stron.

ARTYKUŁ 4.12

Pojedynczy punkt kontaktowy

1. Każda ze Stron dokłada starań, aby opracować lub utrzymywać system jednego punktu kontaktowego, aby ułatwić, w ramach procedury jednoetapowej, elektroniczne przedkładanie wszystkich informacji wymaganych przez przepisy celne i pozostałe prawodawstwo dotyczące przywozu, wywozu i tranzytu towarów.
2. Strony dokładają starań, aby współpracować na rzecz interoperacyjności i usprawnienia swoich systemów jednego punktu kontaktowego, w tym w drodze dzielenia się swoimi doświadczeniami w zakresie opracowywania i wdrażania systemów jednego punktu kontaktowego.

ARTYKUŁ 4.13

Tranzyt i przeładunek

1. Każda ze Stron zapewnia ułatwienie i skuteczną kontrolę operacji przeładunku i tranzytu przez swoje terytorium.
2. Każda ze Stron dokłada starań, aby wspierać i wdrażać regionalne uzgodnienia tranzytowe w celu ułatwienia handlu między Stronami.
3. Każda ze Stron zapewnia współpracę i koordynację między wszystkimi zainteresowanymi organami i agencjami na swoich terytoriach, aby ułatwić ruch tranzytowy.
4. Każda ze Stron zezwala na przemieszczanie towarów przeznaczonych do przywozu pod kontrolą organów celnych, z urzędu celnego wprowadzenia do innego urzędu celnego na jej terytorium, w którym towary zostałyby zwolnione lub odprawione.

ARTYKUŁ 4.14

Audyt po odprawie celnej

1. Aby usprawnić procedurę zwolnienia towarów, każda ze Stron przyjmuje lub utrzymuje audyt po odprawie celnej w celu zapewnienia zgodności z jej ustawowymi i wykonawczymi przepisami prawa celnego.

2. Każda ze Stron prowadzi audyty po odprawie celnej w sposób oparty na analizie ryzyka.
3. Każda ze Stron prowadzi audyty po odprawie celnej w sposób przejrzysty. W przypadku przeprowadzenia audytu i uzyskania miarodajnych wyników Strona niezwłocznie powiadamia o wynikach osobę, której dokumenty poddano audytowi, a także przekazuje jej uzasadnienie wyników i informuje ją o jej prawach i obowiązkach.
4. Strony uznają, że informacje uzyskane w ramach audytu po odprawie celnej mogą być wykorzystane w dalszych postępowaniach administracyjnych lub sądowych.
5. W zakresie, a jakim jest to możliwe, Strony wykorzystują wyniki audytu po odprawie celnej do celów zarządzania ryzykiem.

ARTYKUŁ 4.15

Agenci celni

1. Strona nie może wymagać w swoich ustawowych i wykonawczych przepisach prawa celnego obowiązkowego korzystania z usług agentów celnych.
2. Każda ze Stron publikuje swoje środki dotyczące korzystania z usług agentów celnych.
3. Każda ze Stron musi stosować przejrzyste i obiektywne zasady przy udzielaniu zezwoleń agentom celnym.

ARTYKUŁ 4.16

Inspekcje przedwysyłkowe

Strona nie może wymagać obowiązkowego przeprowadzania inspekcji przedwysyłkowych zdefiniowanych w Porozumieniu WTO w sprawie inspekcji przedwysyłkowej w związku z klasyfikacją taryfową i ustalaniem wartości celnej²⁰.

ARTYKUŁ 4.17

Podkomitet ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia

1. Podkomitet ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia przedkłada sprawozdania Wspólnemu Komitetowi.
2. Podkomitet ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) zapewnia właściwe funkcjonowanie niniejszego rozdziału, rozdziału 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia), załącznika dotyczącego wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych, o którym mowa w art. 4.11 ust. 3, oraz wszelkich dodatkowych postanowień dotyczących ceł uzgodnionych przez Strony, a także rozpatruje wszelkie kwestie wynikające z ich stosowania.

²⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy artykuł nie uniemożliwia przeprowadzania kontroli przedwysyłkowych do celów sanitarnych i fitosanitarnych.

3. Podkomitet:

- a) formułuje odpowiednie zalecenia do rozważenia przez Wspólny Komitet na temat:
 - (i) wykonania rozdziału 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia) i zarządzania nim; oraz
 - (ii) wszelkich zmian rozdziału 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia);
- b) przyjmuje noty wyjaśniające mające na celu ułatwienie wykonania rozdziału 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia);
- c) monitoruje wykonywanie niniejszego rozdziału i zarządzanie nim;
- d) stanowi forum konsultacji i dyskusji na temat wszystkich kwestii dotyczących cel, w tym w szczególności procedur celnych, ustalania wartości celnej, systemów taryfowych, nomenklatury celnej, współpracy celnej oraz wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych;
- e) stanowi forum konsultacji i dyskusji na wszystkie tematy dotyczące reguł pochodzenia, procedur dotyczących pochodzenia i współpracy administracyjnej;

- f) wzmacnia współpracę w zakresie opracowania, stosowania i egzekwowania procedur celnych, wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych, reguł pochodzenia oraz współpracy administracyjnej; oraz
 - g) rozpatruje wszelkie inne uzgodnione przez Strony kwestie związane z niniejszym rozdziałem lub rozdziałem 3 (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia).
4. Podkomitet ds. Ceł, Ułatwień w Handlu i Reguł Pochodzenia może badać potrzebę przyjęcia decyzji lub zaleceń dotyczących wszelkich kwestii wynikających ze stosowania niniejszego rozdziału oraz przygotowywać te decyzje lub zalecenia dla Wspólnej Rady. Wspólna Rada ma uprawnienia, aby w stosownych przypadkach przyjmować decyzje dotyczące wykonania niniejszego rozdziału, w tym w odniesieniu do programów AEO oraz ich wzajemnego uznawania, wspólnych inicjatyw dotyczących procedur celnych i ułatwień w handlu oraz pomocy technicznej.
5. Strony mogą zdecydować o organizowaniu posiedzeń *ad hoc* na temat wszelkich zagadnień dotyczących współpracy celnej, reguł pochodzenia lub wzajemnej pomocy administracyjnej.

ROZDZIAŁ 5

ŚRODKI OCHRONY HANDLU

SEKCJA A

Środki antydumpingowe i wyrównawcze

ARTYKUŁ 5.1

Postanowienia ogólne

1. Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki wynikające z art. VI GATT 1994, porozumienia antydumpingowego i porozumienia SCM.
2. Do celów stosowania środków tymczasowych i ostatecznych pochodzenie przedmiotowych towarów jest ustalane zgodnie z niepreferencyjnymi regułami pochodzenia każdej ze Stron.

ARTYKUŁ 5.2

Przejrzystość i sprawiedliwość proceduralna

1. Każda ze Stron prowadzi swoje postępowania i stosuje środki antydumpingowe i wyrównawcze w sposób sprawiedliwy i przejrzysty, zgodnie z odpowiednimi przepisami porozumienia antydumpingowego i porozumienia SCM.
2. Na wstępnym etapie postępowania, a w każdym razie przed dokonaniem ostatecznego ustalenia, każda ze Stron informuje wszystkie zainteresowane strony o istotnych faktach wziętych pod uwagę jako podstawa decyzji o ewentualnym zastosowaniu środków ostatecznych. Działania te pozostają bez uszczerbku dla postanowień art. 6.5 porozumienia antydumpingowego i art. 12.4 porozumienia SCM.
3. Każda ze Stron zapewnia każdej zainteresowanej stronie uczestniczącej w dochodzeniu dotyczącym cła antydumpingowego lub wyrównawczego pełną możliwość obrony własnych interesów, pod warunkiem że nie spowoduje to niepotrzebnego opóźnienia w prowadzeniu dochodzenia.
4. Stosuje się definicję zainteresowanych stron przewidzianą w art. 6.11 porozumienia antydumpingowego i art. 12.9 porozumienia SCM.

ARTYKUŁ 5.3

Nakładanie cel antydumpingowych i wyrównawczych

Decyzja o tym, czy kwota cła antydumpingowego lub wyrównawczego, które ma zostać nałożone, musi odpowiadać kwocie pełnego marginesu dumpingu lub kwocie subsydium, czy też może być niższa, ma być podjęta przez Stronę dokonującą przywozu zgodnie z przepisami tej Strony.

ARTYKUŁ 5.4

Ostateczne ustalenie

Dokonując ostatecznego ustalenia, Strona bierze pod uwagę informacje należycie przekazane przez wszystkie zainteresowane strony uznane za takie zgodnie z jej przepisami.

ARTYKUŁ 5.5

Niestosowanie mechanizmu rozstrzygania sporów

Strona nie może korzystać z mechanizmu rozstrzygania sporów na podstawie rozdziału 31 (Rozstrzyganie sporów) w odniesieniu do interpretacji lub stosowania postanowień niniejszej sekcji.

SEKCJA B

Ogólne środki ochronne

ARTYKUŁ 5.6

Postanowienia ogólne

Każda ze Stron zachowuje swoje prawa i obowiązki zgodnie z art. XIX GATT 1994 oraz art. 5 porozumienia w sprawie rolnictwa, a także na mocy porozumienia w sprawie środków ochronnych.

ARTYKUŁ 5.7

Przejrzystość

1. Niezależnie od art. 5.6, na wniosek drugiej Strony i pod warunkiem, że wiąże się to z jej istotnym interesem, Strona wszczynająca postępowanie wyjaśniające w sprawie ogólnych środków ochronnych lub zamierzająca wprowadzić ogólne środki ochronne natychmiast przedkłada pisemne powiadomienie *ad hoc* dotyczące wszystkich istotnych informacji leżących u podstaw wszczęcia postępowania wyjaśniającego w sprawie ogólnych środków ochronnych oraz wprowadzenia ogólnych środków ochronnych, w tym, we właściwych przypadkach, informacji na temat tymczasowych ustaleń. Pozostaje to bez uszczerbku dla art. 3 ust. 2 porozumienia w sprawie środków ochronnych.

2. Wprowadzając ogólne środki ochronne, Strona stara się to czynić w sposób w najmniejszym stopniu wpływający na dwustronną wymianę handlową.
3. Do celów ust. 2, jeżeli jedna Strona uzna, że spełnione są wymogi prawne nałożenia ostatecznych środków ochronnych, oraz ma zamiar nałożyć takie środki, powiadamia o tym drugą Stronę i umożliwia przeprowadzenie dwustronnych konsultacji. Jeżeli nie znaleziono satysfakcjonującego rozwiązania w terminie 30 dni od powiadomienia, Strona dokonująca przywozu może przyjąć ostateczny środek ochronny odpowiedni do rozwiązania problemu.
4. Do celów niniejszego artykułu uznaje się, że Strona ma istotny interes, jeżeli należy do pięciu największych dostawców towaru będącego przedmiotem przywozu w okresie ostatnich trzech lat, pod względem wielkości albo wartości w ujęciu bezwzględnym.

ARTYKUŁ 5.8

Niestosowanie mechanizmu rozstrzygania sporów

Strona nie może korzystać z mechanizmu rozstrzygania sporów na podstawie rozdziału 31 (Rozstrzyganie sporów) w odniesieniu do interpretacji lub stosowania postanowień niniejszej sekcji odnoszących się do praw i obowiązków wynikających z porozumienia WTO.

SEKCJA C

Dwustronne środki ochronne

PODSEKCJA C.1

Postanowienia ogólne

ARTYKUŁ 5.9

Definicje

Do celów sekcji C:

- a) „właściwy organ dochodzeniowy” oznacza:
 - (i) w przypadku Unii Europejskiej, Komisję Europejską; oraz
 - (ii) w przypadku Meksyku, „Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía” (Jednostkę ds. Międzynarodowych Praktyk Handlowych Ministerstwa Gospodarki) lub jej następcę;

- b) „przemysł krajowy” oznacza, w odniesieniu do produktów przywożonych, wszystkich producentów produktów podobnych lub bezpośrednio konkurencyjnych działających na terytorium danej Strony lub tych producentów, których łączna produkcja produktów podobnych lub bezpośrednio konkurencyjnych stanowi znaczną część produkcji krajowej tych produktów ogółem;
- c) „produkt podobny” oznacza produkt, który jest identyczny z przedmiotowym produktem, który jest podobny do przedmiotowego produktu pod każdym względem lub, w przypadku braku takiego produktu, inny produkt, który, choć nie jest podobny pod każdym względem, ma cechy bardzo zbliżone do cech przedmiotowego produktu;
- d) „produkt bezpośrednio konkurencyjny” oznacza produkt, który choć nie jest pod każdym względem taki sam, charakteryzuje się wysokim stopniem substytucyjności względem przedmiotowego produktu, jako że spełnia te same funkcje²¹;
- e) „poważna szkoda” oznacza znaczące ogólne osłabienie pozycji przemysłu krajowego;
- f) „groźba poważnej szkody” oznacza poważną szkodę, której wystąpienie jest wyraźnie nieuchronne, w oparciu o fakty, a nie jedynie przypuszczenia, domysły lub odległą możliwość; oraz

²¹ W tym zakresie organy mogą analizować takie aspekty, jak właściwości fizyczne tych produktów, ich specyfikacje techniczne, ostateczne wykorzystanie i sieci dystrybucji. Powyższa lista aspektów nie jest wyczerpująca, a żaden pojedynczy czynnik spośród wymienionych, ani kilka z nich, nie musi stanowić decydującej wytycznej.

g) „okres przejściowy” oznacza:

- (i) okres 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy; lub
- (ii) okres znoszenia ceł dla towarów określonych w harmonogramie znoszenia ceł Strony w załączniku 2-A (Harmonogram znoszenia ceł), pod warunkiem, że okres znoszenia ceł dla przedmiotowego towaru wynosi 10 lub więcej lat, plus trzy lata.

ARTYKUŁ 5.10

Stosowanie dwustronnych środków ochronnych

1. Niezależnie od sekcji B, jeżeli, w wyniku obniżenia lub zniesienia ceł na podstawie niniejszej Umowy, towar pochodzący z terytorium jednej Strony jest przedmiotem przywozu na terytorium drugiej Strony w tak dużych ilościach w ujęciu bezwzględnym lub względem produkcji krajowej oraz w takich warunkach, że powoduje poważną szkodę lub groźbę poważnej szkody dla przemysłu krajowego produkującego produkty podobne lub bezpośrednio konkurencyjne, Strona dokonująca przywozu może zastosować środki przewidziane w ust. 2 zgodnie z warunkami i procedurami ustanowionymi w niniejszej sekcji.

2. Jeżeli spełniono warunki określone w ust. 1, Strona dokonująca przywozu może wprowadzić wyłącznie dwustronne środki ochronne, które:
- a) wstrzymają dalsze obniżki stawki celnej stosowanej wobec danego produktu ustanowionej na mocy niniejszej Umowy; lub
 - b) zwiększają stawkę celną stosowaną wobec danego produktu do poziomu, który nie przekracza niższej z następujących wartości:
 - (i) stawka celną stosowaną względem kraju najbardziej uprzywilejowanego w odniesieniu do danego produktu, obowiązująca w momencie zastosowania środka; lub
 - (ii) stawka celną stosowaną względem kraju najbardziej uprzywilejowanego w odniesieniu do danego produktu, obowiązująca w dniu bezpośrednio poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej Umowy;
3. Strony podzielają pogląd, że ani kontyngent taryfowy, ani ograniczenia ilościowe nie byłyby dopuszczalną formą dwustronnego środka ochronnego.

ARTYKUŁ 5.11

Warunki i ograniczenia

1. Strony nie mogą stosować dwustronnych środków ochronnych:

- a) poza zakresem koniecznym oraz dłużej niż przez okres konieczny, aby zapobiec lub zaradzić sytuacjom opisanym w art. 5.10–5.15;
- b) przez okres dłuższy niż dwa lata; lub
- c) po upływie okresu przejściowego.

Okres, o którym mowa w lit. b), może zostać przedłużony o kolejny rok, jeżeli właściwe organy Strony dokonującej przywozu stwierdzą, zgodnie z procedurami określonymi w sekcji C, że dalsze obowiązywanie danego środka jest konieczne, aby zapobiec lub zaradzić sytuacjom opisanym w art. 5.10–5.15 oraz ułatwić dostosowanie, pod warunkiem że całkowity okres stosowania środka ochronnego, obejmujący pierwotny okres stosowania i ewentualne jego przedłużenia, nie przekracza trzech lat.

2. Strona stosuje dwustronny środek ochronny wyłącznie do towarów pochodzących określonych w załączniku 2-A (Harmonogram znoszenia ceł), które podlegają preferencyjnemu traktowaniu na mocy niniejszej Umowy.

3. W sytuacji, gdy przewidziany okres stosowania dwustronnego środka ochronnego przekracza jeden rok, Strona, która stosuje środek, liberalizuje go stopniowo w okresie jego stosowania w regularnych odstępach czasu w celu ułatwienia wszelkich przystosowań.
4. Gdy Strona zakończy stosowanie dwustronnego środka ochronnego, stawka celna jest równa stawce, która obowiązywałaby w odniesieniu do danego produktu zgodnie z art. 2.4 (Obniżenie lub zniesienie ceł).

ARTYKUŁ 5.12

Środki tymczasowe

1. W okolicznościach krytycznych, gdy opóźnienie spowodowałoby szkodę, która byłaby trudna do naprawienia, Strona może zastosować dwustronny środek ochronny na zasadzie tymczasowej, bez spełnienia wymogów art. 5.22 ust. 1, z zastrzeżeniem wstępnego stwierdzenia, że istnieją wyraźne dowody wskazujące na wzrost przywozu towaru pochodzącego z terytorium drugiej Strony w wyniku obniżenia lub zniesienia cła na podstawie niniejszej Umowy oraz że taki przywóz powoduje lub grozi spowodowaniem sytuacji opisanych w art. 5.10 lub 5.15.

2. Obowiązywanie tymczasowego środka nie może przekraczać 200 dni, a podczas tego okresu Strona musi przestrzegać odpowiednich postanowień proceduralnych określonych w podsekcji C.2. Strona bezzwłocznie dokonuje zwrotu ewentualnej podwyżki cła, jeżeli późniejsze dochodzenie opisane w podsekcji C.2 nie doprowadzi do nałożenia ostatecznego środka zgodnie z wymogami art. 5.10 lub 5.15. Okres obowiązywania tymczasowego środka wlicza się w okres, o którym mowa w art. 5.11 ust. 1 lit b). Strona dokonująca przywozu powiadamia drugą Stronę o wprowadzeniu takich środków tymczasowych i natychmiast przekazuje sprawę do rozpatrzenia przez Wspólny Komitet, jeżeli zawnioskuje o to druga Strona.

ARTYKUŁ 5.13

Wyrównanie i zawieszenie koncesji

1. Strona stosująca dwustronny środek ochronny przeprowadza konsultacje z drugą Stroną, aby wspólnie uzgodnić odpowiednie wyrównanie z tytułu liberalizacji handlu w formie koncesji wywierających zasadniczo równoważne skutki handlowe. Strona stosująca dwustronny środek ochronny przewiduje możliwość przeprowadzenia takich konsultacji nie później niż 30 dni po zastosowaniu dwustronnego środka ochronnego.

2. Jeżeli konsultacje, o których mowa w ust. 1, nie doprowadzą w terminie 30 dni od ich rozpoczęcia do porozumienia w sprawie wyrównania z tytułu liberalizacji handlu, Strona, której dotyczy dwustronny środek ochronny, może zawiesić stosowanie koncesji wywierających zasadniczo równoważne skutki handlowe do tego dwustronnego środka ochronnego drugiej Strony nie później niż 90 dni po zastosowaniu środka.
3. Strona, której dotyczy dwustronny środek ochronny, powiadamia drugą Stronę na piśmie co najmniej 30 dni przed zawieszeniem koncesji zgodnie z ust. 2.
4. Obowiązek zapewnienia wyrównania zgodnie z ust. 1 oraz prawo do zawieszenia koncesji zgodnie z ust. 2 wygasają w dniu zakończenia stosowania dwustronnego środka ochronnego.

ARTYKUŁ 5.14

Wykorzystanie środków ochronnych i odstęp czasu między środkami

1. Strona nie może stosować środka ochronnego, o którym mowa w niniejszej sekcji, w odniesieniu do przywozu produktu, który był wcześniej objęty takim środkiem, chyba że upłynął okres równy połowie okresu, w którym środek ochronny był stosowany w okresie bezpośrednio poprzedzającym.

2. Strona nie może zastosować w odniesieniu do tego samego produktu i w tym samym okresie:

- a) dwustronnego środka ochronnego lub tymczasowego środka ochronnego na mocy niniejszej Umowy; oraz
- b) środka ochronnego na podstawie art. XIX GATT 1994 oraz na podstawie porozumienia w sprawie środków ochronnych.

ARTYKUŁ 5.15

Regiony najbardziej oddalone

1. Jeżeli jakikolwiek towar pochodzący z Meksyku jest przewożony bezpośrednio na terytorium jednego lub kilku regionów najbardziej oddalonych Unii Europejskiej w takich ilościach oraz na takich warunkach, że powoduje to poważne pogorszenie sytuacji gospodarczej danego regionu najbardziej oddalonego lub grozić spowodowaniem takiego poważnego pogorszenia, Unia Europejska, po przeanalizowaniu alternatywnych rozwiązań, może w drodze wyjątku wprowadzić środki ochronne ograniczone do terytorium danego regionu najbardziej oddalonego.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1 wszystkie postanowienia sekcji C mające zastosowanie do dwustronnych środków ochronnych mają również zastosowanie do wszelkich środków ochronnych przyjętych w związku z regionami najbardziej oddalonymi Unii Europejskiej.

3. Dwustronny środek ochronny ograniczony do regionów najbardziej oddalonych Unii Europejskiej ma zastosowanie wyłącznie do towarów objętych preferencyjnym traktowaniem na mocy niniejszej Umowy.

4. Do celów ust. 1 „poważne pogorszenie” oznacza poważne trudności w sektorze gospodarki, który produkuje produkty podobne lub bezpośrednio konkurencyjne. Poważne pogorszenie stwierdza się na podstawie obiektywnych czynników, w tym następujących elementów:

- a) wzrostu wolumenu przywozu w ujęciu bezwzględnym lub w stosunku do produkcji krajowej i przywozu z innych źródeł; oraz
- b) wpływu takiego przywozu na sytuację danej branży lub sektora gospodarki, w tym na poziom sprzedaży, produkcję, sytuację finansową i zatrudnienie.

PODSEKCJA C.2

Postanowienia proceduralne mające zastosowanie do dwustronnych środków ochronnych

ARTYKUŁ 5.16

Prawo mające zastosowanie

Do celów stosowania dwustronnych środków ochronnych właściwy organ dochodzeniowy przestrzega postanowień niniejszej podsekcji, a w przypadkach nieobjętych przepisami niniejszej podsekcji stosuje zasady ustanowione na mocy prawa danej Strony, o ile zasady te są zgodne z postanowieniami sekcji C.

ARTYKUŁ 5.17

Wszczęcie procedury w sprawie środków ochronnych

1. Właściwy organ dochodzeniowy może wszcząć procedurę w sprawie środków ochronnych na pisemny wniosek złożony przez przemysł krajowy lub w jego imieniu, lub, w wyjątkowych okolicznościach, z inicjatywy własnej. W przypadku Unii Europejskiej wniosek może złożyć państwo członkowskie Unii Europejskiej lub większa ich liczba w imieniu przemysłu krajowego. Wniosek uznaje się za złożony przez przemysł krajowy lub w jego imieniu, jeżeli zyskał poparcie tych producentów krajowych, których łączna produkcja stanowi ponad 50 % całkowitej produkcji produktów podobnych lub bezpośrednio konkurencyjnych produkowanych przez tę część przemysłu krajowego, którzy to producenci wyrażają poparcie dla wniosku lub sprzeciw wobec niego. Nie wszczyna się jednak dochodzenia, jeżeli producenci krajowi wyrażający poparcie dla wniosku odpowiadają za mniej niż 25 % całkowitej produkcji krajowej produktów podobnych lub bezpośrednio konkurencyjnych produkowanych przez przemysł krajowy.
2. Po wszczęciu dochodzenia wniosek, o którym mowa w ust. 1, bezzwłocznie udostępnia się wszystkim zainteresowanym, z wyjątkiem zawartych w nim informacji poufnych.

3. Po wszczęciu procedury w sprawie środków ochronnych właściwy organ dochodzeniowy publikuje zawiadomienie o wszczęciu tej procedury w dzienniku urzędowym Strony.

W zawiadomieniu tym określa się – o ile ma to zastosowanie – podmiot, który złożył pisemny wniosek, a także określa się towar przywożony będący przedmiotem postępowania wraz z numerem pozycji, podpozycji lub numerem klasyfikacji taryfowej, pod którym towar ten jest klasyfikowany w systemie zharmonizowanym, oraz rodzaj i zakres czasowy ustaleń, które mają być dokonane, okres, w którym zainteresowane strony mogą przedstawić swoje stanowisko na piśmie i przedłożyć informacje, miejsce, w którym można zapoznać się z pisemnym wnioskiem i wszelkimi innymi dokumentami przedłożonymi w toku postępowania, nieobjętymi klauzulą poufności, a także nazwę, adres i numer telefonu urzędu, do którego należy się zwracać w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji. W przypadku gdy właściwy organ dochodzeniowy zadecyduje o przeprowadzeniu wysłuchania publicznego, jego czas i miejsce można zawrzeć w zawiadomieniu o wszczęciu procedury albo podać do wiadomości na dowolnym późniejszym etapie procedury, pod warunkiem że zawiadomienie to zostanie przekazane z dużym wyprzedzeniem. W przypadku gdy na początku dochodzenia nie zaplanowano wysłuchania publicznego, w zawiadomieniu o wszczęciu procedury wskazuje się okres, w którym zainteresowane strony mogą wnioskować o złożenie wyjaśnień ustnych przed właściwym organem dochodzeniowym.

4. W odniesieniu do procedury w sprawie środków ochronnych wszczętej na podstawie pisemnego wniosku złożonego przez podmiot utrzymujący, że jest podmiotem reprezentatywnym dla przemysłu krajowego, właściwy organ dochodzeniowy nie publikuje zawiadomienia o wszczęciu procedury zgodnie z ust. 3 bez uprzedniej starannej oceny, czy wniosek ten spełnia wymogi określone w prawie, któremu organ ten podlega, i wymogi określone w ust. 1 oraz czy zawiera uzasadnione dowody na to, że przywóz towarów pochodzących z terytorium drugiej Strony zwiększył się w wyniku obniżenia lub zniesienia cła na podstawie niniejszej Umowy oraz że przywóz ten powoduje lub może powodować rzekomą poważną szkodę lub rzekome poważne pogorszenie sytuacji gospodarczej.

ARTYKUŁ 5.18

Dochodzenie

1. Strona może zastosować środek ochronny wyłącznie po przeprowadzeniu dochodzenia przez właściwy organ dochodzeniowy tej Strony zgodnie z procedurami ustanowionymi w niniejszej podsekcji. Dochodzenie to obejmuje publiczne właściwe zawiadomienie wszystkich zainteresowanych stron z odpowiednim wyprzedzeniem oraz wysłuchania publiczne lub inne odpowiednie środki, w ramach których importerzy, eksporterzy i inne zainteresowane strony mogą przedstawić dowody i swoje uwagi, a także mają możliwość ustosunkowania się do prezentacji innych stron.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby jej właściwe organy dochodzeniowe kończyły wszelkie takie dochodzenia w terminie jednego roku od daty ich wszczęcia.

ARTYKUŁ 5.19

Ustalenie istnienia poważnej szkody lub groźby jej wystąpienia oraz związku przyczynowego

1. W dochodzeniu mającym na celu ustalenie, czy zwiększony przywóz powoduje poważną szkodę lub groźbę poważnej szkody dla przemysłu krajowego, właściwy organ dochodzeniowy ocenia wszystkie istotne czynniki o obiektywnym i wymiernym charakterze wywierające wpływ na sytuację przemysłu krajowego, w szczególności stopę i wielkość wzrostu przywozu danego produktu w ujęciu bezwzględnym i względnym w stosunku do produkcji krajowej, udział w rynku wewnętrznym przejęty przez zwiększony przywóz oraz zmiany w poziomie sprzedaży, produkcji, wydajności, wykorzystania mocy produkcyjnych, zysków i strat oraz zatrudnienia.

2. Nie można stwierdzić, że zwiększony przywóz powoduje sytuacje opisane w art. 5.10 lub 5.15, lub grozi ich spowodowaniem, o ile w dochodzeniu nie wykazano na podstawie obiektywnych dowodów istnienia wyraźnego związku przyczynowego między wzrostem przywozu danego produktu a sytuacją opisaną w art. 5.10 lub 5.15. Jeżeli czynniki inne niż zwiększony przywóz w tym samym czasie powodują sytuacje opisane w art. 5.10 lub 5.15, taka szkoda lub groźba jej wystąpienia, czy też poważne pogorszenie sytuacji gospodarczej lub groźba jej pogorszenia nie są przypisywane zwiększonemu przywozowi.

ARTYKUŁ 5.20

Wysłuchania

W toku każdej procedury w sprawie środków ochronnych właściwy organ dochodzeniowy:

- a) przeprowadza wysłuchanie publiczne, przekazawszy zawiadomienie z odpowiednim wyprzedzeniem, aby umożliwić wszystkim zainteresowanym stronom, uznanym za takie zgodnie z prawem Strony, stawienie się osobiście lub za pośrednictwem doradcy prawnego, przedstawienie dowodów i wysłuchanie uwag na temat poważnej szkody lub groźby jej wystąpienia, czy też poważnego pogorszenia sytuacji gospodarczej lub groźby jej pogorszenia, oraz odpowiedniego środka zaradczego; lub

- b) w przypadku Unii Europejskiej zapewnia możliwość wysłuchania wszystkich zainteresowanych stron, pod warunkiem że złożyły one pisemny wniosek w terminie określonym w zawiadomieniu o wszczęciu procedury i wykazały, że wynik dochodzenia prawdopodobnie wpłynie na ich sytuację oraz że istnieją szczególne powody uzasadniające złożenie przez nich wyjaśnień ustnych.

ARTYKUŁ 5.21

Informacje poufne

Wszelkie informacje, które mają charakter poufny lub które przekazano w trybie poufnym, traktowane są jako takie przez właściwy organ dochodzeniowy po wykazaniu uzasadnionej przyczyny. Nie można ujawniać takich informacji bez zgody strony, która je przekazała. Strony przekazujące informacje poufne wzywane są do dostarczenia ich niepoufnego streszczenia lub, jeżeli strony te wskażą, że streszczenie tych informacji nie jest możliwe, o podanie powodów braku możliwości przekazania takiego streszczenia. Streszczenia muszą być wystarczająco szczegółowe, aby pozwolić na prawidłowe zrozumienie istoty przekazanych informacji poufnych. Jeżeli jednak właściwy organ dochodzeniowy stwierdzi, że wniosek o zachowanie poufności nie jest uzasadniony, a zainteresowana strona nie chce podać informacji do wiadomości publicznej albo zezwolić na jej ujawnienie w formie uogólnionej lub skróconej, właściwy organ dochodzeniowy może nie uwzględnić takiej informacji, chyba że można wykazać w sposób zadowalający dla tego organu w świetle informacji pochodzących z odpowiednich źródeł, że informacja ta jest prawdziwa.

ARTYKUŁ 5.22

Przyjęcie, powiadomienie, konsultacje i publikacja

1. Jeżeli Strona uzna, że zaistniała jedna z sytuacji określonych w art. 5.10 lub 5.15, natychmiast przekazuje sprawę do zbadania Wspólnemu Komitetowi. Wspólny Komitet może wydawać wszelkie zalecenia niezbędne do zaradzenia powstałym sytuacjom. Jeżeli Wspólny Komitet nie wydał żadnego zalecenia mającego na celu zaradzenie tym sytuacjom lub jeżeli w terminie 30 dni od dnia skierowania sprawy do Wspólnego Komitetu nie znaleziono satysfakcjonującego rozwiązania, Strona dokonująca przywozu może przyjąć dwustronny środek ochronny w celu zaradzenia tym sytuacjom zgodnie z sekcją C.
2. Właściwy organ dochodzeniowy przekazuje Stronie dokonującej wywozu wszelkie istotne informacje, które obejmują dowody poważnej szkody lub groźby jej wystąpienia, czy też poważnego pogorszenia sytuacji gospodarczej spowodowanej zwiększonym przywozem lub groźby jej pogorszenia, dokładny opis danego produktu oraz proponowanego dwustronnego środka ochronnego, proponowaną datę wprowadzenia oraz przewidywany okres obowiązywania proponowanego dwustronnego środka ochronnego.
3. Strona bezzwłocznie powiadamia drugą Stronę na piśmie o tym, że:
 - a) wszczyna dwustronną procedurę ochronną zgodnie z sekcją C;
 - b) podejmuje decyzję o zastosowaniu tymczasowego dwustronnego środka ochronnego;

- c) ustala istnienie poważnej szkody lub groźby jej wystąpienia, czy też poważnego pogorszenia sytuacji gospodarczej lub groźby jej pogorszenia, spowodowanych zwiększonym przywozem, zgodnie z art. 5.19;
- d) podejmuje decyzję o zastosowaniu lub przedłużeniu dwustronnego środka ochronnego; oraz
- e) podejmuje decyzję o modyfikacji zastosowanego wcześniej dwustronnego środka ochronnego.

4. Jeżeli Strona dokonuje powiadomienia zgodnie ust. 3 lit. a), zawiera ono:

- a) kopię publicznej wersji wniosku i załączników do niego lub, w przypadku dochodzeń wszczętych z inicjatywy właściwego organu dochodzeniowego, odpowiednich dokumentów potwierdzających spełnienie wymogów określonych w art. 5.17, a także kwestionariusz, w którym wyszczególniono kwestie, na temat których zainteresowane strony muszą przekazać informacje; oraz
- b) dokładny opis przywożonego towaru objętego dochodzeniem.

5. Jeżeli Strona dokonuje powiadomienia zgodnie z ust. 3 lit. b) lub c), dołącza kopię publicznej wersji swoich ustaleń oraz, w stosownych przypadkach, dokumentu zawierającego uzasadnienie techniczne, na którym opierają się te ustalenia.

6. Jeżeli Strona dokonuje powiadomienia zgodnie ust. 3 lit. d) dotyczącego zastosowania lub przedłużenia dwustronnego środka ochronnego, zawiera ono:

- a) kopię publicznej wersji swoich ustaleń oraz, w stosownych przypadkach, dokumentu zawierającego uzasadnienie techniczne, na którym opierają się te ustalenia;
- b) dowody poważnej szkody lub groźby poważnej szkody, czy też poważnego pogorszenia sytuacji gospodarczej lub groźby jej pogorszenia, spowodowanych zwiększonym przywozem towaru pochodzącego z terytorium drugiej Strony w wyniku obniżenia lub zniesienia cła na podstawie niniejszej Umowy;
- c) dokładny opis towaru pochodzącego podlegającego dwustronnemu środkowi ochronnemu wraz z pozycją, podpozycją i numerem porządkowym taryfy, do których zaklasyfikowano ten towar w systemie zharmonizowanym;
- d) dokładny opis zastosowanego lub przedłużonego dwustronnego środka ochronnego;
- e) datę rozpoczęcia stosowania dwustronnego środka ochronnego, przewidywany okres jego obowiązywania oraz, w stosownych przypadkach, harmonogram stopniowego znoszenia tego środka; oraz
- f) w przypadku przedłużenia obowiązywania dwustronnego środka ochronnego – dowody na to, że dany przemysł krajowy jest w trakcie dostosowywania.

7. Na wniosek Strony, której dotyczy dwustronna procedura ochronna przewidziana w sekcji C, druga Strona przeprowadza konsultacje ze Stroną występującą z wnioskiem w celu przeglądu powiadomienia dokonanego zgodnie z ust. 3 lit. a) lub b).

8. Strona zamierzająca zastosować lub przedłużyć dwustronny środek ochronny powiadamia drugą Stronę i umożliwia przeprowadzenie wcześniejszych konsultacji w celu omówienia ewentualnego zastosowania lub przedłużenia środka. Jeżeli nie znaleziono satysfakcjonującego rozwiązania w terminie 30 dni od powiadomienia, pierwsza Strona może zastosować lub przedłużyć taki środek.

9. Właściwy organ dochodzeniowy publikuje również swoje ustalenia i uzasadnione wnioski dotyczące wszystkich istotnych kwestii faktycznych i prawnych w dzienniku urzędowym danej Strony, w tym opis przywożonego towaru i sytuacji, która doprowadziła do nałożenia środków zgodnie z art. 5.10 lub 5.15, związek przyczynowy między taką sytuacją a zwiększonym przywozem oraz formę, poziom i czas trwania tych środków.

10. Właściwe organy dochodzeniowe traktują wszelkie informacje poufne w pełnej zgodności z art. 5.21.

ROZDZIAŁ 6

ŚRODKI SANITARNE I FITOSANITARNE

ARTYKUŁ 6.1

Definicje

1. Do celów niniejszego rozdziału:
 - a) „właściwe organy” oznaczają właściwe organy każdej ze Stron, o których mowa w załączniku 6-A (Właściwe organy);
 - b) „środek nadzwyczajny” oznacza środek sanitarny lub fitosanitarny, który jest stosowany przez Stronę dokonującą przywozu w odniesieniu do towarów drugiej Strony w celu rozwiązania pilnego problemu dotyczącego ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin, który zaistniał lub może zaistnieć u Strony dokonującej przywozu; oraz
 - c) „Komitet ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO” oznacza Komitet ds. Sanitarnych i Fitosanitarnych ustanowiony zgodnie z art. 12 porozumienia SPS.

2. Definicje zawarte w załączniku A do porozumienia SPS, Kodeksie Żywnościowym („Kodeks”), Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (zwanej dalej „WOAH”) oraz Międzynarodowej konwencji ochrony roślin podpisanej w Rzymie w dniu 6 grudnia 1951 r. (zwanej dalej „IPPC”), mają zastosowanie do niniejszego rozdziału.

ARTYKUŁ 6.2

Cele

Celem niniejszego rozdziału jest:

- a) ochrona życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin na terytoriach Stron, przy jednoczesnym ułatwianiu handlu między nimi;
- b) poprawa skuteczności i dalsze wykonanie porozumienia SPS;
- c) usprawnienie komunikacji, konsultacji i współpracy między Stronami, w szczególności między ich właściwymi organami;
- d) zapewnienie, aby środki sanitarne i fitosanitarne wdrożone przez Strony nie prowadziły do powstania zbędnych barier w handlu;

- e) poprawa spójności, pewności i przejrzystości środków sanitarnych i fitosanitarnych każdej ze Stron oraz ich wdrażania; oraz
- f) zachęcanie do rozwoju i przyjmowania międzynarodowych norm, wytycznych i zaleceń przez właściwe organizacje międzynarodowe oraz wspieranie ich wdrażania przez Strony.

ARTYKUŁ 6.3

Zakres stosowania

Niniejszy rozdział ma zastosowanie do wszystkich środków sanitarnych i fitosanitarnych Strony, które mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać na handel między Stronami.

ARTYKUŁ 6.4

Związek z porozumieniem SPS

Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki wobec siebie nawzajem wynikające z porozumienia SPS.

ARTYKUŁ 6.5

Zasoby na wykonanie

Każda ze Stron wykorzystuje zasoby niezbędne do skutecznego wykonania niniejszego rozdziału.

ARTYKUŁ 6.6

Równoważność

1. Strony potwierdzają, że uznanie równoważności środków sanitarnych i fitosanitarnych drugiej Strony to ważny sposób ułatwiania handlu.
2. Strona dokonująca przywozu uznaje środki sanitarne i fitosanitarne Strony dokonującej wywozu jako równoważne jej własnym środkom, jeżeli Strona dokonująca wywozu obiektywnie wykaże Stronie dokonującej przywozu, że środki te prowadzą do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej i fitosanitarnej wymaganego przez Stronę dokonującą przywozu.
3. Strona dokonująca przywozu ma prawo do ostatecznego ustalenia, czy środek sanitarny lub fitosanitarny stosowany przez Stronę dokonującą wywozu prowadzi do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej i fitosanitarnej.

4. Strona, oceniając lub ustalając równowagę środka drugiej Strony, w stosownych przypadkach bierze pod uwagę m.in.:

- a) decyzje Komitetu ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO;
- b) prace odpowiednich organizacji międzynarodowych;
- c) wszelką wiedzę i wcześniejsze doświadczenie w handlu z drugą Stroną; oraz
- d) informacje przekazane przez drugą Stronę.

5. Każda ze Stron opiera swoją ocenę, ustalenie i utrzymanie równowagi na normach, wytycznych i zaleceniach odpowiednich międzynarodowych organów normalizacyjnych lub, w stosownych przypadkach, na ocenie ryzyka.

6. Strona dokonująca przywozu bezzwłocznie rozpoczyna ocenę służącą ustaleniu równowagi, jeśli otrzyma od drugiej Strony wniosek o przeprowadzenie takiej oceny, któremu towarzyszą wymagane informacje.

7. Po zakończeniu oceny równowagi Strona dokonująca przywozu bezzwłocznie powiadamia drugą Stronę o swoich ustaleniach.

8. Jeżeli Strona dokonująca przywozu ustaliła, że uznaje środek Strony dokonującej wywozu za równoważny, Strona dokonująca przywozu bezzwłocznie przyjmuje niezbędne środki ustawodawcze lub administracyjne w celu wdrożenia tego uznania.

9. Bez uszczerbku dla postanowień art. 6.16, jeżeli Strona zamierza przyjąć, zmienić lub uchylić środek będący przedmiotem ustalenia równoważności mający wpływ na handel między Stronami, Strona ta:

- a) powiadamia drugą Stronę o swoim zamiarze na odpowiednio wczesnym etapie, na którym możliwe jest uwzględnienie wszelkich zgłoszonych przez nią uwag;
- b) na wniosek drugiej Strony przekazuje informacje i uzasadnienie dotyczące planowanych przez siebie zmian.

10. Strona dokonująca przywozu utrzymuje swoje uznanie równoważności przez okres, w którym środek będący przedmiotem planowanej zmiany pozostaje w mocy.

11. Na wniosek którejkolwiek ze Stron, Strony omawiają planowane zmiany zgłoszone zgodnie z ust. 9 lit. a). Strona dokonująca przywozu bez zbędnej zwłoki dokonuje przeglądu wszelkich informacji przedłożonych zgodnie z ust. 9 lit. b).

12. Jeżeli Strona przyjmuje, zmienia lub uchyla środek sanitarny lub fitosanitarny, w odniesieniu do którego druga Strona dokonuje ustalenia równoważności, Strona dokonująca przywozu utrzymuje swoje uznanie równoważności, pod warunkiem że środki Strony dokonującej wywozu dotyczące danego produktu nadal prowadzą do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej Strony dokonującej przywozu. Na wniosek jednej ze Stron Strony bezzwłocznie omawiają ustalenia poczynione przez Stronę dokonującą przywozu.

ARTYKUŁ 6.7

Ocena ryzyka

1. Strony uznają znaczenie zapewnienia, aby ich odpowiednie środki sanitarne i fitosanitarne opierały się na zasadach naukowych i były zgodne z odpowiednimi międzynarodowymi normami, wytycznymi i zaleceniami.
2. Jeżeli Strona uważa, że określony środek sanitarny lub fitosanitarny przyjęty lub utrzymywany przez drugą Stronę ogranicza lub może potencjalnie ograniczać jej wywóz, a środek ten nie opiera się na odpowiednich normach, wytycznych lub zaleceniach międzynarodowych lub odpowiednie normy, wytyczne lub zalecenia nie istnieją, Strona ta może zwrócić się do drugiej Strony o udzielenie informacji. Strona, do której skierowano wniosek, przekazuje Stronie występującej z wnioskiem wyjaśnienie przyczyn i istotne informacje dotyczące tego środka.

3. Jeżeli dowody naukowe są niewystarczające, Strona może tymczasowo przyjąć środek sanitarny lub fitosanitarny na podstawie dostępnych stosownych informacji, w tym informacji od odnośnych organizacji międzynarodowych. W takich okolicznościach Strona ta stara się uzyskać dodatkowe informacje niezbędne do bardziej obiektywnej oceny ryzyka oraz przeprowadzić odpowiedni przegląd środka sanitarnego lub fitosanitarnego w rozsądnym terminie.

4. Uznając prawa i obowiązki Stron wynikające z odpowiednich postanowień porozumienia SPS, żadnego z postanowień niniejszego rozdziału nie można interpretować jako uniemożliwiającego Stronie:

- a) ustanowienie poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej, który Strona uznaje za odpowiedni zgodnie z art. 5 porozumienia SPS;
- b) ustanowienie lub utrzymywanie procedury zatwierdzania, w ramach której wymagane jest przeprowadzenie oceny ryzyka, zanim Strona ta wyrazi zgodę na dostęp produktu do swojego rynku; lub
- c) przyjęcie lub utrzymywanie sanitarnych lub fitosanitarnych środków zabezpieczających zgodnie z art. 5 ust. 7 porozumienia SPS.

5. Każda ze Stron zapewnia, aby jej środki sanitarne i fitosanitarne nie powodowały arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji między Stronami, gdzie panują identyczne lub podobne warunki. Strona nie może stosować środków sanitarnych i fitosanitarnych w sposób, który stanowiłby ukryte ograniczenie handlu między Stronami.

6. Strona przeprowadzająca ocenę ryzyka:

- a) uwzględnia odpowiednie wytyczne Komitetu ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO oraz międzynarodowe normy, wytyczne i zalecenia;
- b) rozważa opcje zarządzania ryzykiem, które nie ograniczają handlu w sposób większy niż to konieczne do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej zgodnie z art. 5 ust. 3 porozumienia SPS, przy uwzględnieniu możliwości technicznych i ekonomicznych, oraz
- c) uwzględnia cel minimalizowania negatywnych skutków dla handlu przy określaniu odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej zgodnie z art. 5 ust. 4 porozumienia SPS oraz wybiera opcję zarządzania ryzykiem, która nie ogranicza handlu w sposób większy niż to konieczne do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej, przy uwzględnieniu możliwości technicznych i ekonomicznych.

7. Na wniosek Strony dokonującej wywozu Strona dokonująca przywozu informuje Stronę dokonującą wywozu o postępach konkretnej oceny ryzyka dotyczącej wniosku o przyznanie dostępu do rynku złożonego przez Stronę dokonującą wywozu oraz o wszelkich opóźnieniach, które mogą wystąpić w trakcie tego procesu.

8. Bez uszczerbku dla postanowień art. 6.16 Strona nie może wstrzymać przywozu produktu drugiej Strony wyłącznie ze względu na to, że Strona ta przeprowadza przegląd swoich środków sanitarnych lub fitosanitarnych, jeżeli Strona dokonująca przywozu zezwalała na przywóz tego produktu drugiej Strony w momencie rozpoczęcia przeglądu.

ARTYKUŁ 6.8

Adaptacja do warunków regionalnych, łącznie z obszarami wolnymi od chorób i agrofaga oraz obszarami niewielkiego rozpowszechnienia chorób lub agrofaga

Informacje ogólne

1. Strony przyznają, że adaptacja środków sanitarnych i fitosanitarnych do regionalnych warunków występowania agrofaga lub chorób to ważny sposób ochrony życia lub zdrowia zwierząt i roślin oraz ułatwiania handlu.
2. Strony uznają koncepcje obszarów wolnych od chorób i agrofaga oraz obszarów niewielkiego rozpowszechnienia chorób lub agrofaga. Określanie takich obszarów opiera się na takich czynnikach jak położenie geograficzne, ekosystemy, nadzór epidemiologiczny oraz skuteczność kontroli sanitarnych i fitosanitarnych.

3. Strona dokonująca wywozu, która twierdzi, że obszary na jej terytorium są obszarami wolnymi od chorób i agrofaga lub obszarami niewielkiego rozpowszechnienia chorób lub agrofaga, przedstawia dowody niezbędne do tego, aby obiektywnie wykazać Stronie dokonującej przywozu, że takie obszary są – i najpewniej pozostaną – obszarami wolnymi od chorób i agrofaga lub obszarami niewielkiego rozpowszechnienia chorób lub agrofaga, zależnie od przypadku. W tym celu Strona dokonująca wywozu na wniosek Strony dokonującej przywozu zapewnia w rozsądnym zakresie dostęp na potrzeby procedur inspekcji, badania i innych odpowiednich procedur.
4. Określając obszary, o których mowa w ust. 2, w drodze decyzji dotyczącej regionalizacji, Strony uwzględniają odpowiednie wytyczne Komitetu ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO i opierają swoje środki na międzynarodowych normach, wytycznych i zaleceniach lub, w przypadku gdy nie prowadzą one do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej wymaganego przez Stronę, na odpowiedniej do okoliczności ocenie ryzyka.
5. W celu określenia obszarów, o których mowa w ust. 2, Strona dokonująca przywozu uwzględnia wszelkie istotne informacje i wcześniejsze doświadczenia zdobyte w stosunkach z organami Strony dokonującej wywozu.
6. Strona dokonująca przywozu może stwierdzić, że do oceny wniosku Strony dokonującej wywozu o uznanie obszarów wolnych od chorób i agrofaga lub obszarów niewielkiego rozpowszechnienia chorób lub agrofaga możliwe jest zastosowanie procedury przyspieszonej.
7. Jeżeli Strona dokonująca wywozu nie zgadza się z ustaleniem Strony dokonującej przywozu, Strona dokonująca przywozu przedstawia Stronie dokonującej wywozu uzasadnienie.

8. Na wniosek Strony dokonującej przywozu Strona dokonująca wywozu przedstawia pełne uzasadnienie oraz dane potwierdzające będące podstawą ustaleń i decyzji objętych niniejszym artykułem. W trakcie tych procedur Strony starają się unikać niepotrzebnych zakłóceń w handlu.

Zwierzęta, produkty pochodzenia zwierzęcego i produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego

9. Strony uznają zasadę podziału na strefy, którą zgadzają się stosować w swoim handlu. Strony uznają również oficjalny status zdrowia zwierząt określony przez WOAH.

10. Strona dokonująca przywozu zwykle określa stan zdrowia zwierząt Strony dokonującej wywozu na podstawie dowodów dostarczonych przez Stronę dokonującą wywozu zgodnie z porozumieniem SPS, Kodeksem zdrowia zwierząt lądowych WOAH i Kodeksem zdrowia zwierząt wodnych WOAH.

11. Strona dokonująca przywozu ocenia wszelkie dodatkowe informacje otrzymane od Strony dokonującej wywozu bez zbędnej zwłoki i zwykle w terminie 90 dni od ich otrzymania. Strona dokonująca przywozu może zwrócić się do Strony dokonującej wywozu z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli na miejscu i przeprowadza ją zgodnie z zasadami określonymi w art. 6.11 w terminie 90 dni od otrzymania przez Stronę dokonującą wywozu wniosku o przeprowadzenie inspekcji, chyba że Strony uzgodnią inaczej.

12. Strony uznają koncepcję podziału na przedziały i współpracują w tym zakresie.

Rośliny i produkty roślinne

13. Strony uznają koncepcje obszarów wolnych od agrofaga, miejsc produkcji wolnych od agrofaga oraz punktów produkcji wolnych od agrofaga, a także obszarów niewielkiego rozpowszechnienia agrofaga jako sposoby ochrony życia lub zdrowia roślin oraz ułatwiania handlu określone w odpowiednich międzynarodowych standardach dla środków fitosanitarnych IPPC (zwanym dalej „ISPM”), które Strony zgadzają się stosować w odniesieniu do towarów będących przedmiotem handlu między nimi.
14. Kiedy – na wniosek Strony dokonującej wywozu – Strona dokonująca przywozu przyjmuje lub utrzymuje środki fitosanitarne, uwzględnia ona obszary wolne od agrofaga, miejsca produkcji wolne od agrofaga, punkty produkcji wolne od agrofaga oraz obszary niewielkiego rozpowszechnienia agrofaga ustanowione przez Stronę dokonującą wywozu zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi normami, wytycznymi i zaleceniami.
15. Strona dokonująca wywozu określa obszary wolne od agrofaga, miejsca produkcji wolne od agrofaga, punkty produkcji wolne od agrofaga lub obszary niewielkiego rozpowszechnienia agrofaga oraz przekazuje te informacje drugiej Stronie. Na wniosek Strona dokonująca wywozu przekazuje pełne uzasadnienie i odnośne dane zgodnie z odpowiednim ISPM lub w inny sposób, stosownie do sytuacji.
16. Bez uszczerbku dla postanowień art. 6.16 Strona dokonująca przywozu co do zasady określa stan zdrowia roślin Strony dokonującej wywozu lub jej części na podstawie informacji dostarczonych przez Stronę dokonującą wywozu zgodnie z porozumieniem SPS oraz odpowiednim ISPM.

17. Strona dokonująca przywozu ocenia wszelkie dodatkowe informacje otrzymane od Strony dokonującej wywozu bez zbędnej zwłoki i zwykle w terminie 90 dni od ich otrzymania. Strona dokonująca przywozu może zwrócić się do Strony dokonującej wywozu z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli na miejscu i przeprowadza ją zgodnie z zasadami określonymi w art. 6.11 w terminie sześciu miesięcy od otrzymania przez Stronę dokonującą wywozu wniosku o przeprowadzenie inspekcji, chyba że Strony uzgodnią inaczej. Uzgadniając inny okres, Strony biorą pod uwagę biologię danego agrofaga i uprawy.

ARTYKUŁ 6.9

Przejrzystość

1. Strony uznają znaczenie dzielenia się informacjami na temat swoich środków sanitarnych i fitosanitarnych na bieżąco oraz zapewniania drugiej Stronie możliwości zgłaszania uwag do proponowanych przez nią środków sanitarnych i fitosanitarnych.
2. Wykonując niniejszy artykuł, każda ze Stron uwzględnia odpowiednie wytyczne Komitetu ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO oraz międzynarodowe normy, wytyczne i zalecenia.

3. O ile nie pojawią się nagle problemy związane z ochroną życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin lub nie zaistnieje zagrożenie wystąpieniem takich problemów, lub o ile środek nie ma charakteru ułatwiającego handel, Strona powiadamia o proponowanym środku sanitarnym lub fitosanitarnym, który może mieć wpływ na handel między Stronami, i zwykle daje drugiej Stronie co najmniej 60 dni od powiadomienia na przedstawienie pisemnych uwag. Jeżeli jest to wykonalne i odpowiednie, Strona ta powinna umożliwić przedstawianie uwag przez okres dłuższy niż 60 dni oraz rozpatrywać wszelkie uzasadnione wnioski drugiej Strony o przedłużenie okresu na przedstawienie uwag. Na wniosek Strona odpowiada w odpowiedni sposób na pisemne uwagi drugiej Strony.

4. Strony:

- a) dążą do zachowania przejrzystości w odniesieniu do środków sanitarnych i fitosanitarnych mających zastosowanie do handlu;
- b) poprawiają wzajemne zrozumienie środków sanitarnych lub fitosanitarnych każdej ze Stron i ich stosowania; oraz
- c) wymieniają informacje na tematy związane z opracowywaniem i stosowaniem środków sanitarnych lub fitosanitarnych w celu zminimalizowania ich negatywnego wpływu na handel między Stronami.

5. Każda ze Stron, na wniosek drugiej Strony i zwykle w terminie 15 dni po dniu otrzymania wniosku, przedstawia informacje na temat:

- a) wymagań przywozowych mających zastosowanie do przywozu szczególnych produktów; oraz
- b) postępów w zakresie rozpatrywania wniosku o zezwolenie na przywóz szczególnych produktów.

6. Uznaje się, że informacje, o których mowa w ust. 4 lit. c) i ust. 5, zostały przekazane, jeżeli udostępniono je przez powiadomienie WTO zgodnie z odpowiednimi zasadami i procedurami lub jeżeli informacje te udostępniono bezpłatnie na urzędowych i dostępnych publicznie stronach internetowych Stron.

7. Na wniosek Strona przekazuje drugiej Stronie odpowiednie informacje, które wzięła pod uwagę przy opracowywaniu proponowanego środka, w stosownie do okoliczności i w zakresie, na który pozwalają wymogi Strony przekazującej informacje dotyczące poufności i prywatności.

8. Strona może zwrócić się do drugiej Strony z wnioskiem o omówienie, jeżeli jest to odpowiednie i wykonalne, wszelkich kwestii handlowych w związku z proponowanym środkiem sanitarnym lub fitosanitarnym oraz dostępności alternatywnych metod służących osiągnięciu celu tego środka w mniejszym stopniu ograniczających wymianę handlową.

9. Każda ze Stron publikuje, najlepiej za pośrednictwem środków elektronicznych, obwieszczenie o środkach sanitarnych lub fitosanitarnych w dzienniku urzędowym lub na stronie internetowej.

10. Każda ze Stron zapewnia, aby w tekście lub obwieszczeniu o środku sanitarnym lub fitosanitarnym określono datę wejścia środka w życie oraz podstawę prawną środka.

11. Strona dokonująca wywozu w terminowy i odpowiedni sposób powiadamia Stronę dokonującą przywozu:

- a) o znaczącym zagrożeniu sanitarnym lub fitosanitarnym związanym z bieżącą wymianą handlową;
- b) o nagłych sytuacjach, w których zmiana stanu zdrowia zwierząt lub roślin na terytorium Strony dokonującej wywozu może mieć wpływ na bieżący handel;
- c) o znaczących zmianach w statusie obecności agrofaga lub choroby, takich jak obecność i rozwój agrofaga lub chorób, co obejmuje zastosowanie decyzji o regionalizacji; oraz
- d) o znaczących zmianach w zakresie polityki lub praktyk dotyczących bezpieczeństwa żywności, zarządzania obecnością agrofaga lub chorób, ich kontroli lub zwalczania, które mogą mieć wpływ na bieżący handel.

12. Jeśli jest to wykonalne i odpowiednie, Strona powinna zapewnić okres dłuższy niż sześć miesięcy między datą podania do publicznej wiadomości środka sanitarnego lub fitosanitarnego, który może mieć wpływ na handel między Stronami, a datą jego wejścia w życie, chyba że celem tego środka jest rozwiązanie nagłego problemu związanego z ochroną życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin lub środek ten ma charakter ułatwiający handel.

13. Strona przekazuje drugiej Stronie, na jej wniosek, informacje o wszystkich środkach sanitarnych lub fitosanitarnych związanych z przywozem produktu na jej terytorium.

ARTYKUŁ 6.10

Ułatwienia w handlu

Procedury zatwierdzania

1. Strony uznają, że każda ze Stron ma prawo do opracowania i stosowania procedur zatwierdzania w celu zapewnienia osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej i fitosanitarnej Strony dokonującej przywozu, a jednocześnie zminimalizowania negatywnych skutków dla handlu.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby wszystkie procedury zatwierdzania środków sanitarnych i fitosanitarnych mające wpływ na handel między Stronami:
 - a) były uruchamiane i przeprowadzane bez zbędnej zwłoki; oraz
 - b) nie były przeprowadzane w sposób, który stanowiłby arbitralną lub nieuzasadnioną dyskryminację drugiej Strony.
3. Każda ze Stron dąży do zapewnienia, aby wywóz produktów na terytorium drugiej Strony odbywał się z zachowaniem odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej Strony dokonującej przywozu. W tym celu Strona dokonująca wywozu ustanawia i wdraża odpowiednie środki kontrolne, które w stosownych przypadkach obejmują kontrole na miejscu oparte na analizie ryzyka. Strona dokonująca przywozu może wymagać, aby odpowiedni właściwy organ Strony dokonującej wywozu obiektywnie wykazał w sposób zadowalający dla Strony dokonującej przywozu, że spełnione zostały jej wymagania przywozowe.

4. Jeżeli Strona dokonująca przywozu wymaga, aby produkt został zatwierdzony przed przywozem, na wniosek Strony dokonującej wywozu bezzwłocznie udostępnia informacje o sanitarnych i fitosanitarnych procedurach przywozowych. Strona dokonująca przywozu w szczególności zapewnia, aby:

- a) zwyczajowy okres przeprowadzania każdej procedury był publikowany lub by spodziewany czas trwania takiej procedury był podany do wiadomości na wniosek Strony dokonującej wywozu;
- b) właściwy organ Strony dokonującej przywozu po otrzymaniu wniosku bezzwłocznie sprawdzał kompletność dokumentacji i informował Stronę dokonującą wywozu w dokładny i wyczerpujący sposób o wszystkich brakujących elementach;
- c) właściwy organ Strony dokonującej przywozu przekazywał w możliwie najkrótszym czasie wyniki procedury w dokładny i wyczerpujący sposób Stronie dokonującej wywozu, tak aby w razie potrzeby możliwe było podjęcie działań naprawczych;
- d) właściwy organ Strony dokonującej przywozu na wniosek Strony dokonującej wywozu kontynuował procedurę, na ile to możliwe, nawet jeżeli wniosek jest niekompletny; oraz
- e) właściwy organ Strony dokonującej przywozu informował Stronę dokonującą wywozu, na jej wniosek, o etapie procedury, z uwzględnieniem wyjaśnienia wszelkich opóźnień.

5. Jeżeli w ramach procedury zatwierdzania Strona wymaga przeprowadzenia oceny ryzyka, w normalnych okolicznościach udostępnia ona tę ocenę bezzwłocznie, zwykle w terminie jednego roku po dniu otrzymania informacji wymaganych w przypadku wywozu produktu.
6. Każda ze Stron dąży do stosowania rozsądnych terminów w odniesieniu do wszystkich etapów swoich procedur zatwierdzania i uruchamia te procedury bezzwłocznie po otrzymaniu wniosku od drugiej Strony.
7. Każda ze Stron unika niepotrzebnego powielania i obciążeń administracyjnych w odniesieniu do:
- a) wszelkich dokumentów, informacji lub działań, których wymaga od wnioskodawcy w ramach procedury zatwierdzania; oraz
 - b) wszelkich informacji ocenianych przez Stronę w ramach procedur zatwierdzania.
8. Każda ze Stron bezzwłocznie udostępnia wszelkie zmiany w obowiązkowych procedurach zatwierdzania lub związanych z nimi wymaganiach. Z wyjątkiem należycie uzasadnionych okoliczności związanych z poziomem ochrony, każda ze Stron zapewnia okres przejściowy między publikacją wszelkich zmian w swoich procedurach zatwierdzania lub związanych z nimi wymaganiach a ich wejściem w życie, aby umożliwić drugiej Stronie zapoznanie się z takimi zmianami i dostosowanie się do nich. Każda ze Stron dąży do uwzględniania wniosków złożonych przed publikacją zmian i nie przedłuża nadmiernie procesu ich zatwierdzania. Jeżeli zmiana procedur zatwierdzania zmniejsza obciążenia, nie należy niepotrzebnie opóźniać jej wejścia w życie.

9. Strona, na wniosek, w sposób terminowy przekazuje drugiej Stronie informacje na temat etapu procedury zatwierdzania.

Szczególne warunki związane ze zdrowiem roślin

10. Zgodnie ze stosownymi normami opracowanymi w ramach IPPC każda ze Stron utrzymuje odpowiednie informacje na temat ich statusu obecności agrofaga, które mogą obejmować programy nadzoru, zwalczania i ograniczania rozprzestrzeniania się oraz ich wyników, w celu wniesienia wkładu do klasyfikacji agrofagów i uzasadnienia przywozowych środków fitosanitarnych.

11. Każda ze Stron dąży do ustanowienia i aktualizacji wykazu regulowanych agrofagów dla produktów, w przypadku których istnieje potencjalne zagrożenie o charakterze fitosanitarnym. Wykaz ten obejmuje:

- a) agrofagi kwarantannowe, które nie występują w żadnej części jej terytorium;
- b) agrofagi kwarantannowe, które występują, lecz nie są szeroko rozpowszechnione i są pod kontrolą urzędową; oraz
- c) regulowane agrofagi niekwarantannowe.

12. Każda ze Stron ogranicza swoje wymagania przywozowe dotyczące roślin lub produktów roślinnych, w przypadku których istnieje potencjalne zagrożenie o charakterze fitosanitarnym, do środków zapewniających brak regulowanych agrofagów. Takie wymagania przywozowe mają zastosowanie do całego terytorium Strony dokonującej wywozu, z uwzględnieniem warunków regionalnych.

13. Przesyłki produktów, w odniesieniu do których istnieją środki fitosanitarne, są przyjmowane na podstawie odpowiednich gwarancji dostarczonych przez Stronę dokonującą wywozu bez wstępnej kontroli celnej towaru. Strona dokonująca przywozu może, stosując podejście systemowe, powierzyć działania związane z handlem produktami właściwemu organowi Strony dokonującej wywozu.

14. Strony przyjmują wyłącznie takie środki fitosanitarne, które są technicznie uzasadnione, proporcjonalne do danego zagrożenia agrofagiem i najmniej ograniczające spośród dostępnych środków.

15. Do celów wykonania ust. 10–14 Strony uwzględniają odpowiedni ISPM.

Szczegółowe sanitarne i fitosanitarne wymagania przywozowe

16. Jeżeli dostępny jest szereg środków sanitarnych lub fitosanitarnych umożliwiających osiągnięcie odpowiedniego poziomu ochrony wymaganego przez Stronę dokonującą przywozu, Strony, na wniosek Strony dokonującej wywozu, podejmują dialog techniczny w celu uniknięcia niepotrzebnych zakłóceń w handlu i wyboru najbardziej praktycznego rozwiązania.

ARTYKUŁ 6.11

Audyty

1. W celu określenia zdolności Strony dokonującej wywozu do udzielenia wymaganych gwarancji oraz do zapewnienia zgodności ze środkami sanitarnymi i fitosanitarnymi Strony dokonującej przywozu Strona dokonująca przywozu ma prawo do przeprowadzenia audytu, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu, dotyczącego właściwych organów oraz powiązanych lub wyznaczonych systemów inspekcji należących do Strony dokonującej wywozu.
2. Strona dokonująca przywozu może ustalić, że przeprowadzenie audytu jest niezbędne i stanowi jedno z narzędzi oceny urzędowych systemów inspekcji i certyfikacji należących do Strony dokonującej wywozu. Audyt taki odbywa się zgodnie z podejściem systemowym, które opiera się na badaniu próby procedur systemowych, dokumentów lub rejestrów oraz, w razie potrzeby, kontroli na miejscu w obiektach objętych zakresem audytu.
3. Głównym celem audytów jest ocena skuteczności urzędowych systemów inspekcji i certyfikacji, a także zdolności Strony dokonującej wywozu do zapewnienia zgodności z sanitarnymi i fitosanitarnymi wymaganiami przywozowymi oraz związanymi z nimi środkami kontrolnymi, a nie ocena konkretnych zakładów lub obiektów, w celu ustalenia zdolności właściwych organów Strony dokonującej wywozu do sprawowania i utrzymania kontroli oraz zapewnienia wymaganych gwarancji państwu przywozu.

4. Przeprowadzając audyt, Strona dokonująca przywozu uwzględnia odpowiednie wytyczne Komitetu ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO oraz działa zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi normami, wytycznymi i zaleceniami.

5. Strona dokonująca przywozu określa charakter i częstotliwość audytów, uwzględniając ryzyko właściwe dla produktu, historię poprzednich kontroli przywozu oraz inne dostępne informacje, takie jak audyty i inspekcje przeprowadzone przez właściwy organ Strony dokonującej wywozu.

6. Każda ze Stron dąży do zmniejszenia częstotliwości i liczby audytów. Jeżeli Strona dokonująca przywozu uważa, że przeprowadzenie audytu jest niezbędne i stanowi jedno z narzędzi oceny urzędowych systemów inspekcji i certyfikacji należących do Strony dokonującej wywozu, a także zdolności Strony dokonującej wywozu do zapewnienia zgodności z sanitarnymi i fitosanitarnymi wymaganiami przywozowymi oraz związanymi z nimi środkami kontrolnymi, zastosowanie mają następujące zasady:

a) w przypadku pierwszego wniosku o zezwolenie na wywóz konkretnego produktu Strona dokonująca przywozu przeprowadza audyt na reprezentatywnej próbie pobranej od drugiej Strony; oraz

b) w przypadku każdego kolejnego wniosku o zezwolenie na wywóz tego samego produktu w celu skrócenia czasu procedury zatwierdzenia Strona dokonująca przywozu przeprowadza audyt dotyczący Strony dokonującej wywozu jedynie w należycie uzasadnionych okolicznościach. Jeżeli Strona dokonująca przywozu przeprowadza audyt, przedstawia wyjaśnienie Stronie dokonującej wywozu.

7. Przed przeprowadzeniem audytu właściwe organy Strony dokonującej przywozu i Strony dokonującej wywozu omawiają i ustalają plan audytu:

- a) uzasadnienie oraz cele i zakres audytu;
- b) kryteria lub wymagania, według których Strona dokonująca wywozu będzie oceniana; oraz
- c) harmonogram i procedury przeprowadzania audytu.

O ile Strony nie postanowiły inaczej, Strona dokonująca przywozu przekazuje Stronie dokonującej wywozu plan audytu co najmniej 30 dni przed jego rozpoczęciem.

8. Strona dokonująca przywozu przedstawia Stronie dokonującej wywozu informacje na piśmie o wynikach audytu w formie sprawozdania z audytu, które zawiera ustalenia, wnioski i zalecenia.

9. Strona dokonująca przywozu przedstawia projekt sprawozdania z audytu Stronie dokonującej wywozu w terminie 30 dni od jego zakończenia.

10. Strona dokonująca przywozu umożliwia Stronie dokonującej wywozu przedstawienie uwag na temat ustaleń z audytu. Strona dokonująca przywozu może uwzględnić wszelkie takie uwagi przed wyciągnięciem wniosków oraz podjęciem jakichkolwiek działań. Strona dokonująca przywozu przekazuje Stronie dokonującej wywozu sprawozdanie końcowe na piśmie, zwykle w terminie dwóch miesięcy po dniu otrzymania tych uwag.

11. Strona dokonująca wywozu informuje Stronę dokonującą przywozu o wszelkich działaniach naprawczych podjętych na podstawie ustaleń i wniosków Strony dokonującej przywozu.
12. Każda ze Stron zapewnia wprowadzenie procedur zapobiegających ujawnianiu informacji poufnych uzyskanych podczas audytu właściwych organów Strony dokonującej wywozu, w tym procedur umożliwiających usunięcie wszelkich informacji poufnych z końcowego sprawozdania z audytu przed jego publicznym udostępnieniem.
13. Wszelkie środki zastosowane w wyniku audytów są proporcjonalne względem zidentyfikowanych rodzajów ryzyka i nie ograniczają handlu w stopniu większym niż wymagany do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej Strony dokonującej przywozu. Konsultacje dotyczące tej sytuacji – gdyby o nie wystąpiono – odbywają się zgodnie z art. 6.19. Strony biorą pod uwagę wszelkie informacje uzyskane w drodze takich konsultacji.
14. Każda ze Stron pokrywa swoje wydatki poniesione w związku audytem.

ARTYKUŁ 6.12

Kontrole przywozu

1. Każda ze Stron zapewnia, aby kontrole przywozu były przeprowadzane na podstawie analizy ryzyka, bez zbędnej zwłoki i w sposób proporcjonalny i niedyskryminujący.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby produkty wywożone na terytorium drugiej Strony spełniały wymagania sanitarne i fitosanitarne Strony dokonującej przywozu.
3. Każda ze Stron udostępnia drugiej Stronie – na jej wniosek – informacje na temat swoich procedur przywozowych, w tym częstotliwości kontroli przywozu dotyczących środków sanitarnych i fitosanitarnych oraz czynników, które uważa za decydujące o ryzyku związanym z przywozem.
4. Jeżeli kontrola przywozu pozwoli na stwierdzenie, że produkt nie spełnia odpowiednich wymagań przywozowych, Strona dokonująca przywozu:
 - a) opiera swoje działanie na ocenie danego ryzyka i zapewnia, aby działanie to nie ograniczało handlu w stopniu większym niż wymagany do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ochrony sanitarnej lub fitosanitarnej;
 - b) informuje importera lub jego przedstawiciela o przyczynach niezgodności, podstawie prawnej działania oraz, w stosownych przypadkach, o miejscu unieszkodliwienia tej przesyłki; oraz
 - c) zapewnia importerowi lub jego przedstawicielowi możliwość przekazania dodatkowych informacji, które pomogą tej Stronie w podjęciu decyzji.

5. Jeżeli Strona zakazuje przywozu towaru drugiej Strony lub go ogranicza na podstawie negatywnego wyniku kontroli przywozu, Strona dokonująca przywozu, zgodnie ze swoimi przepisami, na wniosek właściwego organu Strony dokonującej wywozu lub podmiotu gospodarczego odpowiedzialnego za przesyłkę, przedstawia na piśmie normalną drogą powód zakazu lub ograniczenia, podstawę prawną lub zezwolenie na działanie oraz, w stosownych przypadkach, informacje o miejscu unieszkodliwienia tej przesyłki²².

6. Jeżeli odrzuconej przesyłce towarzyszy świadectwo sanitarne lub fitosanitarne, Strona dokonująca przywozu informuje o tym właściwy organ Strony dokonującej wywozu i przedstawia wszelkie stosowne informacje, w tym podstawę prawną działania, szczegółowe wyniki i metody laboratoryjne. Strona dokonująca przywozu zachowuje fizyczną i elektroniczną dokumentację dotyczącą identyfikacji, pobierania, wyboru, transportu i przechowywania próby testowej oraz metod analitycznych zastosowanych w odniesieniu do tej próby. Strona dokonująca przywozu informuje również importera lub jego przedstawiciela o unieszkodliwieniu tej przesyłki. W przypadku odnotowania obecności agrofaga w powiadomieniu wskazuje się jego gatunek, jeżeli tylko jest to możliwe.

7. Jeżeli Strona dokonująca przywozu ustali, że istnieje znaczący, trwały lub powtarzający się schemat niezgodności ze środkiem sanitarnym lub fitosanitarnym, Strona dokonująca przywozu powiadamia o tej niezgodności Stronę dokonującą wywozu.

²² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uniemożliwia Stronie dokonującej przywozu unieszkodliwienia przesyłki, w której stwierdzono obecność zakaźnego patogenu lub agrofaga, które w przypadku niepodjęcia pilnych działań mogłyby się rozprzestrzenić i spowodować szkody dla życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin na terytorium tej Strony.

8. Niezależnie od ust. 6 Strona dokonująca przywozu przekazuje Stronie dokonującej wywozu – na jej wniosek – dostępne informacje dotyczące towarów pochodzących z terytorium Strony dokonującej wywozu, które uznano za niezgodne ze środkiem sanitarnym lub fitosanitarnym Strony dokonującej przywozu.

9. Wszelkie opłaty nałożone w odniesieniu do wszelkich procedur służących sprawdzeniu i zapewnieniu zgodności ze środkami sanitarnymi lub fitosanitarnymi nie mogą być wyższe niż rzeczywisty koszt usługi.

ARTYKUŁ 6.13

Certyfikacja

1. Jeżeli Strona wymaga świadectwa sanitarnego lub fitosanitarnego w przypadku przywozu towaru, świadectwo takie opiera się na normach międzynarodowych WOHAT oraz zawartych w Kodeksie i IPPC.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby jej świadectwa, w tym wszelkie poświadczenia, przygotowywano w sposób pozwalający uniknąć nakładania zbędnych obciążeń dla handlu między Stronami.

3. Strona dokonująca przywozu bezzwłocznie przedstawia drugiej Stronie – na jej wniosek – informacje dotyczące świadectw wymaganych w przypadku konkretnego produktu.

4. Strony zacieśniają współpracę przy opracowywaniu wzorów świadectw w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych i ułatwienia dostępu do swoich rynków.

5. Strony promują wdrażanie certyfikatu elektronicznego oraz innych technologii ułatwiających wymianę handlową między nimi.

6. Każda ze Stron akceptuje wymianę oryginalnych świadectw w wersji papierowej albo za pomocą bezpiecznej metody elektronicznej transmisji danych, która zapewnia równoważną gwarancję certyfikacji. Strona dokonująca wywozu może przekazać elektroniczne poświadczenie urzędowe, jeśli Strona dokonująca przywozu ustaliła, że zapewniono równoważne gwarancje bezpieczeństwa, w tym użycie podpisu cyfrowego i gwarancję autentyczności dokumentu.

ARTYKUŁ 6.14

Stosowanie środków sanitarnych i fitosanitarnych

1. Bez uszczerbku dla postanowień art. 6.8 każda ze Stron stosuje swoje środki sanitarne lub fitosanitarne w odniesieniu do terytorium drugiej Strony.

2. W celu uniknięcia arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji te same wymagania przywozowe stosuje się na terytorium Strony dokonującej wywozu w przypadku identycznych lub podobnych warunków sanitarnych lub fitosanitarnych.

3. W przypadku pierwszego wniosku o zezwolenie na wywóz konkretnego produktu Strona dokonująca przywozu bezzwłocznie rozpoczyna procedurę zatwierdzenia wniosku drugiej Strony lub, w zależności od przypadku, jednego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub ich grupy. Procedura zatwierdzenia jest zgodna z procedurą określoną w art. 6.10 i w przypadku wniosku grupy państw członkowskich, w których istnieją identyczne lub podobne warunki sanitarne lub fitosanitarne, nie trwa dłużej niż w przypadku wniosku jednego państwa członkowskiego.

4. W przypadku kolejnego wniosku o zezwolenie na wywóz dotyczącego tego samego produktu Strona dokonująca przywozu zatwierdza wniosek nie później niż sześć miesięcy po jego otrzymaniu, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. Przy składaniu wniosków o udzielenie informacji należy ograniczyć się do tego, co jest konieczne, i uwzględnić informacje już dostępne Stronie dokonującej przywozu, takie jak informacje dotyczące ram legislacyjnych i wcześniejsze sprawozdania z audytu.

ARTYKUŁ 6.15

Eliminacja zbędnych środków kontrolnych

1. Strony uznają, że Strona dokonująca wywozu jest odpowiedzialna za zapewnienie, aby zakłady, obiekty i produkty kwalifikujące się do wywozu spełniały mające zastosowanie wymagania sanitarne Strony dokonującej przywozu.

2. Jeżeli Strona dokonująca przywozu prowadzi wykaz zatwierdzonych zakładów lub obiektów do celów przywozu konkretnego towaru, na wniosek Strony dokonującej wywozu, któremu towarzyszą odpowiednie gwarancje, zatwierdza zakład lub obiekt znajdujący się na terytorium Strony dokonującej wywozu bez uprzedniej inspekcji, z zastrzeżeniem następujących warunków i procedur:

- a) Strona dokonująca przywozu zezwoliła na przywóz towaru na podstawie oceny systemu kontroli warunków zdrowia zwierząt i bezpieczeństwa żywności stosowanego przez właściwe organy Strony dokonującej wywozu;
- b) dany zakład lub obiekt został zatwierdzony przez właściwy organ Strony dokonującej wywozu;
- c) właściwy organ Strony dokonującej wywozu jest uprawniony do zawieszenia lub wycofania zatwierdzenia danego zakładu lub obiektu; oraz
- d) Strona dokonująca wywozu przedstawiła istotne informacje wymagane przez Stronę dokonującą przywozu.

3. Strona dokonująca przywozu umieszcza zakłady lub obiekty w wykazie zatwierdzonych zakładów lub obiektów zazwyczaj w terminie 45 dni od daty otrzymania wniosku Strony dokonującej wywozu. Wykaz ten podaje się do wiadomości publicznej.

4. Strona dokonująca przywozu ma prawo do przeprowadzenia audytu systemu kontroli Strony dokonującej wywozu po wydaniu zgody na wywóz. Audyty te mogą obejmować kontrole na miejscu reprezentatywnej liczby zakładów lub obiektów zawartych w wykazie zatwierdzonych zakładów lub obiektów, lub tych, o których zatwierdzenie wnioskuję Strona dokonująca wywozu. Jeżeli w wyniku audytu Strona dokonująca przywozu stwierdzi poważne i powtarzające się przypadki niezgodności, może ona zawiesić uznanie systemu kontroli właściwego organu Strony dokonującej wywozu.

5. W należycie uzasadnionych okolicznościach Strona dokonująca przywozu może odmówić zatwierdzenia zakładów lub obiektów uznanych za niespełniające jej wymogów. W takim przypadku Strona dokonująca przywozu powiadamia Stronę dokonującą wywozu o odmowie zatwierdzenia zakładów lub obiektów oraz przedstawia uzasadnienie tej odmowy.

6. Strona dokonująca przywozu może przeprowadzać audyty zgodnie z art. 6.11 jako część procedury zatwierdzania. Takie audyty ograniczają się do struktury, organizacji i odpowiedzialności właściwego organu odpowiedzialnego za zatwierdzenie zakładu lub obiektu oraz za gwarancje sanitarne dotyczące zgodności z wymaganiami Strony dokonującej przywozu. Audyty te mogą obejmować kontrole na miejscu reprezentatywnej liczby zakładów lub obiektów zawartych w wykazie zatwierdzonych zakładów lub obiektów, lub tych, o których zatwierdzenie wnioskuję Strona dokonująca wywozu.

7. W oparciu o wyniki takich audytów Strona dokonująca przywozu może zmodyfikować wykaz zakładów lub obiektów.

8. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do środków dotyczących roślin i produktów roślinnych.

ARTYKUŁ 6.16

Środki nadzwyczajne

1. Strona dokonująca przywozu może z uwagi na poważne względy przyjąć tymczasowo środki nadzwyczajne, które są konieczne do ochrony życia lub zdrowia ludzi, zwierząt lub roślin.
2. Strona, która przyjmuje środek nadzwyczajny, bezzwłocznie powiadamia o nim na piśmie drugą Stronę. Strona, która przyjęła środek nadzwyczajny, uwzględnia wszelkie informacje przekazane przez drugą Stronę.
3. Po przyjęciu środka nadzwyczajnego Strona dokonuje przeglądu jego uzasadnienia zazwyczaj w terminie sześciu miesięcy, pod warunkiem że dostępne są odpowiednie informacje, oraz informuje drugą Stronę – na jej wniosek – o wynikach tego przeglądu. Strona nie utrzymuje środka nadzwyczajnego, chyba że nagły problem lub zagrożenie nadal występuje. Jeżeli Strona utrzymuje środek nadzwyczajny, powinien podlegać on okresowemu przeglądowi.
4. Aby uniknąć niepotrzebnych zakłóceń w handlu, Strona, która przyjmuje środek nadzwyczajny zapewnia najbardziej odpowiednie i proporcjonalne rozwiązanie w odniesieniu do przesyłek transportowanych między Stronami, uwzględniając zidentyfikowane ryzyko.

ARTYKUŁ 6.17

Współpraca

1. Zgodnie z niniejszym rozdziałem Strony badają możliwości dalszej współpracy i wymiany informacji między sobą w zakresie kwestii sanitarnych i fitosanitarnych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Możliwości te mogą obejmować inicjatywy w zakresie ułatwień w handlu.
2. Strony współpracują w celu ułatwienia wykonania niniejszego rozdziału i mogą wspólnie określać inicjatywy dotyczące kwestii sanitarnych i fitosanitarnych służące eliminowaniu niepotrzebnych barier w handlu między Stronami.
3. Strony mogą wspierać współpracę na wszystkich forach wielostronnych, w szczególności z odpowiednimi międzynarodowymi organami normalizacyjnymi.

ARTYKUŁ 6.18

Wymiana informacji

Bez uszczerbku dla innych postanowień niniejszego rozdziału Strona może zwrócić się do drugiej Strony o udzielenie informacji w kwestiach wynikających z niniejszego rozdziału. Strona, do której skierowano wniosek, dokłada starań, aby zgodnie z własnymi wymogami poufności i prywatności w rozsądnym terminie przekazać Stronie występującej z wnioskiem dostępne informacje, w miarę możliwości drogą elektroniczną.

ARTYKUŁ 6.19

Konsultacje

1. Każda ze Stron może złożyć wniosek o przeprowadzenie konsultacji w sprawie szczególnych kwestii o charakterze handlowym związanych ze środkami sanitarnymi i fitosanitarnymi.
2. Strony przeprowadzają te konsultacje w terminie 30 dni po otrzymaniu wniosku, chyba że Strony uzgodnią inaczej.
3. Strony dokładają starań, aby przedstawić wszelkie istotne informacje niezbędne do znalezienia wspólnie uzgodnionego rozwiązania, które pozwoli uniknąć niepotrzebnych zakłóceń w handlu.

ARTYKUŁ 6.20

Punkty kontaktowe

1. Każda ze Stron wyznacza punkt kontaktowy, aby zapewnić wykonywanie niniejszego rozdziału, oraz przekazuje drugiej Stronie dane kontaktowe wraz z informacjami dotyczącymi odpowiedzialnego urzędnika.
2. Strony bezzwłocznie powiadamiają się wzajemnie o wszelkich zmianach tych danych.

ARTYKUŁ 6.21

Podkomitet ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych

1. Podkomitet ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych, ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) ust. 1 lit. e):

- a) stanowi forum przyczyniające się do zwiększenia wiedzy Stron w kwestiach sanitarnych i fitosanitarnych, które odnoszą się do wykonania niniejszego rozdziału, w tym procesów regulacyjnych związanych ze środkami sanitarnymi i fitosanitarnymi;
- b) monitoruje wykonanie niniejszego rozdziału i rozpatruje wszelkie sprawy z nim związane, w tym wszelkie kwestie, które mogą wynikać w związku z jego wykonaniem;
- c) stanowi forum do dyskusji o problemach wynikających ze stosowania środków sanitarnych lub fitosanitarnych w celu znalezienia obustronnie akceptowalnych rozwiązań i szybkiego reagowania na wszelkie kwestie, które mogą tworzyć niepotrzebne przeszkody w handlu między Stronami;
- d) wymienia informacje, wiedzę fachową i doświadczenia w kwestiach sanitarnych i fitosanitarnych.

2. Podkomitet ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych może:

- a) określić obszary współpracy w zakresie środków sanitarnych i fitosanitarnych, które mogą obejmować pomoc techniczną;

- b) wspierać współpracę w kwestiach sanitarnych i fitosanitarnych będących przedmiotem dyskusji na forach wielostronnych, w tym w Komitecie ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych WTO i międzynarodowych organach normalizacyjnych; oraz
- c) ustanawiać grupy robocze składające się z będących ekspertami przedstawicieli Stron, aby znaleźć rozwiązania dotyczące szczególnych kwestii sanitarnych lub fitosanitarnych, do których to grup mogą zostać zaproszeni – na warunkach, które zostaną określone – inni eksperci, w tym eksperci z organizacji pozarządowych.

ROZDZIAŁ 7

WSPÓŁPRACA W DZIEDZINIE DOBROSTANU ZWIERZĄT I OPORNOŚCI NA ŚRODKI PRZECIWDROBNOUSTROJOWE

ARTYKUŁ 7.1

Cele

Celem niniejszego rozdziału jest zapewnienie ram dialogu i współpracy na rzecz zwiększenia ochrony i dobrostanu zwierząt oraz osiągnięcia porozumienia w zakresie norm dotyczących dobrostanu zwierząt, a także zintensyfikowanie działań ukierunkowanych na zwalczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe.

ARTYKUŁ 7.2

Dobrostan zwierząt

1. Strony uznają, że zwierzęta są istotami zdolnymi do odczuwania.

2. Strony uznają znaczenie norm dotyczących dobrostanu zwierząt Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (WOAH) i dążą do usprawnienia ich wdrażania przy jednoczesnym poszanowaniu przysługującego im prawa do określania poziomu uzasadnionych naukowo środków na podstawie norm WOAH dotyczących dobrostanu zwierząt.

3. Strony starają się współpracować na forach międzynarodowych w celu promowania dalszego rozwoju najlepszych możliwych praktyk w zakresie dobrostanu zwierząt oraz ich wdrażania. Strony uznają znaczenie rozszerzenia współpracy naukowej w dziedzinie dobrostanu zwierząt.

ARTYKUŁ 7.3

Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe

1. Strony uznają, że oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt. Niewłaściwe stosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych w produkcji zwierzęcej, w tym stosowanie nieterapeutyczne, może przyczynić się do oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, mogącej stanowić zagrożenie dla życia ludzi i zwierząt. Strony uznają, że charakter zagrożenia wymaga podejścia transnarodowego i podejścia „Jedno zdrowie”²³.

2. Strony współpracują w celu ograniczenia stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych w produkcji zwierzęcej oraz na rzecz zaprzestania ich stosowania na szczeblu międzynarodowym jako czynników pobudzających wzrost, co ma służyć zwalczaniu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe zgodnie z podejściem „Jedno zdrowie” .

²³ „Jedno zdrowie” zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) to podejście łączące polityki realizowane w wielu sektorach w celu osiągnięcia lepszych efektów w zakresie zdrowia publicznego.

3. Strony współpracują i przestrzegają istniejących i przyszłych wytycznych, norm, zaleceń i działań opracowanych w ramach odpowiednich organizacji międzynarodowych oraz inicjatyw i planów krajowych mających na celu promowanie ostrożnego i odpowiedzialnego stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych w hodowli zwierząt i praktyce weterynaryjnej.
4. Strony wspierają współpracę na wszystkich forach wielostronnych, w szczególności z odpowiednimi międzynarodowymi organami normalizacyjnymi.

ARTYKUŁ 7.4

Grupa robocza ds. dobrostanu zwierząt i oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe

1. Strony dążą do wymiany informacji, wiedzy fachowej i doświadczeń w dziedzinach dobrostanu zwierząt i zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w celu wykonania art. 7.2 i 7.3.
2. W tym celu Strony ustanowią grupę roboczą ds. dobrostanu zwierząt i oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, która w stosownych przypadkach będzie dzielić się informacjami z Podkomitetem ds. Środków Sanitarnych i Fitosanitarnych. Przedstawiciele Stron w grupie roboczej mogą wspólnie zdecydować o zaproszeniu ekspertów do konkretnych działań.

ARTYKUŁ 7.5

Niestosowanie mechanizmu rozstrzygania sporów

Strona nie może korzystać z mechanizmu rozstrzygania sporów na podstawie rozdziału 31 (Rozstrzyganie sporów) w odniesieniu do interpretacji lub stosowania postanowień niniejszego rozdziału.

ROZDZIAŁ 8

UZNAWANIE PRAWA STRON DO WPROWADZANIA REGULACJI DOTYCZĄCYCH SEKTORA ENERGETYCZNEGO

ARTYKUŁ 8.1

Uznawanie prawa Stron do wprowadzania regulacji dotyczących sektora energetycznego

1. Strony potwierdzają swoje pełne wzajemne poszanowanie dla suwerenności, która obejmuje własność państwową węglowodorów w podglebiu na ich odpowiednich terytoriach i zarządzanie nimi przez państwo lub przez odpowiednie organy publiczne oraz suwerenne prawo obu Stron do wprowadzania regulacji w odniesieniu do kwestii, o których mowa w niniejszym rozdziale, zgodnie z odpowiednim prawem każdej ze Stron, z pełnym wykonywaniem jej procesów demokratycznych.
2. W przypadku Meksyku Unia Europejska, bez uszczerbku dla swoich praw i dla środków zaradczych dostępnych w ramach niniejszej Umowy²⁴, uznaje, że:
 - a) Meksyk zastrzega sobie suwerenne prawo do przeprowadzania reform swojej konstytucji (Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos) i ustawodawstwa krajowego dotyczącego sektora energetyki, w tym węglowodorów i energii elektrycznej;

²⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że te prawa i środki zaradcze obejmują te wynikające z obowiązków Meksyku na podstawie postanowień rozdziału 10 (Inwestycje) i powiązanych załączników.

- b) Meksykowi przysługuje bezpośrednie, niezbywalne i nieulegające przedawnieniu prawo własności wszystkich węglowodorów w podglebiu terytorium kraju, w tym na szelfie kontynentalnym i w wyłącznej strefie ekonomicznej położonej poza morzem terytorialnym i przylegającej do tego morza, w warstwach lub złożach, niezależnie od ich warunków fizycznych, zgodnie z konstytucją Meksyku; oraz
- c) Meksyk zastrzega sobie suwerenne prawo do przyjmowania lub utrzymywania środków dotyczących sektora energetyki, w tym węglowodorów i energii elektrycznej.

ROZDZIAŁ 9

BARIERY TECHNICZNE W HANDLU

ARTYKUŁ 9.1

Cel

Celem niniejszego rozdziału jest ułatwienie handlu towarami między Stronami poprzez zapobieganie zbędnym barierom technicznym w handlu, ich identyfikowanie i eliminowanie, zwiększanie przejrzystości oraz promowanie większej współpracy regulacyjnej.

ARTYKUŁ 9.2

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do opracowywania, przyjmowania i stosowania norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności zdefiniowanych w załączniku 1 do porozumienia TBT, które mogą mieć wpływ na handel towarami między Stronami.

2. Niezależnie od ust. 1 niniejszy rozdział nie ma zastosowania do:
- a) specyfikacji technicznych opracowanych przez podmioty zamawiające i dotyczących ich wymogów w zakresie produkcji lub konsumpcji; lub
 - b) środków sanitarnych i fitosanitarnych które są objęte rozdziałem 6 (Środki sanitarne i fitosanitarne).
3. W niniejszym rozdziale wszelkie odniesienia do norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności obejmują ich zmiany oraz uzupełnienia do przepisów lub zakresu produktów nimi objętych, z wyjątkiem nieistotnych zmian i uzupełnień.

ARTYKUŁ 9.3

Związek z porozumieniem TBT

Art. 2–9 porozumienia TBT oraz załączniki 1 i 3 do tego porozumienia zostają niniejszym włączone do niniejszej Umowy i stanowią jej część, z uwzględnieniem niezbędnych zmian.

ARTYKUŁ 9.4

Normy międzynarodowe

1. Strony uznają istotną rolę, jaką mogą odgrywać międzynarodowe normy, wskazówki i zalecenia w kontekście poprawy dostosowania przepisów, zapewniania dobrych praktyk regulacyjnych oraz zmniejszania niepotrzebnych barier technicznych w handlu. W tym celu Strony wykorzystują odpowiednie normy międzynarodowe jako podstawę swoich przepisów technicznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy dana Strona opracowująca przepis techniczny może wykazać, że takie normy międzynarodowe byłyby nieskuteczne lub nieodpowiednie dla osiągnięcia uzasadnionych realizowanych celów.
2. Oprócz obowiązków określonych w art. 2 i 5 porozumienia TBT oraz w załączniku 3 do tego porozumienia każda ze Stron uwzględnia między innymi decyzje i zalecenia przyjęte przez Komitet WTO ds. Barier Technicznych w Handlu od dnia 1 stycznia 1995 r.²⁵.
3. Normy opracowane przez organizacje międzynarodowe, w tym te wymienione w załączniku 9-A (Normy opracowane przez organizacje międzynarodowe), uznaje się za odpowiednie normy międzynarodowe, pod warunkiem że przy ich opracowywaniu organizacje te przestrzegały zasad i procedur określonych w decyzji Komitetu WTO ds. barier technicznych w handlu dotyczącej zasad rozwoju międzynarodowych norm, wskazówek i zaleceń²⁶.

²⁵ Dokument WTO G/TBT/1/Rev. 13 z dnia 8 marca 2017 r., z ewentualnymi zmianami.

²⁶ Zawarte w dokumencie WTO G/TBT/1/Rev. 13 z dnia 8 marca 2017 r., z ewentualnymi zmianami.

4. Na wniosek którejkolwiek ze Stron Wspólny Komitet może w drodze decyzji aktualizować wykaz w załączniku 9-A (Normy opracowane przez organizacje międzynarodowe).
5. W celu harmonizacji norm w jak najszerszym zakresie każda ze Stron zachęca organy normalizacyjne na swoim terytorium, a także regionalne organy normalizacyjne, których Strona lub organy normalizacyjne na jej terytorium są członkami, do:
- a) uczestniczenia, w ramach posiadanych zasobów, w opracowywaniu norm międzynarodowych przez odpowiednie międzynarodowe organy normalizacyjne;
 - b) wykorzystywania norm międzynarodowych jako podstawy opracowywanych przez siebie norm, z wyjątkiem sytuacji, w których takie normy międzynarodowe byłyby nieskuteczne lub nieodpowiednie, na przykład ze względu na niewystarczający poziom ochrony, podstawowe czynniki klimatyczne lub geograficzne lub poważne problemy techniczne;
 - c) unikania powielania lub nakładania się prac z pracami międzynarodowych organów normalizacyjnych;
 - d) dokonywania regularnego przeglądu norm krajowych i regionalnych, które nie opierają się na odpowiednich normach międzynarodowych, w celu zwiększenia ich zbieżności z odpowiednimi normami międzynarodowymi;

- e) współpracy z odpowiednimi organami normalizacyjnymi drugiej Strony w ramach międzynarodowych działań normalizacyjnych w celu zapewnienia, aby międzynarodowe normy, wskazówki i zalecenia, które mogą stać się podstawą przepisów technicznych i procedur oceny zgodności, nie tworzyły niepotrzebnych przeszkód w handlu międzynarodowym; Współpraca ta może być prowadzona w międzynarodowych organach normalizacyjnych lub na poziomie regionalnym.
- f) rozwijania dwustronnej współpracy z organami normalizacyjnymi na terytorium drugiej Strony, a także z regionalnymi organami normalizacyjnymi, których członkami są druga Strona lub organy normalizacyjne na jej terytorium;
- g) podawania do wiadomości publicznej za pośrednictwem strony internetowej programów prac Stron zawierających wykaz norm, które obecnie przygotowują Strony, oraz norm, które już przyjęły.

6. Art. 9.6 niniejszego rozdziału oraz art. 2 lub 5 porozumienia TBT mają zastosowanie do projektu przepisów technicznych lub projektu procedury oceny zgodności, co nadaje normie charakter obowiązkowy w wyniku włączenia jej do tych przepisów lub tej procedury lub w wyniku zawarcia tam odniesienia do tej normy.

ARTYKUŁ 9.5

Procedury oceny zgodności

1. Strony uznają, że istnieją różne mechanizmy ułatwiające przyjęcie wyników oceny zgodności, w tym:
 - a) dobrowolne porozumienia między jednostkami oceniającymi zgodność na terytorium każdej ze Stron;
 - b) porozumienia w sprawie wzajemnego przyjmowania wyników procedur oceny zgodności w odniesieniu do konkretnych przepisów technicznych, które są przeprowadzane przez jednostki zlokalizowane na terytorium drugiej Strony;
 - c) korzystanie z procedur akredytacji w celu kwalifikacji jednostek oceniających zgodność;
 - d) wyznaczanie przez władze publiczne lub, w stosownych przypadkach, zatwierdzanie przez jednostki oceniające zgodność;
 - e) uznawanie przez Stronę wyników prac jednostek oceniających zgodność prowadzonych na terytorium drugiej Strony; oraz
 - f) przyjmowanie przez Stronę dokonującą przywozu deklaracji zgodności wystawionej przez dostawcę.

2. Uznając różnice w procedurach oceny zgodności na ich odpowiednich terytoriach:
- a) Unia Europejska, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, stosuje system deklaracji zgodności wystawianych przez dostawcę; oraz
 - b) Meksyk, zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, przyjmuje jako zapewnienie, że produkt spełnia wymogi przepisów technicznych Meksyku, w tym przepisów technicznych przyjętych po wejściu w życie niniejszej Umowy, oraz – bez konieczności spełnienia jakichkolwiek dodatkowych wymogów – że produkt posiada certyfikaty wydawane przez jednostki oceniające zgodność na terytorium Unii Europejskiej akredytowane przez meksykańską jednostkę akredytującą i zatwierdzone przez właściwy organ.

W tym zakresie Meksyk zapewnia jednostkom oceniającym zgodność na terytorium Unii Europejskiej traktowanie nie mniej korzystne niż to, które zapewnia jednostkom oceniającym zgodność na swoim terytorium.

Żadne z postanowień niniejszej litery nie uniemożliwia Meksykowi weryfikowania wyników poszczególnych procedur oceny zgodności, o ile nie wymaga to poddania produktu procedurom oceny zgodności przeprowadzonym na terytorium Meksyku, które stanowiłyby powielenie procedur oceny zgodności już przeprowadzonych na terytorium Unii Europejskiej, z wyjątkiem weryfikacji wrywkowej lub przeprowadzanej sporadycznie do celów nadzoru, audytów lub w odpowiedzi na informacje wskazujące na brak zgodności.

3. Niezależnie od ust. 2 Strona może wprowadzić wymogi w zakresie obowiązkowych badań przeprowadzanych przez osoby trzecie lub certyfikację produktów, jeżeli przekonujące powody związane z ochroną zdrowia i bezpieczeństwa ludzkiego uzasadniają wprowadzenie takich wymogów lub certyfikacji.

4. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uniemożliwia zażądania przez Stronę, aby ocenę zgodności dotyczącą określonych produktów przeprowadzały określone organy publiczne tej Strony. W takich przypadkach Strona:

- a) ogranicza opłaty za ocenę zgodności do przybliżonego kosztu świadczonych usług oraz, na prośbę wnioskodawcy występującego o ocenę zgodności, wyjaśnia, w jaki sposób nakładane opłaty są ograniczone kwotowo do przybliżonego kosztu świadczonych usług;
- b) podaje do wiadomości publicznej opłaty za ocenę zgodności; oraz
- c) na wniosek drugiej Strony – oprócz obowiązków określonych w art. 5.2.3, 5.2.4 i 5.2.8 porozumienia TBT– wyjaśnia:
 - (i) w jaki sposób wymagane informacje są niezbędne do oceny zgodności i ustalenia opłat;
 - (ii) w jaki sposób Strona zapewnia przestrzeganie poufności wymaganych informacji, aby zagwarantować ochronę uzasadnionych interesów handlowych; oraz

- (iii) procedurę rozpatrywania skarg dotyczących funkcjonowania procedury oceny zgodności.

5. Każda ze Stron publikuje w internecie, najlepiej na jednej stronie internetowej:

- a) wszelkie procedury, kryteria i inne warunki, które Strona może stosować jako podstawę do ustalenia, czy jednostki oceniające zgodność są właściwe, aby uzyskać akredytację lub zostać zatwierdzone, wyznaczone lub, w stosownych przypadkach, uznane w inny sposób, w tym na podstawie porozumienia o wzajemnym uznawaniu; oraz
- b) wykaz jednostek, które Strona zatwierdziła, wyznaczyła lub w inny sposób uznała do celów przeprowadzania takiej oceny zgodności oraz istotne informacje na temat zakresu zatwierdzenia, wyznaczenia lub innego uznania każdej jednostki.

6. Strona może wystąpić do drugiej Strony z uzasadnionym wnioskiem o rozpoczęcie negocjacji w celu zawarcia porozumienia o wzajemnym uznawaniu wyników procedur oceny zgodności dotyczących określonego sektora. Jeżeli druga Strona odmawia rozpoczęcia takich negocjacji, wyjaśnia przyczyny swojej decyzji.

7. Art. 9.7 stosuje się odpowiednio do procedur oceny zgodności.

8. Jeżeli Strona wymaga przeprowadzenia procedury oceny zgodności, Strona ta:
- a) wybiera procedury oceny zgodności proporcjonalne do ryzyka określonego na podstawie oceny ryzyka; oraz
 - b) na wniosek, przekazuje drugiej Stronie informacje na temat kryteriów stosowanych w procedurach oceny zgodności dla określonych produktów.
9. Jeżeli Strona wymaga przeprowadzenia przez osobę trzecią procedury oceny zgodności oraz nie zastrzegła tego zadania dla określonego organu publicznego, jak określono w ust. 4, Strona ta:
- a) wykorzystuje na zasadzie preferencyjnej akredytację do kwalifikacji jednostek oceniających zgodność;
 - b) jak najlepiej wykorzystuje międzynarodowe normy dotyczące akredytacji i oceny zgodności, a także umowy międzynarodowe obejmujące organy akredytujące Stron, na przykład w ramach mechanizmów Międzynarodowej Współpracy w dziedzinie Akredytacji Laboratoriów (ILAC) oraz Międzynarodowego Forum Akredytacji (IAF);
 - c) przystępuje lub, w zależności od przypadku, zachęca swoje jednostki oceniające zgodność do przystępowania do wszelkich funkcjonujących umów lub uzgodnień międzynarodowych dotyczących harmonizacji lub ułatwiania akceptacji wyników oceny zgodności;

- d) zapewnia, aby w przypadku gdy dla określonego produktu lub zestawu produktów wyznaczono więcej niż jedną jednostkę oceniającą zgodność, podmioty gospodarcze mogły wybrać, która z tych jednostek ma przeprowadzić procedurę oceny zgodności;
- e) zapewnia, aby nie dochodziło do konfliktu interesów między organami akredytującymi a jednostkami oceniającymi zgodność; oraz
- f) zezwala jednostkom oceniającym zgodność na poleganie na badaniach lub inspekcjach przeprowadzanych przez jednostki oceniające zgodność na terytorium drugiej Strony w związku z oceną zgodności. Żadne z postanowień niniejszej litery nie może być interpretowane jako zakazujące Stronie wymagania od tych jednostek oceniających zgodność na terytorium drugiej Strony, aby spełniały te same wymagania, których spełniania Strona wymaga od własnego organu oceny zgodności.

ARTYKUŁ 9.6

Przejrzystość

1. Opracowując przepisy techniczne i procedury oceny zgodności, które mogą mieć znaczący wpływ na handel, każda ze Stron – zgodnie ze swoimi odpowiednimi zasadami i procedurami, bez uszczerbku dla rozdziału 28 (Dobre praktyki regulacyjne) oraz z wyjątkiem przypadków, gdy wystąpią nagle problemy dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia, ochrony środowiska lub bezpieczeństwa narodowego lub groźba ich wystąpienia:

- a) zapewnia osobom drugiej Strony możliwość uczestnictwa w ich procesie konsultacji publicznych na nie mniej korzystnych zasadach niż stosowane wobec jej własnych osób prawnych lub fizycznych; oraz

- b) podaje do wiadomości publicznej wyniki procesu konsultacji na oficjalnej stronie internetowej.
2. Każda ze Stron stara się rozważyć metody zapewniające dodatkową przejrzystość przy opracowywaniu przepisów technicznych i procedur oceny zgodności, w tym wykorzystanie narzędzi elektronicznych oraz publicznych działań informacyjnych lub konsultacji publicznych.
3. W stosownych przypadkach każda ze Stron zachęca organy pozarządowe, w tym organy normalizacyjne działające na jej terytorium, do przestrzegania postanowień ust. 1 i 2.
4. Każda ze Stron zapewnia, aby każdy dokument, w którym ustanawia się przepisy techniczne lub procedurę oceny zgodności, zawierał wystarczającą ilość szczegółów pozwalających na odpowiednie poinformowanie zainteresowanych osób i drugiej Strony o tym, czy i w jaki sposób przepisy te lub procedura mogą wpłynąć na ich interesy handlowe.
5. Każda ze Stron publikuje w internecie, najlepiej na jednej stronie internetowej lub w dzienniku urzędowym, wszystkie wnioski dotyczące nowych lub zmienionych przepisów technicznych i procedur oceny zgodności na centralnym szczeblu władzy i poniżej centralnego szczebla władzy, a także ich ostateczne wersje, które Strona ma obowiązek notyfikować lub publikować, zgodnie z porozumieniem TBT²⁷.
6. Każda ze Stron zapewnia, aby przyjęte przez nią przepisy techniczne i procedury oceny zgodności publikowano na stronie internetowej bezpłatnie.

²⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona może spełnić ten obowiązek, zapewniając, aby proponowane środki i ich ostateczne wersje publikowano na oficjalnej stronie internetowej WTO lub udostępniano za jej pośrednictwem w inny sposób.

7. Każda ze Stron publikuje zgodne z treścią techniczną odpowiednich norm międzynarodowych, wskazówek lub zaleceń, jeżeli takie istnieją, wnioski dotyczące nowych przepisów technicznych i procedur oceny zgodności, które mogą mieć znaczący wpływ na handel, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 2.10 i 5.7 porozumienia TBT.
8. Każda ze Stron stara się publikować wnioski dotyczące nowych przepisów technicznych i procedur oceny zgodności poniżej centralnego szczebla władzy lub na lokalnym szczeblu władzy, w zależności od przypadku, które to przepisy i procedury są zgodne z treścią techniczną odpowiednich norm międzynarodowych, wskazówek i zaleceń mogących mieć znaczący wpływ na handel, jeżeli takie istnieją, zgodnie z procedurami określonymi w art. 2.9 lub 5.6 porozumienia TBT.
9. Do celów określenia, czy proponowany przepis techniczny lub proponowana procedura oceny zgodności może mieć znaczący wpływ na handel i w związku z tym muszą one być notyfikowane zgodnie z odpowiednimi postanowieniami porozumienia TBT, włączonymi do niniejszej Umowy na podstawie art. 9.3, Strona bierze pod uwagę między innymi odpowiednie decyzje i zalecenia przyjęte przez Komitet WTO ds. Barrier Technicznych w Handlu od dnia 1 stycznia 1995 r., o których mowa w art. 9.4 ust. 2.
10. Każda ze Stron przekazuje, na wniosek drugiej Strony, informacje dotyczące celów, podstawy prawnej i powodów przyjęcia przepisów technicznych lub procedury oceny zgodności, które dana Strona przyjęła lub których przyjęcie proponuje.

11. Każda ze Stron zapewnia drugiej Stronie okres co najmniej 60 dni od przekazania do centralnego rejestru powiadomień WTO informacji o proponowanych przepisach technicznych i procedurach oceny zgodności na przekazanie pisemnych uwag, z wyjątkiem przypadków, gdy wystąpią nagle problemy dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia, ochrony środowiska lub bezpieczeństwa narodowego lub groźba ich wystąpienia. Strona rozpatruje wszelkie uzasadnione wnioski drugiej Strony o przedłużenie okresu przedkładania uwag. Jeżeli Strona jest w stanie przedłużyć okres przedkładania uwag tak, aby obejmował więcej niż 60 dni – na przykład do 90 dni, zachęca się ją do takiego przedłużenia.
12. Każda ze Stron stara się zapewnić wystarczającą ilość czasu między końcem okresu przedkładania uwag a przyjęciem notyfikowanych przepisów technicznych lub procedury oceny zgodności, aby rozważyć i przygotować odpowiedzi na otrzymane uwagi.
13. Jeżeli Strona otrzymuje od drugiej Strony pisemne uwagi dotyczące proponowanego przepisu technicznego lub proponowanej procedury oceny zgodności, Strona ta:
- a) na wniosek drugiej Strony poddaje pod dyskusję pisemne uwagi z udziałem swojego właściwego organu regulacyjnego w terminie, w którym można je uwzględnić; oraz
 - b) udziela pisemnej odpowiedzi na uwagi nie później niż w dniu publikacji wersji przepisów technicznych lub procedur oceny zgodności.
14. Każda ze Stron publikuje na stronach internetowych swoje odpowiedzi na uwagi otrzymane, jeśli to możliwe, nie później niż w dniu publikacji przyjętego przepisu technicznego lub procedury oceny zgodności.

15. Każda ze Stron notyfikuje ostateczny tekst przepisu technicznego lub procedury oceny zgodności w momencie przyjęcia lub opublikowania tekstu, jako uzupełnienie pierwotnej notyfikacji proponowanego środka notyfikowanego zgodnie z art. 2.9, 3.2, 5.6 lub 7.2 porozumienia TBT.

16. Nie później niż w dniu publikacji ostatecznej wersji przepisów technicznych lub procedur oceny zgodności, które mogą mieć znaczący wpływ na handel, każda ze Stron, za pomocą internetu, podaje do wiadomości publicznej:

- a) wyjaśnienie celów i sposobu, w jaki ostateczna wersja przepisów technicznych lub procedur oceny zgodności zapewnia ich osiągnięcie; oraz
- b) wyniki oceny skutków przewidzianej w art. 9.7, jeśli została przeprowadzona, zgodnie ze swoimi przepisami i procedurami.

17. Do celów art. 2.12 i 5.9 porozumienia TBT „odpowiedni odstęp czasowy” oznacza zwykle okres co najmniej sześciu miesięcy, chyba że taki okres byłby nieskuteczny w osiągnięciu uzasadnionych realizowanych celów.

18. Każda ze Stron stara się zapewnić dłuższy niż sześć miesięcy odstęp między publikacją ostatecznej wersji przepisów technicznych i procedur oceny zgodności a ich wejściem w życie, z wyjątkiem sytuacji, gdy byłoby to niepraktyczne dla osiągnięcia uzasadnionych realizowanych celów.

ARTYKUŁ 9.7

Przepisy techniczne

1. Każda ze Stron dokonuje, zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami i procedurami, oceny skutków regulacji w odniesieniu do planowanych przepisów technicznych.
2. Każda ze Stron ocenia dostępne możliwości regulacyjne i pozaregulacyjne stanowiące alternatywę dla proponowanego przepisu technicznego, który może pozwolić na osiągnięcie uzasadnionych celów Strony, zgodnie z art. 2.2 porozumienia TBT.
3. Jeżeli Strona nie stosowała norm międzynarodowych jako podstawy swoich przepisów technicznych, na wniosek drugiej Strony wskazuje ona wszelkie istotne odstępstwa od odpowiednich norm międzynarodowych i wyjaśnia powody, dla których normy te zostały uznane za nieodpowiednie lub nieskuteczne dla osiągnięcia realizowanego celu, a także przedstawia dowody naukowe lub techniczne, na których oparto tę ocenę.
4. Oprócz art. 2.3 porozumienia TBT każda ze Stron dokonuje weryfikacji przepisów technicznych w celu zwiększenia ich zbieżności z odpowiednimi normami międzynarodowymi. Każda ze Stron bierze pod uwagę między innymi wszelkie zmiany w odpowiednich normach międzynarodowych oraz to, czy nadal istnieją okoliczności, które były przyczyną rozbieżności między przepisami technicznymi a odpowiednimi normami międzynarodowymi.

ARTYKUŁ 9.8

Współpraca regulacyjna

1. Strony uznają, że istnieje szeroki zakres mechanizmów współpracy regulacyjnej, które mogą stanowić pomoc w eliminowaniu lub unikaniu tworzenia barier technicznych w handlu.
2. Strona może zaproponować drugiej Stronie działania w zakresie współpracy regulacyjnej dotyczące konkretnych sektorów, w dziedzinach objętych niniejszym rozdziałem. Propozycje te przekazywane są do punktu kontaktowego wyznaczonego zgodnie z art. 9.11 i obejmują:
 - a) wymianę informacji na temat podejść i praktyk regulacyjnych;
 - b) inicjatywy na rzecz dalszego dostosowania przepisów technicznych i procedur oceny zgodności do odpowiednich norm międzynarodowych; lub
 - c) doradztwo techniczne i pomoc techniczną na wzajemnie uzgodnionych warunkach w celu poprawy praktyk związanych z opracowywaniem, wdrażaniem i przeglądem przepisów technicznych, norm i procedur oceny zgodności oraz metrologii.

Druga Strona należycie uwzględni tę propozycję i udziela odpowiedzi w rozsądnym terminie.

3. Strony zachęcają do współpracy dwustronnej między swoimi odpowiednimi organizacjami odpowiedzialnymi za normalizację, ocenę zgodności i metrologię – publicznymi, jak i prywatnymi – w kwestiach objętych niniejszym rozdziałem.

4. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być interpretowane jako wymagające od Strony:

- a) odstąpienia od jej wewnętrznych procedur przygotowywania i przyjmowania środków regulacyjnych;
- b) podejmowania działań, które podważyłyby lub utrudniłyby terminowe przyjęcie środków regulacyjnych służących osiągnięciu celów jej polityki publicznej; lub
- c) osiągnięcia jakiegokolwiek szczególnego rezultatu regulacyjnego.

ARTYKUŁ 9.9

Oznakowanie i etykietowanie

1. Do celów niniejszego artykułu i zgodnie z pkt 1 załącznika 1 do porozumienia TBT przepis techniczny może zawierać wyłącznie wymogi w zakresie oznakowania i etykietowania lub dotyczyć wyłącznie takich wymogów, które mają zastosowanie do produktu, procesu lub metody produkcji.

2. Strony potwierdzają, że ich przepisy techniczne, które zawierają wyłącznie wymogi w zakresie oznakowania lub etykietowania lub dotyczą wyłącznie takich wymogów, są zgodne z art. 2 porozumienia TBT.
3. W przypadku gdy Strona wymaga obowiązkowego oznakowania lub etykietowania produktów, Strona ta:
- a) stara się wymagać podawania tylko takich informacji, które mają znaczenie dla konsumentów lub użytkowników produktu lub które wskazują na zgodność produktu z obowiązkowymi wymogami technicznymi;
 - b) nie może wymagać jakiegokolwiek uprzedniego zatwierdzenia, rejestracji lub certyfikacji etykiet lub oznakowań produktów ani wniesienia opłaty jako warunku wstępnego wprowadzenia do obrotu na jej rynku produktów, które poza tym spełniają obowiązkowe wymogi techniczne, chyba że jest to niezbędne ze względu na związane z produktem zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi, zwierząt lub roślin, dla środowiska lub bezpieczeństwa narodowego;
 - c) w przypadku gdy wymaga stosowania przez podmioty gospodarcze niepowtarzalnego numeru identyfikacyjnego, bez zbędnej zwłoki i w sposób niedyskryminujący wydaje taki numer podmiotom gospodarczym drugiej Strony;
 - d) o ile nie są one wprowadzające w błąd, sprzeczne lub mylące w odniesieniu do informacji wymaganych na terytorium Strony dokonującej przywozu towarów, pozwala na stosowanie:
 - (i) informacji w innych językach oprócz języka wymaganego na terytorium Strony dokonującej przywozu towarów;

- (ii) uznanych na poziomie międzynarodowym nazw, piktogramów, symboli lub elementów graficznych; oraz
 - (iii) informacji dodatkowych w stosunku do wymaganych na terytorium Strony dokonującej przywozu towarów;
- e) akceptuje fakt, że etykietowanie, w tym etykietowanie dodatkowe lub korekty etykietowania, odbywa się po dokonaniu przywozu lecz przed zaoferowaniem produktu do sprzedaży jako alternatywa do etykietowania w miejscu pochodzenia, chyba że ze względów zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa lub ze względu na wymóg związany z oznaczeniem geograficznym Strony dokonującej wywozu takie etykietowanie musi być przeprowadzone w miejscu pochodzenia; oraz
- f) stara się akceptować nietrwałe lub usuwalne etykiety lub oznakowanie lub zawieranie odpowiednich informacji dotyczących etykiet umieszczonych w dokumentacji towarzyszącej, a nie fizycznie przymocowanych do produktu, chyba że takie etykietowanie jest wymagane ze względów zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa.

ARTYKUŁ 9.10

Wymiana informacji i rozmowy

1. Strona może zwrócić się do drugiej Strony o udzielenie informacji we wszelkich kwestiach objętych niniejszym rozdziałem. Druga Strona udziela tych informacji w rozsądnym terminie.

2. Strona może zwrócić się do drugiej Strony z wnioskiem o omówienie wszelkich wątpliwości wynikających z niniejszego rozdziału, w tym dowolnego projektu lub propozycji przepisów technicznych lub procedury oceny zgodności drugiej Strony, jeżeli uważa, że dany przepis techniczny lub dana procedura oceny zgodności mogą mieć znaczący niekorzystny wpływ na handel między Stronami. Wniosek sporządza się na piśmie i określa się w nim:

- a) wątpliwości;
- b) postanowienia niniejszego rozdziału, których dotyczą wątpliwości; oraz
- c) uzasadnienie wniosku, w tym opis wątpliwości Strony występującej z wnioskiem.

3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona może również zwrócić się do drugiej Strony o omówienie wszelkich wątpliwości wynikających z niniejszego rozdziału w odniesieniu do przepisów technicznych lub procedur oceny zgodności władz regionalnych lub lokalnych, w zależności od przypadku, bezpośrednio poniżej centralnego szczebla władzy, które to wątpliwości mogą mieć znaczący wpływ na handel.

4. Strony omawiają wątpliwości zgłoszone w terminie 60 dni po dniu złożenia wniosku osobiście lub za pośrednictwem telekonferencji oraz dokładają starań, aby jak najszybciej rozwiązać kwestie budzące te wątpliwości. Jeżeli Strona występująca z wnioskiem uważa, że kwestia budząca wątpliwości jest pilna, może zwrócić się o przeprowadzenie rozmów w krótszym terminie. Strona odpowiadająca rozpatruje pozytywnie ten wniosek. Strony dokładają wszelkich starań, aby znaleźć obustronnie zadowalające rozwiązanie danej kwestii.

5. Rozmowy i wszelkie informacje wymieniane w ich trakcie pozostają bez uszczerbku dla praw i obowiązków Stron wynikających z niniejszej Umowy, porozumienia WTO lub jakiegokolwiek innej umowy, której obie Strony są stronami, chyba że Strony uzgodnią inaczej.
6. Wnioski o wymianę informacji lub przeprowadzenie rozmów składa się za pośrednictwem odpowiedniego punktu kontaktowego wyznaczonego zgodnie z art. 9.11.

ARTYKUŁ 9.11

Punkty kontaktowe

1. Każda ze Stron wyznacza punkt kontaktowy, aby ułatwić współpracę i koordynację na podstawie niniejszego rozdziału, oraz przekazuje drugiej Stronie jego dane kontaktowe. Strony bezzwłocznie powiadamiają się wzajemnie o wszelkich zmianach w tych danych kontaktowych.
2. Punkty kontaktowe pracują wspólnie nad ułatwieniem wykonania niniejszego rozdziału i współpracy między Stronami we wszystkich kwestiach związanych z porozumieniem TBT. Punkt kontaktowy jest odpowiedzialny w szczególności za:
 - a) organizowanie wymiany informacji i rozmów, o których mowa w art. 9.10 ust. 6;

- b) niezwłoczne zajmowanie się każdą kwestią podnoszoną przez drugą Stronę w związku z opracowywaniem, przyjmowaniem, stosowaniem lub egzekwowaniem norm, przepisów technicznych lub procedur oceny zgodności;
- c) organizowanie, na wniosek jednej ze Stron, rozmów na temat wszelkich kwestii wynikających z niniejszego rozdziału;
- d) wymianę informacji dotyczących rozwoju sytuacji na forach pozarządowych, regionalnych i wielostronnych w zakresie norm, przepisów technicznych, procedur oceny zgodności i akredytacji; oraz
- e) ułatwianie identyfikacji ewentualnych potrzeb w zakresie pomocy technicznej.

ARTYKUŁ 9.12

Podkomitet ds. Barrier Technicznych w Handlu

Podkomitet ds. Barrier Technicznych w Handlu, ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy):

- a) monitoruje wykonywanie niniejszego rozdziału i zarządzanie nim;
- b) zacieśnia współpracę w zakresie opracowywania i doskonalenia norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności;

- c) ustala priorytetowe dziedziny będące przedmiotem wspólnego zainteresowania dla przyszłych prac w ramach niniejszego rozdziału oraz rozważa propozycje nowych inicjatyw;
- d) monitoruje i prowadzi dyskusje na temat zmian w ramach porozumienia TBT; oraz
- e) podejmuje wszelkie inne działania, które Strony uznają za pomocne w wykonaniu niniejszego rozdziału i porozumienia TBT.

ROZDZIAŁ 10

INWESTYCJE

SEKCJA A

Postanowienia ogólne

ARTYKUŁ 10.1

Definicje

1. Do celów niniejszego rozdziału:
 - a) „inwestycja objęta niniejszą Umową” oznacza inwestycję, która jest własnością lub jest kontrolowana, bezpośrednio lub pośrednio, przez inwestora Strony na terytorium drugiej Strony, dokonaną zgodnie z mającym zastosowanie prawem i istniejącą w dniu wejścia w życie niniejszej Umowy lub ustanowioną po tym dniu;
 - b) „działalność gospodarcza” oznacza działalność o charakterze przemysłowym, handlowym lub zawodowym oraz działalność rzemieślniczą, w tym świadczenie usług, z wyjątkiem działalności prowadzonej w związku z wykonywaniem władzy publicznej;

- c) „przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 1.3 (Definicje o zastosowaniu ogólnym) lub jego oddział lub przedstawicielstwo²⁸;
- d) „przedsiębiorstwo Unii Europejskiej” lub „przedsiębiorstwo Meksyku” oznacza przedsiębiorstwo utworzone zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub jej państw członkowskich lub zgodnie z prawem Meksyku, prowadzące znaczące operacje gospodarcze²⁹ odpowiednio na terytorium Unii Europejskiej lub Meksyku³⁰;

przedsiębiorstwa żeglugowe mające siedzibę poza Unią Europejską lub Meksykiem i kontrolowane odpowiednio przez obywateli państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Meksyku również są objęte postanowieniami niniejszego rozdziału, z wyjątkiem sekcji C (Ochrona inwestycji) i D (Rozstrzyganie sporów inwestycyjnych), jeśli ich statki są zarejestrowane, w stosownych przypadkach, zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Meksyku i pływają pod banderą tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Meksyku;

²⁸ W przypadku Meksyku przedstawicielstwo nie jest uznawane za przedsiębiorstwo, chyba że zostało założone jako oddział.

²⁹ Zgodnie z notyfikacją Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w ramach WTO (dok. WT/REG39/1) Unia Europejska uznaje, że pojęcie „rzeczywistego i trwałego powiązania” z gospodarką państwa członkowskiego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 54 TFUE, jest równoważne pojęciu „znaczących operacji gospodarczych”.

³⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że oddziału lub przedstawicielstwa przedsiębiorstwa z państwa trzeciego nie uznaje się za przedsiębiorstwo Unii Europejskiej ani przedsiębiorstwo Meksyku.

- e) „założenie przedsiębiorstwa” oznacza ustanowienie, w tym nabycie³¹, przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej lub w Meksyku;
- f) „inwestor Strony” oznacza Stronę, osobę fizyczną lub przedsiębiorstwo Strony, inne niż oddział lub przedstawicielstwo, które zamierza dokonać, dokonują lub już dokonały inwestycji na terytorium drugiej Strony;
- g) „inwestor państwa trzeciego” oznacza inwestora, który zamierza dokonać, dokonuje lub dokonał inwestycji na terytorium Strony i który nie jest inwestorem Strony;
- h) „działalność” oznacza prowadzenie i utrzymywanie inwestycji, zarządzanie nią, użytkowanie jej, korzystanie z niej, a także jej sprzedaż lub rozporządzanie nią w inny sposób;
- i) „dochody” oznaczają kwoty uzyskane z inwestycji i obejmują w szczególności, między innymi, zyski, odsetki, dywidendy, zyski kapitałowe, opłaty licencyjne, płatności związane z prawami własności intelektualnej, świadczenia w miejsce wykonania, opłaty za zarządzanie i inne opłaty z tytułu tej inwestycji³²;

³¹ Pojęcie „nabycie” obejmuje udział kapitałowy w przedsiębiorstwie mający na celu ustanowienie lub utrzymywanie trwałych powiązań gospodarczych.

³² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że reinwestowane zyski traktuje się jako inwestycje, o ile są zgodne z definicją inwestycji zawartą w niniejszym artykule.

2. Do celów niniejszego rozdziału „inwestycja” oznacza każdy rodzaj aktywów, które są własnością lub są kontrolowane, bezpośrednio lub pośrednio, przez inwestora i zostały nabyte lub wykorzystane z zamiarem uzyskania korzyści ekonomicznych lub do innych celów handlowych, które to aktywa mają cechy charakterystyczne inwestycji, włącznie z określonym czasem trwania, zaangażowaniem kapitału lub innych zasobów, przewidywaniem zysków lub korzyści lub założeniem ryzyka. Formy, jakie inwestycja może przyjąć, obejmują:

- a) przedsiębiorstwo;
- b) udziały, akcje i inne formy udziałów kapitałowych w przedsiębiorstwie;
- c) obligacje, skrypty dłużne, pożyczki oraz inne instrumenty dłużne przedsiębiorstwa³³;
- d) odsetki wynikające z:
 - (i) koncesji, licencji, zezwoleń, pozwoleń i podobnych praw przyznanych zgodnie z prawem wewnętrznym;

³³ Niektóre formy długu, takie jak obligacje, pożyczki, skrypty dłużne i papiery długoterminowe charakteryzują się większym prawdopodobieństwem posiadania cech inwestycji, natomiast inne formy długu charakteryzują się mniejszym prawdopodobieństwem posiadania takich cech.

- (ii) umów dotyczących projektów „pod klucz”, budowy, zarządzania, produkcji, koncesji lub podziału dochodów i innych podobnych umów;
- e) prawa własności intelektualnej;
- f) inne dobra materialne lub niematerialne, ruchomości lub nieruchomości i związane z nimi prawa rzeczowe, takie jak najem, zatrzymanie i zastaw³⁴; lub
- g) roszczenia pieniężne dotyczące rodzajów interesów określonych w lit. a)–f), z wyłączeniem roszczeń pieniężnych wynikających wyłącznie z:
 - (i) umów handlowych sprzedaży towarów lub świadczenia usług przez osobę fizyczną lub przedsiębiorstwo na terytorium jednej Strony na rzecz osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa na terytorium drugiej Strony; lub

³⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że udział w rynku, dostęp do rynku, oczekiwane zyski i możliwość osiągnięcia zysku nie są same w sobie inwestycjami.

- (ii) przedłużenia kredytu w związku z transakcją handlową, taką jak finansowanie handlu, innego niż pożyczka, o której mowa w lit. c).

„Inwestycje” nie obejmują postanowień ani wyroków wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Zmiana formy inwestowania lub reinwestowania aktywów nie ma wpływu na ich charakter jako inwestycji, pod warunkiem że forma każdej inwestycji lub reinwestycji zachowuje zgodność z definicją inwestycji.

ARTYKUŁ 10.2

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez³⁵:
 - a) władze lub organy centralne, regionalne lub lokalne tej Strony; oraz
 - b) każdą osobę, w tym przedsiębiorstwo państwowe lub inny organ pozarządowy wykonujący uprawnienia delegowane przez władze lub organy centralne, regionalne lub lokalne.

³⁵ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że niniejszy rozdział obejmuje środki wymienione w lit. a) i b) przyjmowane lub utrzymywane bezpośrednio lub pośrednio przez wydawanie poleceń, kierowanie lub kontrolowanie postępowania innych podmiotów w odniesieniu do tych środków.

2. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków Strony, o ile są one objęte rozdziałem 18 (Usługi finansowe).

ARTYKUŁ 10.3

Prawo do wprowadzania regulacji

Strony potwierdzają prawo do wprowadzania na swoich terytoriach regulacji w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki, takich jak cele związane z ochroną zdrowia publicznego, usługami społecznymi, edukacją publiczną, bezpieczeństwem, środowiskiem, moralnością publiczną, ochroną socjalną lub ochroną konsumentów, ochroną prywatności i danych, promowaniem i ochroną różnorodności kulturowej lub konkurencją.

ARTYKUŁ 10.4

Związek z innymi rozdziałami

1. W przypadku niezgodności między niniejszym rozdziałem a rozdziałem 18 (Usługi finansowe) pierwszeństwo w zakresie, którego dotyczy niezgodność, ma ten ostatni.

2. Stosowanie przez Stronę wobec usługodawcy drugiej Strony wymogu złożenia kaucji lub innej formy zabezpieczenia finansowego jako warunku transgranicznego świadczenia usług nie oznacza samo w sobie, że niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę odnoszących się do tego świadczenia usług. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę odnoszących się do kaucji lub zabezpieczenia finansowego w zakresie, w jakim taka kaucja lub zabezpieczenie finansowe stanowią inwestycję objętą niniejszą Umową.

SEKCJA B

Liberalizacja inwestycji

ARTYKUŁ 10.5

Zakres stosowania

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę, które mają wpływ na założenie przedsiębiorstwa przez inwestora drugiej Strony lub działalność inwestycji inwestora drugiej Strony na terytorium tej Strony.
2. Niniejsza sekcja nie ma zastosowania do:
 - a) działalności prowadzonej w związku z wykonywaniem władzy publicznej na terytorium danej Strony;

- b) zamówień rządowych na towary lub usługi zakupione do celów publicznych, a nie w celu komercyjnej odsprzedaży ani wykorzystania przy produkcji towaru lub świadczeniu usług przeznaczonych do komercyjnej sprzedaży, niezależnie od tego, czy są one zamówieniami objętymi niniejszą Umową w rozumieniu art. 21.1 (Definicje);
- c) usług audiowizualnych;
- d) krajowego kabotażu morskiego³⁶;
- e) przewozów lotniczych lub powiązanych usług wspierających przewozy lotnicze³⁷, innych niż:
 - (i) usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego, podczas których statek powietrzny jest wycofany z użytku;

³⁶ W przypadku Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla zakresu działalności, która może zostać uznana za kabotaż na podstawie odpowiedniego prawodawstwa krajowego, do celów niniejszego rozdziału pojęcie krajowego kabotażu morskiego obejmuje: przewozy pasażerskie lub przewozy towarów między portem lub punktem znajdującym się w państwie członkowskim Unii Europejskiej a innym portem lub punktem znajdującym się w tym samym państwie członkowskim Unii Europejskiej, w tym na jego szelfie kontynentalnym, jak stanowi Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, oraz ruch rozpoczynający i kończący się w tym samym porcie lub punkcie znajdującym się w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

W przypadku Meksyku krajowy kabotaż morski w rozumieniu niniejszego rozdziału obejmuje nawigację morską prowadzoną przez każdy statek między portami lub punktami położonymi w obrębie meksykańskich stref morskich i meksykańskich wybrzeży.

³⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że „przewozy lotnicze lub powiązane usługi wspierające przewozy lotnicze” obejmują również następujące usługi: wynajem statków powietrznych z załogą, usługi w zakresie eksploatacji portu lotniczego oraz usługi świadczone z wykorzystaniem samolotu, których głównym celem nie jest transport towarów lub pasażerów, takie jak: gaszenie pożarów z powietrza, loty szkoleniowe, loty widokowe, opryski, dokonywanie pomiarów, tworzenie map, fotografowanie, skoki spadochronowe, holowanie szybowców, wycinka drzew i prace budowlane z użyciem śmigłowca, a także inne wykonywane z powietrza usługi rolnicze, przemysłowe i inspekcyjne.

- (ii) sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego;
- (iii) usługi komputerowego systemu rezerwacji; oraz
- (iv) obsługa naziemna.

3. Art. 10.6–10.8 nie mają zastosowania do subsydiów³⁸ ani dotacji udzielanych przez Stronę, w tym wspieranych przez państwo pożyczek, gwarancji i ubezpieczeń.

4. Art. 10.6–10.10 nie mają zastosowania do nowych usług określonych w załączniku VII (Uzgodnienie w sprawie nowych usług nieklasyfikowanych w tymczasowej Centralnej Klasyfikacji Produktów Organizacji Narodów Zjednoczonych z 1991 r.).

5. Bez uszczerbku dla art. 10.54 niniejszy rozdział nie jest wiążący dla którejkolwiek ze Stron w odniesieniu do jakichkolwiek czynności lub zdarzeń, które miały miejsce, lub jakiegokolwiek sytuacji, która zakończyła się przed datą wejścia w życie niniejszej Umowy.

³⁸ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że subsydia objęte są rozdziałem 24 (Subsydia).

ARTYKUŁ 10.6

Dostęp do rynku

W sektorach lub podsektorach, w których podejmowane są zobowiązania związane z dostępem do rynku, Strona nie może przyjmować ani utrzymywać, w odniesieniu do dostępu do rynku w drodze założenia lub prowadzenia działalności przez inwestorów drugiej Strony lub przez przedsiębiorstwa stanowiące inwestycje objęte niniejszą Umową, na całym swoim terytorium ani w jednostkach podziału terytorialnego, środka³⁹:

- a) ograniczającego liczbę przedsiębiorstw, które mogą prowadzić określoną działalność gospodarczą, czy to w postaci kontyngentów liczbowych, monopolów, praw wyłącznych, czy też wymogu testu potrzeb ekonomicznych;
- b) ograniczającego całkowitą wartość transakcji lub aktywów w formie kontyngentów liczbowych lub wymogu testu potrzeb ekonomicznych;
- c) ograniczającego całkowitą liczbę operacji lub całkowitą ilość produktu wyrażoną w określonych jednostkach liczbowych w formie kontyngentów lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych;

³⁹ Ust. 2 lit. a), b) i c) nie obejmuje środków przyjętych lub utrzymywanych w celu ograniczenia produkcji produktów rolnych lub produktów rybołówstwa.

- d) wymagającego do prowadzenia działalności gospodarczej przez inwestora drugiej Strony określonych rodzajów podmiotów prawnych lub spółek joint venture lub ograniczającego do nich wykonywanie tej działalności; lub
- e) ograniczającego łączną liczbę osób fizycznych, które mogą być zatrudnione w danym sektorze lub które przedsiębiorstwo może zatrudniać i które są niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej i bezpośrednio związane z jej prowadzeniem, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych.

ARTYKUŁ 10.7

Traktowanie narodowe

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i ich przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje objęte niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne niż przyznawane odpowiednio jej własnym inwestorom i ich przedsiębiorstwom w podobnych sytuacjach w odniesieniu do zakładania przez nich przedsiębiorstw na jej terytorium.
2. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i ich inwestycjom objętym niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne niż przyznawane odpowiednio jej własnym inwestorom i ich inwestycjom w podobnych sytuacjach w odniesieniu do ich działalności na jej terytorium.

3. Traktowanie, które ma zostać przyznane przez Stronę na podstawie ust. 1 i 2, oznacza – w odniesieniu do regionalnego szczebla władzy w Meksyku – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane w podobnych sytuacjach przez ten regionalny szczebel władzy inwestorom z Meksyku i ich inwestycjom na terytorium podlegającym tej władzy regionalnej.

4. Traktowanie, które ma zostać przyznane przez Stronę na podstawie ust. 1 i 2, oznacza – w odniesieniu do władz państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej – traktowanie nie mniej korzystne niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane w podobnych sytuacjach przez te władze inwestorom tej Strony i ich inwestycjom na terytorium tej Strony.

ARTYKUŁ 10.8

Klauzula najwyższego uprzywilejowania

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i ich przedsiębiorstwom stanowiącym inwestycje objęte niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne niż przyznawane w podobnych sytuacjach odpowiednio inwestorom i przedsiębiorstwom z jakiegokolwiek państwa trzeciego w odniesieniu do zakładania przez nich przedsiębiorstw na jej terytorium.

2. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony i ich inwestycjom objętym niniejszą Umową traktowanie nie mniej korzystne niż przyznawane w podobnych sytuacjach odpowiednio inwestorom i inwestycjom z jakiegokolwiek państwa trzeciego w odniesieniu do prowadzenia inwestycji na jej terytorium.

3. Ust. 1 i 2 nie należy interpretować jako zobowiązujących Stronę do rozszerzenia na inwestorów drugiej Strony korzyści wynikających z jakiegokolwiek traktowania wynikającego ze środków zapewniających uznanie norm, w tym norm lub kryteriów dotyczących zezwolenia, licencjonowania lub certyfikacji osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej lub środków ostrożności.

4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że traktowanie, o którym mowa w niniejszym artykule, nie obejmuje traktowania przyznanego inwestorom państwa trzeciego i ich inwestycjom na podstawie postanowień dotyczących rozstrzygania sporów inwestycyjnych przewidzianych w niniejszej Umowie lub innych umowach międzynarodowych zawartych między Stroną a państwem trzecim. Postanowienia prawa materialnego zawarte w innych umowach międzynarodowych nie stanowią same w sobie traktowania, o którym mowa w ust. 1 i 2, i w związku z tym nie mogą dawać podstawy do naruszenia niniejszego artykułu. Środki stosowane zgodnie z takimi postanowieniami mogą stanowić traktowanie, o którym mowa w niniejszym artykule.

ARTYKUŁ 10.9

Wymogi dotyczące wyników

1. Strona nie może nakładać ani egzekwować jakiegokolwiek wymogu, ani egzekwować jakiegokolwiek zobowiązania lub przedsięwzięcia w związku z założeniem przedsiębiorstwa lub działalnością inwestycji inwestora Strony lub państwa trzeciego na terytorium tej Strony, w odniesieniu do⁴⁰:

a) wywozu określonego poziomu lub odsetka towarów lub usług;

⁴⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że warunek otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści, o których mowa w ust. 2, nie stanowi „zobowiązania lub przedsięwzięcia” do celów ust. 1.

- b) osiągnięcia określonego poziomu lub odsetka zawartości krajowej;
- c) nabywania lub wykorzystywania towarów produkowanych lub usług świadczonych na jej terytorium lub przyznania preferencji takim towarom lub usługom, lub nabywania towarów lub usług od osób fizycznych lub przedsiębiorstw na jej terytorium;
- d) powiązania w jakikolwiek sposób wolumenu lub wartości przywozu z wolumenem lub wartością wywozu lub z kwotą wpływów w walucie obcej związanych z taką inwestycją;
- e) ograniczenia na jej terytorium sprzedaży towarów lub usług, które są produkowane lub świadczone w ramach takiej inwestycji, poprzez powiązanie takiej sprzedaży w jakikolwiek sposób z wolumenem lub wartością jego wywozu lub dochodów w walucie obcej;
- f) zapewnienia dostępu do określonej technologii, procesu produkcji lub innej wiedzy prawnie zastrzeżonej lub przekazania ich osobie fizycznej lub przedsiębiorstwom na jej terytorium;
- g) dostarczania na określony rynek regionalny lub światowy wyłącznie z terytorium tej Strony towarów lub usług wyprodukowanych w ramach takiej inwestycji;
- h) zlokalizowania siedziby głównej tego inwestora na dany rynek regionalny lub światowy na terytorium Strony; ani
- k) ograniczenia wywozu lub sprzedaży na wywóz.

2. Strona nie może uzależniać otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści związanych z założeniem przedsiębiorstwa lub działalnością inwestycji inwestora Strony lub państwa trzeciego na jej terytorium od spełnienia któregokolwiek z następujących wymogów:

- a) osiągnięcia określonego poziomu lub odsetka zawartości krajowej;
- b) nabywania lub wykorzystywania towarów produkowanych lub usług świadczonych na jej terytorium lub przyznania preferencji takim towarom lub usługom, lub nabywania towarów od osób fizycznych lub przedsiębiorstw na jej terytorium;
- c) powiązania w jakikolwiek sposób wolumenu lub wartości przywozu z wolumenem lub wartością wywozu lub z kwotą wpływów w walucie obcej związanych z taką inwestycją;
- d) ograniczenia na jej terytorium sprzedaży towarów lub usług, które są produkowane lub świadczone w ramach takiej inwestycji, poprzez powiązanie takiej sprzedaży w jakikolwiek sposób z wolumenem lub wartością jego wywozu lub dochodów w walucie obcej; lub
- e) ograniczenia wywozu lub sprzedaży na wywóz.

3. Żadne z postanowień ust. 2 nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronie uzależnienie otrzymania lub dalszego otrzymywania korzyści związanych z inwestycją inwestora Strony lub państwa trzeciego od spełniania wymogu lokalizacji produkcji, świadczenia usług, szkolenia lub zatrudnienia pracowników, budowy lub rozbudowy konkretnych zakładów lub prowadzenia prac badawczo-rozwojowych na jej terytorium.

4. Ust. 1 lit. f) nie ma zastosowania:

- a) jeżeli wymóg ten jest nakładany lub zobowiązanie lub przedsięwzięcie jest egzekwowane przez sąd, sąd administracyjny lub organ ochrony konkurencji, aby zaradzić praktyce uznanej w wyniku postępowania sądowego lub administracyjnego za naruszenie prawa konkurencji obowiązującego na terytorium Strony; lub
- b) jeżeli Strona zezwala na korzystanie z prawa własności intelektualnej zgodnie z art. 31 i 31bis porozumienia TRIPS lub do środków wymagających ujawnienia informacji zastrzeżonych, które wchodzą w zakres art. 39 porozumienia TRIPS i są z nim zgodne.

5. Ust. 1 lit. a), b) i c) oraz ust. 2 lit. a) i b) nie mają zastosowania do wymogów dotyczących kwalifikacji towarów lub usług w związku z uczestnictwem w programach wspierania wywozu i pomocy zagranicznej.

6. Ust. 2 lit. a) i b) nie mają zastosowania do wymogów nałożonych przez Stronę dokonującą przywozu dotyczących zawartości towarów wymaganej, aby towar ten kwalifikował się do objęcia taryfą preferencyjną lub kontyngentem preferencyjnym.

7. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do jakichkolwiek innych zobowiązań lub wymogów niż wymogi lub zobowiązania określone w tych ustępach.

8. Niniejszy artykuł nie uniemożliwia egzekwowania jakichkolwiek zobowiązań, przedsięwziąć ani wymogów między stronami prywatnymi innymi niż Strona, w przypadku gdy nie nałożyła ona ani nie egzekwowała tych zobowiązań, przedsięwziąć ani wymogów.

9. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla zobowiązań Strony wynikających z porozumienia WTO.

ARTYKUŁ 10.10

Kadra kierownicza wyższego szczebla i zarząd

1. Strona nie może wymagać, aby jej przedsiębiorstwo będące inwestycją objętą niniejszą Umową powoływało na stanowiska w kadrze kierowniczej wyższego szczebla osoby fizyczne posiadające określone obywatelstwo.

2. Strona nie może wymagać, aby w skład zarządu przedsiębiorstwa drugiej Strony, które jest inwestycją objętą niniejszą Umową, wchodziło jej obywatele, rezydenci zamieszkujący jej terytorium lub przedstawiciele obu tych grup razem.

ARTYKUŁ 10.11

Wymagania formalne

Niezależnie od art. 10.7 i 10.8 Strona może wymagać od inwestora drugiej Strony lub w odniesieniu do jego inwestycji objętej niniejszą Umową przekazania rutynowych informacji dotyczących tej inwestycji wyłącznie do celów informacyjnych lub statystycznych. Strona chroni te poufne informacje przed wszelkim ujawnieniem, które mogłoby zaszkodzić pozycji konkurencyjnej inwestora lub inwestycji objętej niniejszą Umową. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może być interpretowane jako zakazujące Stronie uzyskiwania lub ujawniania w inny sposób informacji w związku ze sprawiedliwym stosowaniem jej prawa w dobrej wierze.

ARTYKUŁ 10.12

Środki niespełniające wymogów i wyjątki

1. Art. 10.7–10.10 nie mają zastosowania do:
 - a) istniejącego środka niespełniającego wymogów utrzymywanego przez Stronę na poziomie:
 - (i) Unii Europejskiej, jak określono w wykazie tej Strony do załącznika I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków);

- (ii) władz centralnych, jak określono w wykazie tej Strony do załącznika I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków);
 - (iii) władz regionalnych, jak określono w wykazie tej Strony do załącznika I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków); lub
 - (iv) władz lokalnych;
- b) dalszego stosowania lub bezzwłocznego przedłużenia obowiązywania środków niespełniających wymogów, o których mowa w lit. a); lub
- c) jakiegokolwiek zmiany środka niespełniającego wymogów, o którym mowa w lit. a), w zakresie, w jakim zmiana ta nie zmniejsza stopnia zgodności danego środka z postanowieniami art. 10.7–10.10 w stosunku do zgodności istniejącej bezpośrednio przed wprowadzeniem zmiany.
2. Art. 10.7–10.10 nie mają zastosowania do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych w wykazie tej Strony do załącznika II (Zastrzeżenia dotyczące przyszłych środków).
3. Strona nie może wymagać, na podstawie jakiegokolwiek środka przyjętego po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy i objętego wykazem tej Strony w załączniku II (Zastrzeżenia dotyczące przyszłych środków), bezpośrednio ani pośrednio, aby inwestor drugiej Strony ze względu na swoją przynależność państwową sprzedał lub zbył w inny sposób inwestycję istniejącą w chwili, gdy ten środek wchodzi w życie.

4. Art. 10.6 nie ma zastosowania do środka przyjętego lub utrzymywanego przez Stronę w odniesieniu do podlegających zobowiązaniom sektorów lub podsektorów wymienionych w jej wykazie do załącznika III (Zobowiązania związane z dostępem do rynku).
5. Art. 10.7 i 10.8 nie mają zastosowania do jakiegokolwiek środka, który stanowi wyjątek lub odstępstwo od art. 3 lub 4 porozumienia TRIPS lub zwolnienie z ich przestrzegania, jak określono w art. 3–5 porozumienia TRIPS.
6. Bez uszczerbku dla ust. 1–5 w terminie pięciu lat po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy Meksyk może powiadomić Unię Europejską o projekcie decyzji Wspólnej Rady dotyczącej zmiany załączników I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków), II (Zastrzeżenia dotyczące przyszłych środków) oraz III (Szczegółowe zobowiązania i ograniczenia dotyczące dostępu do rynku):
 - a) w dodatku I-B-2 (Wykaz Meksyku. Zastrzeżenia mające zastosowanie poniżej szczebla centralnego) do załącznika I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków) i dodatku III-B-2 (Wykaz Meksyku. Ograniczenia mające zastosowanie poniżej szczebla centralnego) do załącznika III (Szczegółowe zobowiązania i ograniczenia dotyczące dostępu do rynku) w odniesieniu do jakichkolwiek istniejących środków niespełniających wymogów, utrzymywanych poniżej federalnego szczebla władzy; oraz

- b) w dodatku I-B-1 (Wykaz Meksyku. Zastrzeżenia mające zastosowanie na szczeblu centralnym) do załącznika I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków) i dodatku II-B (Wykaz Meksyku. Zastrzeżenia mające zastosowanie na szczeblu centralnym) do załącznika II (Zastrzeżenia dotyczące przyszłych środków) w odniesieniu do swoich wymogów dotyczących wyników.

Unia Europejska w terminie trzech miesięcy oceni ten projekt i skonsultuje z Meksykiem ewentualne związane z nim problematyczne kwestie. Po konsultacjach Wspólna Rada przyjmie zmiany załączników, o których mowa w niniejszym ustępie. Rozpoczęcie stosowania zmienionych załączników nastąpi w dniu przyjęcia zmian.

SEKCJA C

Ochrona inwestycji

ARTYKUŁ 10.13

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie do wszelkich środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę mających wpływ na:

- a) inwestycje objęte niniejszą Umową; lub

- b) inwestorów Strony w odniesieniu do inwestycji objętych niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 10.14

Inwestycje oraz cele i środki regulacyjne

1. Niniejszej sekcji nie można interpretować jako zobowiązania Strony do niedokonywania zmian swoich ram prawnych i regulacyjnych mających zastosowanie na jej terytorium, w tym w sposób, który może negatywnie wpłynąć na działalność inwestycji objętych niniejszą Umową lub oczekiwania inwestora w odniesieniu do zysków.
2. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że żadne z postanowień niniejszej sekcji nie może być interpretowane jako uniemożliwiające Stronie zaprzestanie udzielania subsydium⁴¹ lub zwrócenie się o jego zwrot w przypadku, gdy takie działanie zostało nakazane przez właściwy sąd, sąd administracyjny lub inny właściwy organ, ani też jako wymagające od Strony wypłacenia inwestorowi rekompensaty z tego tytułu.

⁴¹ W przypadku Unii Europejskiej „subsydium” obejmuje każdą pomoc przyznaną przez państwo członkowskie Unii Europejskiej lub przy użyciu zasobów państwowych takiego państwa członkowskiego, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów i wpływa na handel między państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że decyzja Strony o nieprzyznaniu, nieodnowieniu lub nieutrzymaniu subsydium lub dotacji nie stanowi naruszenia postanowień niniejszej sekcji, o ile decyzję tę podejmuje się:

- a) w przypadku braku jakichkolwiek szczegółowych zobowiązań prawnych lub umownych dotyczących przyznania, odnowienia lub utrzymania takiego subsydium lub dotacji;
- b) zgodnie z wszelkimi warunkami, od których zależy przyznanie, odnowienie lub utrzymanie danego subsydium lub dotacji; lub
- c) zgodnie z ust. 2.

ARTYKUŁ 10.15

Traktowanie inwestorów i inwestycji objętych niniejszą Umową

1. Każda ze Stron przyznaje na swoim terytorium inwestycjom drugiej Strony objętym niniejszą Umową i inwestorom, w odniesieniu do ich inwestycji objętych niniejszą Umową, sprawiedliwe i równe traktowanie oraz pełną ochronę i bezpieczeństwo zgodnie z poniższymi ustępami.

2. Strona narusza obowiązek sprawiedliwego i równego traktowania, o którym mowa w ust. 1, jeżeli środek lub szereg środków stanowi⁴²:

- a) odmowę ochrony prawnej w postępowaniu karnym, cywilnym lub administracyjnym;
- b) rażące naruszenie zasad sprawiedliwości proceduralnej;
- c) oczywistą arbitralność, w tym ukierunkowaną dyskryminację w oparciu o oczywiście bezprawne kryteria, tj. dyskryminację ze względu na płeć, rasę lub wyznanie;

⁴² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przy ustalaniu, czy środek lub szereg środków stanowi naruszenie obowiązku sprawiedliwego i równego traktowania, Trybunał bierze pod uwagę między innymi:

- a) w odniesieniu do ust. 2 lit. a) i b), czy środek lub szereg środków wiążą się z poważnym wykroczeniem stanowiącym naruszenie właściwości sądowej; fakt, że wniesione przez inwestora w czasie postępowania wewnętrznego odwołanie od kwestionowanego środka zostało oddalone, odrzucone lub z innego powodu nie przyniosło rezultatów, sam w sobie nie stanowi odmowy ochrony prawnej, o której mowa w ust. 2 lit. a);
- b) w odniesieniu do ust. 2 lit. c), czy środek lub szereg środków są w oczywisty sposób nieuzasadnione logicznie lub nieoparte na faktach lub czy zostały w oczywisty sposób oparte na bezprawnych przesłankach, takich jak uprzedzenie czy stronniczość; fakt, że niezgodność z prawem lub niezgodne z prawem lub budzące wątpliwości realizowanie polityki lub stosowanie procedury samo w sobie nie stanowi oczywistej arbitralności, o której mowa w ust. 2 lit. c), podczas gdy całkowite i nieuzasadnione odrzucenie przepisów ustawowych lub wykonawczych lub środka bez powodu lub postępowanie ukierunkowane konkretnie na inwestora lub jego inwestycję objętą niniejszą Umową mające na celu wyrządzenie szkody mogą stanowić oczywistą arbitralność, o której mowa w ust. 2 lit. c); oraz
- c) w odniesieniu do ust. 2 lit. d), czy Strona przekroczyła swoje uprawnienia oraz czy przypadki zarzucanego nękania lub przymusu powtarzały się i występowały stale.

- d) nękanie, przymus lub nadużycie władzy; lub
- e) naruszenie jakichkolwiek dodatkowych elementów obowiązku sprawiedliwego i równego traktowania, które Strony przyjęły zgodnie z ust. 7.

3. Uznaje się, że Strona narusza obowiązek pełnej ochrony i bezpieczeństwa, o którym mowa w ust. 1, jeżeli w drodze zastosowania środka lub szeregu środków nie udało się zapewnić inwestorom i ich inwestycjom objętym niniejszą Umową bezpieczeństwa fizycznego.

4. Oceniając zarzucane naruszenie na podstawie niniejszego artykułu, Trybunał może uwzględnić, czy Strona złożyła określone oświadczenia wobec inwestora, aby nakłonić go do inwestycji objętej niniejszą Umową, które przyczyniły się do powstania uzasadnionych oczekiwań i na których opierał się inwestor przy podejmowaniu decyzji o dokonaniu lub utrzymaniu inwestycji objętej niniejszą Umową, ale których to oczekiwań Strona nie spełniła. Sam fakt, że Strona podejmuje działanie, które może być niezgodne z uzasadnionymi oczekiwaniami inwestora Strony, lub nie podejmuje takiego działania, nie stanowi naruszenia niniejszego artykułu, nawet jeśli w rezultacie dojdzie do straty lub szkody dotyczącej inwestycji objętej niniejszą Umową.

5. Stwierdzenie naruszenia innych postanowień niniejszej Umowy lub odrębnej umowy międzynarodowej nie oznacza samo w sobie, że nastąpiło naruszenie niniejszego artykułu.

6. Fakt, że środek stanowi naruszenie prawa Strony, nie oznacza sam w sobie naruszenia niniejszego artykułu. Aby ustalić, czy dany środek narusza niniejszy artykuł, Trybunał musi rozstrzygnąć, czy Strona nie przestrzegała ust. 1–4.

7. Strony dokonują, na wniosek Strony, przeglądu treści obowiązku, aby zapewnić sprawiedliwe i równe traktowanie. Podkomitet ds. Usług i Inwestycji ustanowiony na podstawie art. 1.10 (Podkomitety i inne organy w ramach części III niniejszej Umowy) może sporządzać na ten temat analizy i przedstawiać je Wspólnemu Komitetowi. Wspólny Komitet stwierdza, czy konieczne jest zalecenie zmiany Umowy zgodnie z częścią IV art. 2.4 (Zmiany) niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 10.16

Transfery

1. Każda ze Stron zezwala, aby wszelkie transfery odnoszące się do inwestycji objętej niniejszą Umową były wykonywane na i z jej terytorium swobodnie i bez ograniczeń lub opóźnień. Transfery te obejmują:

- a) wkłady kapitałowe, takie jak kwoty główne i dodatkowe na utrzymanie, rozwój lub zwiększenie inwestycji objętej niniejszą Umową;

- b) zyski, dywidendy, zyski kapitałowe, odsetki, tantiemy, opłaty za zarządzanie i inne dochody;
- c) dochody ze sprzedaży całej lub części inwestycji objętej niniejszą Umową lub częściowej lub całkowitej likwidacji inwestycji objętej niniejszą Umową;
- d) płatności dokonane w ramach umowy, której stroną jest inwestor Strony lub inwestycja objęta niniejszą Umową, w tym płatności dokonane na podstawie umowy pożyczki;
- e) zarobki i inne formy wynagrodzenia personelu pozyskanego zza granicy i pracującego przy inwestycji objętej niniejszą Umową;
- f) płatności dokonywane na podstawie art. 10.17 i 10.18; oraz
- g) wypłaty odszkodowań na mocy orzeczenia wydanego przez Trybunał na podstawie sekcji D.

2. Każda ze Stron zezwala, aby dochody rzeczowe odnoszące się do inwestycji objętej niniejszą Umową były zatwierdzane lub określone w pisemnej umowie zawieranej między Stroną a inwestycją objętą niniejszą Umową lub inwestorem drugiej Strony.

3. Każda ze Stron zezwala, aby transfery odnoszące się do inwestycji objętej niniejszą Umową były wykonywane w walucie w pełni wymiennej oraz po rynkowym kursie walutowym obowiązującym dla tej waluty w dniu transferu.

4. Niezależnie od ust. 2 Strona może ograniczyć transfery dochodów rzeczowych odnoszących się do inwestycji objętej niniejszą Umową w przypadku, gdy mogłaby w inny sposób ograniczyć takie transfery na podstawie niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 10.17

Odszkodowanie za straty

1. Każda ze Stron przyznaje inwestorom drugiej Strony, których inwestycje objęte niniejszą Umową ponoszą straty z powodu wojny lub innego konfliktu zbrojnego, rewolucji, krajowego stanu wyjątkowego, powstania, zamieszek lub jakichkolwiek innych podobnych zdarzeń, w odniesieniu do zwrotu mienia, rekompensaty, odszkodowania lub innej formy uregulowania, traktowanie nie mniej korzystne od tego, które przyznaje własnym inwestorom lub inwestorom z jakiegokolwiek państwa trzeciego, w zależności od tego, które traktowanie jest najkorzystniejsze.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1 inwestorzy Strony otrzymują odpowiedni i skuteczny zwrot mienia lub odszkodowanie, jeżeli w dowolnej z sytuacji, o których mowa w tym ustępie, ponoszą straty na terytorium drugiej Strony wynikające:

- a) z przejęcia ich inwestycji objętej niniejszą Umową lub jej części przez siły lub władze Strony;
lub
- b) ze zniszczenia ich inwestycji objętej niniejszą Umową lub jej części przez siły lub władze Strony, czego nie wymagały okoliczności zaistniałe w danej sytuacji.

3. Płatności z tytułu odszkodowania zgodnie z ust. 2 powinny być w pełni wymienne i transferowalne.

ARTYKUŁ 10.18

Wywłaszczenie i odszkodowanie

1. Strona nie może dokonać wywłaszczenia ani nacjonalizacji inwestycji objętej niniejszą Umową, bezpośrednio ani pośrednio, za pomocą środków mających skutki równoważne z wywłaszczeniem lub nacjonalizacją (zwanym dalej „wywłaszczeniem”), chyba że następuje to:

- a) do celów publicznych;

- b) w sposób niedyskryminujący;
- c) za niezwłocznym, odpowiednim i skutecznym odszkodowaniem zgodnie z ust. 2–4; oraz
- d) zgodnie z zasadami sprawiedliwości proceduralnej.

2. Ust. 1 interpretuje się zgodnie z załącznikiem 10-A (Wywłaszczenie).

3. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1:

- a) wypłaca się niezwłocznie;
- b) musi być równe godziwej wartości rynkowej wywłaszczonej inwestycji bezpośrednio przed momentem wywłaszczenia;
- c) nie może odzwierciedlać żadnej zmiany wartości spowodowanej tym, że o zamierzonym wywłaszczeniu poinformowano wcześniej;
- d) musi być w pełni wykonalne i transferowalne niezwłocznie do kraju wyznaczonego przez inwestora; oraz

e) obejmuje odsetki obliczone według uzasadnionej ekonomicznie stopy procentowej w okresie od dnia wywłaszczenia do dnia płatności.

4. W kryteriach wyceny uwzględnia się wartość kontynuacji działalności, wartość aktywów, w tym zadeklarowaną wartość podatkową rzeczowych aktywów trwałych, oraz, w stosownych przypadkach, inne kryteria służące określeniu godziwej wartości rynkowej.

5. Wypłaty odszkodowania dokonuje się w walucie kraju, którego inwestor jest obywatelem, lub w walucie w pełni wymiennej.

6. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do wydawania licencji przymusowych przyznawanych w związku z prawami własności intelektualnej zgodnie z porozumieniem TRIPS lub w związku z wygaśnięciem, ograniczeniem lub utworzeniem praw własności intelektualnej w zakresie, w jakim takie wydanie, wygaśnięcie, ograniczenie lub utworzenie jest zgodne z rozdziałem 25 (Własność intelektualna) i porozumieniem TRIPS⁴³.

⁴³ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że w kontekście praw własności intelektualnej pojęcie „wygaśnięcie” obejmuje unieważnienie lub anulowanie tych praw, a w przypadku pojęcia „ograniczenie” w kontekście praw własności intelektualnej uwzględniono wyjątki od tych praw.

ARTYKUŁ 10.19

Subrogacja

1. Jeżeli Strona lub jej wyznaczona jednostka organizacyjna dokonuje płatności w ramach gwarancji, umowy ubezpieczenia lub innej formy zabezpieczenia zawartych przez nią w odniesieniu do inwestycji objętej niniejszą Umową, druga Strona uznaje subrogację lub transfer wszelkich praw lub roszczeń inwestora na podstawie niniejszego rozdziału w odniesieniu do tej inwestycji objętej niniejszą Umową. Strona lub jej wyznaczona jednostka organizacyjna jest uprawniona na mocy subrogacji do wykonywania praw i egzekwowania roszczeń tego inwestora. Prawo lub roszczenie objęte subrogacją lub transferem nie może być większe niż pierwotne prawo lub roszczenie tego inwestora.

2. Jeżeli Strona lub wyznaczona przez nią jednostka organizacyjna dokonała płatności na rzecz inwestora tej Strony oraz przejęła jego prawa i roszczenia, inwestor ten, o ile nie uzyskał upoważnienia do działania w imieniu Strony lub jednostki organizacyjnej wyznaczonej przez Stronę dokonującą płatności, nie dochodzi wspomnianych praw i roszczeń przeciwko drugiej Stronie.

SEKCJA D

Rozstrzyganie sporów inwestycyjnych

ARTYKUŁ 10.20

Definicje

Do celów niniejszej sekcji:

1. „skarżący” oznacza osobę fizyczną lub przedsiębiorstwo Strony inne niż oddział lub przedstawicielstwo, które dokonały inwestycji objętej niniejszą Umową, i zamierzają wnieść lub wniosły skargę zgodnie z postanowieniami niniejszej sekcji, działając:
 - a) we własnym imieniu; lub
 - b) w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, którego są właścicielem lub które kontrolują⁴⁴.
2. „strony sporu” oznaczają skarżącego i pozwanego;

⁴⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że skargę wniesioną na podstawie lit. b) uważa się za odnoszącą się do sporu między umawiającym się państwem a obywatelem innego umawiającego się państwa do celów art. 25 ust. 1 konwencji ICSID.

3. „strona sporu” oznacza skarżącego albo pozwanego;
4. „ICSID” oznacza Międzynarodowe Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych ustanowione na mocy konwencji ICSID;
5. „zasady dotyczące dodatkowego mechanizmu zarządzania ICSID” oznaczają zasady regulujące dodatkowy mechanizm służący zarządzaniu postępowaniami przez sekretariat Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych;
6. „konwencja ICSID” oznacza Konwencję o rozstrzyganiu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw, sporządzoną w Waszyngtonie w dniu 18 marca 1965 r.;
7. „lokalnie utworzone przedsiębiorstwo” oznacza osobę prawną utworzoną na terytorium Strony będącą własnością inwestora drugiej Strony i przez niego kontrolowaną;
8. „konwencja nowojorska” oznacza Konwencję o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych, sporządzoną w Nowym Jorku w dniu 10 czerwca 1958 r.;
9. „Strona niebędąca stroną sporu” oznacza Meksyk, jeżeli pozwanym jest Unia Europejska, lub państwo członkowskie Unii Europejskiej; albo Unię Europejską, jeżeli pozwanym jest Meksyk;

10. „pozwany” oznacza Meksyk albo, w przypadku Unii Europejskiej, Unię Europejską albo zainteresowane państwo członkowskie Unii Europejskiej zgodnie z art. 10.24;
11. „finansowanie przez osobę trzecią” oznacza wszelkie finansowanie zapewnione przez osobę fizyczną lub prawną, która sama nie jest stroną sporu, ale która zawiera umowę ze stroną sporu w celu pokrycia części lub całości kosztów postępowania za wynagrodzeniem zależnym od rozstrzygnięcia sporu lub w formie darowizny lub dotacji;
12. „regulamin arbitrażowy UNCITRAL” oznacza regulamin arbitrażowy Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego zatwierdzony przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 15 grudnia 1976 r. i zmieniony w 2010 r.

ARTYKUŁ 10.21

Zakres stosowania

1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do sporów między Stroną a skarżącym drugiej Strony powstałych w wyniku zarzucanego naruszenia art. 10.7 ust. 2, 10.8 ust. 2⁴⁵ lub sekcji C, do którego podnoszony jest zarzut spowodowania straty lub szkody ponoszonej przez skarżącego lub jego lokalnie utworzone przedsiębiorstwo.
2. Załącznik 10-B (Dług publiczny) ma zastosowanie do skarg w odniesieniu do restrukturyzacji długu Strony.
3. Trybunał i Trybunał Odwoławczy ustanowione na mocy niniejszej sekcji nie rozstrzygają skarg wykraczających poza zakres niniejszej sekcji.

⁴⁵ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że do celów niniejszej sekcji Strony zgadzają się co do tego, że art. 10.7 ust. 2 i 10.8 ust. 2 nie obejmują nabycia przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej lub Meksyku w celu ustanowienia lub utrzymania trwałych powiązań gospodarczych, w tym w przypadku, gdy takiego nabycia dokonuje się w drodze udziału kapitałowego lub zwiększenia udziału kapitałowego w przedsiębiorstwie.

ARTYKUŁ 10.22

Konsultacje

1. Spór należy rozstrzygnąć w miarę możliwości polubownie. Takie rozstrzygnięcie sporu może zostać uzgodnione na każdym etapie, w tym po złożeniu skargi na podstawie art. 10.26.
2. Jeżeli strony sporu nie uzgodnią dłuższego terminu, konsultacje należy przeprowadzić w terminie 60 dni po przedłożeniu wniosku o konsultacje na podstawie ust. 5.
3. O ile strony sporu nie postanowiły inaczej, konsultacje przeprowadza się w:
 - a) mieście Meksyk, jeżeli przedmiotem sporu są środki Meksyku;
 - b) Brukseli, jeżeli środki będące przedmiotem sporu obejmują środek Unii Europejskiej; lub
 - c) stolicy państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jeżeli środki będące przedmiotem sporu są wyłącznie środkami tego państwa członkowskiego.
4. Za zgodą stron sporu konsultacje mogą mieć formę wideokonferencji lub w razie potrzeby odbywać się w innej formie.

5. Skarżący przedkłada drugiej Stronie wniosek o konsultacje, w którym wskazuje:
- a) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres skarżącego oraz, w razie potrzeby – w przypadku gdy wniosek jest przedkładany w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa – nazwę i adres oraz miejsce założenia lub uzyskania zdolności prawnej lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa;
 - b) postanowienia, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, które rzekomo zostały naruszone;
 - c) podstawę prawną i merytoryczną każdej skargi, w tym środek lub środki rzekomo stanowiące naruszenie postanowień, o których mowa w art. 10.21 ust. 1;
 - d) żądania skargi oraz szacowaną kwotę dochodzonego odszkodowania; oraz
 - e) dowód stwierdzający, że skarżący jest inwestorem drugiej Strony, że posiada lub kontroluje inwestycję objętą niniejszą Umową oraz, jeśli działa w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, że posiada lub kontroluje lokalnie utworzone przedsiębiorstwo.

Jeżeli wniosek o konsultacje jest składany przez więcej niż jednego skarżącego lub w imieniu więcej niż jednego lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, informacje w lit. a) i e) przedstawia się, w zależności od przypadku, dla każdego skarżącego lub lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa.

6. Określone w ust. 5 wymogi dotyczące wniosku o konsultacje należy spełnić w wystarczająco szczegółowy sposób, aby umożliwić pozwanemu skuteczny udział w konsultacjach oraz przygotowanie swojej obrony.

7. Wniosek o konsultacje należy złożyć w terminie trzech lat po dniu, w którym skarżący lub, w odpowiednim przypadku, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo po raz pierwszy dowiedzieli się lub powinni byli dowiedzieć się o zarzucanym naruszeniu oraz o tym, że skarżący lub, w odpowiednim przypadku, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo ponieśli w związku z nim stratę lub szkodę.

8. Niezależnie od ust. 7, w przypadku gdy wniosek o konsultacje dotyczy środka lub środków Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Unii Europejskiej i okres, o którym mowa w ust. 7, upłynął, podczas gdy skarżący lub, w stosownych przypadkach, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo prowadzili postępowanie związane z tym samym środkiem lub tymi samymi środkami przed trybunałem lub sądem na mocy prawa Strony, wniosek o konsultacje składa się:

- a) w terminie dwóch lat po dniu, w którym skarżący lub, w stosownych przypadkach, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo zrezygnują z prowadzenia postępowania przed trybunałem lub sądem na mocy prawa Strony; oraz
- b) w każdym przypadku nie później niż 10 lat po dniu, w którym skarżący lub, w stosownych przypadkach, jego lokalnie utworzone przedsiębiorstwo po raz pierwszy dowiedzieli się lub powinni się byli dowiedzieć o środku lub środkach rzekomo stanowiących naruszenie postanowień, o którym mowa w art. 10.21 ust. 1, oraz domniemanej poniesionej w związku z nim stracie lub szkodzie.

9. Wniosek o konsultacje dotyczący zarzucanego naruszenia, którego dopuściła się Unia Europejska lub państwo członkowskie Unii Europejskiej, przesyła się do Unii Europejskiej. Jeżeli skarżący wskaże w swoim wniosku o konsultacje środek lub środki państwa członkowskiego Unii Europejskiej, wniosek ten należy przesłać również do zainteresowanego państwa członkowskiego.

10. Jeżeli inwestor nie wniósł skargi na podstawie art. 10.26 w terminie 18 miesięcy po złożeniu wniosku o konsultacje, uznaje się, że inwestor wycofał swój wniosek o konsultacje oraz, w stosownych przypadkach, swój wniosek o ustalenie pozwanego na podstawie art. 10.24, oraz nie może wnieść skargi na podstawie niniejszej sekcji w odniesieniu do tego samego środka lub tych samych środków. Okres ten można wydłużyć za porozumieniem stron biorących udział w konsultacjach.

ARTYKUŁ 10.23

Mediacja

1. Strony sporu mogą w każdej chwili uzgodnić przystąpienie do mediacji.
2. Skorzystanie z mediacji pozostaje bez uszczerbku dla sytuacji prawnej lub praw każdej ze stron sporu wynikających z niniejszego rozdziału i podlega zasadom uzgodnionym przez strony sporu, w tym, jeśli są dostępne, dowolnym zasadom dotyczącym mediacji, które może przyjąć Wspólna Rada.

3. Mediatora wyznacza się za porozumieniem stron sporu. Strony sporu mogą również zwrócić się wspólnie do przewodniczącego Trybunału o wyznaczenie mediatora.

4. Strony sporu dokładają starań, aby rozstrzygnąć spór w terminie 60 dni po dniu wyznaczenia mediatora.

5. Jeżeli strony sporu uzgodnią przystąpienie do mediacji, terminy określone w art. 10.22 ust. 7, 10.22 ust. 8, 10.48 ust. 7 i 10.49 ust. 3 zawiesza się od dnia, w którym strony sporu uzgodniły przystąpienie do mediacji, do dnia, w którym którakolwiek ze stron sporu zdecyduje się zakończyć mediację. Podjętą przez stronę sporu decyzję o zakończeniu mediacji przesyła się mediatorowi i drugiej stronie sporu w drodze pisma.

ARTYKUŁ 10.24

Ustalanie pozwanego w sporach z Unią Europejską lub państwem członkowskim Unii Europejskiej

1. Jeżeli sporu nie można rozstrzygnąć w terminie 90 dni po przedłożeniu wniosku o konsultację, wniosek dotyczy zarzucanego naruszenia postanowień, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, przez Unię Europejską lub państwo członkowskie Unii Europejskiej, a skarżący zamierza wnieść skargę na podstawie art. 10.26, skarżący przekazuje Unii Europejskiej wniosek o ustalenie pozwanego.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się środek lub środki, w odniesieniu do których skarżący zamierza złożyć skargę. Jeżeli wskazany zostaje środek państwa członkowskiego Unii Europejskiej, wniosek należy przesłać również do zainteresowanego państwa członkowskiego.
3. Po ustaleniu pozwanego Unia Europejska w terminie 60 dni po otrzymaniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, informuje skarżącego o tym, czy jest nim Unia Europejska, czy też państwo członkowskie Unii Europejskiej.
4. Jeżeli skarżący nie został poinformowany o ustaleniu pozwanego w terminie 60 po przekazaniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, pozwanym jest:
- a) państwo członkowskie, jeżeli środek lub środki wskazane we wniosku są wyłącznie środkami państwa członkowskiego Unii Europejskiej; lub
 - b) Unia Europejska, jeżeli środek lub środki wskazane we wniosku obejmują środki Unii Europejskiej.
5. Skarżący może złożyć skargę na podstawie art. 10.26, opierając się na ustaleniu dokonanym na podstawie ust. 3, a jeżeli w terminie 60 dni nie powiadomiono skarżącego o żadnym takim ustaleniu – zgodnie z ust. 4.

6. Jeżeli pozwanym jest Unia Europejska lub państwo członkowskie Unii Europejskiej, zgodnie z ust. 3 lub 4, Unia Europejska ani państwo członkowskie Unii Europejskiej nie może przedstawiać twierdzenia o niedopuszczalności skargi, braku właściwości Trybunału ani w inny sposób sprzeciwiać się skardze lub orzeczeniu, opierając się na argumente, że pozwany nie został prawidłowo ustalony zgodnie z ust. 3 lub prawidłowo wskazany zgodnie z ust. 4.

7. Wiążące dla Trybunału i Trybunału Odwoławczego jest ustalenie dokonane na podstawie ust. 3, a jeżeli w terminie 60 dni nie powiadomiono skarżącego o żadnym takim ustaleniu – wskazanie zgodnie z ust. 4.

8. Żadne z postanowień niniejszej Umowy ani żadna z mających zastosowanie zasad rozstrzygania sporów, o których mowa w art. 10.26 ust. 2, nie może uniemożliwiać wymiany między Unią Europejską a zainteresowanym państwem członkowskim wszystkich informacji na temat sporu.

ARTYKUŁ 10.25

Wymogi proceduralne i inne wymogi dotyczące wnoszenia skargi do Trybunału

1. Skarżący może złożyć skargę na podstawie art. 10.26 wyłącznie wtedy, gdy skarżący:
 - a) wraz z przedłożeniem skargi przekaże pozwanemu swoją pisemną zgodę na rozstrzygnięcie sporu przez Trybunał zgodnie z procedurami określonymi w niniejszej sekcji;

- b) pozwoli, aby upłynęło co najmniej 180 dni po złożeniu wniosku o konsultację i, w stosownych przypadkach, aby upłynęło co najmniej 90 dni od złożenia wniosku o ustalenie pozwanego;
- c) w stosownych przypadkach złożył wniosek o ustalenie pozwanego zgodnie z art. 10.24;
- d) spełnił wymogi dotyczące wniosku o konsultację;
- e) wskaże w swojej skardze wyłącznie ten środek lub te środki rzekomo stanowiące naruszenie postanowień, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, które to środki były wskazane w przedłożonym przez niego wniosku o konsultację;
- f) wycofa lub umorzy wszelkie postępowania aktualnie prowadzone przez trybunał lub sąd na mocy prawa wewnętrznego lub międzynarodowego w odniesieniu do środka lub środków rzekomo stanowiących naruszenie, o którym mowa w złożonej przez niego skardze;
- g) zrezygnuje na piśmie z prawa do wszczęcia wszelkich postępowań przed trybunałem lub sądem na mocy prawa wewnętrznego lub międzynarodowego w odniesieniu do środka lub środków rzekomo stanowiących naruszenie, o którym mowa w złożonej przez niego skardze; oraz

- h) oświadczy, że nie wykona jakiegokolwiek orzeczenia wydanego na podstawie niniejszej sekcji do czasu, aż stanie się ono ostateczne zgodnie z art. 10.48 ust. 8 lub 9 lub art. 10.49 ust. 2, i nie będzie dążyć do odwołania, kontroli, uchylecia, stwierdzenia nieważności ani zmiany, ani do wszczęcia jakiegokolwiek innego podobnego postępowania przed międzynarodowym lub wewnętrznym sądem lub trybunałem, w odniesieniu do orzeczenia wydanego na podstawie niniejszej sekcji.

2. Jeżeli skarga złożona na podstawie art. 10.26 dotyczy straty lub szkody poniesionej przez lokalnie utworzone przedsiębiorstwo należące do skarżącego lub kontrolowane przez niego, w sposób bezpośredni lub pośredni, lub odnoszącej się do udziału w takim lokalnie utworzonym przedsiębiorstwie, wymogi określone w niniejszym artykule ust. 1 lit. f) i g) mają zastosowanie zarówno do skarżącego, jak i do lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa. Wymóg dotyczący wycofania lub umorzenia aktualnie prowadzonego postępowania zgodnie z niniejszym artykułem ust. 1 lit. f) ma również zastosowanie:

- a) jeżeli skarżący wniósł skargę we własnym imieniu – do wszystkich osób, które posiadają, bezpośrednio lub pośrednio, udziały własnościowe lub podlegają kontroli skarżącego i twierdzą, że poniosły taką samą stratę lub szkodę⁴⁶ jak skarżący; lub
- b) jeżeli skarżący wniósł skargę w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, do wszystkich osób, które posiadają, bezpośrednio lub pośrednio, udziały własnościowe lub podlegają kontroli tego lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa i twierdzą, że poniosły taką samą stratę lub szkodę jak to lokalnie utworzone przedsiębiorstwo.

⁴⁶ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że taka sama strata lub szkoda, o której mowa w niniejszej literze lub w lit. b), oznacza stratę lub szkodę wynikającą z tego samego środka lub tych samych środków, do których odzyskania dana osoba dąży w tym samym charakterze co skarżący. Na przykład jeżeli skarżący skarży w charakterze udziałowca, niniejsze postanowienie obejmowałoby powiązaną osobę również dążącą do odzyskania środków jako udziałowiec.

3. Wymogi określone w ust. 1 lit. f) i g) oraz w ust. 2 nie mają zastosowania wobec lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, jeżeli pozwany lub państwo przyjmujące skarżącego pozbawili skarżącego kontroli nad tym lokalnie utworzonym przedsiębiorstwem lub w inny sposób uniemożliwili temu lokalnie utworzonemu przedsiębiorstwu spełnienie tych wymogów.
4. Na wniosek pozwanego Trybunał odmawia jurysdykcji, jeżeli skarżący lub, odpowiednio, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo nie spełnią któregokolwiek z wymogów określonych w ust. 1 i 2.
5. Rezygnacja z prawa przewidziana w ust. 1 lit. g) przestaje obowiązywać, jeżeli skarga zostanie odrzucona w związku z niespełnieniem wymogu obywatelstwa koniecznego do wniesienia skargi na podstawie niniejszej sekcji.
6. Jeżeli pozwanym jest Unia Europejska lub państwo członkowskie Unii Europejskiej, ust. 1 lit. f) i g) nie uniemożliwiają skarżącemu ubiegania się przed sądami lub trybunałami pozwanego o zastosowanie tymczasowych środków ochrony. Jeżeli pozwanym jest Meksyk, ust. 1 lit. f) i g) nie uniemożliwiają skarżącemu ubiegania się przed sądem lub trybunałem administracyjnym o zastosowanie tymczasowych środków ochrony, wszczęcia ani kontynuowania postępowania o nakaz sądowy, wniosek o wydanie deklaratywnego orzeczenia ustalającego lub inny nadzwyczajny środek ochrony prawnej nieobejmujący wypłaty odszkodowań na mocy prawa pozwanego.

7. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że inwestor nie może wnosić skargi na podstawie niniejszej sekcji, jeżeli inwestycji dokonano poprzez świadome wprowadzenie w błąd, zatajenie, korupcję lub działanie stanowiące nadużycie prawa procesowego.

8. Strona nie może wnosić skargi na podstawie niniejszej sekcji.

ARTYKUŁ 10.26

Wniesienie skargi do Trybunału

1. Jeżeli spór nie został rozwiązany w drodze konsultacji, skargę może wnieść:

- a) skarżący we własnym imieniu; lub
- b) skarżący w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, którego jest właścicielem lub które kontroluje w sposób bezpośredni lub pośredni.

Dla większej pewności należy wyjaśnić, że, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo nie może wnieść skargi przeciwko Stronie, na terytorium której zostało utworzone.

2. Skarżący wnosi skargę na podstawie dowolnej z następujących zasad rozstrzygania sporów:
- a) konwencji ICSID i Regulaminu postępowania arbitrażowego ICSID;
 - b) zasad dotyczących dodatkowego mechanizmu zarządzania ICSID, jeżeli warunki dotyczące wnoszenia skargi zgodnie z lit. a) nie mają zastosowania;
 - c) regulaminu arbitrażowego UNCITRAL; lub
 - d) jakichkolwiek innych zasad dotyczących porozumienia stron sporu.
3. W przypadku gdy skarżący zaproponuje zasady na podstawie ust. 2 lit. d), pozwany udziela odpowiedzi na wniosek skarżącego w terminie 20 dni po jego otrzymaniu. Jeżeli strony sporu nie osiągną porozumienia w sprawie takich zasad w terminie 30 dni po otrzymaniu wniosku, inwestor może złożyć skargę na podstawie zasad przewidzianych w ust. 2 lit. a), b) lub c).
4. Jeżeli skargę złożono na podstawie ust. 2 lit. b), c) lub d), strony sporu mogą uzgodnić miejsce prowadzenia postępowania. W przypadku gdy stronom sporu nie uda się dojść do porozumienia, skład orzekający Trybunału rozpatrujący skargę wyznacza miejsce zgodnie z mającymi zastosowanie zasadami rozstrzygania sporów, pod warunkiem że miejsce to znajduje się na terytorium państwa będącego umawiającym się państwem konwencji nowojorskiej.

5. Zasady rozstrzygania sporów mające zastosowanie zgodnie z ust. 2 są zasadami obowiązującymi w dniu wniesienia skargi do Trybunału na podstawie niniejszej sekcji, z zastrzeżeniem szczegółowych zasad określonych w niniejszej sekcji. Wspólna Rada może przyjąć zasady uzupełniające mające zastosowanie zasady rozstrzygania sporów, a wszelkie takie zasady są wiążące dla Trybunału i Trybunału Odwoławczego.
6. Skargę uznaje się za skierowaną na drogę rozstrzygnięcia sporu na podstawie niniejszej sekcji w przypadku otrzymania wniosku lub zawiadomienia o wszczęciu postępowania na podstawie mających zastosowanie zasad rozstrzygania sporów.
7. Każda ze Stron powiadamia drugą Stronę o miejscu doręczenia przez skarżącego zawiadomień i innych dokumentów wystosowanych na podstawie niniejszej sekcji. Każda ze Stron zapewnia upublicznienie tych informacji.

ARTYKUŁ 10.27

Równoległe postępowania

W przypadku wniesienia skargi na podstawie niniejszej sekcji i rozdziału 31 (Rozstrzygnięcie sporów) lub innej umowy międzynarodowej oraz gdy istnieje możliwość pokrywania się odszkodowań lub druga skarga międzynarodowa mogłaby mieć znaczący wpływ na rozstrzygnięcie skargi wniesionej na podstawie niniejszej sekcji, Trybunał – najszybciej jak to możliwe po przesłuchaniu stron sporu – zawiesza prowadzone przez siebie postępowanie lub w inny sposób zapewnia uwzględnienie postępowania wszczętego na podstawie rozdziału 31 (Rozstrzygnięcie sporów) lub innej umowy międzynarodowej w swojej decyzji, swoim postanowieniu lub orzeczeniu.

ARTYKUŁ 10.28

Zgoda na rozstrzygnięcie sporu przez Trybunał

1. Pozwany wyraża zgodę na rozstrzygnięcie sporu przez Trybunał zgodnie z procedurami określonymi w niniejszej sekcji.

2. Uznaje się, że zgoda, o której mowa w ust. 1, oraz wniesienie skargi do Trybunału na podstawie niniejszej sekcji spełniają wymogi:

- a) art. 25 konwencji ICSID i rozdziału II załącznika C do zasad dotyczących dodatkowego mechanizmu zarządzania ICSID w zakresie pisemnej zgody stron sporu; oraz
- b) art. II konwencji nowojorskiej w zakresie porozumienia na piśmie.

ARTYKUŁ 10.29

Finansowanie przez osobę trzecią

1. Strona sporu korzystająca z finansowania przez osobę trzecią przekazuje drugiej stronie sporu i składowi orzekającemu Trybunału rozpatrującemu skargę lub, jeżeli skład orzekający nie został powołany, przewodniczącemu Trybunału, nazwę lub imię i nazwisko oraz adres osoby trzeciej udzielającej finansowania.

2. Informacje te należy przekazać w chwili wniesienia skargi lub – gdy umowę finansowania zawarto albo darowiznę lub dotację przekazano po wniesieniu skargi – niezwłocznie po zawarciu umowy finansowania lub przekazaniu darowizny lub dotacji.

ARTYKUŁ 10.30

Trybunał

1. Niniejszym ustanawia się Trybunał do rozpatrywania skarg wniesionych na podstawie art. 10.26.
2. Wspólna Rada powołuje członków Trybunału z chwilą wejścia w życie niniejszej Umowy. Trzech członków musi być obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej, trzech obywatelami Meksyku, a trzech obywatelami państw trzecich⁴⁷.
3. Wspólna Rada może zdecydować o zwiększeniu lub zmniejszeniu liczby członków o liczbę będącą wielokrotnością trzech. Powołanie dodatkowych członków odbywa się na takich samych zasadach, jak określono w ust. 2.
4. Członkowie muszą posiadać kwalifikacje wymagane do powołania na stanowisko sędziego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości lub być prawnikami o uznanej kompetencji. Członkowie Trybunału muszą wykazać się wiedzą specjalistyczną z zakresu prawa międzynarodowego publicznego. Pożądane jest, aby członkowie Trybunału posiadali wiedzę specjalistyczną, w szczególności z zakresu międzynarodowego prawa inwestycyjnego, międzynarodowego prawa handlowego i rozstrzygania sporów związanych z międzynarodowymi umowami inwestycyjnymi lub handlowymi lub negocjacjami handlowymi.

⁴⁷ Strony dążą do powołania członków reprezentujących różne środowiska społeczno-ekonomiczne i różne systemy prawne.

5. Członkowie Trybunału są powoływani na pięcioletnią kadencję. W przypadku czterech z dziewięciu osób powołanych natychmiast po wejściu w życie niniejszej Umowy, wskazanych w drodze losowania, kadencję wydłuża się jednak do siedmiu lat. Wakaty obsadza się w miarę ich powstawania. Osoba powołana do zastąpienia osoby, której kadencja nie wygasła, sprawuje urząd przez okres, jaki pozostał do końca kadencji jej poprzednika. Osoba, która w chwili upływu swojej kadencji jest członkiem składu orzekającego Trybunału, może za zgodą przewodniczącego Trybunału i po konsultacji z pozostałymi członkami składu orzekającego pozostać w tym składzie do czasu zakończenia prowadzonego przez ten skład postępowania i, wyłącznie do tego celu, jest w dalszym ciągu uznawana za członka Trybunału.
6. Trybunał rozpatruje sprawy w składach orzekających złożonych z trzech członków, spośród których jeden jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jeden obywatelem Meksyku, a jeden obywatelem państwa trzeciego. Składowi orzekającemu przewodniczy członek będący obywatelem państwa trzeciego.
7. Niezależnie od ust. 6 i jeżeli strony sporu wyrażą na to zgodę, sprawę rozpoznaje skład jednoosobowy składający się z członka będącego obywatelem państwa trzeciego, wybieranego przez przewodniczącego Trybunału.
8. W terminie 90 dni od wniesienia skargi na podstawie art. 10.26 przewodniczący Trybunału, zgodnie z procedurami pracy przyjętymi na podstawie ust. 10, w systemie rotacyjnym powołuje członków lub członka do składu orzekającego Trybunału rozpatrującego sprawę, zapewniając, aby skład wybierany był losowo i w sposób nieprzewidywalny, dając przy tym wszystkim członkom równe szanse bycia wybranymi.

9. Przewodniczący Trybunału jest odpowiedzialny za kwestie organizacyjne, jest powoływany na dwuletnią kadencję i jest wybierany w drodze losowania spośród członków będących obywatelami państw trzecich. Przewodniczący pełni służbę w systemie rotacyjnym ustalonym w drodze losowania, które przeprowadza przewodniczący Wspólnej Rady. W procedurach pracy przyjętych na podstawie ust. 10 przewiduje się zasady konieczne do zaradzenia sytuacji, w której przewodniczący nie może tymczasowo sprawować swojej funkcji.
10. Po konsultacji ze Stronami Trybunał przyjmuje własne procedury pracy.
11. Członkowie są dostępni bezzwłocznie, przez cały czas i posiadają aktualne informacje na temat działań związanych z rozstrzyganiem sporów w ramach niniejszej Umowy.
12. W celu zapewnienia dostępności członków wypłaca się im miesięczne wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków, którego wysokość określa Wspólna Rada w drodze decyzji. Za każdy przepracowany dzień pełnienia swojej funkcji przewodniczący Trybunału pobiera wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia ustalonego na podstawie art. 10.31 ust. 11 dla przewodniczącego Trybunału Odwoławczego.
13. Wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków oraz dzienne wynagrodzenie, o których mowa w ust. 12, są wpłacane przez obie Strony, z uwzględnieniem ich odpowiedniego poziomu rozwoju, na rachunek zarządzany przez sekretariat ICSID. W przypadku niedokonania przez jedną ze Stron wpłaty tych wynagrodzeń druga Strona może zdecydować o uiszczeniu tej płatności. Wszelkie takie zaległe płatności pozostają należne wraz z odpowiednimi odsetkami. Podkomitet ds. Usług i Inwestycji dokonuje regularnego przeglądu wysokości i podziału wynagrodzeń, o których mowa powyżej, i może zalecić ich odpowiednie dostosowanie do rozpatrzenia przez Wspólną Radę.

14. O ile Wspólna Rada nie przyjmie decyzji zgodnie z ust. 15, wysokość pozostałych wynagrodzeń i wydatków członków składu orzekającego Trybunału określa się na podstawie regulacji 14 pkt 1 regulaminu administracyjnego i finansowego konwencji ICSID obowiązujących w dniu wniesienia skargi i kwota ta jest rozdzielana przez Trybunał między strony sporu zgodnie z art. 10.48 ust. 5.

15. Wspólna Rada może zdecydować o trwałym przekształceniu wynagrodzenia za gotowość do pełnienia obowiązków oraz innych wynagrodzeń i wydatków w stałe wynagrodzenie. W takim przypadku członkowie pełnią swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy, a Wspólna Rada określa wysokość ich wynagrodzenia i powiązane kwestie organizacyjne. Ponadto w takim przypadku członkowie nie mogą wykonywać jakiegokolwiek innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że w drodze wyjątku wyrazi na to zgodę przewodniczący Trybunału.

16. Sekretariat ICSID pełni funkcję sekretariatu Trybunału i zapewnia mu odpowiednie wsparcie. Wydatki na ten cel są rozdzielane przez Trybunał pomiędzy strony sporu zgodnie z art. 10.48 ust. 5.

ARTYKUŁ 10.31

Trybunał Odwoławczy

1. Niniejszym ustanawia się stały Trybunał Odwoławczy, którego zadaniem jest rozpatrywanie odwołań od orzeczeń wydanych przez Trybunał.

2. Po wejściu w życie niniejszej Umowy Wspólna Rada powołuje sześciu członków Trybunału Odwoławczego. Dwóch członków musi być obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej, dwóch obywatelami Meksyku, a dwóch obywatelami państw trzecich. W tym celu każda ze Stron proponuje trzech kandydatów, z których dwóch może być obywatelami tej Strony, a jeden jest obywatelem innego państwa.
3. Wspólna Rada może zdecydować o zwiększeniu liczby członków o liczbę będącą wielokrotnością trzech. Powołanie dodatkowych członków odbywa się na takich samych zasadach, jak określono w ust. 2.
4. Członkowie muszą posiadać kwalifikacje wymagane do powołania na stanowisko sędziego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości lub być prawnikami o uznanej kompetencji. Muszą oni wykazać się wiedzą specjalistyczną z zakresu prawa międzynarodowego publicznego i kwestii objętych niniejszym rozdziałem. Pożądane jest, aby posiadali oni wiedzę specjalistyczną z zakresu międzynarodowego prawa handlowego i rozstrzygania sporów związanych z międzynarodowymi umowami inwestycyjnymi lub handlowymi.
5. Członkowie Trybunału Odwoławczego są powoływani na pięcioletnią kadencję. W przypadku trzech z sześciu osób powołanych natychmiast po wejściu w życie niniejszej Umowy, wskazanych w drodze losowania, kadencję wydłuża się jednak do siedmiu lat. Wakaty obsadza się w miarę ich powstawania. Osoba powołana do zastąpienia osoby, której kadencja nie wygasła, sprawuje urząd przez okres, jaki pozostał do końca kadencji jej poprzednika. Osoba, która w chwili upływu swojej kadencji jest członkiem składu orzekającego Trybunału Odwoławczego, może za zgodą przewodniczącego Trybunału Odwoławczego i po konsultacji z pozostałymi członkami składu orzekającego pozostać w tym składzie do czasu zakończenia prowadzonego przez ten skład postępowania i, wyłącznie do tego celu, jest w dalszym ciągu uznawana za członka Trybunału Odwoławczego.

6. Trybunał Odwoławczy rozpatruje odwołania w składach orzekających złożonych z trzech członków, spośród których jeden jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, jeden obywatelem Meksyku, a jeden obywatelem państwa trzeciego. Składowi orzekającemu przewodniczy członek będący obywatelem państwa trzeciego.
7. Przewodniczący Trybunału Odwoławczego, zgodnie z procedurami pracy przyjętymi na podstawie ust. 9, w systemie rotacyjnym powołuje członków do składu orzekającego Trybunału Odwoławczego rozpatrującego sprawę, zapewniając, aby każdy skład wybierany był losowo i w sposób nieprzewidywalny, dając przy tym wszystkim członkom równe szanse bycia wybranymi.
8. Przewodniczący Trybunału Odwoławczego jest odpowiedzialny za kwestie organizacyjne, jest powoływany na dwuletnią kadencję i jest wybierany w drodze losowania spośród członków będących obywatelami państw trzecich. Przewodniczący pełni służbę w systemie rotacyjnym ustalonym w drodze losowania, które przeprowadza przewodniczący Wspólnej Rady. W procedurach pracy przyjętych na podstawie ust. 9 przewiduje się zasady konieczne do zaradzenia sytuacji, w której przewodniczący nie może tymczasowo sprawować swojej funkcji.
9. Po konsultacji ze Stronami Trybunał Odwoławczy określa własne procedury pracy.
10. Członkowie są dostępni bezzwłocznie, przez cały czas i posiadają aktualne informacje na temat innych działań związanych z rozstrzyganiem sporów w ramach niniejszej Umowy.

11. W celu zapewnienia dostępności członków Trybunału Odwoławczego wypłaca się im miesięczne wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków, przy czym pobierają oni wynagrodzenie za każdy dzień pracy jako członek, a wysokość tych wynagrodzeń określa Wspólna Rada w drodze decyzji. Przewodniczący Trybunału Odwoławczego pobiera wynagrodzenie za każdy przepracowany dzień pełnienia swojej funkcji.
12. Wynagrodzenie za gotowość do pełnienia obowiązków oraz dzienne wynagrodzenia, o których mowa w ust. 11, są wpłacane przez obie Strony, z uwzględnieniem ich odpowiedniego poziomu rozwoju, na rachunek zarządzany przez sekretariat ICSID. W przypadku niedokonania przez jedną ze Stron wpłaty tych wynagrodzeń druga Strona może zdecydować o uiszczeniu tej płatności. Wszelkie takie zaległe płatności pozostają należne wraz z odpowiednimi odsetkami. Podkomitet ds. Usług i Inwestycji dokonuje regularnego przeglądu wysokości i podziału wynagrodzeń, o których mowa powyżej, i może zalecić ich odpowiednie dostosowanie do rozpatrzenia przez Wspólną Radę.
13. Wspólna Rada może zdecydować o trwałym przekształceniu wynagrodzenia za gotowość do pełnienia obowiązków oraz dziennych wynagrodzeń w stałe wynagrodzenie. W takim przypadku członkowie Trybunału Odwoławczego pełnią swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy, a Wspólna Rada określa wysokość ich wynagrodzenia i powiązane kwestie organizacyjne. W takim przypadku członkowie nie mogą wykonywać jakiejkolwiek innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że w drodze wyjątku wyrazi na to zgodę przewodniczący Trybunału Odwoławczego.
14. Sekretariat ICSID pełni funkcję sekretariatu Trybunału Odwoławczego i zapewnia mu odpowiednie wsparcie. Wydatki na ten cel są rozdzielane przez Trybunał Odwoławczy pomiędzy strony sporu zgodnie z art. 10.48 ust. 5.

ARTYKUŁ 10.32

Zasady etyki

1. Członkowie Trybunału i członkowie Trybunału Odwoławczego są wybierani spośród osób, których niezależność jest niekwestionowana. Nie mogą oni być powiązani z jakimkolwiek władzami publicznymi⁴⁸. Nie przyjmują poleceń od jakiegokolwiek rządu ani jakiegokolwiek organizacji w sprawach związanych ze sporem objętym zakresem niniejszej sekcji. Nie mogą uczestniczyć w rozpatrywaniu jakiegokolwiek sporu, który powodowałby bezpośrednio lub pośrednio konflikt interesów. Czyniąc to, przestrzegają postanowień zawartych w załączniku 10-D (Kodeks postępowania członków Trybunału, Trybunału Odwoławczego i mediatorów). Ponadto, po powołaniu, wstrzymują się oni od działania w charakterze doradcy lub wyznaczonego przez stronę eksperta lub świadka w jakimkolwiek toczącym się lub nowym sporze dotyczącym ochrony inwestycji w ramach niniejszej Umowy lub dowolnej innej umowy lub prawa wewnętrznego.

⁴⁸ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że sam fakt, że osoba jest zatrudniona przez uczelnię publiczną lub że były pracownik administracji publicznej pobiera od rządu emeryturę lub że osoba pozostaje w związku rodzinnym z urzędnikiem państwowym, nie stanowi powodu, aby uznać ją za powiązaną z rządem.

2. Jeżeli strona sporu uważa, że członek powołany do składu orzekającego nie spełnia wymogów określonych w ust. 1, przesyła zawiadomienie o sprzeciwie wobec powołania tego członka odpowiednio do przewodniczącego Trybunału lub przewodniczącego Trybunału Odwoławczego. Zawiadomienie o sprzeciwie przesyła się w terminie 15 dni po dniu poinformowania strony sporu o składzie orzekającym Trybunału lub Trybunału Odwoławczego lub w terminie 15 dni po dniu faktycznego uzyskania przez stronę sporu istotnych informacji, jeżeli racjonalnie nie mogły być one znane w momencie ustanowienia składu orzekającego. Zawiadomienie o sprzeciwie musi zawierać uzasadnienie sprzeciwu.
3. Jeżeli w terminie 15 dni po dniu zawiadomienia o sprzeciwie członek, którego dotyczy sprzeciw, podjął decyzję o nieskładaniu rezygnacji z orzekania w danej sprawie, odpowiednio przewodniczący Trybunału lub przewodniczący Trybunału Odwoławczego, po wysłuchaniu stron sporu i po zapewnieniu członkowi możliwości przedłożenia wszelkich uwag, wydaje decyzję w terminie 45 dni po dniu otrzymania powiadomienia o sprzeciwie oraz powiadamia niezwłocznie o tej decyzji strony sporu i innych członków składu orzekającego.
4. W przypadku sprzeciwu wobec powołania do składu orzekającego przewodniczącego Trybunału decyzję podejmuje przewodniczący Trybunału Odwoławczego i odwrotnie.

5. Na podstawie uzasadnionego zalecenia przewodniczącego Trybunału Odwoławczego lub z własnej wspólnej inicjatywy Strony – w drodze decyzji Wspólnej Rady – mogą podjąć decyzję o usunięciu członka z Trybunału lub Trybunału Odwoławczego, jeżeli zachowanie tego członka jest niezgodne z obowiązkami określonymi w ust. 1 i nie do pogodzenia z jego dalszym członkostwem w Trybunale lub Trybunale Odwoławczym. Jeżeli przedmiotowe zachowanie zarzuca się przewodniczącemu Trybunału Odwoławczego, uzasadnione zalecenie przekazuje przewodniczący Trybunału. Postanowienia art. 10.30 ust. 2 i 10.31 ust. 2 stosuje się odpowiednio do obsadzania wolnych stanowisk, które mogą powstać na podstawie niniejszego ustępu.

ARTYKUŁ 10.33

Wielostronny mechanizm rozstrzygania sporów

1. Strony powinny współpracować na rzecz ustanowienia wielostronnego mechanizmu służącego rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych.
2. Z chwilą wejścia w życie zawartej między Stronami umowy międzynarodowej przewidującej taki wielostronny mechanizm mający zastosowanie do sporów objętych zakresem niniejszej Umowy zawiesza się stosowanie odpowiednich części niniejszej sekcji, a Wspólna Rada może przyjąć decyzję, w której określi wszelkie uzgodnienia przejściowe.

ARTYKUŁ 10.34

Prawo mające zastosowanie

1. Trybunał ustala, czy środek lub środki będące przedmiotem skargi naruszają jakiekolwiek postanowienia, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, zgodnie z zarzutem skarżącego.
2. Ustalając to, Trybunał stosuje postanowienia niniejszej Umowy i, w stosownych przypadkach, inne przepisy i zasady prawa międzynarodowego mające zastosowanie między Stronami. Dokonuje on interpretacji niniejszej Umowy zgodnie ze zwyczajowymi zasadami interpretacji prawa międzynarodowego publicznego określonymi w konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przy określaniu zgodności środka z postanowieniami, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, Trybunał uwzględnia, w stosownych przypadkach, prawo wewnętrzne Strony jako element stanu faktycznego. Trybunał kieruje się przy tym aktualną interpretacją prawa wewnętrznego dokonaną przez sądy lub organy tej Strony, a interpretacja prawa wewnętrznego przez Trybunał nie jest wiążąca dla sądów ani organów tej Strony.
4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał nie jest właściwy do ustalania zgodności z prawem środka, który rzekomo narusza postanowienia, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, na podstawie prawa wewnętrznego strony sporu.

5. Jeżeli Strona ma zastrzeżenia do kwestii interpretacji związanych z niniejszym rozdziałem, może zwrócić się z wnioskiem do Wspólnej Rady o rozpatrzenie tych zastrzeżeń. Wspólna Rada może przyjąć decyzje dotyczące interpretacji dowolnego postanowienia, którego zastrzeżenia te dotyczą. Każda taka interpretacja jest wiążąca dla Trybunału i Trybunału Odwoławczego. Wspólna Rada może zadecydować, że interpretacja jest wiążąca od określonego dnia.

6. Jeżeli pozwany twierdzi w ramach odpowiedzi na skargę, że środek rzekomo naruszający którekolwiek z postanowień, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, wchodzi w zakres środka niespełniającego wymogów określonego w załączniku I (Zastrzeżenia dotyczące istniejących środków) lub załączniku II (Zastrzeżenia dotyczące przyszłych środków), Trybunał, na wniosek pozwanego, zwraca się do Wspólnej Rady o dokonanie interpretacji tej kwestii. Wspólna Rada przekazuje Trybunałowi decyzję dotyczącą interpretacji podjętą na podstawie art. 1.7 (Szczególne funkcje Wspólnej Rady) w terminie 90 dni po doręczeniu wniosku.

7. Decyzja przekazana przez Wspólną Radę na podstawie ust. 6 jest wiążąca dla Trybunału, a wszelkie decyzje i orzeczenia wydane przez Trybunał muszą być zgodne z tą decyzją. Jeżeli Wspólna Rada nie wyda decyzji w terminie 90 dni, decyzję w przedmiotowej kwestii podejmuje Trybunał.

ARTYKUŁ 10.35

Przeciwdziałanie obchodzeniu środków

Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał stwierdza brak swojej właściwości, jeżeli spór powstał lub był z dużą dozą prawdopodobieństwa możliwy do przewidzenia w momencie nabycia przez skarżącego własności inwestycji będącej przedmiotem sporu lub prawa do jej kontroli, a Trybunał ustalił na podstawie faktów w sprawie, że skarżący nabył własność takiej inwestycji lub prawo do jej kontroli w wyłącznym celu wniesienia skargi na podstawie niniejszej sekcji. Możliwość stwierdzenia braku właściwości w takich okolicznościach pozostaje bez uszczerbku dla innych sprzeciwów dotyczących właściwości, które mogłyby być rozpatrywane przez Trybunał.

ARTYKUŁ 10.36

Skargi oczywiście bezzasadne z prawnego punktu widzenia

1. Nie później niż 30 dni po ustanowieniu składu orzekającego Trybunału, a w każdym przypadku przed jego pierwszym posiedzeniem lub 30 dni po poznaniu przez pozwanego faktów będących podstawą sprzeciwu, pozwany może wnieść sprzeciw wobec skargi, która jest oczywiście bezzasadna z prawnego punktu widzenia.

2. Wniesienie sprzeciwu na podstawie ust. 1 jest niemożliwe, jeżeli pozwany wniósł sprzeciw na podstawie art. 10.37.
3. Pozwany jak najdokładniej wskazuje podstawę sprzeciwu.
4. Po otrzymaniu sprzeciwu na podstawie niniejszego artykułu Trybunał zawiesza postępowanie dotyczące istoty sprawy i ustala harmonogram rozpatrzenia tego sprzeciwu, który to harmonogram jest zgodny z harmonogramem Trybunału dotyczącym rozpatrywania wszelkich innych kwestii wstępnych.
5. Po umożliwieniu stronom sporu przedstawienia swoich uwag, na pierwszym posiedzeniu lub możliwie jak najszybciej po nim Trybunał wydaje decyzję lub orzeczenie, wraz z uzasadnieniem. Wydając decyzję lub orzeczenie, Trybunał uznaje domniemane fakty za prawdziwe.
6. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla właściwości Trybunału do rozpatrywania innych sprzeciwów jako kwestii wstępnej lub dla prawa pozwanego do wniesienia sprzeciwu wobec skargi z powodu jej oczywistego braku uzasadnienia prawnego w trakcie postępowania.

ARTYKUŁ 10.37

Skargi pozbawione podstawy prawnej

1. Bez uszczerbku dla właściwości Trybunału do rozpatrywania innych sprzeciwów jako kwestii wstępnej lub dla prawa pozwanego do wnoszenia takich sprzeciwów w odpowiednim czasie Trybunał rozpatruje i rozstrzyga jako kwestię wstępną każdy sprzeciw wniesiony przez pozwanego, zgodnie z którym skarga lub jakakolwiek jej część wniesiona na podstawie art. 10.26 nie jest zgodnie z prawem skargą, w przypadku której możliwe jest wydanie orzeczenia na korzyść skarżącego na podstawie niniejszej sekcji, nawet gdyby podnoszone fakty zostały uznane za prawdziwe.
2. Sprzeciw na podstawie ust. 1 wnosi się do Trybunału nie później niż w dniu wyznaczonym przez Trybunał na przedłożenie przez pozwanego odpowiedzi na zarzuty lub odpowiedzi na skargę.
3. W przypadku wniesienia sprzeciwu na podstawie art. 10.36 Trybunał może, uwzględniając okoliczności tego sprzeciwu, odmówić rozpatrzenia sprzeciwu wniesionego na podstawie ust. 1 zgodnie z procedurami ustanowionymi w tym artykule.
4. Po otrzymaniu sprzeciwu na podstawie ust. 1 oraz, w stosownych przypadkach, po wydaniu decyzji o nieoddaleniu sprzeciwu na podstawie ust. 3, i o ile Trybunał nie stwierdzi, że sprzeciw jest oczywiście bezzasadny, Trybunał zawiesza wszelkie postępowania dotyczące istoty sprawy, ustala harmonogram rozpatrzenia sprzeciwu, zgodny z wszelkimi innymi ustanowionymi przez niego harmonogramami dotyczącymi rozpatrywania wszelkich innych kwestii wstępnych, oraz wydaje decyzję lub orzeczenie w sprawie sprzeciwu, wraz z uzasadnieniem.

ARTYKUŁ 10.38

Przejrzystość postępowania

1. Trybunał bezzwłocznie podaje do wiadomości publicznej wszystkie stanowiska pisemne przedłożone Trybunałowi przez strony sporu, a także wszelkie postanowienia, decyzje i orzeczenia wydane przez Trybunał lub, w stosownych przypadkach, przez przewodniczącego Trybunału, z wyjątkiem informacji chronionych obejmujących:

- a) poufne informacje handlowe⁴⁹;
- b) informacje zastrzeżone, które są prawnie chronione przed udostępnieniem do wiadomości publicznej; oraz
- c) informacje, których ujawnienie utrudniłoby egzekwowanie prawa.

⁴⁹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że poufne informacje handlowe obejmują informacje nieznajdujące się w domenie publicznej oraz informacje, które opisują, zawierają lub w inny sposób ujawniają tajemnice przedsiębiorstwa lub informacje finansowe, handlowe, naukowe lub techniczne, które strona sporu, której informacje te dotyczą, konsekwentnie traktuje jako informacje poufne, w tym m.in. informacje dotyczące cen, kosztów, planów strategicznych i marketingowych, dane dotyczące udziału w rynku i dokumentacja księgowa i finansowa.

2. Trybunał prowadzi rozprawy w trybie jawnym i określa, w porozumieniu ze stronami sporu, odpowiednie ustalenia logistyczne. Jeżeli strona sporu zamierza podczas rozprawy wykorzystać informacje, które są informacjami chronionymi, powiadamia o tym Trybunał. Trybunał podejmuje odpowiednie kroki w celu ochrony takich informacji przed ujawnieniem, przy czym kroki te mogą obejmować nadanie posiedzeniu charakteru niejawnego na czas omawiania tych informacji.
3. Stanowiska pisemne, o których mowa w ust. 1, obejmują oświadczenie, odpowiedź na zarzuty, replikę, duplikę i wszelkie inne stanowiska przedłożone przez stronę sporu w trakcie postępowania, takie jak zawiadomienie o sprzeciwie na podstawie art. 10.32 ust. 2 lub wniosek o konsolidację na podstawie art. 10.47.
4. Jeżeli dostępne są protokoły posiedzeń lub transkrypcje posiedzeń, podaje się je do wiadomości publicznej z zastrzeżeniem utajnienia zawartych w nich informacji chronionych, o których mowa w ust. 1.
5. Każda ze Stron podaje do wiadomości publicznej, w sposób terminowy i przed ustanowieniem składu orzekającego Trybunału, wniosek o konsultację, o którym mowa w art. 10.22, wniosek o ustalenie pozwanego oraz ustalenie pozwanego, o których mowa w art. 10.24, z zastrzeżeniem utajnienia zawartych w nich informacji chronionych. W tym celu skarżący przedkłada ogólnodostępną wersję swojego wniosku o konsultację i wniosku o ustalenie pozwanego, które nie zawierają informacji chronionych, najlepiej w tym samym czasie, jednak nie później niż 15 dni po przedłożeniu wersji ogólnodostępnej. Jeżeli skarżący nie przedstawi takiej ogólnodostępnej wersji, uznaje się, że wyraża on zgodę na publiczne udostępnienie przedłożonych dokumentów.

6. Trybunał może na wniosek podać do wiadomości publicznej wszystkie dowody rzeczowe po konsultacji z odpowiednią stroną sporu, aby zapobiec udostępnieniu do publicznej wiadomości informacji chronionych, i po zapewnieniu tej stronie rozsądnego terminu na utajnienie w razie potrzeby stosownych fragmentów dowodów rzeczowych.

7. Do celów ust. 1 każda ze stron sporu odpowiada za przekazanie Trybunałowi utajnionych wersji przedłożonych przez nią stanowisk pisemnych w terminie 30 dni po ich przedłożeniu Trybunałowi lub w dowolnym innym terminie określonym przez Trybunał. Trybunał może dokonać przeglądu utajnionych wersji przedłożonych przez strony sporu i ocenić, czy utajnione informacje wymagają ochrony. Trybunał, po konsultacji ze stronami sporu, rozpatruje każdy sprzeciw dotyczący kwalifikacji lub utajnienia informacji, co do których utrzymywano, że są informacjami poufnymi. Jeżeli Trybunał ustali, że dane informacje nie mogą zostać w dokumencie utajnione lub że zabrania się podawania dokumentu do wiadomości publicznej, każda strona sporu, która dobrowolnie przedłożyła dokument, może wycofać z akt postępowania cały dokument lub jego części.

8. Przed publikacją Trybunał konsultuje się ze stronami sporu, aby ustalić, czy wydane przez niego postanowienie, decyzja lub orzeczenie zawierają informacje chronione na podstawie ust. 1 lit. a), b) lub c).

9. Jeżeli w terminie 30 dni po wniesieniu skargi lub konsultacji ze stronami sporu na podstawie ust. 6 i 8 lub w dowolnym innym terminie określonym przez Trybunał strona sporu nie zwróci się do Trybunału z wnioskiem o zachowanie poufności informacji chronionych znajdujących się w określonym stanowisku, postanowieniu, orzeczeniu lub określonej decyzji, uznaje się, że strona ta wyraziła zgodę na podawanie tych stanowisk, postanowień, decyzji lub orzeczeń do publicznej wiadomości.

10. Trybunał może podać do publicznej wiadomości dokumenty, o których mowa w niniejszym artykule, przekazując je do repozytorium, o którym mowa w zasadach UNCITRAL dotyczących przejrzystości w umownych postępowaniach arbitrażowych między inwestorem a państwem.

11. Żadne z postanowień niniejszej sekcji nie wymaga od pozwanego niepodawania do publicznej wiadomości informacji, które ma on obowiązek ujawnić na podstawie swojego prawa.

ARTYKUŁ 10.39

Tymczasowe środki ochrony

1. Trybunał może nakazać zastosowanie tymczasowego środka ochrony w celu zabezpieczenia praw strony sporu lub zapewnienia pełnej skuteczności właściwości Trybunału, w tym nakazu zabezpieczenia dowodów posiadanych lub kontrolowanych przez stronę sporu.

2. Trybunał nie może nakazać zajęcia mienia ani uniemożliwić stosowania środka, w odniesieniu do którego podnoszony jest zarzut naruszenia, o którym mowa w art. 10.26. Do celów niniejszego ustępu nakaz obejmuje zalecenie.

ARTYKUŁ 10.40

Cofnięcie skargi

Jeżeli po wniesieniu skargi na podstawie niniejszej sekcji skarżący nie podejmie jakichkolwiek działań w ramach postępowania w ciągu kolejnych 180 dni lub w takim okresie, jaki uzgodnią strony sporu, uznaje się, że skarżący wycofał swoją skargę, a postępowanie zostało umorzone. Na wniosek pozwanego oraz po zawiadomieniu stron sporu Trybunał wydaje postanowienie, w którym stwierdza umorzenie postępowania, oraz wydaje orzeczenie w sprawie kosztów. Po wydaniu takiego postanowienia uprawnienia Trybunału wygasają. Skarżący nie może następnie wnieść skargi w tej samej sprawie z tytułu tego samego środka lub tych samych środków.

ARTYKUŁ 10.41

Zabezpieczenie kosztów

1. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał może, na wniosek, nakazać skarżącemu zabezpieczenie całości lub części kosztów, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że skarżący może nie być w stanie zastosować się do wydanego przeciwko niemu orzeczenia w sprawie kosztów.
2. Jeżeli zabezpieczenie kosztów nie zostanie złożone w całości w terminie 30 dni po wydaniu postanowienia przez Trybunał na podstawie ust. 1 lub w dowolnym innym terminie wyznaczonym przez Trybunał, Trybunał informuje o tym strony sporu. Trybunał może nakazać zawieszenie lub zakończenie postępowania.

ARTYKUŁ 10.42

Strona niebędąca stroną sporu

1. W terminie 30 dni po otrzymaniu informacji chronionych lub bezzwłocznie po rozstrzygnięciu sporu dotyczącego informacji chronionych⁵⁰ pozwany przekazuje Stronie niebędącej stroną sporu:
 - a) wniosek o konsultację, o którym mowa w art. 10.22, wniosek o ustalenie pozwanego, o którym mowa w art. 10.24, oraz skargę, o której mowa w art. 10.26;

⁵⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że pojęcie „informacje chronione” należy rozumieć w sposób, w jaki zdefiniowano je i określono w art. 10.38.

b) na wniosek:

- (i) pisma procesowe, oświadczenia, streszczenia sprawy, wnioski oraz inne dokumenty przedłożone Trybunałowi przez stronę sporu;
- (ii) stanowiska pisemne przedłożone Trybunałowi przez osoby trzecie na podstawie art. 10.43;
- (iii) protokoły posiedzeń Trybunału lub transkrypcje tych posiedzeń, jeżeli są dostępne; oraz
- (iv) postanowienia, orzeczenia i decyzje Trybunału; oraz

c) na wniosek i koszt Strony niebędącej stroną sporu – wszystkie lub niektóre dowody przekazane do Trybunału, w tym dowody rzeczowe dołączone do dokumentów, o których mowa w lit. a) i b).

2. Strona niebędąca stroną sporu ma prawo do udziału w posiedzeniu na podstawie niniejszej sekcji oraz do złożenia przed Trybunałem ustnych wyjaśnień oraz przedłożenia stanowisk pisemnych w związku z interpretacją niniejszej Umowy. Trybunał zapewnia stronom sporu rozsądną możliwość przedstawienia swoich uwag w odniesieniu do każdego stanowiska przekazanego przez Stronę niebędącą stroną sporu.

ARTYKUŁ 10.43

Interwencja stron trzecich

1. Po konsultacji ze stronami sporu Trybunał może przyjąć i rozpatrzyć dobrowolne stanowiska pisemne (*amicus curiae*) dotyczące okoliczności faktycznych lub prawnych wchodzących w zakres sporu.
2. Każde dobrowolne stanowisko (*amicus curiae*) składa się na piśmie i w języku, w którym prowadzone jest postępowanie, o ile strony sporu nie uzgodnią inaczej. W każdym stanowisku wskazuje się informacje o tożsamości autora, ujawnia wszelkie powiązania, bezpośrednie lub pośrednie, z dowolną stroną sporu i wskazuje się wszelkie osoby, rządy lub inne podmioty, które udzieliły lub udziela jakiegokolwiek pomocy finansowej lub innej pomocy w przygotowaniu tego stanowiska. Ponadto autor stanowiska przedstawia dowody świadczące o jakimkolwiek powiązaniu, bezpośrednim lub pośrednim, z którąkolwiek ze stron sporu i określa charakter swojego interesu w sporze.
3. Jeżeli Trybunał przyjmie oświadczenia na podstawie ust. 1 i 2, daje stronom sporu możliwość udzielenia na nie odpowiedzi.

ARTYKUŁ 10.44

Opinie ekspertów

Bez uszczerbku dla możliwości powoływania innych rodzajów ekspertów, gdy zezwalają na to mające zastosowanie zasady, o których mowa w art. 10.26 ust. 2, Trybunał, na wniosek strony sporu lub, po konsultacji ze stronami sporu, z własnej inicjatywy, może wyznaczyć eksperta lub większą ich liczbę w celu przedstawiania mu pisemnych sprawozdań dotyczących faktów naukowych w zakresie kwestii takich jak środowisko naturalne, zdrowie, bezpieczeństwo lub w innych kwestiach podniesionych przez stronę sporu w ramach postępowania, z zastrzeżeniem warunków, które mogą uzgodnić strony sporu.

ARTYKUŁ 10.45

Rekompensata lub inne odszkodowanie

Pozwany nie wnosi, a Trybunał nie dopuszcza jako odpowiedzi na skargę, powództwa wzajemnego, tytułu do przeprowadzenia kompensat ani żadnego innego tytułu faktu, że skarżący lub lokalnie utworzone przedsiębiorstwo, w którego imieniu wniesiono skargę, otrzymali lub otrzymają rekompensatę lub inne odszkodowanie na podstawie umowy ubezpieczeniowej lub gwarancyjnej w odniesieniu do całości lub części domniemanych szkód.

ARTYKUŁ 10.46

Rola Stron

1. Strona nie wnosi skargi międzynarodowej w odniesieniu do skargi wniesionej na podstawie art. 10.26, chyba że druga Strona nie zastosowała się do orzeczenia wydanego w tym sporze.
2. Postanowienia ust. 1 nie wykluczają możliwości rozstrzygania sporów na podstawie rozdziału 31 (Rozstrzyganie sporów) w odniesieniu do środka o zasięgu ogólnym, nawet jeżeli taki środek rzekomo naruszył postanowienia niniejszej Umowy w zakresie konkretnej inwestycji, w stosunku do której wniesiono skargę na podstawie art. 10.26, oraz nie naruszają postanowień art. 10.42.
3. Ust. 1 nie wyklucza przeprowadzania nieformalnej wymiany informacji wyłącznie do celów ułatwienia rozstrzygnięcia sporu.

ARTYKUŁ 10.47

Konsolidacja

1. W przypadku gdy co najmniej dwie skargi wniesione odrębnie na podstawie art. 10.26 dotyczą tej samej kwestii prawnej lub faktycznej oraz wynikają z takich samych wydarzeń lub okoliczności, jedna ze stron sporu lub strony sporu mogą wspólnie wnieść o ustanowienie odrębnego składu orzekającego Trybunału na podstawie niniejszego artykułu i zwrócić się do takiego składu o wydanie postanowienia o konsolidacji skarg (zwanego dalej „wnioskiem o konsolidację”).
2. Strona sporu wnosząca o wydanie postanowienia o konsolidacji doręcza najpierw zawiadomienie stronom sporu, które mają być objęte tym postanowieniem.
3. Jeżeli strony sporu, o których mowa w ust. 2, osiągnęły porozumienie w sprawie ubiegania się o wydanie postanowienia o konsolidacji, mogą one złożyć wspólny wniosek o konsolidację. Jeżeli przedmiotowe strony sporu nie osiągnęły porozumienia w sprawie wniosku o konsolidację w terminie 30 dni od daty zawiadomienia, strona sporu może złożyć wniosek o konsolidację.
4. Wniosek o konsolidację doręcza się w formie pisemnej przewodniczącemu Trybunału oraz wszystkim stronom sporu, które mają być objęte postanowieniem, i wskazuje się w nim:
 - a) imiona i nazwiska lub nazwy oraz adresy stron sporu, które mają być objęte postanowieniem;

b) zakres zamierzonej konsolidacji; oraz

c) uzasadnienie wniosku o wydanie postanowienia.

5. Złożenie wniosku o konsolidację obejmującego więcej niż jednego pozwanego wymaga uzyskania zgody wszystkich pozwanych.

6. W odniesieniu do postępowania wszczętego na podstawie niniejszego artykułu stosuje się następujące zasady:

a) jeżeli wszystkie skargi, które mają zostać objęte postanowieniem o konsolidacji, wniesiono celem poddania procedurze rozstrzygania sporów na podstawie tych samych zasad, o których mowa w art. 10.26 ust. 2, zastosowanie mają te zasady;

b) jeżeli skarg, które mają zostać objęte postanowieniem o konsolidacji, nie wniesiono celem poddania procedurze rozstrzygania sporów na podstawie tych samych zasad, o których mowa w art. 10.26 ust. 2:

(i) skarżący mogą uzgodnić mające zastosowanie zasady, o których mowa w art. 10.26 ust. 2; lub

(ii) jeżeli skarżący nie mogą porozumieć się co do mających zastosowanie zasad w terminie 30 dni po otrzymaniu przez przewodniczącego Trybunału wniosku o konsolidację, zastosowanie ma regulamin arbitrażowy UNCITRAL, z zastrzeżeniem szczegółowych zasad określonych w niniejszej sekcji.

7. Po otrzymaniu wniosku o konsolidację i zgodnie z art. 10.30 ust. 8 przewodniczący Trybunału ustanawia nowy skład orzekający Trybunału (zwany dalej „składem orzekającym na potrzeby konsolidacji”), który jest właściwy do rozstrzygania niektórych lub wszystkich skarg, w całości lub w części, będących przedmiotem wniosku o konsolidację.

8. Jeżeli po wysłuchaniu stron sporu skład orzekający na potrzeby konsolidacji jest przekonany, że skargi wniesione na podstawie art. 10.26 dotyczą tej samej kwestii prawnej lub faktycznej oraz powstały w wyniku takich samych wydarzeń lub okoliczności, a ich konsolidacja leżałoby w interesie sprawiedliwego i skutecznego rozstrzygnięcia skarg, w tym w interesie spójności orzeczeń, skład orzekający na potrzeby konsolidacji może, na mocy orzeczenia, stwierdzić swoją właściwość do rozstrzygania niektórych lub wszystkich skarg, w całości lub w części.

9. Jeżeli skład orzekający na potrzeby konsolidacji objął połączone skargi swoją właściwością na podstawie ust. 8, skarżący, który przedłożył skargę na podstawie art. 10.26 i którego skarga nie została połączona, może zwrócić się z pisemnym wnioskiem do Trybunału o włączenie jej do wydanego postanowienia o konsolidacji, pod warunkiem że wniosek spełnia wymogi określone w ust. 4. Skład orzekający na potrzeby konsolidacji wydaje takie postanowienie, jeżeli ma pewność, że spełnione zostały warunki określone w ust. 8 oraz że wydanie takiego postanowienia nie spowoduje nadmiernego obciążenia lub niesprawiedliwego uszczerbku dla stron sporu lub nadmiernego zakłócenia postępowania.

10. Na wniosek strony sporu skład orzekający na potrzeby konsolidacji może nakazać zawieszenie postępowania przed składem orzekającym Trybunału powołanym na podstawie art. 10.30 do czasu wydania decyzji na podstawie ust. 8, chyba że ten drugi skład Trybunału wstrzymał już prowadzone przez siebie postępowanie.

11. Skład orzekający Trybunału powołany na podstawie art. 10.30 przekazuje właściwość do rozpatrywania skarg lub ich części, które obejmuje swoją właściwością skład orzekający na potrzeby konsolidacji.

12. Orzeczenie składu orzekającego na potrzeby konsolidacji w sprawie skarg lub ich części, które objął swoją właściwością, jest wiążące dla składu orzekającego Trybunału powołanego na podstawie art. 10.30 w odniesieniu do tych skarg lub ich części.

13. Skarżący może wycofać skargę wniesioną na podstawie art. 10.26, która podlega konsolidacji; w takim przypadku skarga ta nie może zostać ponownie wniesiona na podstawie tego artykułu.

14. Na wniosek skarżącego skład orzekający na potrzeby konsolidacji może podjąć działania w celu zachowania poufności wszelkich informacji chronionych, o których mowa w art. 10.38 ust. 1, należących do tego skarżącego, wobec innych skarżących. Działania te mogą obejmować przedkładanie pozostałym skarżącym utajnionych wersji dokumentów zawierających informacje chronione lub uzgodnienia dotyczące rozpoznawania części kwestii na posiedzeniu niejawnym.

ARTYKUŁ 10.48

Rozstrzygnięcie

1. Jeżeli Trybunał uzna, że pozwany naruszył, jak twierdzi skarżący, którekolwiek z postanowień, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, Trybunał może, na wniosek skarżącego i po wysłuchaniu stron sporu, zasądzić, oddzielnie lub łącznie, wyłącznie:
 - a) odszkodowanie pieniężne oraz wszelkie mające zastosowanie odsetki; oraz
 - b) zwrot mienia, w którym to przypadku w orzeczeniu dopuszcza się możliwość wypłaty przez pozwanego odszkodowania pieniężnego i wszelkich należnych odsetek określonych zgodnie z art. 10.18 zamiast zwrotu mienia.
2. Z zastrzeżeniem ust. 1, jeżeli skargę wniesiono w imieniu lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa i orzeczenie wydano na korzyść tego lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa, w orzeczeniu:
 - a) nakazuje się, aby wszelkie mienie zostało zwrócone lokalnie utworzonemu przedsiębiorstwu;

- b) nakazuje się wypłatę całości odszkodowania pieniężnego i należnych odsetek na rzecz lokalnie utworzonego przedsiębiorstwa; oraz
 - c) stwierdza się, że orzeczenie to zostało wydane bez uszczerbku dla jakiegokolwiek prawa do ulgi przyznanej w orzeczeniu, jakie może przysługiwać dowolnej osobie na podstawie prawa Strony.
3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Trybunał nie może zasądzić innych środków zaradczych niż środki, o których mowa w ust. 1, ani uchylecia, zaprzestania stosowania lub zmiany tego środka lub tych środków.
4. Odszkodowanie pieniężne nie może przewyższać straty poniesionej przez skarżącego lub, odpowiednio, lokalnie utworzone przedsiębiorstwo, w wyniku naruszenia postanowień, o których mowa w art. 10.21 ust. 1, pomniejszonej o wszelkie wcześniejsze odszkodowania lub rekompensaty przekazane przez zainteresowaną Stronę. Trybunał nie orzeka odszkodowania karnego. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli inwestor wniesie skargę na podstawie art. 10.26 ust. 1 lit. a), może on odzyskać jedynie wartość straty lub szkody, jakie poniósł, działając w charakterze inwestora Strony.

5. Trybunał nakazuje, aby koszty postępowania ponosiła strona sporu przegrywająca sprawę. W wyjątkowych okolicznościach Trybunał może podzielić takie koszty między strony sporu, jeżeli ustali, że taki podział jest odpowiedni w danych okolicznościach sprawy. Inne uzasadnione koszty, w tym uzasadnione koszty reprezentacji prawnej i pomocy prawnej, są ponoszone przez przegrywającą stronę sporu, chyba że Trybunał ustali, że podział taki jest nieuzasadniony w danych okolicznościach sprawy. Rozpatrując uzasadnienie kosztów lub ich podziału, Trybunał może również uwzględnić kwestię, czy koszty, które mają zastać zwrócone wygrywającej stronie sporu, nie przewyższają znacznie kosztów ponoszonych przez przegrywającą stronę sporu. Jeżeli skarga została rozpatrzona pozytywnie jedynie częściowo, koszty postępowania i inne uzasadnione koszty są korygowane proporcjonalnie do liczby lub zakresu części skargi, które zostały pozytywnie rozpatrzone. Trybunał Odwoławczy zajmuje się kosztami zgodnie z niniejszym artykułem.

6. Nie później niż rok po wejściu w życie niniejszej Umowy Wspólna Rada przyjmuje dodatkowe zasady w sprawie opłat na potrzeby określenia maksymalnej kwoty kosztów reprezentacji prawnej i pomocy prawnej, które mogą być ponoszone przez określone kategorie przegrywających stron sporu z uwzględnieniem ich zasobów finansowych.

7. Trybunał i strony sporu podejmują wszelkie starania w celu zapewnienia, aby proces rozstrzygania sporów przebiegał zgodnie z harmonogramem. Trybunał powinien wydać orzeczenie w terminie 30 miesięcy po dniu wniesienia skargi na podstawie art. 10.26. Jeżeli Trybunał potrzebuje dodatkowego czasu na wydanie orzeczenia, przedstawia stronom sporu powody opóźnienia.
8. Orzeczenie staje się ostateczne po upływie 90 dni od czasu jego wydania, jeżeli żadna strona sporu nie odwołała się od niego do Trybunału Odwoławczego.
9. Każda ze stron sporu może wnieść odwołanie od orzeczenia na podstawie art. 10.49. W takim przypadku Trybunał Odwoławczy zmienia lub uchyla orzeczenie Trybunału i kieruje sprawę do ponownego rozpatrzenia do Trybunału, przy czym Trybunał jest związany ustaleniami Trybunału Odwoławczego i, po wysłuchaniu w stosownych przypadkach stron sporu, poddaje swoje orzeczenie rewizji w celu uwzględnienia ustaleń i wniosków Trybunału Odwoławczego. Trybunał dąży do wydania zmienionego orzeczenia w terminie 90 dni po otrzymaniu ustaleń Trybunału Odwoławczego. Zmienione orzeczenie staje się ostateczne 90 dni po jego wydaniu.

ARTYKUŁ 10.49

Procedura odwoławcza

1. Strona sporu może wnieść odwołanie od orzeczenia do Trybunału Odwoławczego w terminie 90 dni po jego wydaniu. Podstawy odwołania są następujące:

- a) Trybunał popełnił błąd w interpretacji lub stosowaniu mającego zastosowanie prawa;
- b) Trybunał popełnił oczywisty błąd w ocenie faktów, w tym w ocenie odpowiedniego prawa wewnętrznego; lub
- c) podstawy przewidziane w art. 52 konwencji ICSID, w zakresie, w jakim nie są one objęte lit. a) i b) niniejszego ustępu.

2. Jeżeli Trybunał Odwoławczy oddali odwołanie, orzeczenie staje się ostateczne. Trybunał Odwoławczy może również oddalić odwołanie w trybie przyspieszonym, gdy jest jasne, że odwołanie jest oczywiście bezzasadne, w którym to przypadku orzeczenie staje się ostateczne. Jeżeli odwołanie jest zasadne, Trybunał Odwoławczy zmienia lub odrzuca ustalenia prawne i wnioski zawarte w orzeczeniu w całości lub w części. W swojej decyzji Trybunał Odwoławczy wskazuje dokładnie, w jaki sposób zmienił lub odrzucił dane ustalenia i wnioski Trybunału.

3. Co do zasady czas trwania postępowania odwoławczego nie może przekraczać 180 dni od dnia wniesienia odwołania przez stronę sporu do dnia wydania decyzji przez Trybunał Odwoławczy. Jeżeli Trybunał Odwoławczy uzna, że nie może wydać decyzji w terminie 180 dni, informuje strony sporu o przyczynach opóźnienia na piśmie, podając równocześnie przypuszczalny termin wydania decyzji. Czas trwania postępowania nie może w żadnym przypadku przekraczać 270 dni.
4. Trybunał Odwoławczy może nakazać stronie sporu, która wnosi odwołanie, złożenie zabezpieczenia w odniesieniu do całości lub części kosztów postępowania odwoławczego.
5. Postanowienia zawarte w art. 10.23, 10.27, 10.29, 10.34, 10.38, 10.39, 10.40, 10.42 i 10.43 stosuje się odpowiednio do procedury odwoławczej.
6. Wspólna Rada może przyjąć przepisy zawierające wytyczne dla Trybunału Odwoławczego dotyczące sposobu prowadzenia postępowania odwoławczego w przypadku podziału postępowania przed Trybunałem.

ARTYKUŁ 10.50

Wykonywanie orzeczeń

1. Orzeczenie wydane zgodnie z niniejszą sekcją nie podlega wykonaniu, dopóki nie stanie się ostateczne zgodnie z art. 10.48 ust. 8, 10.48 ust. 9 lub 10.49. Ostateczne orzeczenie wydane na podstawie niniejszej sekcji przez Trybunał lub Trybunał Odwoławczy jest wiążące dla stron sporu i nie podlega odwołaniu, kontroli, uchyleniu, unieważnieniu ani jakimkolwiek innym środkom prawnym⁵¹.
2. Strona uznaje orzeczenie wydane na podstawie niniejszej sekcji za wiążące i egzekwuje na swoim terytorium zobowiązania pieniężne, tak jakby było ono prawomocnym wyrokiem sądu tej Strony.
3. Wykonanie orzeczenia podlega przepisom i zobowiązaniom międzynarodowym dotyczącym wykonania wyroków lub orzeczeń, które obowiązują w chwili wystąpienia o takie wykonanie.
4. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że część IV art. 2.11 (Prawa prywatne) niniejszej Umowy nie uniemożliwia uznania, wykonania ani egzekwowania orzeczeń wydanych na podstawie niniejszej sekcji.

⁵¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że nie uniemożliwia to stronie sporu zwrócenia się do Trybunału o przeprowadzenie przeglądu lub dokonanie interpretacji orzeczenia zgodnie z mającymi zastosowanie zasadami rozstrzygania sporów, jeżeli w przepisach tych przewidziano taką możliwość.

5. Do celów art. 1 konwencji nowojorskiej ostatecznymi orzeczeniami wydanymi na podstawie niniejszej sekcji są orzeczenia arbitrażowe odnoszące się do skarg uznanych za powstałe w wyniku stosunków lub transakcji handlowych.

6. Dla większej pewności i zgodnie z ust. 1 należy wyjaśnić, że w przypadku gdy skargę wniesiono na podstawie art. 10.26 ust. 2 lit. a), ostateczne orzeczenie wydane na podstawie niniejszej sekcji kwalifikuje się jako orzeczenie na podstawie rozdziału IV sekcja 6 konwencji ICSID.

ARTYKUŁ 10.51

Doręczanie dokumentów

Wnioski o przeprowadzenie konsultacji, ogłoszenia i inne dokumenty skierowane do Strony doręcza się do miejsc określonych w odniesieniu do tej Strony w załączniku 10-E lub do ich odpowiednich następców. Strona bezzwłocznie podaje do wiadomości publicznej wszelkie zmiany dotyczące miejsca określonego w tym załączniku i powiadamia o nich drugą Stronę.

SEKCJA E

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

ARTYKUŁ 10.52

Odmowa przyznania korzyści

Strona może odmówić przyznania korzyści wynikających z niniejszego rozdziału inwestorowi drugiej Strony będącemu przedsiębiorstwem tej Strony oraz inwestycjom tego inwestora, jeżeli:

- a) przedsiębiorstwo to jest własnością inwestora państwa trzeciego lub jest przez niego kontrolowane; oraz
- b) Strona odmawiająca przyjmuje lub utrzymuje środek odnoszący się do wspomnianego państwa trzeciego lub do osób fizycznych lub przedsiębiorstw pochodzących z tego państwa trzeciego, za pomocą którego zakazuje się prowadzenia transakcji z tym przedsiębiorstwem lub w przypadku którego to środka doszłoby do jego naruszenia lub obejścia, gdyby korzyści, o których mowa w niniejszym rozdziale, zostały przyznane na rzecz tego inwestora lub jego inwestycji.

ARTYKUŁ 10.53

Wypowiedzenie

1. W przypadku wypowiedzenia niniejszej Umowy na podstawie części IV art. 2.13 niniejszej Umowy, art. 10.7 ust. 2, art. 10.8 ust. 2 i art. 10.12 oraz sekcje C, D i E niniejszego rozdziału, a także wszelkie inne odpowiednie postanowienia niniejszej Umowy nadal obowiązują przez okres kolejnych pięciu lat od dnia wypowiedzenia w odniesieniu do inwestycji objętych niniejszą Umową dokonanych przed dniem wypowiedzenia niniejszej Umowy.
2. Termin, o którym mowa w ust. 1, przedłuża się o jeden dodatkowy okres pięciu lat, pod warunkiem że nie obowiązuje żadna inna umowa o ochronie inwestycji między Stronami.
3. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania, jeżeli tymczasowe stosowanie niniejszej Umowy zostanie zakończone, a niniejsza Umowa nie wejdzie w życie.

ARTYKUŁ 10.54

Związek z innymi umowami

1. Z dniem wejścia w życie niniejszej Umowy, umowy między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Meksykiem wymienione w załączniku 10-C, w tym prawa i obowiązki z nich wynikające⁵², przestają obowiązywać i zostają zastąpione niniejszą Umową.
2. W przypadku gdy tymczasowe stosowanie niniejszej Umowy zgodnie z częścią IV art. 2.5 ust. 4 niniejszej Umowy obejmuje niniejszą sekcję oraz sekcje C i D niniejszego rozdziału, stosowanie umów wymienionych w załączniku 10-C, a także prawa i obowiązki z nich wynikające, zostaje zawieszone od dnia tymczasowego stosowania. Jeżeli tymczasowe stosowanie niniejszej Umowy zostanie zakończone, a niniejsza Umowa nie wejdzie w życie, zawieszenie ustaje, a umowy wymienione w załączniku 10-C stają się skuteczne od dnia zakończenia tymczasowego stosowania.

⁵² Dla większej pewności należy wyjaśnić, że postanowienia dotyczące wypowiedzenia zawarte w art. 10.53 zastępują odpowiednie postanowienia dotyczące wypowiedzenia zawarte w umowach wymienionych w załączniku 10-C (Umowy między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Meksykiem) z dniem wejścia w życie niniejszej Umowy.

3. Niezależnie od ust. 1 i 2 skarga może zostać wniesiona na podstawie umowy wymienionej w załączniku 10-C, zgodnie z zasadami i procedurami ustanowionymi w tej umowie, pod warunkiem że:

- a) skarga wynika z rzekomego naruszenia tej umowy, które miało miejsce przed dniem zawieszenia stosowania tej umowy na podstawie ust. 2 lub – jeżeli umowa ta przestaje obowiązywać na podstawie ust. 1 – przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy; oraz
- b) upłynęły nie więcej niż trzy lata od dnia zawieszenia stosowania tej umowy na podstawie ust. 2 lub – jeżeli umowa ta przestaje obowiązywać na podstawie ust. 1 – od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy do dnia wniesienia skargi.

4. Niezależnie od ust. 2, jeżeli tymczasowe stosowanie niniejszej Umowy, w tym postanowień niniejszego rozdziału określonych w ust. 2, zakończy się, a niniejsza Umowa nie wejdzie w życie, skarga może zostać wniesiona na podstawie niniejszego rozdziału zgodnie z zasadami i procedurami ustanowionymi w niniejszym rozdziale, pod warunkiem że:

- a) skarga wynika z rzekomego naruszenia niniejszego rozdziału, które miało miejsce w okresie tymczasowego stosowania niniejszej Umowy; oraz
- b) upłynęły nie więcej niż trzy lata od dnia zakończenia tymczasowego stosowania niniejszej Umowy do dnia wniesienia skargi.

5. Do celów niniejszego artykułu nie ma zastosowania definicja „wejścia w życie niniejszej Umowy” określona w części IV art. 2.5 ust. 7.

ARTYKUŁ 10.55

Podkomitet ds. Usług i Inwestycji

Podkomitet ds. Usług i Inwestycji ustanowiony na podstawie art. 1.10:

- a) zapewnia Stronom forum do konsultacji kwestii dotyczących niniejszego rozdziału, w tym:
 - (i) trudności, które mogą pojawić się przy wykonywaniu niniejszego rozdziału;
 - (ii) możliwych ulepszeń niniejszego rozdziału, w szczególności w świetle doświadczeń i rozwoju sytuacji na innych forach międzynarodowych oraz w ramach innych umów Stron; oraz
 - (iii) na wniosek Strony, wdrażania wszelkich wspólnie uzgodnionych rozwiązań w odniesieniu do sporu zgodnie z sekcją D; oraz
- b) opracowuje decyzje do przyjęcia lub działania do podjęcia przez Wspólną Radę na podstawie niniejszego rozdziału.

ROZDZIAŁ 11

TRANSGRANICZNY HANDEL USŁUGAMI

ARTYKUŁ 11.1

Definicje

1. Do celów niniejszego rozdziału:
 - a) „transgraniczny handel usługami” lub „transgraniczne świadczenie usług” oznacza świadczenie usług:
 - (i) z terytorium jednej Strony na terytorium drugiej Strony; lub
 - (ii) na terytorium jednej Strony na rzecz usługobiorcy drugiej Strony;
 - b) „przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 1.3 lub jego oddział lub przedstawicielstwo;

- c) „przedsiębiorstwo Unii Europejskiej” lub „przedsiębiorstwo Meksyku” oznacza przedsiębiorstwo utworzone zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub jej państw członkowskich lub zgodnie z prawem Meksyku, prowadzące znaczące operacje gospodarcze⁵³ odpowiednio na terytorium Unii Europejskiej lub Meksyku⁵⁴;

przedsiębiorstwa żeglugowe mające siedzibę poza Unią Europejską lub Meksykiem i kontrolowane odpowiednio przez obywateli państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Meksyku również są objęte postanowieniami niniejszego rozdziału, jeśli ich statki są zarejestrowane zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Meksyku, odpowiednio, i pływają pod banderą tego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Meksyku;

- d) „usługa świadczona w związku z wykonywaniem władzy publicznej” oznacza dla każdej ze Stron wszelkie usługi, które nie są świadczone na zasadach komercyjnych ani w ramach konkurencji z co najmniej jednym usługodawcą; oraz

⁵³ Zgodnie z notyfikacją Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską w ramach WTO (dok. WT/REG39/1) Unia Europejska uznaje, że pojęcie „rzeczywistego i trwałego powiązania” z gospodarką państwa członkowskiego Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 54 TFUE, jest równoważne pojęciu „znaczących operacji gospodarczych”.

⁵⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że oddziału lub przedstawicielstwa przedsiębiorstwa z państwa trzeciego nie uznaje się za przedsiębiorstwo Unii Europejskiej ani przedsiębiorstwo Meksyku.

- e) „usługodawca Strony” oznacza osobę fizyczną lub przedsiębiorstwo Strony inne niż oddział lub przedstawicielstwo, które zamierzają świadczyć lub świadczą usługi.

ARTYKUŁ 11.2

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków Strony, które mają wpływ na transgraniczny handel usługami przez usługodawców drugiej Strony. Środki te obejmują środki mające wpływ na:
- a) produkcję, dystrybucję, marketing, sprzedaż lub świadczenie usługi;
 - b) zakup usługi, korzystanie z niej lub jej opłacanie;
 - c) dostęp do usług i korzystanie, w związku ze świadczeniem usługi, z usług, co do których istnieje określony przez Strony wymóg oferowania ich publicznie, w tym z sieci dystrybucji, transportu lub sieci telekomunikacyjnych; oraz
 - d) ustanowienie jakiegokolwiek formy zabezpieczenia finansowego, w tym obligacji, jako warunku świadczenia usługi.

2. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do:
- a) usług audiowizualnych;
 - b) krajowego kabotażu morskiego⁵⁵;
 - c) środków Strony, o ile są one objęte rozdziałem 18;
 - d) usług świadczonych w związku z wykonywaniem władzy publicznej;

⁵⁵ W przypadku Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla zakresu działalności, która może zostać uznana za kabotaż na podstawie odpowiedniego prawodawstwa krajowego, do celów niniejszego rozdziału pojęcie krajowego kabotażu morskiego obejmuje: przewozy pasażerskie lub przewozy towarów między portem lub punktem znajdującym się w państwie członkowskim Unii Europejskiej a innym portem lub punktem znajdującym się w tym samym państwie członkowskim Unii Europejskiej, w tym na jego szelfie kontynentalnym, jak stanowi Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza; oraz ruch rozpoczynający i kończący się w tym samym porcie lub punkcie znajdującym się w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

W przypadku Meksyku krajowy kabotaż morski w rozumieniu niniejszego rozdziału obejmuje nawigację morską prowadzoną przez każdy statek między portami lub punktami położonymi w obrębie meksykańskich stref morskich i meksykańskich wybrzeży.

- e) zamówień rządowych na towary lub usługi zakupione do celów publicznych, a nie w celu komercyjnej odsprzedaży ani wykorzystania przy produkcji towaru lub świadczeniu usług przeznaczonych do komercyjnej sprzedaży, niezależnie od tego, czy są one zamówieniami objętymi niniejszą Umową w rozumieniu art. 21.1;
- f) subsydiów⁵⁶ lub dotacji udzielanych przez Stronę, w tym pożyczek, gwarancji i ubezpieczeń wspieranych przez władze publiczne; oraz
- g) przewozów lotniczych lub powiązanych usług wspierających przewozy lotnicze⁵⁷, innych niż:
 - (i) usługi w zakresie naprawy i obsługi technicznej statku powietrznego, podczas których statek powietrzny jest wycofany z użytku;
 - (ii) sprzedaż i marketing usług transportu lotniczego;

⁵⁶ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że subsydia objęte są rozdziałem 24 (Subsydia).

⁵⁷ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że przewozy lotnicze lub powiązane usługi wspierające przewozy lotnicze obejmują również: wynajem statków powietrznych z załogą, usługi w zakresie eksploatacji portu lotniczego oraz usługi świadczone z wykorzystaniem samolotu, których głównym celem nie jest transport towarów lub pasażerów, takie jak: gaszenie pożarów z powietrza, loty szkoleniowe, loty widokowe, opryski, dokonywanie pomiarów, tworzenie map, fotografowanie, skoki spadochronowe, holowanie szybowców, wycinka drzew i prace budowlane z użyciem śmigłowca, a także inne wykonywane z powietrza usługi rolnicze, przemysłowe i inspekcyjne.

(iii) usługi komputerowego systemu rezerwacji; oraz

(iv) obsługa naziemna.

3. Art. 11.4–11.7 nie mają zastosowania do nowych usług określonych w załączniku VII.

ARTYKUŁ 11.3

Prawo do wprowadzania regulacji

Strony potwierdzają prawo do wprowadzania na swoich terytoriach regulacji w celu osiągnięcia uzasadnionych celów polityki, takich jak cele związane z ochroną zdrowia publicznego, usługami społecznymi, edukacją publiczną, bezpieczeństwem, środowiskiem, moralnością publiczną, ochroną socjalną lub ochroną konsumentów, ochroną prywatności i danych, promowaniem i ochroną różnorodności kulturowej lub konkurencją.

ARTYKUŁ 11.4

Dostęp do rynku

W sektorach lub podsektorach, w których podejmowane są zobowiązania związane z dostępem do rynku, Strona nie może przyjmować ani utrzymywać na całym swoim terytorium ani w poszczególnych jednostkach podziału administracyjnego środków, w ramach których nakładane są ograniczenia:

- a) liczby usługodawców, w postaci kontyngentów liczbowych, monopolów, usługodawców na zasadzie wyłączności lub wymogu testu potrzeb ekonomicznych;
- b) całkowitej wartości transakcji usługowych lub aktywów, w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu testu potrzeb ekonomicznych; lub
- c) całkowitej liczby transakcji usługowych lub całkowitego wolumenu wykonanych usług wyrażonych jako określone jednostki liczbowe, w postaci kontyngentów lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych.

ARTYKUŁ 11.5

Obecność lokalna

Strona nie może wymagać od usługodawcy drugiej Strony – jako warunku transgranicznego świadczenia usług – utworzenia ani utrzymywania przedstawicielstwa lub dowolnej formy przedsiębiorstwa na terytorium Strony, ani bycia jej rezydentem.

ARTYKUŁ 11.6

Traktowanie narodowe

1. Każda ze Stron przyznaje usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od tego, jakie przyznaje w podobnych sytuacjach swoim własnym usługom i usługodawcom.
2. Traktowanie, które Meksyk ma przyznać na podstawie ust. 1, jest – w odniesieniu do regionalnego szczebla władzy w Meksyku – traktowaniem nie mniej korzystnym niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane w podobnych sytuacjach przez ten regionalny szczebel władzy własnym usługom i usługodawcom.

3. Traktowanie, które Unia Europejska ma przyznać na podstawie ust. 1, jest – w odniesieniu do władz państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej – traktowaniem nie mniej korzystnym niż najkorzystniejsze traktowanie przyznane w podobnych sytuacjach przez te władze jego własnym usługom i usługodawcom.

ARTYKUŁ 11.7

Klauzula najwyższego uprzywilejowania

1. Każda ze Stron przyznaje usługom i usługodawcom drugiej Strony traktowanie nie mniej korzystne od tego, jakie przyznaje w podobnych sytuacjach usługom i usługodawcom pochodzącym z państwa trzeciego.

2. Ust. 1 nie należy rozumieć jako zobowiązującego Stronę do rozszerzenia na usługi i usługodawców drugiej Strony korzystniejszego traktowania wynikającego ze środków gwarantujących uznanie, między innymi, norm lub kryteriów dotyczących upoważniania, licencjonowania lub certyfikacji osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do prowadzenia działalności gospodarczej lub środków ostrożności.

ARTYKUŁ 11.8

Środki niespełniające wymogów i wyjątki

1. Art. 11.5–11.7 nie mają zastosowania do:
 - a) jakiegokolwiek istniejącego środka Strony niespełniającego wymogów, utrzymywanego przez:
 - (i) Unię Europejską, jak określono w jej wykazie do załącznika I;
 - (ii) władze krajowe, jak określono w wykazie danej Strony w załączniku I;
 - (iii) władze regionalne, jak określono w wykazie tej Strony do załącznika I; lub
 - (iv) władze lokalne;
 - b) dalszego stosowania lub bezzwłocznego przedłużenia obowiązywania środków niespełniających wymogów, o których mowa w lit. a); lub

- c) jakiegokolwiek zmiany środka niespełniającego wymogów, o którym mowa w lit. a), w zakresie, w jakim zmiana ta nie zmniejsza stopnia zgodności danego środka z art. 11.5–11.7 w stosunku do zgodności istniejącej bezpośrednio przed wprowadzeniem zmiany.
2. Art. 11.5–11.7 nie mają zastosowania do środka przyjętego lub utrzymywanego przez Stronę w odniesieniu do sektorów, podsektorów lub rodzajów działalności określonych w wykazie tej Strony w załączniku II.
3. Art. 11.4 nie ma zastosowania do jakiegokolwiek środka Strony w odniesieniu do podlegających zobowiązaniom sektorów lub podsektorów określonych w załączniku III.
4. W terminie pięciu lat po dniu wejścia w życie niniejszej Umowy Meksyk może powiadomić Unię Europejską o projekcie decyzji Wspólnej Rady dotyczącej zmiany dodatku I-B-2 do załącznika I oraz dodatku III-B-2 do załącznika III uwzględniającej jakiegokolwiek istniejące środki niespełniające wymogów utrzymywane poniżej federalnego szczebla władzy.

Unia Europejska w terminie trzech miesięcy oceni ten projekt i skonsultuje z Meksykiem ewentualne związane z nim problematyczne kwestie. Po konsultacjach Wspólna Rada przyjmie zmiany załączników, o których mowa w niniejszym ustępie. Rozpoczęcie stosowania zmienionych załączników nastąpi w dniu przyjęcia zmian.

ARTYKUŁ 11.9

Odmowa przyznania korzyści

Strona może odmówić przyznania korzyści wynikających z niniejszego rozdziału usługodawcy drugiej Strony będącemu przedsiębiorstwem tej Strony oraz usługom tego usługodawcy, jeżeli:

- a) przedsiębiorstwo jest własnością osoby państwa trzeciego lub jest przez nią kontrolowane;
oraz
- b) Strona odmawiająca przyjmuje lub utrzymuje środek odnoszący się do wspomnianego państwa trzeciego lub do przedsiębiorstw lub osób fizycznych pochodzących z tego państwa trzeciego, za pomocą którego zakazuje się prowadzenia transakcji z tym przedsiębiorstwem lub w przypadku którego to środka doszłoby do jego naruszenia lub obejścia, gdyby korzyści, o których mowa w niniejszym rozdziale, zostały przyznane na rzecz tego przedsiębiorstwa.

ROZDZIAŁ 12

CZASOWY POBYT OSÓB FIZYCZNYCH ODBYWAJĄCYCH WIZYTĘ SŁUŻBOWĄ

ARTYKUŁ 12.1

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „przedsiębiorca” oznacza w przypadku Meksyku obywatela Unii Europejskiej, który wjeżdża na terytorium Meksyku, w celu innym niż ustanowienie tymczasowego lub stałego miejsca zamieszkania, aby:
 - (i) handlować towarami lub świadczyć usługi;
 - (ii) ustanowić lub rozwijać inwestycję kapitału obcego lub nią zarządzać;
 - (iii) utrzymywać kontakty biznesowe i prowadzić negocjacje w sprawie sprzedaży towarów i usług lub podobnych działań;

- (iv) świadczyć specjalistyczne usługi w zakresie montażu, naprawy, konserwacji, nadzoru lub szkolenia pracowników, uzgodnione lub uwzględnione wcześniej w umowie o transferze technologii, patentach i znakach towarowych; prowadzić sprzedaż wyposażenia lub maszyn handlowych lub przemysłowych, lub jakiegokolwiek inny proces produkcji przedsiębiorstwa mającego siedzibę na terytorium Strony w okresie obowiązywania umowy gwarancyjnej, sprzedaży lub świadczenia usługi;
 - (v) uczestniczyć w zgromadzeniach lub sesjach zarządu legalnie działającego przedsiębiorstwa w Meksyku; lub
 - (vi) promować towary lub usługi, doradzać klientom, otrzymywać zamówienia, negocjować warunki umów oraz uczestniczyć w wystawach, kongresach, targach, konwencjach lub podobnych wydarzeniach;
- b) „osoby odbywające wizyty służbowe w celach inwestycyjnych” oznaczają osoby fizyczne pracujące na wyższych stanowiskach, które są odpowiedzialne za założenie przedsiębiorstwa, które nie oferują ani nie świadczą usług, ani nie prowadzą działalności gospodarczej innej niż działalność wymagana do celów inwestycji i które nie otrzymują wynagrodzenia ze źródła zlokalizowanego na terytorium Strony przyjmującej;

- c) „osoby świadczące usługi kontraktowe” oznaczają osoby fizyczne zatrudnione przez przedsiębiorstwo Strony, które nie jest agencją zajmującą się pośrednictwem pracy i pozyskiwaniem personelu ani nie działa za pośrednictwem takiej agencji, nie posiada przedsiębiorstwa na terytorium drugiej Strony oraz zawarło umowę w dobrej wierze o świadczenie usług z usługobiorcą końcowym na terytorium tej Strony, wymagającą czasowej obecności jego pracowników na terytorium tej Strony w celu wykonania umowy o świadczenie usług⁵⁸;
- d) „osoby wykonujące wolny zawód” oznaczają, w odniesieniu do Unii Europejskiej, osoby fizyczne świadczące usługę i prowadzące działalność na własny rachunek na terytorium Strony, które nie posiadają przedsiębiorstwa na terytorium drugiej Strony oraz które zawarły umowę w dobrej wierze o świadczenie usług, bez udziału agencji świadczącej usługi pośrednictwa pracy i pozyskiwania personelu, z usługobiorcą końcowym na terytorium tej Strony, wymagającą ich czasowej obecności na terytorium tej Strony w celu wykonania umowy o świadczenie usług⁵⁹;

⁵⁸ Umowa o świadczenie usług, o której mowa w lit. c), musi być zgodna z wymogami zawartymi w przepisach ustawowych i wykonawczych Strony, na której terytorium ta umowa jest wykonywana.

⁵⁹ Umowa o świadczenie usług, o której mowa w lit. d), musi być zgodna z wymogami zawartymi w przepisach ustawowych i wykonawczych Strony, na której terytorium ta umowa jest wykonywana.

- e) „osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa” oznaczają osoby fizyczne, które zostały zatrudnione przez przedsiębiorstwo Strony lub są jego partnerami i które są czasowo przeniesione do przedsiębiorstwa Strony, w tym jednostki zależnej, oddziału lub spółki dominującej tego przedsiębiorstwa na terytorium drugiej Strony⁶⁰, i które należą do jednej z poniższych kategorii:
- (i) „kadra kierownicza” lub „kadra zarządzająca” oznacza osoby pracujące na wyższych stanowiskach wewnątrz przedsiębiorstwa, które przede wszystkim kierują zarządzaniem przedsiębiorstwem⁶¹ na terytorium drugiej Strony i podlegają ogólnemu nadzorowi lub otrzymują wytyczne głównie od organu zarządzającego lub udziałowców/akcjonariuszy przedsiębiorstwa bądź osób im równoważnych, w tym co najmniej osoby, które:
- A) kierują przedsiębiorstwem lub jego działem lub inną jednostką podziału;
 - B) nadzorują i kontrolują pracę innych pracowników nadzoru, pracowników sprawujących funkcje specjalistyczne lub kadry kierowniczej; oraz
 - C) są osobiście upoważnione do naboru i zwalniania pracowników lub do wydawania zaleceń w kwestii naboru, zwalniania pracowników lub innych działań dotyczących personelu;

⁶⁰ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że kadra kierownicza lub zarządzająca i specjaliści mogą być zobowiązani do wykazania swoich kwalifikacji zawodowych i doświadczenia niezbędnych do pracy na rzecz przedsiębiorstwa, do którego są przeniesieni.

⁶¹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że wprawdzie kadra kierownicza lub zarządzająca nie wykonuje bezpośrednio zadań dotyczących faktycznego świadczenia usług, może jednak, w trakcie wykonywania obowiązków polegających przede wszystkim na kierowaniu zarządzaniem przedsiębiorstwa, wykonywać zadania, jakie mogą być niezbędne do świadczenia usług.

- (ii) „specjaliści” oznaczają osoby pracujące w przedsiębiorstwie, które posiadają specjalistyczną wiedzę, kluczową dla obszarów działalności, technik lub zarządzania tego przedsiębiorstwa, przy ocenie której bierze się pod uwagę wiedzę specyficzną dla tego przedsiębiorstwa oraz to, czy dana osoba posiada wysoki poziom kwalifikacji; lub
 - (iii) „pracownicy odbywający staż” oznaczają, w odniesieniu do Unii Europejskiej, osoby, które od co najmniej roku są zatrudnione przez przedsiębiorstwo niebędące przedstawicielstwem, posiadają dyplom ukończenia studiów wyższych i są czasowo przeniesione w celu rozwoju kariery lub odbycia szkolenia w zakresie metod lub technik biznesowych⁶²;
- f) „inwestorzy” w przypadku Meksyku oznaczają osoby fizyczne pochodzące z Unii Europejskiej, które chcą wjechać do Meksyku w celu pobytu czasowego lub które przebywają już w Meksyku i zamierzają:
- (i) zbadać inne możliwości inwestycyjne;
 - (ii) zrealizować lub nadzorować inwestycje bezpośrednie;

⁶² Na przedsiębiorstwo przyjmujące może zostać nałożony wymóg przedstawienia, celem uprzedniego zatwierdzenia, programu stażu obejmującego okres pobytu i wskazującego, że celem pobytu jest szkolenie. W przypadku Czech, Niemiec, Hiszpanii, Francji, Węgier, Litwy oraz Austrii szkolenie musi być powiązane z uzyskaniem dyplomem ukończenia studiów wyższych.

- (iii) reprezentować przedsiębiorstwo zagraniczne lub dokonywać transakcji handlowych; lub
 - (iv) opracowywać lub świadczyć usługi doradcze lub kluczowe usługi techniczne ukierunkowane na działalność inwestycji, na którą przedsiębiorca lub przedsiębiorstwo należące do przedsiębiorcy przeznaczyło znaczny kapitał w charakterze nadzorczym, wykonawczym lub wymagającym podstawowych umiejętności, lub jest w trakcie jego przeznaczania, lub zarządzać takimi usługami; oraz
- g) „osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową” oznaczają osoby fizyczne starające się o wjazd i pobyt czasowy na terytorium drugiej Strony, które nie są zaangażowane w prowadzenie sprzedaży bezpośredniej na rzecz ogółu społeczeństwa, nie otrzymują wynagrodzenia ze źródeł zlokalizowanych na terytorium przyjmującej Strony i które należą do jednej z poniższych kategorii:
- (i) „sprzedawcy biznesowi” oznaczają osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową, które są przedstawicielami usługodawcy lub dostawcy towarów pochodzącego z terytorium Strony, w celu negocjowania sprzedaży usług lub towarów bądź zawarcia umowy o sprzedaż usług lub towarów w imieniu tego usługodawcy lub dostawcy, nie są zaangażowane w świadczenie usług w ramach umowy zawartej między przedsiębiorstwem, które nie jest obecne na rynku na terytorium drugiej Strony, a konsumentem przebywającym na tym terytorium, ani nie są komisantami;

- (ii) „instalatorzy i osoby dokonujące konserwacji” oznaczają, w odniesieniu do wjazdu i pobytu czasowego na terytorium Unii Europejskiej, osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową, posiadające specjalistyczną wiedzę niezbędną do wypełnienia zobowiązań umownych sprzedawcy lub leasingodawcy, świadczące usługi lub prowadzące szkolenia dla pracowników świadczących usługi, na podstawie gwarancji lub innej umowy o świadczenie usługi związanej ze sprzedażą lub leasingiem wyposażenia lub maszyn handlowych lub przemysłowych, w tym usług komputerowych i usług z nimi związanych, zakupionych lub będących przedmiotem leasingu od przedsiębiorstwa zlokalizowanego poza terytorium Unii Europejskiej w całym okresie gwarancji lub umowy o świadczenie usług; a w odniesieniu do wjazdu i pobytu czasowego na terytorium Meksyku, osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową, świadczące specjalistyczne usługi, w tym usługi posprzedażowe lub poleasingowe, wcześniej uzgodnione lub określone w umowie o transferze technologii, patencie i w ramach znaku towarowego, w zakresie sprzedaży maszyn i wyposażenia, szkolenia technicznego pracowników lub innego procesu produkcji na rzecz przedsiębiorstwa mające siedzibę w Meksyku; lub
- (iii) „inne osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową” oznaczające, w przypadku Meksyku, osoby odbywające krótkoterminowe wizyty, które uczestniczą w spotkaniach administracji biznesowej, konferencjach lub targach handlowych i wykonują obowiązki kierownicze lub zarządcze w przedsiębiorstwie lub jego spółkach zależnych lub podmiotach powiązanych mających siedzibę w Meksyku.

ARTYKUŁ 12.2

Cele, zakres stosowania i postanowienia ogólne

1. W niniejszym rozdziale odzwierciedlono dążenie Stron do ułatwienia wjazdu i pobytu czasowego osób fizycznych Strony na terytorium drugiej Strony w celach służbowych oraz potrzebę ustanowienia w tym celu przejrzystych kryteriów.
2. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków bezpośrednio związanych z wjazdem i pobytem czasowym osób fizycznych Strony na terytorium drugiej Strony w celach służbowych, będących osobami odbywającymi wizyty służbowe w celach inwestycyjnych, osobami przeniesionymi wewnątrz przedsiębiorstwa, inwestorami, sprzedawcami biznesowymi, osobami świadczącymi usługi kontraktowe i osobami wykonującymi wolny zawód.
3. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków dotyczących osób fizycznych starających się o dostęp do rynku pracy Strony ani do środków dotyczących obywatelstwa lub przynależności państwowej, stałego pobytu lub stałego zatrudnienia.
4. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie uniemożliwia Stronie stosowania środków regulujących wjazd lub pobyt czasowy osób fizycznych na jej terytorium, w tym środków niezbędnych do ochrony integralności granic i zapewnienia zorganizowanego przemieszczania się osób fizycznych przez jej granice, pod warunkiem że środki takie nie są stosowane w sposób niweczący lub naruszający korzyści przypadające drugiej Stronie na podstawie niniejszego rozdziału. Samego faktu wymagania wizy od osób fizycznych pochodzących z niektórych państw, gdy w przypadku innych państw wiza nie jest wymagana, nie uznaje się za niweczący lub naruszający korzyści wynikające z niniejszego rozdziału.

5. Każda ze Stron bezzwłocznie stosuje środki objęte zakresem niniejszego rozdziału, aby uniknąć opóźnień lub nieuzasadnionych szkód w handlu towarami lub usługami lub w działalności inwestycyjnej w ramach niniejszej Umowy.

6. Strony dokładają wszelkich starań, aby opracować i przyjąć wspólne kryteria i wspólną interpretację w celu wykonania niniejszego rozdziału.

7. Każda ze Stron zezwala na wjazd i pobyt czasowy w celach służbowych osób fizycznych drugiej Strony, które przestrzegają przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących imigracji pierwszej Strony mających zastosowanie do wjazdu i pobytu czasowego, zgodnie z niniejszym rozdziałem, w tym z postanowieniami załączników I, II, III, IV, V i VI.

8. Strona może – zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi oraz w sposób niedyskryminujący – odstąpić od swoich zobowiązań dotyczących wjazdu i pobytu czasowego określonych w załącznikach IV i V w przypadkach, gdy wjazd i pobyt czasowy osoby fizycznej drugiej Strony może mieć niekorzystny wpływ na:

- a) rozstrzygnięcie zbiorowego sporu pracowniczego, który toczy się w miejscu zatrudnienia lub w planowanym miejscu zatrudnienia; lub
- b) zatrudnienie jakiejkolwiek osoby zaangażowanej w ten spór.

ARTYKUŁ 12.3

Obowiązki wynikające z innych rozdziałów

1. Niniejszy rozdział nie nakłada na żadną ze Stron obowiązku dotyczącego środków w zakresie imigracji, z wyjątkiem przypadków, gdy zostało to wyraźnie wskazane w niniejszym rozdziale.

2. Bez uszczerbku dla jakiejkolwiek decyzji, na mocy której udzielono zezwolenia na wjazd i pobyt czasowy osobie fizycznej drugiej Strony zgodnie z niniejszym rozdziałem, w tym dla długości pobytu dozwolonej na podstawie takiej decyzji:

- a) obowiązki określone w art. 10.6, 10.7, 10.9 i 10.10, z zastrzeżeniem art. 10.5, 10.12, 18.2 i 18.12, w takim zakresie, w jakim środek ma wpływ na traktowanie osób fizycznych odbywających wizyty służbowe, przebywających na terytorium drugiej Strony, zostają niniejszym włączone do niniejszego rozdziału i stanowią jego część oraz mają zastosowanie do środków mających wpływ na traktowanie osób fizycznych odbywających wizyty służbowe, przebywających na terytorium drugiej Strony, należących do kategorii osób odbywających wizyty służbowe w celach inwestycyjnych, osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa, a w przypadku Meksyku – inwestorów, zgodnie z definicją w art. 12.1 niniejszego rozdziału; oraz

- b) obowiązki określone w art. 11.4, 11.5 i 11.6, z zastrzeżeniem art. 11.2 ust. 2, 11.8, 18.2 i 18.12 w takim zakresie, w jakim środek ma wpływ na traktowanie osób fizycznych odbywających wizyty służbowe, przebywających na terytorium drugiej Strony, zostają niniejszym włączone do niniejszego rozdziału i stanowią jego część oraz mają zastosowanie do środków mających wpływ na traktowanie osób fizycznych odbywających wizyty służbowe, przebywających na terytorium drugiej Strony, należących do kategorii osób świadczących usługi kontraktowe, a w przypadku Unii Europejskiej – osób wykonujących wolny zawód we wszystkich sektorach wymienionych w załączniku V oraz osób odbywających krótkoterminową wizytę służbową, zgodnie z załącznikiem IV.

3. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że ust. 2 ma zastosowanie do środków mających wpływ na traktowanie osób fizycznych przebywających na terytorium drugiej Strony, odbywających wizyty służbowe i należących do odpowiednich kategorii oraz świadczących usługi finansowe, jak określono w art. 18.1. Ust. 2 nie ma zastosowania do środków dotyczących przyznawania prawa do czasowego wjazdu osobom fizycznym Strony lub państwa trzeciego.

ARTYKUŁ 12.4

Osoby odbywające wizyty służbowe w celach inwestycyjnych, osoby przeniesione wewnątrz przedsiębiorstwa i inwestorzy

1. Z zastrzeżeniem art. 10.5 każda ze Stron zezwala na wjazd i pobyt czasowy na jej terytorium osób odbywających wizyty służbowe w celach inwestycyjnych i osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa drugiej Strony zgodnie z załącznikiem IV.
2. Z zastrzeżeniem art. 10.5 Meksyk zezwala na wjazd i pobyt czasowy na jego terytorium inwestorów zgodnie z załącznikiem IV.
3. Strona nie może przyjmować ani utrzymywać ograniczeń całkowitej liczby osób fizycznych, którym zezwolono na wjazd i pobyt czasowy zgodnie z ust. 1 i 2, w konkretnym sektorze lub podsektorze, w formie kontyngentów liczbowych lub wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych w jednostkach podziału regionalnego bądź na obszarze całego terytorium.

4. Dopuszczalna długość pobytu jest następująca⁶³:
- a) w przypadku Unii Europejskiej – maksymalnie trzy lata w przypadku kadry kierowniczej lub zarządzającej i specjalistów, maksymalnie rok w przypadku pracowników odbywających staż oraz maksymalnie 90 dni w każdym okresie sześciu miesięcy w przypadku osób odbywających wizyty służbowe w celach inwestycyjnych; oraz
 - b) w przypadku Meksyku – rok, który może zostać trzykrotnie przedłużony, za każdym razem o rok w przypadku osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa i inwestorów oraz maksymalnie 180 dni w przypadku osób odbywających wizyty służbowe w celach inwestycyjnych.
5. Strony przyznają członkom rodziny osób przeniesionych wewnątrz przedsiębiorstwa traktowanie zgodnie z załącznikiem 12-A.

⁶³ Długość pobytu osób odbywających wizyty służbowe w celach inwestycyjnych nie ma wpływu na prawa przyznane przez Stronę obywatelom drugiej Strony na podstawie dwustronnych zwolnień z obowiązku wizowego.

ARTYKUŁ 12.5

Osoby odbywające krótkoterminową wizytę służbową

Z zastrzeżeniem art. 11.2 i załącznika IV Strona:

- a) zezwala na wjazd i pobyt czasowy osób odbywających krótkoterminową wizytę służbową;
- b) nie może przyjmować ani utrzymywać ograniczeń całkowitej liczby osób odbywających krótkoterminową wizytę służbową w konkretnym sektorze, w formie kontyngentów liczbowych w jednostkach podziału regionalnego bądź na obszarze całego terytorium; oraz
- c) nie może przyjmować ani utrzymywać wymogu wykonania testu potrzeb ekonomicznych w przypadku osób odbywających krótkoterminową wizytę służbową.

ARTYKUŁ 12.6

Osoby świadczące usługi kontraktowe

1. Każda ze Stron zezwala na wjazd i pobyt czasowy na jej terytorium osób świadczących usługi kontraktowe drugiej Strony zgodnie z załącznikiem V.

2. O ile w załączniku V nie określono inaczej, Strona nie przyjmuje ani nie utrzymuje ograniczeń – w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu testu potrzeb ekonomicznych – dotyczących całkowitej liczby osób świadczących usługi kontraktowe drugiej Strony, którym zezwala się na wjazd i pobyt czasowy.

ARTYKUŁ 12.7

Osoby wykonujące wolny zawód

1. Unia Europejska zezwala na wjazd i pobyt czasowy na jej terytorium osób wykonujących wolny zawód pochodzących z Meksyku zgodnie z załącznikiem V.

2. O ile w załączniku V nie określono inaczej, Unia Europejska nie przyjmuje ani nie utrzymuje ograniczeń – w postaci kontyngentów liczbowych lub wymogu testu potrzeb ekonomicznych – dotyczących całkowitej liczby osób wykonujących wolny zawód pochodzących z Meksyku, którym zezwala się na wjazd i pobyt czasowy.

ARTYKUŁ 12.8

Przejrzystość

1. Każda ze Stron udostępnia publicznie informacje na temat wymogów i procedur dotyczących wjazdu i pobytu czasowego, w tym odpowiednie formularze i dokumenty oraz materiały wyjaśniające, które umożliwią zainteresowanym osobom drugiej Strony zapoznanie się z mającymi zastosowanie wymogami i procedurami.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1, obejmują w stosownych przypadkach, informacje na temat:
 - a) kategorii wiz, pozwoleń lub wszelkich podobnych rodzajów zezwolenia w odniesieniu do wjazdu i pobytu czasowego;
 - b) wymaganych dokumentów oraz warunków, jakie należy spełnić;
 - c) sposobu złożenia wniosku i możliwości jego złożenia, np. w urzędzie konsularnym lub przez internet;
 - d) opłat za wniosek oraz orientacyjnego terminu rozpatrzenia wniosku;

- e) maksymalnego okresu pobytu nad podstawie każdego rodzaju zezwolenia opisanego w lit. a);
- f) warunków możliwego przedłużenia lub odnowienia;
- g) przepisów dotyczących towarzyszących osób pozostających na utrzymaniu;
- h) dostępnych procedur kontroli i odwołania; oraz
- i) odpowiednich przepisów o zasięgu ogólnym odnoszących się do wjazdu i pobytu czasowego osób fizycznych.

ARTYKUŁ 12.9

Rozstrzyganie sporów

Strona nie może korzystać z mechanizmu rozstrzygania sporów na podstawie rozdziału 31 w odniesieniu do odmowy udzielenia zezwolenia na wjazd i pobyt czasowy na podstawie niniejszego rozdziału, chyba że sprawa dotyczy stałych praktyk.

ROZDZIAŁ 13

REGULACJE WEWNĘTRZNE

ARTYKUŁ 13.1

Zakres stosowania

1. Niniejszy rozdział ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę odnoszących się do wymogów w zakresie licencjonowania i wymogów dotyczących kwalifikacji oraz procedur licencjonowania i procedur kwalifikacyjnych, a także norm technicznych⁶⁴, mających wpływ na handel usługami lub prowadzenie jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej, w odniesieniu do której Strona podjęła zobowiązanie zgodnie z art. 10.6, 10.7, 11.4, 11.6, z zastrzeżeniem wszelkich warunków i ograniczeń lub kwalifikacji określonych w jej wykazie zgodnie z art. 10.12 i 11.8.
2. Niezależnie od ust. 1 art. 13.6 ma zastosowanie do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę odnoszących się do wymogów w zakresie licencjonowania i wymogów dotyczących kwalifikacji oraz procedur licencjonowania i procedur kwalifikacyjnych, a także norm technicznych, mających wpływ na handel usługami lub prowadzenie jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej.

⁶⁴ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że jeżeli chodzi o środki dotyczące norm technicznych, niniejszy rozdział ma zastosowanie tylko do środków mających wpływ na handel usługami.

3. Niniejszy rozdział nie ma zastosowania do środków przyjętych lub utrzymywanych przez Stronę objętych rozdziałem 18.

ARTYKUŁ 13.2

Opracowywanie środków

Strona, która przyjmuje lub utrzymuje środki odnoszące się do wymogów w zakresie licencjonowania i procedur licencjonowania oraz wymogów dotyczących kwalifikacji i procedur kwalifikacyjnych:

- a) zapewnia, aby środki te były oparte na jasnych, obiektywnych i przejrzystych kryteriach⁶⁵;
- b) zapewnia, aby właściwy organ podejmował decyzje i zarządzał nimi w sposób niezależny;
- c) zapewnia, aby procedury same w sobie nie stanowiły nadmiernej przeszkody w spełnianiu jakichkolwiek wymogów;

⁶⁵ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że właściwe organy mogą ocenić wagę przyznaną poszczególnym kryteriom, które mogą obejmować kompetencje, zdolność do świadczenia usług lub wykonywania jakiegokolwiek innej działalności gospodarczej, oraz potencjalny wpływ decyzji o udzieleniu zezwolenia na zdrowie lub środowisko.

- d) zapewnia, aby procedury były bezstronne i odpowiednio umożliwiały wnioskodawcom wykazanie, czy spełniają wymogi, jeżeli takie wymogi istnieją; oraz
- e) nie wymaga od wnioskodawcy, w zakresie, w jakim jest to możliwe, aby zwracał się do więcej niż jednego właściwego organu w odniesieniu do każdego wniosku o udzielenie zezwolenia⁶⁶.

ARTYKUŁ 13.3

Stosowanie środków

Jeżeli do celów świadczenia usług lub prowadzenia jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej wymagane jest uzyskanie zezwolenia, właściwe organy Strony:

- a) umożliwiają wnioskodawcy, w zakresie, w jakim jest to możliwe, złożenie wniosku w dowolnym czasie;
- b) wyznaczają rozsądny termin na złożenie wniosku, jeżeli istnieją konkretne terminy dotyczące wniosków;
- c) planują przeprowadzenie egzaminów w odpowiednich odstępach czasu, jeżeli są one wymagane, oraz zapewniają rozsądny termin umożliwiający wnioskodawcy złożenie wniosku o przystąpienie do egzaminu;

⁶⁶ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że Strona może wymagać złożenia wielu wniosków o udzielenie zezwolenia, jeżeli usługa lub inna działalność gospodarcza podlega kompetencji wielu właściwych organów.

- d) dążą do przyjmowania wniosków w formacie elektronicznym, biorąc pod uwagę swoje konkurencyjne priorytety i ograniczenia zasobów;
- e) uznają kopie dokumentów, uwierzytelnionych zgodnie z prawem wewnętrznym danej Strony, zamiast dokumentów oryginalnych, chyba że wymagają oryginałów dokumentów w celu ochrony integralności procesu udzielania zezwoleń;
- f) zapewniają, aby opłaty za zezwolenie⁶⁷ pobierane przez właściwe organy były rozsądne, przejrzyste oraz nie stanowiły same w sobie ograniczenia dla świadczenia danej usługi lub prowadzenia jakiegokolwiek innej działalności gospodarczej;
- g) wskazują, w zakresie, w jakim jest to możliwe, orientacyjne ramy czasowe rozpatrywania wniosku;
- h) sprawdzają bez zbędnej zwłoki, w zakresie, w jakim jest to możliwe, kompletność wniosku złożonego do rozpatrzenia zgodnie z prawem Strony;

⁶⁷ Opłaty za zezwolenie obejmują opłaty licencyjne i opłaty związane z procedurami kwalifikacyjnymi; nie obejmują one opłat z tytułu eksploatacji zasobów naturalnych, płatności aukcyjnych, przetargowych lub innych niedyskryminujących środków dotyczących przyznania koncesji ani obowiązkowych składek za świadczenie usługi powszechnej.

- i) jeżeli wniosek zostanie uznany za kompletny do celów rozpatrzenia na podstawie prawa danej Strony, zapewniają, aby rozpatrzenie wniosku zostało zakończone, a wnioskodawca został poinformowany o decyzji w rozsądnym terminie po złożeniu wniosku, w miarę możliwości na piśmie⁶⁸;
- j) udzielają na wniosek wnioskodawcy i bez zbędnej zwłoki informacji dotyczących statusu wniosku;
- k) jeżeli wniosek zostanie uznany za niekompletny do celów rozpatrzenia na podstawie prawa danej Strony, w rozsądnym terminie i w zakresie, w jakim jest to możliwe:
 - (i) informują wnioskodawcę, że wniosek jest niekompletny;
 - (ii) na wniosek wnioskodawcy udzielają wytycznych, w których wyjaśniają, dlaczego wniosek uznano za niekompletny;

⁶⁸ Właściwe organy mogą spełnić ten wymóg, informując uprzednio wnioskodawcę na piśmie, między innymi za pomocą opublikowanego środka, że brak odpowiedzi po upływie określonego czasu od dnia złożenia wniosku wskazuje odpowiednio na jego akceptację lub odrzucenie. Dla większej pewności należy wyjaśnić, że informowanie na piśmie może obejmować informacje przekazywane w formie elektronicznej.

- (iii) zapewniają wnioskodawcy możliwość⁶⁹ przedłożenia dodatkowych informacji wymaganych do uzupełnienia wniosku; oraz
- (iv) jeżeli żadne z powyższych działań nie jest możliwe, a wniosek zostanie odrzucony z powodu niekompletności, zapewniają, aby wnioskodawca został o tym poinformowany w rozsądnym terminie;
- l) jeżeli wniosek zostaje odrzucony, informują wnioskodawcę, w zakresie, w jakim jest to możliwe, z własnej inicjatywy albo na wniosek wnioskodawcy, o przyczynach odrzucenia wniosku, a także, w stosownych przypadkach, o procedurach ponownego złożenia wniosku; oraz
- m) zapewniają, aby zezwolenie, po jego udzieleniu, stało się skuteczne bez zbędnej zwłoki, z zastrzeżeniem mających zastosowanie warunków.

⁶⁹ Dla większej pewności należy wyjaśnić, że taka możliwość nie wymaga od właściwego organu przedłużenia terminów.

ARTYKUŁ 13.4

Ograniczona liczba licencji

1. Jeżeli liczba dostępnych licencji na daną działalność jest ograniczona z powodu braku dostępnych zasobów naturalnych lub możliwości technicznych, Strona stosuje procedurę selekcji wobec potencjalnych kandydatów, która zapewnia pełne gwarancje bezstronności i przejrzystości, w tym w szczególności odpowiednie informowanie o rozpoczęciu, przeprowadzeniu i zakończeniu procedury.
2. Ustanawiając zasady procedury selekcji, Strona może wziąć pod uwagę uzasadnione cele polityki, w tym względy zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony konsumentów, konkurencji, ochrony środowiska i zachowania dziedzictwa kulturowego.

ARTYKUŁ 13.5

Normy techniczne

Każda ze Stron zachęca swoje właściwe organy, aby przyjmując normy techniczne, przyjmowały normy techniczne opracowane w drodze otwartych i przejrzystych procesów, a także zachęca każdy organ wyznaczony do opracowania norm technicznych, aby uczynił to w drodze otwartych i przejrzystych procesów.

ARTYKUŁ 13.6

Przejrzystość

Strona, która wymaga zezwolenia na świadczenie usługi lub prowadzenie jakiejkolwiek innej działalności gospodarczej, zapewnia usługodawcom lub osobom zamierzającym świadczyć usługi oraz osobom prowadzącym i zamierzającym prowadzić jakąkolwiek inną działalność gospodarczą informacje niezbędne do spełnienia wymogów i procedur dotyczących uzyskania, utrzymania, zmiany i przedłużenia takiego zezwolenia. Jeżeli takie informacje istnieją, obejmują one:

- a) opłaty za zezwolenie;
- b) dane kontaktowe odpowiednich właściwych organów;
- c) procedury odwoławcze lub kontrolne w odniesieniu do decyzji dotyczących wniosków;
- d) procedury monitorowania lub egzekwowania zgodności z warunkami licencji;
- e) możliwości udziału obywateli, na przykład w formie wysłuchania lub zgłoszenia uwag;
- f) orientacyjne ramy czasowe rozpatrywania wniosku;

- g) wymogi i procedury; oraz
- h) mające zastosowanie normy techniczne.

ARTYKUŁ 13.7

Przegląd

Po wejściu w życie zasad dodatkowych opracowanych zgodnie z art. VI ust. 4 GATS Strony dokonują przeglądu tych zasad. Jeżeli w wyniku przeglądu okaże się, że zasady te przyczyniłyby się do ulepszenia niniejszej Umowy, Strony ustalą, czy należy je włączyć do niniejszej Umowy.

ROZDZIAŁ 14

WZAJEMNE UZNAWANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

ARTYKUŁ 14.1

Postanowienia ogólne

1. Żadne z postanowień niniejszego rozdziału nie uniemożliwia Stronie wymagania od osób fizycznych posiadania niezbędnych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego wymaganych na terytorium, na którym świadczona jest usługa, w danym sektorze działalności.
2. Każda ze Stron zachęca odpowiednie organizacje zawodowe lub, w stosownych przypadkach, organy zlokalizowane na swoich odpowiednich terytoriach, do opracowania wspólnych zaleceń dotyczących wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych i przekazania ich Podkomitetowi ds. Usług i Inwestycji ustanowionemu na podstawie art. 1.10.
3. Wspólne zalecenia, o których mowa w ust. 2, muszą być poparte dowodami dotyczącymi:
 - a) wartości ekonomicznej przewidywanego porozumienia w sprawie wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych (zwanego dalej „porozumieniem w sprawie wzajemnego uznawania”); oraz

b) zgodności odpowiednich systemów, tj. zakresu, w jakim kryteria stosowane przez każdą ze Stron dotyczące zezwoleń i licencjonowania są ze sobą zgodne.

4. Podkomitet dokonuje przeglądu każdego wspólnego zalecenia w rozsądnym terminie po jego otrzymaniu.

5. Jeżeli wspólne zalecenie jest zgodne z niniejszą Umową, Strony podejmują niezbędne kroki w celu wynegocjowania – w stosownych przypadkach – za pośrednictwem swoich właściwych organów lub wyznaczonych osób uprawnionych przez Stronę, porozumienia w sprawie wzajemnego uznawania. W stosownych przypadkach Wspólna Rada może w drodze decyzji przyjąć ustalenia dotyczące wzajemnego uznawania kwalifikacji zawodowych.

6. Podczas negocjowania porozumienia w sprawie wzajemnego uznawania lub opracowywania wspólnych zaleceń zachęca się odpowiednio Strony lub właściwe organizacje zawodowe lub organy zawodowe do przestrzegania wytycznych dotyczących negocjacji porozumienia w sprawie wzajemnego uznawania określonych w załączniku 14-A.

ROZDZIAŁ 15

USŁUGI DORĘCZANIA

ARTYKUŁ 15.1

Definicje

Do celów niniejszego rozdziału:

- a) „usługi doręczania” oznaczają usługi pocztowe i kurierskie lub usługi ekspresowe, które obejmują przyjmowanie, sortowanie, transport i doręczanie przesyłek pocztowych;
- b) „usługi doręczania ekspresowego” oznaczają przyjmowanie, sortowanie, transport i doręczanie przesyłek pocztowych z większą szybkością i niezawodnością i mogą obejmować elementy stanowiące wartość dodaną, takie jak: odbieranie przesyłek z miejsca pochodzenia, doręczenie osobiste do adresata, śledzenie, możliwość zmiany miejsca przeznaczenia i adresata w trakcie przewozu lub potwierdzenie odbioru;
- c) „usługi w zakresie przesyłek ekspresowych” oznaczają usługi międzynarodowego doręczania ekspresowego świadczone za pośrednictwem organizacji społecznej zrzeszającej wyznaczonych operatorów pocztowych w ramach Światowego Związku Pocztowego (UPU), takiej jak EMS Cooperative;

- d) „licencja” oznacza zezwolenie przyznane indywidualnemu usługodawcy przez organ regulacyjny określający procedury, obowiązki i wymogi właściwe dla sektora usług doręczania;
- e) „przesyłka pocztowa” oznacza przesyłkę o wadze do 31,5 kg opatrzoną adresem w ostatecznej formie, w której ma ją przewozić jakikolwiek podmiot świadczący usługi doręczania, publiczny lub prywatny, i może obejmować takie przesyłki jak list, paczka, gazeta lub katalog;
- f) „monopol pocztowy” oznacza wyłączne prawo do świadczenia określonych usług doręczania na terytorium Strony, zgodnie z prawem tej Strony; oraz
- g) „usługa powszechna” oznacza stałe świadczenie usług doręczania o określonej jakości, zgodnie z prawem Strony, we wszystkich punktach na terytorium Strony, w przystępnych cenach dla wszystkich użytkowników.

ARTYKUŁ 15.2

Cel

W niniejszym rozdziale określono zasady dotyczące ram regulacyjnych właściwych dla wszystkich usług doręczania.

ARTYKUŁ 15.3

Usługa powszechna

1. Każda ze Stron ma prawo do określenia rodzaju obowiązku świadczenia usługi powszechnej, jaki pragnie przyjąć lub utrzymywać, oraz realizuje ten obowiązek w sposób przejrzysty, niedyskryminujący i neutralny w odniesieniu do wszystkich dostawców podlegających temu obowiązkowi.
2. Jeżeli Strona wymaga, aby usługi w zakresie przychodzących przesyłek ekspresowych były świadczone na zasadzie usługi powszechnej, nie może traktować tych usług w sposób uprzywilejowany w stosunku do innych usług międzynarodowego doręczania ekspresowego.

ARTYKUŁ 15.4

Finansowanie usługi powszechnej

1. Strona nie nakłada opłat lub innych należności na świadczenie usług niebędących usługą powszechną w celu finansowania świadczenia usługi powszechnej.
2. Ust. 1 nie ma zastosowania do środków podatkowych o zastosowaniu ogólnym ani opłat administracyjnych.

ARTYKUŁ 15.5

Zapobieganie praktykom zakłócającym prawidłowe funkcjonowanie rynku

Każda ze Stron zapewnia, aby dostawca usług doręczania podlegający obowiązkowi świadczenia usługi powszechnej lub posiadający monopol pocztowy nie podejmował praktyk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rynku, takich jak:

- a) wykorzystanie przychodów z tytułu świadczenia takiej usługi do subsydiowania skróśnego usługi doręczania ekspresowego lub jakiegokolwiek innej usługi niebędącej powszechną usługą doręczania; oraz
- b) stosowanie nieuzasadnionego rozróżnienia między klientami, takimi jak przedsiębiorstwa, podmioty wysyłające przesyłki masowe czy konsolidatorzy w zakresie opłat lub innych warunków świadczenia usług doręczania wchodzących w zakres obowiązku świadczenia usługi powszechnej lub monopolu pocztowego.

ARTYKUŁ 15.6

Licencje

1. Strona wymagająca licencji na świadczenie usług doręczania udostępnia publicznie:
 - a) wszystkie wymogi w zakresie licencjonowania oraz termin, w jakim podejmowana jest decyzja w sprawie wniosku o licencję; oraz
 - b) warunki dotyczące licencji.
2. Procedury, obowiązki i wymogi dotyczące licencji muszą być przejrzyste, niedyskryminujące i oparte na obiektywnych kryteriach.
3. Strona zapewnia, aby wnioskodawcę poinformowano na piśmie o przyczynach odmowy przyznania licencji.

ARTYKUŁ 15.7

Niezależność organu regulacyjnego

1. Każda ze Stron ustanawia lub utrzymuje organy regulacyjne, które muszą być niezależne pod względem prawnym i funkcjonalnym od jakiegokolwiek dostawcy usług doręczenia. Strona, która zachowuje własność lub kontrolę nad przedsiębiorstwem świadczącym usługi doręczenia, zapewnia skuteczne oddzielenie strukturalne funkcji regulacyjnych od działalności związanej z własnością lub kontrolą.
2. Każda ze Stron zapewnia, aby organy regulacyjne, o których mowa w ust. 1, wykonywały swoje zadania w sposób przejrzysty i terminowy oraz dysponowały odpowiednimi zasobami finansowymi i ludzkimi, aby wykonywać powierzone im zadania.
3. Decyzje organu regulacyjnego i stosowane przez niego procedury są bezstronne w odniesieniu do wszystkich uczestników rynku.